

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI

X. T. U m a r o v.

Lotin tili va tibbiy-farmatsevtik terminologiya asoslari

Tibbiyot institutlari uchun darslik

Toshkent-2015

**Samarqand Davlat tibbiyot instituti Tillar, pedagogika
va psixologiya kafedrası katta o'qituvchisi X.T.UMAROV.**

Taqrizchilar: Samarqand Davlat chet tillari instituti tilshunoslik
kafedrası professori , filologiya fanlari doktori
N. Q. Turniyozov.

Samarqand Davlat chet tillari instituti ingliz tili tarixi va
grammatikasi kafedrası professori **U.U. Usmonov.**

Samarqand davlat tibbiyot instituti odam anatomiyasi,
gistologiyasi, sitologiyasi, embriologiyasi va OXTA
kafedrası mudiri, tibbiyot fanlari nomzodi,
dotsent **F.S.Oripov.**

Ma'sul muharrir: Jahon tillari universiteti professori, filologiya
fanlari doktori **A. E. Mamatov.**

So'z boshi

Mazkur “Lotin tili va tibbiy-farmatsevtik terminologiya asoslari” darsligi O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni Saqlash Vazirligi tomonidan tasdiqlangan o‘quv dasturi asosida tuzilib, tibbiyot oliygohlari talabalariga mo‘ljallangan.

Darslikdan tibbiyot kollejlari o‘quvchilari, tibbiyot tayyorgarlik kurslarining o‘qituvchilari ham foydalanishlari mumkin.

Darslikning maqsadi talabalarni to‘g‘ri talaffuz qilishga o‘rgatish, o‘qish va yozish malakalarini oshirishdan iborat.

Darslik faqat tibbiy soha, ya’ni anatomiya, davolash va dorishunoslikka doir atamalar asosida tuzilgan va mavzular quyidagi tartibda berilgan:

I. Anatomiya bo‘limi. Bunda anatomik iboralarning yasalishi, moslashgan va moslashmagan aniqlovchilar, ot va sifat , sifat darajasi ,son berilgan;

II. Davolash (klinika) bo‘limi. Darslikning bu bo‘limida tibbiyotning davolashga doir atamalarining yasalishi:lotincha va grekcha ma’nodosh so‘zlar (rasmlar asosida) va ularning tibbiyotda qo‘llash uchun zarur bo‘lgan qoidalar va mashqlar berilgan;

III. Dorishunoslik bo‘limi. Bu qismda fe‘l so‘z turkumi, fe‘llarning mayl kategoriyalari, ularni retseptda qo‘llashga doir yo‘l-yo‘riqlar, dori shakllari, dorivor o‘simliklar (rasmlar asosida) nomlari hamda lotincha va o‘zbekcha retseptlar berilgan.

Har bir mavzudan keyin mashqlar hamda talabalarning dunyoqarashi va man’aviy-ma’rifiy bilimlarini oshirishga ko‘maklashuvchi lotincha maqollar va hikmatli so‘zlar berilgan.

Darslikdan yana tashqi va ichki a’zolar (rasmlar asosida), mustaqil bajarish uchun mashqlar va test savollari o‘rin olgan.

Darslik haqida qimmatli fikr mulohazalarini bildirgan barcha o‘rtoqlarga muallif samimiy minnatdorchilik bildiradi.

K I R I S H

LOTIN TILINING QISQACHA TARIXI

Juda qadim zamonlarda hozirgi Italiya hududidagi Apenin yarim orolida Latsiya viloyati bo'lib, uning tili o'sha joyning nomi bilan lotin (**Lingua latina**) deb atalgan. Bu qabila bosqinchilik urushlari vaqtida butun Ovroqpa, Afrikaning shimoliy qismi va O'rta yer dengizida yashovchi qabilalarga o'z hukmronligini o'tkazgan. Bizga ma'lumki, Rim davlati qariyb yetti asr mobaynida G'arbiy Yevropada (german qabilasidan tashqari) hukmron bo'lgan. Bosib olingan yerlarda yashovchi qabilalarga o'z tilini, ya'ni lotin tilini davlat tili deb qabul qilishga majbur qilgan. Lotin tili 7-asrga qadar Yevropada davlat tili hisoblanib, 18-asrgacha jahon tili, ilm fan tili sifatida keng qo'llanildi. Rim davlati Yunonistonni bosib olganda, bu yerda madaniyat yuksak darajada taraqqiy etgan bo'lib, u Rim davlati madaniyatida o'z aksini topgan. Shu sababli bo'lsa kerak, jahon ilmiy atamalarning ko'pgina qismi, fanlarning qaysi sohasida bo'lmasin, lotin tilidan olingan. Shu boisdan lotin tili barcha tillarga o'z ta'sirini ko'rsatadi.

Yevropa tillarida so'zlashuvchilar uchun lotin tili ilm-fan tili sifatida qabul qilingan. O'sha davr ba'zi taraqqiyparvar olim va ziyolilari o'z asarlarini lotin tilida e'lon qilganlar.

Yevropa tibbiyot "otasi" **Suqrot** (taxm. miloddan avvalgi 460-370-yillarda) yashagan, ijod qilgan. Uning asarlarida ilmiy tibbiy atamashunoslik boshlanishi aniqlangan. Suqrot o'z asarlarida qo'llagan atamalarning katta qismi xalqaro tibbiy lug'atga kiritilgan. Suqrot dan so'ng qadimgi yunon tilidagi tibbiy atamashunoslikni shakllanishida Aleksandriya tibbiyot maktabidan (qadimgi IV asr) **Gerofil III** (taxm. miloddan avvalgi 330- yilda tug'ilgan) **Erosiztrat** (taxm. miloddan avvalgi 330- 240- yillar), keyinroq **Ruf Efesskiy** (taxm. miloddan avvalgi I asr) va o'qimishli olim, faylasuf, vrach, anatom, farmatsevt **Klavdiy Galen** (taxm. miloddan avvalgi 129- yillar) eng ko'p hissa qo'shganlar. Ular Suqrot bilan birga bo'lg'usi ilmiy tibbiy atamashunoslikka asos solganlar. Antik tibbiyotni, asosan yunonlar shakllantirganlar. Rim bino bo'lgandan buyon uning madaniy hayotida Yunonistonning tabiiy, ilmiy va tibbiy fanlari rol o'ynaydi. Juda ko'plab yunoncha va lotinlashgan so'zlar davrlar mobaynida lotin tiliga kirdi (aër- havo, philosophia- falsafa, historia- tarix, diaphragma-diagramma va boshqalar). Yunon yozuvi ta'sirida lotin alifbosi 2 harfga ko'paydi (Y-ipsilon va Z- zet).

Shu bilan birga madaniyat va fan sohasida lotin tilining roli oshib bordi. Rim olimlari va hakimlarning tabiiy va tibbiy fan masalalariga bag'ishlangan asarlari paydo bo'la boshladi. Miloddan avvalgi I asrda **Korneliy Sels** qomusnoma yaratgan, undan "**De medicina**" (Meditsina haqida) traktatning 8 kitobi bizgacha yetib kelgan. Sels va undan keyin rim olim va hakimlari o'z asarlarida yunon tilidan qabul qilingan atamalardan tez-tez foydalanib turganlar, ma'nodosh so'zlar sifatida yunoncha va lotincha so'zlarni teng qo'llab turganlar. Antik davr hakimlari yunon va lotin tillarini bilishi zarur edi.

Shunday qilib, antik davrdan boshlab atamashunoslik yunon-lotin tillari asosida shakllana boshladi. Bu ikki til tibbiy atamashunoslikning butun davrlari mobaynida an'anaviy tus oldi va hozirda ham davom etmoqda. Yunoncha – lotincha ikki tillilik shu narsada aniqroq ko'rinadiki, anatomik nomlar anatomik ro'yxatlarda lotincha, kasallik, uning kelib chiqishi yunoncha bo'lgan so'zlar bilan beriladi. Masalan: lotincha **ren-** yunoncha **nephros**-buyrak -**nephritis**(buyrak yallig'lanishi), lotincha **lien-** yunoncha **splen-** taloq -**splenitis** (taloq yallig'lanishi)

Miloddan avvalgi IV asr oxirlarida Rim imperiyasining G'arbiy va Sharqiy (Vizantiyaning Konstantinopoldagi poytaxti bilan) qismlarga bo'linishi yunon tilining faoliyati kengayishiga, Vizantiyada va G'arbda yunon yozuvi va tilining asta-sekin o'z ro'lini yo'qotishiga olib keldi.

Miloddan avvalgi 476-yil G'arbiy Rim imperiyasi ag'darilgandan so'ng og'zaki lotin tili asta-sekin o'zining rasmiy ro'lini yo'qota boradi. Eski roman (lot. Romanus) tillari o'rtasidagi farq tobora kuchaya boshladi.

Roman tillarining (italiyan, ispan, portugal, fransuz, keyinroq yana bir qator boshqa tillar, masalan rumin, moldavan) keyingi rivojlanish davri IX asrga to'g'ri keladi.

Roman tillariga asos vazifasini og'zaki lotin tili bajaradi. Shu bilan birga adabiy lotin tili kitobiy, "ilm" tili sifatida sun'iy ravishda o'sishni G'arbiy Yevropada yana 100 yillar mobaynida o'rta asrlar davrida – o'rta asr lotini, yuksalish (XIV-XVI asrlar) davrida gumanitar lotin nomi bilan davom ettirildi. Lotin tilida o'qitiladi, ilmiy asarlar yaratildi. Qadimgi yunon va arab hakimlari asarlari lotin tiliga o'girildi. **Abu Ali Ibn Sino** (Avitsenna 980-1037) ning "**Tib qonunlari**" asari XII asrdayoq lotin tiliga o'girilib, qariyb XVII asr oxirigacha Yevropada tibbiyotni o'qitish uchun asosiy manba sifatida foydalanib kelindi.

Yuksalish davrining insonparvar olimlari lotin tilini soxtalashtirishga, dag'allashtirishga qarshilik ko'rsatib , klassik lotin tilini saqlab qolish uchun keskin kurashib kelganlar. Hozirda aytilishi va yozilishi lotin transkriptsiyasida bo'lgan yunoncha so'zlar **Erazm Rotterdamskiy** (1469-1536) tomonidan ishlab chiqilgan. Yuksalish davrida lotin tili o'z mavqeini egallab og'zaki va yozma axborotlarda fanning hamma sohalarida olimlarning munozara va tortushuvlarida qo'llana boshladi.

Xuddi shu davrda xalqaro tibbiy atamashunoslik lotin tili asosiga ko'chadi. Yirik italyan anatomi , ilmiy odam anatomiyasi bunyodkori **Andrey Vezaliy** (1514-1564) anatomiya fani bo'yicha dars bergan va lotin tilida o'zining **"De humani corporis fabrica"** (Inson tanasining tuzulishi) –nomli klassik asarini yozgan. Vezaliy lotincha anatomik atamashunoslikning takomillashishida Sels asarlariga asoslanib ko'p xayrli , ibratli ishlarni amalga oshirgan. **Uilyam Garvey** (1578-1657) o'zining **" Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animabilis"** (Hayvonlarda yurak va qon harakati borasida anatomik tadqiqot) asarini lotin tilida yozgan. Lotin tilida Yevropa mamlakatlarining atoqli mutaffakkirlari, faylasuflari, olimlari, shifokorlari: T.Moor, I.Nyuton. R.Dekart va boshqalar o'z asarlarini yozib qoldirganlar.

Lotin tili so'zlashuvdan qolgan "o'lik til" sifatida qaralsada hozirgi kunda tibbiyot, huquqshunoslik , filologiya,tarix va biologiya fanlari sohasida undan keng foydalaniladi.Bu ko'proq tibbiyotda aniq ko'zga tashlangan,chunki anatomiya va davolashga oid atamalar hamda dorilarning nomi lotin tilidadir.

Retsept varaqasidagi dori nomlari va dorixona xodimiga shifokor tomonidan dori tayyorlash haqidagi ko'rsatmalar ham lotin tilida yoziladi.

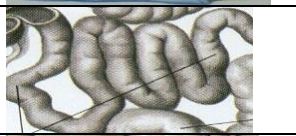

I-BO'LIM.

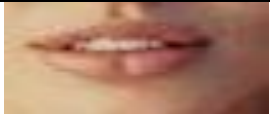

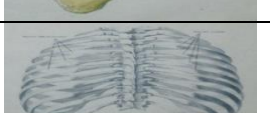

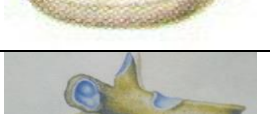

Anatomik-gistologik atamalar yasash.

1 - DARS

1-§. LOTIN TILI ALFAVITI.

Lotin tili alfavitida 25 ta harf bor. Ular qanday yozilgan bo'lsa shunday o'qiladi.

Bosma harf	Yozma harf	O'qilishi	Misollar	Misollar
A a	A a	a	a uris	
B b	B b	be	b ronchus	
C c	C c	k tse	c occyx c erebrum	
D d	D d	de	d ens	
E e	E e	e	e thmoidalis	
F f	F f	ef	f los	
G g	G g	ge	g aster	
H h	H h	ga	h umerus	
I i	I i	i	i leum	
J j	J j	yot	j ejunum	

K k	<i>K k</i>	<i>ka</i>	<i>keras</i>	
L l	<i>L l</i>	<i>el</i>	<i>labium</i>	
M m	<i>M m</i>	<i>em</i>	<i>musculus</i>	
N n	<i>N n</i>	<i>en</i>	<i>nasus</i>	
O o	<i>O o</i>	<i>o</i>	<i>orbita</i>	
P p	<i>P p</i>	<i>pe</i>	<i>patella</i>	
Q q	<i>Q q</i>	<i>ku</i>	<i>quadratus</i>	
R r	<i>R r</i>	<i>re</i>	<i>ren</i>	
S s	<i>S s</i>	<i>es</i>	<i>scapula</i>	
T t	<i>T t</i>	<i>te</i>	<i>thorax</i>	
U u	<i>U u</i>	<i>u</i>	<i>unguis</i>	
V v	<i>V v</i>	<i>ve</i>	<i>vertebra</i>	
V v	<i>V v</i>	<i>iks</i>	<i>Larynx</i>	
Y y	<i>Y y</i>	<i>ipilon</i>	<i>hyoideus</i>	
Z z	<i>Z z</i>	<i>zeta</i>	<i>zygoma</i>	

Lotin tilida 6 ta unli harf bor: **a, e, i, o, u, y**, qolgan barcha harflar undoshlardir.

2-§. UNLILARNING O'QILISHI

Aa unli harfi [a] deb talaffuz qilinadi:

aorta [aorta] – aorta

amarus [amarus] – achchiq

E e unli harfi [e] deb talaffuz qilinadi:

vertebra [vertebra] – umurtqa

foramen[foramen] – teshik

O o unli harfi [o] deb talaffuz qilinadi:

odor [odor] – hid, is

tendo [tendo] - pay

Ii unli harfi [i] va [ye] deb talaffuz qilinadi:

1. So'z boshida unidan oldin va ikki unli orasida kelsa [ye] kabi o'qiladi:

iecur [yekur] – jigar

maior [mayor] – katta

2. qolgan barcha holatlarda [i] kabi o'qiladi:

vita [vita] – hayot

internus[internus] – ichki

Uu unli harfi [u] deb talaffuz qilinadi :

rotundus [rotundus] – yumaloq

unus [unus] – bir

Yy unli harfi grekcha so'zlarda qo'llaniladi va [i] deb talaffuz qilinadi :

myologia [miologiya] – muskullar haqidagi fan

Amygdalus [amigdalus] – bodom.

O'qish uchun mashqlar

1. Vertebra, foramen, nervus, dens, februs, teres, secala, bene, genu, tendo, littera, meatus, semen, fovea, venosus, vegetativus, posterior, anterior, superior, inferior.

2. Vitaminum, finio, bilis, insana, longitudinalis, cranialis, tibia, fibula, iecus, iugum, iugularis, iunctura, maior, maius, iuventus, labium, impar, iodum, iuvenilis, index, insania, ieinum.

3. Dyspepsia, pyelitis, myelitis, myopia, myoma, Amygdala, Myrtillus, Nystatinum, hydrops, dystonia, pylorus, myocadium, symptonum, gyrus, systole, systema, tympanum, dactylos.

3-§. DIFTONGLAR

Diftong – ikkita turli unli harflarning bitta bo‘g‘in sifatida talaffuz etilishidir. Lotin tilida 4 ta diftong bor:

au diftongi [au] deb o‘qiladi : *auris*[auris] – quloq

eu diftongi [eu] deb o‘qiladi : *pneumonia*[pnevmoniya] – pnevmoniya

ae diftongi [e] deb o‘qiladi : *gangraena* [gangrena] – gangrena

oe diftongi [e] deb o‘qiladi: *oedema* [edema] – shish

Agar **ae** va **oe** diftonglaridagi «e» harfi ustiga ikki nuqta qo‘yilgan bo‘lsa, u holda harflar o‘zining alohida tovushini ifoda etadi:

aë [ae] deb o‘qiladi : aër [aer] – havo

oë [oe] deb o‘qiladi : Aloë [aloe] – alloy, sabur.

O‘qish uchun mashq.

Costae, venae, suturae, anaemia, aegar, praecordium, praemolaris, foetor, gangraena, dyspnoë, diaeta, aëronum, oedema, foeniculum, vertebrae, caecus, oesophagus, auris, haematopoëticus, neurocranium, pleura, auricularis, pseudomembrana.

4-§. UNDOSHLARNING O‘QILISHI

Cc –harfi ikki tovush [ts] va [k] ni ifoda etadi.

C - harfi **a, o, u** unilari va undosh harflar oldida yoki so‘z oxirida kelsa [k] deb o‘qiladi :

caput [kaput] – bosh

costa [kosta] – qovurg‘a

sulcus [sulkus] - egat

cranium [kranium] – kalla suyagi

lac [lyak] – sut

C– harfi **e, i, y** unililar oldida va **ae, oe** diftonglari oldida kelsa «ts» kabi o‘qiladi :

processus [protsessus] – o‘simta

civitas [tsivitas] –shahar, davlat

cyclus [tsiklyus] – sikl

plicae [plitse] –burmalar

coeruleus [tseruleus] – zangori, ko‘k

Hh harfi o‘zbekcha [g] kabi o‘qiladi:

hepar [gepar] – jigar
humerus [gumerus] - yelka suyagi

Kk harfi lotin tiliga yunon va arab tiliaridan kirib kelgan soʻzlarda ishlatiladi:

kalium [kalium] – kaliy
keras [keras] – shoh

Ll harfi juda yumshoq talaffuz etiladi:

lac [lyak] – sut
alcohol [alkogol] – alkogol

Ss harfi ikkita tovush [s] va [z] ni ifoda etadi.

1. Agar s harfi ikki unli orasida yoki unli bilan **m** yoki **n** undosh harflari orasida kelsa [z] deb oʻqiladi :

nasus [nazus] – burun
organismus [organizmus] –aʼzo, organizm
ansa [anza] -qovuzloq

2. S – harfi soʻz boshida , soʻz oxirida , ikkilanib (ss) va undoshlar oldida kelsa [s] deb oʻqiladi :

sulcus [sulkus] – egat
sinus [sinus] – boʻshliq
fossa [fossa] – chuqurlik
osseus [osseus] – suyakka tegishli

Xx harfi [ks] deb oʻqiladi :

radix [radiks] -ildiz
maxilla [maksillya] – yuqori jagʻ
plexus [pleksus] – chigal

Zz harfi (yunon soʻzlarida) [z] deb oʻqiladi :

zygoma [zigoma] –yonoq

Z z harfi lotin soʻzlarida [ts]deb oʻqiladi:

Zincum [tsinkum] – rux
influenza [inflyuentsiya] –gripp.

Oʻqish uchun mashqlar

1.Canalis, capitulum, condylus, cavum, cranii, corona, corocoideus, fractura, sulcus, oculus, cubitus, capsula, lacrimalis, fructus, truncus, collum, bucca,siccus, costa, caput, corpus,crus.

2.Cella, cellula, acetabulum, cerebrum, processus, facies, cervix, cervicis, medicina, superficialis, cytus, tunicae, cylindrus, sulci palatini, caecum,occiput, plicae.

3.Caecus, vaccae, cyclus, coccyx, caverna, carcinoma, colica, varicella, clinica, contractura, centum, cancer, cervicalis.

4.Hiatus, haema, habitus, hepaticus, hepar, hallex, hypoglossus, hilus, histos, horizontalis, hymen, hypogastricus, habitus, hamulus, humerus.

5. Kinesis, keratium, kalium, Kalendae, keratoma, kefir, kaolium.

6.Fossa, humerus, mesenterium, septum, processus hypoglossalis, basis cranii, fissura, dens incisivus, platysma, mesogastrium, mucosus, pars petrosa, status, septum, internus, fissura, sacrum, scala, osteologia, ossa, ossiculum, sutura, scabies, scapula, sella, serratus, sinister, massa, spissus, musculosus, usus, ansa, plasma, paralysis, vesica, cavernosus, tuberositas, causa, crisis, orgasmus.

7.Axis, externus, maxillaris, fornix, index, larynx, dexter, plexus, maxilla, os coxae, zygomaticus, trapezius, zona orbicularis, vena azygos, vertex, radix, extensor, maximus, apex, apendix, extremitas, sextus, cortex, cervix, circumflexus, duplex, eczema, zoster, zoologia.

5-§. HARF BIRIKMALARI

qu – unlilar oldida [**kv**] kabi o‘qiladi: aqua [akva] -suv

ngu – unlilar oldida [**ngv**] kabi o‘qiladi: lingua [lingva] - til

undoshlar oldida [**ngu**] kabi o‘qiladi: angulus [angulyus]-burchak

ti – unlilar oldida [**tsi**] kabi o‘qiladi: articulatio [artikulatsiyo] – bo‘g‘im

x, s harflaridan keyin [**ti**] kabi o‘qiladi: mixtio [mikstio]-aralashma

O‘qish uchun mashqlar

1.Aqueductus, quadratus, quintus, quadriceps, squama, quae, qui, squamosus, quoque, triquetrus, aquosus, liquor, obliquus, quantum, quies, aequalis, quartus.

2.Inguis, sanguis, sanguifer, lingua, sublingualis, anguis, inguis, inguen, unguentum, inguinalis, sublingualis, sanguineus, angulus, lingula.

3.Operatio, protuberatia, eminentia, spatia, intercostalia, vitium, auscultatio, palpatio, dens sapientiae, , curatio, solutio, actio, punctio, iniectio, combustio,

6-§ DIGRAFLAR (grekcha harf birikmalari)

Digraf bu – bitta tovush beradigan ikkita undosh birikmasidir.

ch harf birikmasi [x] kabi talaffuz qilinadi: **chole** [xole] –o‘t

sch harf birikmasi [sx] kabi talaffuz qilinadi: **schema** [sxema]-sxema

ph harf birikmasi [f] kabi talaffuz qilinadi: **phosphorus** [fosforus] -fosfor

rh harf birikmasi [r] kabi talaffuz qilinad: **rheum** [reum] - ravoch

th harf birikmasi [t] kab talaffuz qilinadi: **thorax** [toraks]-ko‘krak qafasi.

O‘qish uchun mashqlar

1. Cochlea, chiryrgus, concha, chondros, ischuria, splanchno, chondrosis, bronchus, nucha, trachea, trochanter, brachium, chylus, chiasma, scholastiticus, splanchnologia, ischium, synchondrosis
2. Symphysis, hypophysis, phalanx, esophagus, encephalon, nephritis, pharynx, phagocytus, phren, philtrum, pharmacologia, phosphorus, phlegmone, physologia.
3. Rhaps, rhombus, rheumatismus, rhachitis, rhythmicus, rhinitis, rhinecephakon, Rheum, rhyzoma, rhomboideus, rhinorrhagia, Glycyrrhiza.
4. Thrombus, pathologia, asthma, arthron, Althaea, phthisis, phototherapia, thorax, ethmoidalis, lithiasis, thermotherapia, thyroideus, erythema, thymus, thalamus, thenar, theca.

Mustaqil o‘qish uchun mashqlar

1. In scapula spina scapulae, fossa supraspinata, fossa infraspinata, sunt. Linea mylohyoidea, in mandibula, est. Sunt costae verae et costae spuriae. Cellulae in tela sunt. Est tela chorioidea, conjunctiva, elastica, subcutanea, submucosa et subserosa. Fractura tibiae sen fibulae periculosa non est.
2. Thyphus exanthematicus, icterus, morbilli sunt morbi contagiosi. Pharyngorrhagia est signum malum morbi. Medicina est disciplina antiqua. In ossibus sunt substantia compacta et substantia spongiosa. Natura vitam quotannis renovat.
3. Bulbus oculi in orbita iacet: Hippocrates et Yalenus clari medici Graecorum sunt. Cibus per oesophagum in ventriculum intrat. Medici Graecorum ventriculum stomachum nominant. Scalpellum est culter acutus chiryrgicus. Sceletum antebrachii ex radio et ulno.
4. Musculi organismi humani forma varii sunt, sunt musculi longi, lati, breves. Musculi fasiis, quasi, sacculis, elasticis, cinguntur. Fasciae in fascias proprias et

fascias subcutaneas dividuntur. Fascia propria profundae tela fibrosa compacta constat.

7-§. LEKSIK MINIMUM

I turlanishdagi otlar

ala, ae, f	qanot	crista, ae, f	qirra
aorta, ae, f	aorta	lamina, ae, f	plastinka
arteria, ae, f	arteriya	lingua, ae, f	til
concha, ae, f	chig'anoq	mandibula, ae, f	pastki jag'
costa, ae, f	qovurg'a	maxilla, ae, f	yuqori jag'
orbita, ae, f	ko'z kosasi	patella, ae, f	tizza qopqog'i
scapula, ae, f	kurak	sutura, ae, f	chok
spina, ae, f	o'tkir qirra	tuba, ae, f,	nay
vena, ae, f	vena	vertebra, ae, f	umurtqa

Nota bene!

Invia est in medicina via sine lingua latina – Lotin tilisiz tibbiyotga yo'l yo'q.

Omne principium difficile est – Har bir ish boshlanishidagina qiyin.

II - DARS

8-§. CHO'ZIQ VA QISQA BO'G'INLAR. URG'U

Lotin tilida unli tovushlar cho'ziq yoki qisqa bo'lishi mumkin. Unli tovushning cho'ziqligi harf ustiga chiziqcha, masalan : **ā, ō, ī** qisqaligi oy (yarim to'garakcha), masalan: **ǎ, ǒ, ĭ** qo'yib belgilanadi.

Lotin tilida urg'u unli tovushlarning cho'ziq yoki qisqaligiga bog'liq. Tarixiy cho'ziqlik va qisqalik mavjud. Bu holatlarda ikkinchi bo'g'in ustiga lug'atlarda cho'ziqlik yoki qisqalik belgisi qo'yiladi :

Me-dí-cus –shifokor

Me-di-cí-na –meditsina

9-§. SO'ZLARNI BO'G'INLARGA BO'LISH QOIDALARI

Barcha so'zlar bo'g'inlarga bo'linadi. So'zda qancha unli harf bo'lsa, shuncha bo'g'in bo'ladi :

1. Bitta unli harf mustaqil bo'g'in hosil qiladi. Undosh harf esa bo'g'in hosil qilmaydi.

2. Bo'g'in chegarasi unli va undosh o'rtasida bo'ladi.

li-ne-a-chiziq

ar-ti-cu-la-ris -bo'g'imga oid

li-ga-men-tum- bog'lam

os-se-us - suyakka tegishli

3. Diftonglar bir bo'g'inni tashkil etadi .

pae-di-a-ter- bolalar shifokori

ae-gro- tus- kasal ,bemor

4. l yoki r harflari bilan **b, s, d, g, t** undoshlari birikib kelsa ,ular ajratilmaydi

ver-te-**bra-** umurtqa

an-hy-**drus-** suvsiz

5.Lotin tilida bo'g'inlar so'z oxiridan hisoblanadi .

pte - ry -go -i -de -us- qanotsimon

6 5 4 3 2 1

10-§. URG'U

Lotin tilida urg'u odatda so'zning oxiridan ikkinchi bo'lib joylashgan ,cho'ziq bo'gingga qo'yiladi. Agar so'zning oxiridan ikkinchi bo'g'in qisqa bo'lsa ,bu holda urg'u so'zning oxiridan joylashgan uchinchi bo'g'inga qo'yiladi .

Ikkinchi bo'g'in cho'ziq va urg'uli , agar u:

1.Diftong bo'lsa :

Al – tháe - a

di – áe – ta

3 2 1

3 2 1

2.Ikki undosh tovush oldida kelgan unli tovush :

Li –ga –mén-tum

pro- cé- sus

4 3 2 1

3 2 1

3. z va x undoshlaridan oldin kelsa :

Cir- cum- flé- xus

gly- cyr- rhí - za

4 3 2 1

4 3 2 1

4.ur,in qo'shimchalaridagi „ u ” va “ i ” tovushlari

Fis –sú- ra-

of – fi – cí – na

3 2 1

4 3 2 1

5. - át, -ár, -ál, -ós sifat yasovchi suffikslar:

Ar- ti- cu- lá- ris

spi- nó- sis

ha- má- tus

oc- ci- pi- tá- lis

5 4 3 2 1

3 2 1

3 2 1

5 4 3 2 1

Ikkinchi bo'g'in qisqa va urg'usiz , agar u:

1.Unli tovush oldida kelgan unli tovush :

tí – bí – a

o - lě – um

3 2 1

3 2 1

2.Undosh **r,l** harflar bilan **b, s, d, g, t** birikmasi oldida kelgan unli tovush:

ver –tě –bra	an –hŷ –drus
3 2 1	3 2 1

3. **ul , ol** suffiksi (qo‘shimchasi) :

ca –pi –tŭ –lum	al –ve – ō - lus
4 3 2 1	4 3 2 1

4. - **īl , - ĭt , - ĭd , - ĭc** sifat yasovchi suffikslar :

Com- po- sĭ- tus	tho- ra- cĭ- cus	so- lu- bĭ- lis	flu- ĭ - dus
4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	3 2 1

Ikki bo‘g‘inli so‘zlarda urg‘u hamisha ikkinchi bo‘g‘inga qo‘yiladi :

sŭl –cus	cōs –ta
2 1	2 1

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Qaysi bo‘g‘in cho‘ziqligini aniqlang va sababini ko‘rsating :

di-ae-ta, la-goe-na, pro-ces-sus, ab-sur-dus, pro-fun-dus ,hy-po-glos-sus, pa-pil-la, com-pres-sor, di-a-phrag-ma ,ap-pen-dix , me-dul-la, gar-ga-ris-ma, ex-ter-nus, si-nis-ter.

2.Oxiridan oldingi bo‘g‘inning cho‘ziq bo‘lishini aniqlang va urg‘u qaysi joyga qo‘yiladi :

palpebra, tenebrae, anhydrous, muliebris , quardruplex, cholodochus, monolithus .

3.Bo‘g‘inga bo‘ling, oxiridan oldingi bo‘g‘in cho‘ziq bo‘lishini tushuntiring, urg‘u qo‘ying :

articulatio , linea, trochlea, arteria, neuralgia, memoria, facies, medius, symphysos, mixtura, cerebellum, nucleus, gangraena.

4. **mas-to-i-de-us** - ko‘rinishi kabi bo‘g‘inlarga ajrating va oxiridan oldingi bo‘g‘inning cho‘ziqligini aniqlang va urg‘u qo‘ying :
sigmoideus , pterygoideus, coracoideus, styloideus, deltoideus, xiphoideus, cricoideus.

5.Oxiridan oldingi bo‘g‘inning cho‘ziqlik yoki qisqalik belgisini belgilang va urg‘u qo‘ying :

ileum, nucleus, pancreas, balneum, dysenteria, olfactus, arachnoidea, amorphus, elementum, papillia, metacarpus, dyspnoë, apertura, musculus, malleolus.

6. Qaysi bo'g'in urg'u talab qilishini aniqlang, belgi qo'yib o'qing:
membrana, vagina, tunica, occiput, ventriculus, acetabulum, tympanum, palatum, condylus, tuberositas, deltoidea, humeri, abdomen, abdominis, tempora, corpora, vulnera, caput, capitis, homo, hominis, thorax, thoracis, cervix, cervicis, radix, radialis, cartilago, cartilaginis, oesophagus, Hyppocrates.

**7. Ikki bo'g'inli so'zlarda urg'u qanday bo'g'inda bo'lishi kerak?
O'qing :**
fossa, sulcus, morbus, apex, margo, cavum, septum, corpus, sanguis, arcus, tuber.

11-§. LEKSIK MINIMUM

II turlanishdagi otlar

angulus, i, m	burchak	calcaneus, i, m	tovon suyagi
brachium, i, n	yelka	digitus, i, m	barmoq
cavum, i, n	bo'shliq	humerus, i, m	yelka suyagi
manubrium, i, n	dasta	radius, i, m	bilak suyagi
musculus, i, m	muskul	sternum, i, n	to'sh suyagi
septum, i, n	to'siq	tympanum, i, n	nog'ora

III turlanishdagi otlar

corpus, oris, n	tana	crus, cruris, n	oyoqcha
foramen, inis, n	teshik	os, ossis, n	suyak

IV turlanishdagi otlar

arcus, us, m	yoy	genu, us, n	tizza
cornu, us, n	shox	ductus, us, m	oqim
meatus, us, m	yo'l	processus, us, m	o'simta
sinus, us, m	sinus, bo'shliq	textus, us, m	to'qima

V turlanishdagi otlar

facies, ei, f	yuza	dies, ei, f	kun
---------------	------	-------------	-----

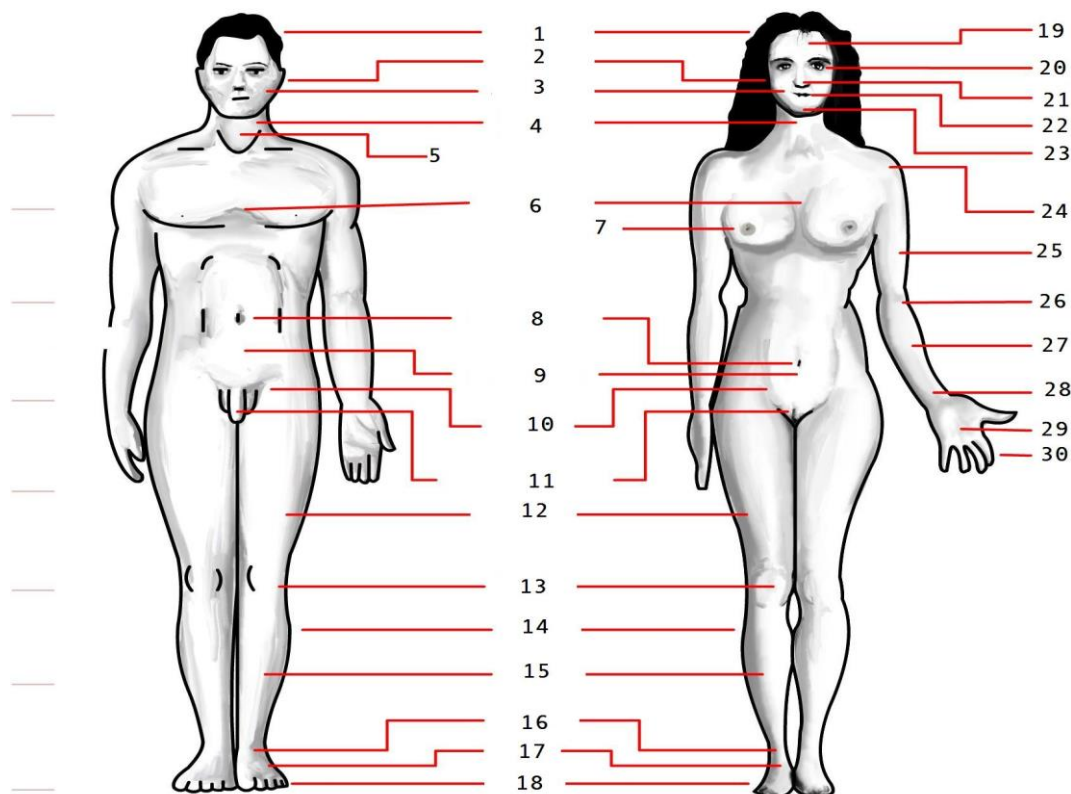
Nota bene!

Repetitio est mater studiorum – Takrorlash bilimning onasi.

Per aspera ad astra - Qiyinchiliklarni yengib yulduzlarga.

Non scholae, sed vitae discimus – Biz maktab uchun emas, hayot uchun o'qiyamiz.

Organa hominis externa

1. **Caput,itis,n-** bosh

2. **auris, is, f-** quloq

3. **zygoma, atis, n-** yanoq

4. **collum, i, n-** bo'yin

5. **larynx, yngis, m-** hiqildoq

6. **pectus, oris, n-** ko'krak

7. **mamma, ae, f-** ayol ko'kragi

8. **umbilicus, i, m-** kindik

9. **abdomen, inis, n-** qorin

10. **pubes, is, f-** qovuq

11. **penis, is, m-** olat

vagina, ae, f- qin

12. **femur, oris, n-** son

13. **genu, us, n-** tizza

14. **crus, cruris, n-** boldir.

15. **pes, pedis, m-** oyoq.

16. **carpus, i, m-** oyoq kaft suyaklari

17. **tarsus, i, n-** oyoq panja kaft usti suyak

18. **unguis, is, m-** tirnoq

19. **frons, ntis, f-** peshona

20. **oculus, i, m-** ko'z

21. **nasus, i, m-** burun

22. **os, oris, n-** og'iz

23. **mandibula, ae, f-** pastki jag'

24. **brachium, i, n-** yelka kamari, yelka

25. **manus, us, f-** qo'l

26. **ulna, ae, f-** tirsak

27. **antebrachium, i, n-** bilak

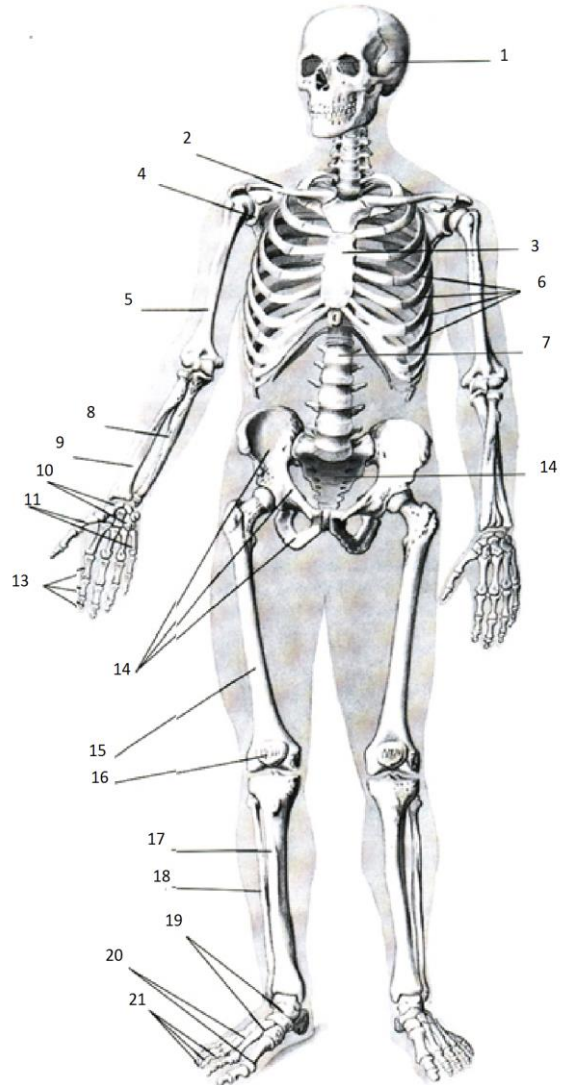
28. **carpus, i, m-** kaft

29. **metacarpus, i, m-** qo'l kafti

30. **digitus, i, m-** barmoq

Skeleton

1. **Ossa cranii** - kalla suyaklari
2. **Os clavicae** - o'mrov suyagi
3. **Os sterni** - to'sh suyagi
4. **Os scapulae** – kurak suyagi
5. **Os humeri** - yelka suyagi
6. **Ossa costalia** – qovurg'a suyaklar
7. **Columna vertebralis** - umurtqa pog'onasi
8. **Ulna (ae,f)** - tirsak suyagi
9. **Radius (i,m)** - bilak suyagi
10. **Carpi(us,i,m)** -kaft usti suyaklari
11. **Ossa metacarpalia** -qo'l kaft suyaklari
12. **Os sacrum** - dumg'aza suyagi
13. **Phalanges(nx,gis,f)** - barmoq suyaklari
14. **Os coxae** - chanoq suyagi
15. **Os femoris** -son suyagi
16. **Patella (ae,f)** - tizza qopqog'i
17. **Tibia (ae,f)** - katta boldir suyagi
18. **Fibula (ae,f)** - kichik boldir suyagi
19. **Tarsus (i,m)** – (oyoq panjasining) kaft usti qismi
20. **Ossa metatarsi (matatarsalia (I-V))** – oyoq kaft suyaklari (I-V)
21. **Ossa hallucis** –oyoq barmoq'ining suyaklari

3-DARS

12-§. OT (nomen substantivum)

Predmetning ma'nosini ifodalaydigan va grammatik son, egalik, rod, kelishik kategoriyalariga ega bo'lib , **kim ? nima ?** so'roqlariga javob beradigan so'z turkumiga ot deyiladi.

Lotin tilida otlar quyidagi grammatik kategoriyalarga ega :

1.Otlar lotin tilida uchta rodga ega:

Genus masculinum (m) - mujskoy rod (m.r)

Genus femininum (f) - jenskiy rod (j.r)

Genus neutrum (n)- sredniy rod (s.r)

2. Otlar lotin tilida ikkita songa ega :

Numerus singularis (sing)- birlik son (birl)

Numerus pluralis (plur)- ko'plik son(ko'pl)

3. Otlar lotin tilida beshta kelishikka ega :

Casus nominativus(nom)- bosh kelishigi , - kim? nima?

Casus genitivus (gen) - qaratqich kelishigi, -kimning? nimaning?

Casus dativus (dat) - jo'nalish kelishigi, - kimga? nimaga?

Casus accusativus (acc)- tushum kelishigi , - kimni? nimani?

Casus ablativus(abl)- birgalik kelishigi, - kimdan? nimadan?

Yana (**casus vocativus**) nomli kelishik borki u faqat muloqot qilishda qo'llaniladi. Tibbiyot so'zlarida qo'llanilmaydi va biz buni inobatga olmaymiz.

4. Lotin tilida otlar **5**-ta turlanishga ega :ular qaratqich kelishigining birlik sonidagi qo'shimchasi yordamida aniqlanadi .

Turlanish	I	II	III	IV	V
Qo'shimcha	ae	i	is	us	ei

5.Otlarning negizini aniqlash uchun qaratqich kelishik birlik sonidagi shaklidan kelishik qo'shimchasini olib tashlash kerak, so'z o'zagiga barcha kelishik qo'shimchalarini qo'shish orqali turlanadi :

Nom	Gen	Rod	Turlanish	O'zak
morbus	morbi	M	II	morb
dies	diei	F	V	di
arcus	arcus	M	IV	arc
bursa	bursae	F	I	burs
corpus	corporis	N	III	corpor

6. Lotin tilida otlarning rodini bosh kelishik birlikdagi qo'shimchasi orqali aniqlanadi. Bosh kelishik birlikda mujskiy rodida –**us, -er**, jenskiy rodida –**a, es**, sredniy rodida –**um, -on, -u** qo'shimchalariga ega bo'ladi.

7. Lotin tilida otlar lug'at shaklida ko'rsatiladi va faqat shu shaklda yodlanadi. Otlarning lug'at shakli avvalo bosh kelishik birlikda to'liq, so'ngra qaratqich kelishigi birlikdagi qo'shimchasi va rodi ko'rsatiladi :

Nom.sing	Gen.sing	rod	
vesica ,	ae,	f	-pufak
fundus,	i,	m	- tub
dorsum ,	i,	n	–orqa
magister ,	tri,	m	-o'qituvchi
corpus,	oris,	n	-tana
homo,	inis,	m	-odam
mater,	tris,	f	-miya pardasi
arcus ,	us,	m	-yoy
genu,	us,	n	- tizza
dies,	ei,	f	- kun

Otlarning **I**-turlanishiga qaratqich kelishigi birlikda –**ae**, bosh kelishik birlikda –**a** qo'shimchasiga ega bo'lgan jenskiy roddagi otlar kiradi .

Nom.	Gen	
fossa ,	ae ,	f- chuqur
palma,	ae,	f- kaft
planta,	ae,	f- oyoq kafti
tunica ,	ae ,	f- parda

Turlanish namunasi

	Sing	Plur
Nom.	fossa	fossae
Gen	fossae	fossarum
Dat	fossae	fossarum
Acc.	fossam	fossas
Abl	fossa	fossis

Otlarning **ikkinchi** turlanishiga qaratqich kelishigi birlikda –**i**, bosh kelishik birlikda mujskiy rodida –**us, -er** qo'shimchalari, sredniy rodida - **um, -on** qo'shimchalariga ega bo'lgan otlar kiradi.

Nom. sing	Gen.sing		
esophagus,	i,	m-	qizilo'ngach
digutus ,	i,	m-	barmoq
liber,	bri,	m –	kitob
uterus,	i,	m-	bachadon
collum,	i,	n-	bo'yin
rectum,	i,	n-	to'g'ri ichak
colon,	i,	n-	chambar ichak
olecranon ,	i,	n-	tirsak o'sig'i

NB: Barcha qo'shimchalarni ko'chirib oling va ularni yodlang .

5-turlanishning qo'shimchalar jadvali

Kelishik	turlanish	I	II	III	IV	V
nom. sing		f -a	m -us,-er, n -um,-on	m,f,n har xil	m –us n -u	f -es
gen. sing		-ae	-i	-is	-us	-ei
dat.sing		-ae	-o	-i	m-ui n-u	-ei
acc.sing		-am	m -um n -um,-on	m,f -em n-Nom.sing	m-um n-u	-em
abl. sing		-a	-o	-e (- i)	-u	-e
nom.plur		-ae	m –i, n - a	m,f –es n –a(-ia)	m -us n-ua	-es
gen. plur		arum	-orum	-um(ium)	-uum	-erum
dat. plur		-is	-is	-ibus	-ibus	-ebus
acc. plur		-as	m -os n -a	m,f -es n -a(-ia)	m -us n -ua	-es
abl. plur		-is	-is	-ibus	-ibus	-ebus

Turlanish namunasi

Singularis			
M			n
nom	digit- us	magist- er	coll- um
<i>Gen</i>	<i>digit-i</i>	<i>magistr-i</i>	<i>coll-i</i>
<i>Dat</i>	digit- o	magistr- o	coll- o
Acc	digit- um	magistr- um	coll- um
Abl	digit- o	magistr- o	coll- o
Pluralis			
Nom	digit- i	magistr- i	coll- a
Gen	digit- orum	magistr- orum	coll- orum
Dat	digit- is	magistr- is	coll- is
Acc	digit- os	magistr- os	coll- a
Abl	digit- is	magistr- is	coll- is

13-§. Moslashmagan aniqlovchi

Moslashmagan aniqlovchi qaratqich kelishikdagi birlik yoki ko'plik sondagi otlar bilan ifoda qilinadi. Ular o'zgarmaydi, turlanmaydi, moslashmaydi. **Sulcus costae**- qovurg'aning egati

Ikki va undan ortiq otlarning birikuvidan tashkil topgan anatomik terminlar rus tiliga so'zma – so'z , o'zbek tilidan so'z oxiridan tarjima qilinadi. Lotin tilida birinchi bosh kelishikdagi **ot** so'ngra qaratqich kelishigidagi **ot** yoki **otlar** bo'ladi.

Qar. kel.	Bosh kel.	Им.п	Вн.п	Nom.	Gen
Kurak ning	kesmasi	вырезка	лопатки	-	incisura scapulae
Burun ning	devorchasi	прегортка	носа	-	septum nasi
Kalla suyag ining	choki	шов	череп	-	sutura cranii

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

I. Otlarning turlanishini aniqlang va o'zagini toping:

crista ,ae,f; musculus , i,m; sinus, us ,m ;ganglion, i,n; caput ,capitis, n; ruptura, ae, f; cerebellum, i,n; margo,marginis,m; digutus,i, m; collum,i,n; meatus,us,m; facies,ei , f; genu,us, n; femur,femoris,n; os,ossis, n ; cornu, us, n.

II.O'zbek tiliga tarjima qiling :

1.Sulcus costae. 2.Septum linguae. 3.Collum mandibulae. 4.Collum scapulae. 5.Angulus mandibulae. 6.Capitulum humeri. 7.Muculus linguae. 8.Vena colli. 9.Vena cerebri. 10.Sutura cranii. 11.Bursa scapulae. 12.Cancer esophagi. 13.Ramus oculi. 14.Ventriculus cerebri. 15.Nervus oculi. 16.Tuberculum costae. 17.Sulcus arteriae. 18.Fractura maxillae. 19.Ramus nervi. 20.Ligamentum tibiae.

III. Lotin tiliga tarjima qiling :

1.Qovurg'aning bo'yni. 2.Umurtqaning venasi. 3.Qovurg'aning egati. 4.Ko'krakning qirradi. 5.Pastki jag'ning kesmasi. 6.O'mrov suyaging sinishi. 7.Umurtqaning arteriyasi. 8.Qovurg'a bo'yning qirradi. 9.Pastki jag'ning sinishi. 10.Qovug'aning do'mboqchasi. 11.Tilning devorchasi. 12.Katta miyaning arteriyasi. 13.Burunning orqasi. 14.Burunning devorchasi (to'sig'i). 15.Bo'yinning muskuli. 16.Tilning venasi. 17.O'mrov suyaging boylami. 18.Burunning bo'shlig'i. 19.Nervning egati. 20.Qizilo'ngachning kasalligi. 21.Ko'zning nervi. 22.Qizilo'ngachning o'smasi. 23.Katta miyaning bo'lagi. 24.Yuqorigi jag'ning shoxi. 25.Burun devorchasining sinishi. 26.Devorchaning arteriyasi.

14-§. LEKSIK MINIMUM

II-turlanishli otlar

cancer , cri, m –rak, o'sma	paediater ,tri, m-bolalar vrachi
esophagus,i , m –qizilo'ngach	lobus , i, m –bo'lak
morbus ,i , m – kasallik	musculus , i m –muskul (mushak)
nasus, i, m – burun	nevrus , i, - nerv (asab)
oculus, i,m - ko'z	ramus , i ,m –shox
sulcus ,i ,m-egat	ventriculus , i ,m- qorincha
cerebrum, cerebri,n – bosh miya	collum , i ,n – bo'yin
cranium , i, n-kalla suyagi	ligamentum, i, n - bog'lam
septum, i, n, - to'siq	tuberculum,i, n-do'mboqcha
colon,i,n- chambar ichak	encephalon,i,n-bosh miya
ganglion,ii,n- tugun (nerv)	nodus,i,m-tugun

I-GRUPPA (I-II -TURLANISHLI) SIFATLAR

acusticus (m), acustica (f), acusticum (n) - eshituvga oid	
cardiacus,a,um - yurakka tegishli	cavus,a,um -bo'sh (kovak)
chronicus,a,um -surunkali	coccygeus,a,um -dum, quyruq
dexter,tra,trum -o'ng	externus,a,um -tashqi
fibrosus,a,um -tolali	hepaticus,a,um - jigarga tegishli
internus,a,um –ichki	ischiadicus,a,um -quymichga tegishli
longus,a,um –uzun	medius,a,um -o'rta
latus,a,um -keng	obliquus,a,um -qiyshiq
opticus,a,um -ko'ruvga tegishli	osseus,a,um -suyakka tegishli
palatinus,a,um -tanglayga tegishli	profundus,a,um -chuqur
rectus,a,um -to'g'ri	sinister,tra,trum -chap
thoracicus,a,um -ko'krakka tegishli	transversus,a,um -ko'ndalang
zygomaticus,a,um -yanoqqa maxsus	

Nota bene!

Scientia potentia est –bilim kuchdir.

Non progredi est regredi –olg'a intilmaslik ortda qolmoq demakdir

Alit laetio ingenium – o'qish aqlni o'tkirlaydi.

4- DARS

15-§. SIFAT (VERBUM)

Predmetning belgisini bildirib **qanday? qanaqa?** so'roqlariga javob beradigan so'z turkumiga sifat deyiladi. Lotin tilida sifatlar otlar kabi rodlada, sonlarda va kelishiklarda turlanadi.

Lotin tilida sifatlar ikkita katta guruhga bo'linadi. Birinchi guruh sifatlariga **I** va **II** turlanishdagi sifatlar kiradi. **Ikkinchi** guruh sifatlariga **III** turlanishda tuslanadigan sifatlar kiradi. IV va V turlanishdagi sifatlar mavjud emas.

I-guruh sifatleri – I va II turlanishdagi otlar kabi qo'shimchalarga ega:

- **us, -er** –mujskoy rod –II turlanish

- **a** –jenskiy rod -I turlanish

-**um**–sredniy rod –II turlanish

Lug'atga I-guruh sifatleri mujskoy rod formasida to'liq yoziladi so'ngra jenskiy va sredniy rodlarning qo'shimchasi ko'rsatiladi. Shunday qilib otlardan farqi sifatlar rodlar bilan yoziladi

latus,a,um-keng

rectus,a,um-to'g'ri

sinister,tra,trum-chap

II guruhga 3 turlanishdagi mujskiy va jenskiy rodda **-is** ,sredniy rodda **-e** qo‘shimchasiga ega bo‘lgan sifatlar kiradi;

articularis- m, f- bo‘g‘imga tegishli
articulare- n
brevis, e kalta, qisqa
frontalis, e peshonaga tegishli
vertebralis, e umurtqaga tegishli

Anatomiyada **-ior** –m,f; **-ius**- n qo‘shimchalari bilan bir nechta sifatlar uchraydi

anterior – m,f-	oldingi	posterior,ius-	orqadagi
anteriorius- n			
superior,ius-	yuqoridagi	inferior,ius-	pastki
maior,ius-	katta	minor,us-	kichik

16-§. Moslashgan aniqlovchi

Sifatlar, sifatdosh yoki tartib sonlar bilan ifodalangan aniqlovchi moslashgan aniqlovchidir. Moslashgan aniqlovchi (sifat, ravish, olmosh, son) otlar bilan rodda, sonda va kelishikda moslashadi va gapda aniqlanmishdan (otdan) keyingi o‘rinda keladi.

Ramus dexter- o‘ng shox

Vertebra septima – yettinchi umurtqa

Moslashgan aniqlovchini tarjima qilish uchun oxirgi so‘zdan boshlanadi:

Nervus caroticus internus – ichki uyqu nervi

Arteria iliaca externa- tashqi yonbosh arteriyasi

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Qavs ichidagi sifatlarni otlar bilan moslashtiring, termini tarjima qiling

1. Sulcus(transversus,a,um)	2. Linea (obliquus,a,um)
3. Sutura (squamosus,a,um)	4.Humerus (dexter,tra,trum)
5.Musculus (rectus,a,um)	6.Intestinum (caecus,a,um)
7.Digitus (longus,a,um)	8. Morbus (chronicus,a,um)
9.Clavicula (zygomaticus,a,um)	10. Tuberculum (zygomaticus,a,um)
11. Ganglion(acusticus,a,um)	12. Fossa (medius,a,um)

2. Nuqtalar o'rniga kerakli qo'shimchalarni qo'ying, moslashtiring , terminni tarjima qiling :

1. vena cav...	2. aorta thoracic...
3. ventriculus dext...	4. vertebra coccyge...
5. nervus ischiadic....	6. morbus chronic....
7. incisura cardiac...	8. glandula thoracic...
9. musculus lat....	10. arteria gastric.....
11. vena hepatic.....	12. brachium dextr.....
13. colon transvers.....	14. diameter (f) transvers.....
15. ganglion medi.....	16. foramen caecum

3. Moslashtirib tarjima qiling

1. Ko'ndalang (egat, arteriya, boylam)	2. yuqori (kesma, shox, tugun)
3. chap (ko'z, kurak, devorcha)	4. chuqur (nerv, arteriya, vena)
5. tanglayga tegishli (egat, vena, bo'shliq)	

4. Moslashtirib tarjima qiling

Ichki qiyshiq muskul, chuqur o'rta vena, uzun ko'ndalang boylam, tanglayga tegishli ko'ndalang choki, uzun to'g'ri muskul, keng qiyshiq boylama, ichki ko'krak arteriyasi, tashqi qiyshiq muskuli, chap jigarga oid venasi, o'ng ko'ngdalang egati .

5. Nom. Gen. Abl-sing ga qo'ying, tuslang, tarjima qiling

Ko'krakga tegishli umurtqa, chuqur shox, o'ng ko'z, suyakga tegishli devorcha, yurakga tegishli tugun, chap oshqozoncha, ko'ruv nervi, ko'krakga tegishli ichki arteriya

6. Terminlarni moslashmagan aniqlovchi bilan tarjima qiling

1. Crista colli costae. 2. Tuberculum colli costae .3. Fractura septi nasi.4. Fractura colli costae .5. Incisura ligamenti costae. 6. Fovea septi linguae. 7. Fractura mandibulae et maxillae. 8. Sulcus linguae et palati. 9. Arteria cerebri et cranii. 10. Sutura cranii et scapulae. 11. Fractura dorsi nasi. 12. Fractura nasi . 13. Facies tuberculi costae. 14. Lamina arcus vertebrae. 15. Ligamentum tuberculi ossis. Basis cranii. 16. Lobus cerebri. 17. Musculus dorsi. 18. Fossa fibulae. 19. Angulus sterni.

17-§. LEKSIK MINIMUM

I-turlanishdagi otlar

clavicula, ae, f – o'mrov ,o'mrov suyagi	
fascia, ae, f – mushakni o'rab turuvchi yupqa parda	
nucha, ae, f – ensa	fibula, ae, f – kichik boldir suyagi
tibia, ae, f – katta boldir suyagi	squama, ae, f – tangacha
tonsilla, ae, f – bodomcha	ulna, ae, f – tirsak suyagi

II-turlanishdagi otlar

nasus, i, m – burun	palatum, i, n – tanglay
vestibulum, i, n – dahliz	organum, i, n – organ,a'zo
porus, i, m - teshik	

III-turlanishdagi otlar

caput, itis, n – bosh	os (or), oris, n – og'iz
-----------------------	---------------------------

I-guruh sifatlar

1. pterygoideus, a, um – qanotsimon	thyr(e)oideus, a, um – qalqonsimon
venosus, a, um – vena qon tomiriga oid	albus, a, um – oq
asper, a, um – g'adir-budur	coronarius, a, um – tojsimon
iliacus, a ,um – yonbosh ichakga oid	liber, era, erum – erkin,ozod
niger,gra,grum – qora	sacer,cra,crum – dumg'azaga oid
2. durus, a, um - qattiq	massetericus, a, um -chaynovga oid
mylohyoideus,a,um - jag' til ostiga tegishli	palatoglossus,a, um - tanglay tilga oid

II-guruh sifatlari

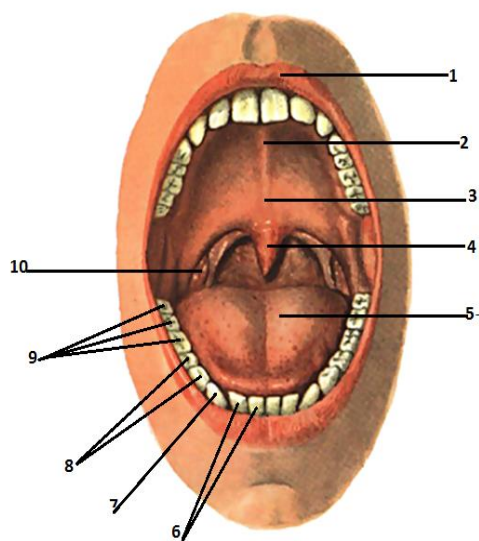
1. alaris, e – qanotga oid	cerebralis, e – miyaga oid
cervicalis, e – bo'yinga oid	ethmoidalis, e – g'alvirsimon
frontalis, e – peshonaga oid	maxillaris, e – yuqori jag'ga oid
mandibularis, e – pastgi jag'ga oid	nasalis, e – burunga oid
occipitalis , e – ensaga oid	orbitalis, e – ko'z kosasiga oid
sphenoidalis, e – ponasimon	temporalis, e – chakkaga oid
vertebralis, e – umurtqaga oid	jugularis, e – bo'yinturuq
sacralis, e – dumg'azaga oid	
2. alveolaris, e -alveolangan,katakli, pufakli	buccalis, e- lunji(si)
dentalis, e – tishga oid	infraorbitalis, e – ko'z kosasi ostiga oid
mentalis, e -engakga oid	mollis ,e – yumshoq

Nota bene!

Aliis inserviando consumer - O'zgalarga nur berib, o'zim ado bo'laman.

Medicus curat, natura sanat morbus - Tabiat sog'aytiradi, vrach davolaydi.

Cavitas oris- og'iz bo'shlig'i

1.Labium, i, n- lab;

Palatum, i, n- tanglay;

2.Palatum durum- qattiq tanglay;

3.Palatum molle-yumshoq tanglay;

4.Uvula, ae, f- tilcha;

5.Lingua, ae, f- til;

Dens, dentis, m- tish;

6.Dentes incisivi- kesuvchi tish;

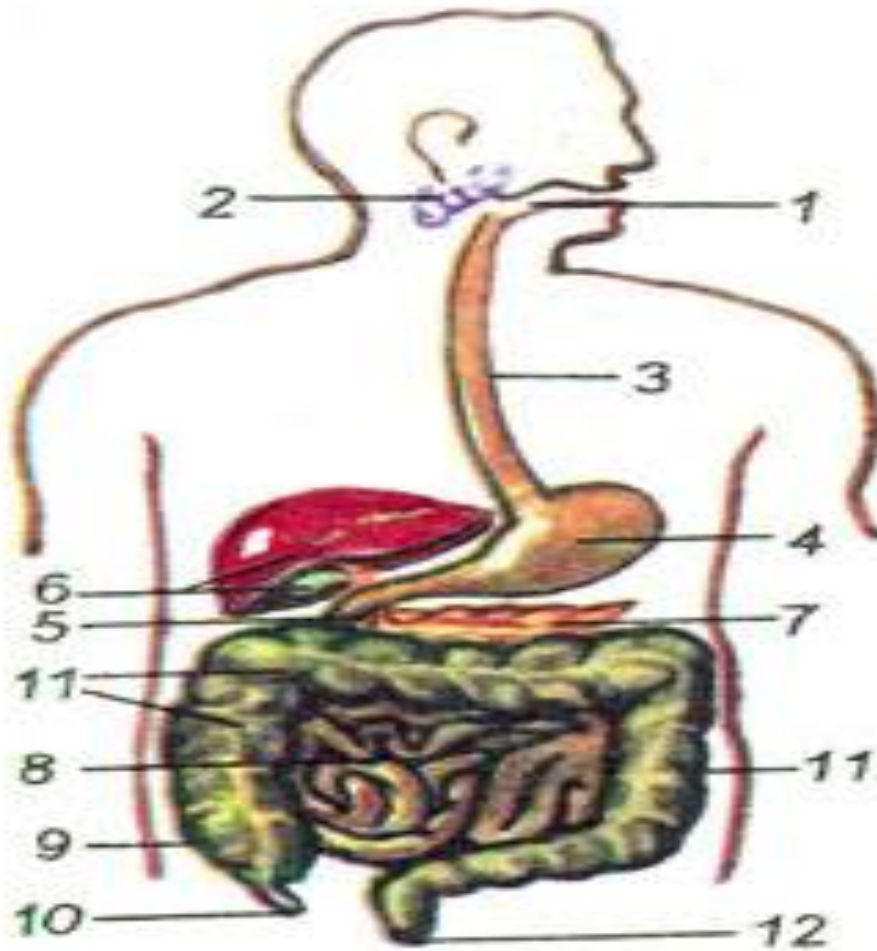
7.Dens caninus- qoziq tish;

8.Dentes premolaris- kichik oziq tish;

9.Dentes molaris- katta oziq tish;

10. Tonsilla, ae, f- bodomcha

Apparatus digestorius

- 1) **pharynx, yngis, m** - tomoq-halqum.
- 2) **parotitis, itidis, f** - quloq oldi so‘lak bezi.
- 3) **oesophagus, i, m** - qizilo‘ngach.
- 4) **gaster, tris, f** - me‘da.
- 5) **duodenum, i, n** - o‘n ikki barmoqli ichak.
- 6) **hepar, atis, n** - jigar
vesica fellea (biliaris) - o‘t pufagi.
- 7) **pancreas, atis, n** - me‘da osti bezi.
- 8) **jejunum, i, n** - ingichka ichak.
- 9) **caceum, i, n** - ko‘r ichak.
- 10) **Processus vermiformis caeci** - ko‘r ichakning chuvalsimon o‘simtasi.
- 11) **crassum, i, n** - yo‘g‘on ichak.
- 12) **rectum, i, n** - to‘g‘ri ichak.

5 –DARS

18-§. Sifat darajalari.

Lotin tilida sifatlar 3 ta darajaga ega:

gradus positivus– oddiy daraja

gradus comparativus– qiyosiy daraja

gradus superlativus- orrtirma daraja

Oddiy daraja bu – sifatlarning lug‘at formasidir :

longus, a ,um –uzun

ruber ,bra ,brum –qizil

acer,acris ,acre –o‘tkir

simplex,icis – oddiy

QIYOSIY DARAJA : Qiyosiy darajali sifatlarni hosil qilish uchun oddiy darajali sifatlarning negiziga mujskiy va jenskiy rodlar uchun – **ior** suffiksini ,sredniy rod uchun –**ius** suffiksini qo‘shish kerak.

ODDIY DARAJA	NEGIZ	SUFFIKS	QIYOSIY DARAJA
Longus,a,um-uzun	Long	M,f –ior n-ius	Longior,longius- uzunroq
Ruber,bra,brum – qizil	Rubr	-	Rubrior,rubrius – qizilroq
Brevis,e–kalta	Brev	-	Brevior,brevius – kaltaroq
Simplex,icis–oddiy	simplic	-	Simplicior,simplicius- oddiyroq

Qiyosiy darajali sifatlar 3-turlanishli otlar kabi mujskiy va jenskiy rodlarda **liquor** ; sredniy rodga esa **corpus** kabi turlanadi

M , f n

Nom longior longius

Gen longioris

Nom simplicior simplicius

Gen simplicioris

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Sifatlardan qiyosiy darajali sifatlar hosil qiling .

Chuqur ,keng ,o'tkir,yumshoq ,yangi,uzun, kalta, oddiy.

2. Lotin tiliga tarjima qiling va **Nom, Gen, Abl. sing** va **plur** ga qo'ying.
Chuqurroq bo'shliq ,uzunroq yuza, kaltaroq arteriya, oddiyroq bo'g'im,
kengroq muskul, o'tkirroq qirra.

19-§. Orttirma daraja.

Sifatlarning ko'pgina orttirma darajalari oddiy darajali sifatlarning asosiga –**issim** suffiksini va 1- gruppada sifatlarning qo'shimchasini qo'shish bilan hosil qilinadi.

issim – **us**– mujskoy rod uchun

issim – **a** -jenskiy rod uchun

issim – **um**– sredniy rod uchun

ODDIY DARAJA	NEGIZ	SUFFIKS	ORTTIRMA DARAJA
Longus, a,um – uzun	long	- issim	Longissimus,a,um – eng uzun
Brevis,e –kalta	brev	-	Brevissimus,a,um – eng kalta
Simplex,icis - oddiy	simplic	-	Simplicissimus,a,um , -eng oddiy

b)er - qo'shimchasi bilan tugagan sifatlarning orttirma darajasi mujskiy rod formasiga –**rim** suffiksi va 1 -gruppada sifatlarning qo'shimchalarini qo'shish bilan hosil qilinadi.

rim- us – mujskiy rod uchun

rim–a– jenskiy rod uchun

rim –um- sredniy rod uchun

Oddiy daraja	Orttirma daraja
Ruber,bra,brum –qizil	Ruberrimus,a,um –eng qizil
Acer,acris,acre –o'tkir	Acrimus,a,um –eng o'tkir

Orttirma darajali sifatlar 1-2 turlanishli otlar kabi turlanadi.

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Sifatlardan orttirma darajali sifatlarni hosil qiling.

Chuqur, keng, yumshoq, qora, sog‘, qizil, oddiy, kalta.

2. Nom. Gen. Abl. Sing. va plur da tarjima qiling.

Eng chuqur bo‘shliq, eng oddiy bo‘g‘im, eng keng muskul, eng qizil o‘zak.

3. O‘zbek tiliga tarjima qiling.

1. Musculus longissimus dorsi . 2. Musculus longissimus cervicis . 3. Musculus longissimus thoracis. 4. Musculus longissimus capitis. 5. Os durius . 6. Substantia compactior. 7. Ligamentum latius . 7. Auditus acrior .

4. Sifatlarni barcha darajalarga qo‘ying va otlar bilan moslashtiring.

Chuqur (bo‘shliq, asab, vena), kalta (qovurg‘a, muskul, boylam), oddiy (bo‘g‘im, oyoqcha), qizil (o‘zak, orqa miya).

5. O‘qing va tarjima qiling.

Prima costa annuum costarum latissima est phalanges hallicis crassiores sunt quam phalanges pollicis. Costa prima brevior reliques ac latior. Durieres osse dentes sunt. Omnium ossium sceleti hominis femur longissimum et crassum est. Os sacrum sceleti feminae latius et brevius est quam viri. Periodus incubationis typhi abdominalis longior est priodo typhi recurrentis periodus incubationis typhi exanthematici longissima est.

omnium - barchadan

reliquis - qolgan

vir – erkak

recerrens – qaytaladigan, qaytarma

exanthematicus – kuchli

20-§ . Leksik minimum

I- turlanishli otlar

fossa, ae, f - chuqur

fovea, ae, f - chuqurcha

membrana, ae, f - parda

palma, ae, f - kaft

planta, ae, f - oyoq kafti

plica, ae, f - burma

medula, ae, f- miya

m. ossium - miya suyagi

II- turlanishli otlar

atrium, i n - yurak oldi

bronchus, i, n - bronx

lobus, i, m	- bo'lak	retinaculum, i, n	- to'rcha
thalamus, i, m	-ko'ruv do'mbog'i	thymus, i, m	-tolali bez
carpus, i, m	-kaft usti	lumbus, i, m	- bel
metacarpus, i, m	- qo'l kafti	nodulus, i, m	- tuguncha

I-guruh sifatleri

arteriosus, a, um	- arteriyaga oid	oblongatus, a, um	- uzunasiga
pyloricus, a, um	-me'daning chiqish qismiga oid		
sanguineus, a, um	- qonga oid	spurious, a, um	- yolg'on

II- guruh sifatleri

cerebellaris, e	- miyachaga oid	generalis, e	-umumiy
analisis, e	- orqa chiqaruv teshigiga oid	biliaris, e	- o'tga oid

Nota bene !

Dulce et decorum est, pro patri, mori - Vatan uchun jon bermoq, baxt va sharaf erur !

Ad cogitandum et agentum homo natus est- Inson fikrlash va harakat qilish uchun yaratilgan

6 - DARS

21-§. I. Noto'g'ri darajali sifatlar

Quyidagi sifatlarning darajalari turli asosdan hosil qilinadi, shuning uchun bunday sifatlarni noto'g'ri darajali sifatlar deyiladi.

Oddiy daraja	Qiyosiy daraja	Orttirma daraja
bonus, a, um – yaxshi	melior, melius -yaxshiroq	optimus, a, um – eng yaxshi
maius, a, um -yomon	peior, peius -yomonroq	pessimus, a, um –eng yomon
magnus, a, um -katta	major, majus - kattaroq	maximus, a, um - eng katta
parvus, a, um - kichik	minor, minus –kichikroq	minimus, a, um – eng kichik

Nota bene: Anatomiya iboralarida barcha qiyosiy darajalar **magnus, a, um** va **parvus, a, um** so'zlaridagi oddiy daraja ma'nosida qo'llaniladi.

Musculus teres major – katta yumaloq muskul

Arteria palatina minor – tanglayga tegishli kichik arteriya

Musculus gluteus maximus, minimus – katta, kichik dumba muskuli

22-§. II. Yetishmagan darajali sifatlar

Bir qancha sifatlarning oddiy darajasi yo‘q. Bunday holatda qiyosiy daraja yetishmagan oddiy daraja kabi tarjima qilinadi.

Qiyosiy daraja	Orttirma daraja
Anterior,anteriorus– oldingi	-
Posterior,posterius- orqadagi	Postremus,a,um– eng orqadagi
Superior, superius – yuqorigi	Supremus,a,um- eng yuqorigi
Inferior, inferius – pastki	Infimus, a, um –eng pastki

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1.Uchala darajada tarjima qiling.

- 1.Yaxshi (symptom, diagnost, odam).
- 2.Yomon (prognoz, dori, kasallik).
- 3.Katta (teshik, vena, muskul).
- 4.Kichik (shox, kanal, do‘mboq)

2. Nom. Gen. Abl. sing va plur ga qo‘ying.

- 1.Tuber ischiadicum majus .
2. Ductus sublingualis major .
- 3.Dosis maxima.
4. Facies articularis inferior.

3. Nuqtalar o‘rniga qo‘shimchalarni qo‘yib otlar bilan sifatlarni moslashtiriring va tarjima qiling.

Musculus teris mai(min...)

Canalis palatin mai (min....)

Cornu mai (min ...)

Foramin palatin ... mai ... (min ..)

Ductus sublingualmai ...

Digitis minim ...

Musculus glute maxim ... (minim)

Processus articular inferi ...

Foramen longitudinal anteri
Ganglion cervicalsuperi
Musculus longitudinal..... superi (inferi ...)
Ligamentum longitudinal anteri ...

4. Nom, Gen, sing ga qo'yib tarjima qiling.

1.Orqa quloqqa oid muskul. 2.Oldingi bo'g'imga oid yuza .3. Pastki bo'g'imga oid o'simta. 4. Katta va kichik shox .5. Yuqori bo'yinga tegishli tugun.6. Katta quymuchga oid do'mbog'i . 7.Eng yuqori burunga oid chig'anog'i. 8. Oldingi uzunasiga boylam .9. Eng yuqori qovurg'alararo arteriya .10. Oldingi tovonga oid yarasi.

5. O'zbek tiliga tarjima qiling .

1.Venae cordis minimae. 2. Foramina venarum minimarum.3. Ligamentum capitis fibulae anterius. 4. Tubercula anterior vertebrarum lumbalium.5. Bursa subtendinea musculi bicipitis femoris inferior. 6. Vaginae synovialis musculi obliqui superioris . 7. Ramus communicans cum nervo laryngeo inferiore.

6. Lotin tiliga tarjima qiling.

1.Yuqori toshsimon bo'shliqning egati .2. Kichik chanoqning teshigi .3. Katta do'mboqchanning qirrası .4. Pastki qismning yuqorigi qirg'og'i. 5. Chanoq diafragmasining pastki fatsiyasi. 6. Yuqorigi qovoqning ko'taruvchi muskuli. 7. Meda osti bezining oldingi yuzasi. 8. Til osti suyagining katta shoxi.9. O'ng o'pkaning yuqorigi bo'lagi .10. Yondagi qorinchaning pastki shox. 11. Kallaning katta orqadagi to'g'ri muskul. 12. Chap qorinchaning orqadagi venasi .

7.Tarjima qiling.

Circulus sanguinis major circulo sanguinis minore multo longior est sanguis venosus per venae cavae superiorem et inferiorem in atrium dextrum cordis infunditur. In facie pelvina ossis sacri foramina sacralia anterior in facia dorsali foramina sacralia posterioria sita sunt. Hepar est glandula corporis maxima in parte abdominis superiori sita. Omnium vasorum vasa capillaria minima et superior dividuntur.Trochanter major et minor in superior parte femoris sunt. Pulmones in cavo dextro et sinistro thoracis locatio, maiorem partem cavi sinistri occupant. Habitus aegroti post operationem optimus est. Diagnosis cholera simplex est, sed prognosis pessima.

Infunditur - qo'yilmoq occupant -shug'ullanmoq
sed - ammo

Tushum kelishigida go‘llaniladigan predloglar:

ante –oldida	ante operationem – operatsiya oldidan
intra- ichida	intra ventriculum - me‘da ichida
ad – uchun, gacha, da	ad aegrotam – kasal uchun
contra –qarshi	contra tussim- yo‘talga qarshi
per - orqali	per rectum - to‘g‘ri ichak orqali
post -keyin, so‘ng	post partum- tuqqandan keyin

Tushum va chiqish kelishigida qo‘llaniladigan predloglar:

in -da ,ga	in oculo - ko‘zda in oculum –ko‘zga
sub –ostki ,ostida	sub linguam – til ostiga sub lingua- til ostida

28-§. I-II turlanishda otlarning suffikslari:

cul-us,cul-a, cul-um ,ol-us ,ol-a, ol-um ,ul-us ,ul-a ,ul-um qo‘shimchalari otlarning kichraytiruvchi turini hosil qiladi :

tuber- do‘mboq	tuperculum- do‘mboqcha
ramus- shox	ramulus- shoxcha
bronchus- bronx	bronchulus- bronxcha

Kichraytiruvchi ma‘noli otlar ham o‘sha otning rodini qabul qiladi.

29-§. I-II turlanishdagi sifatlarni qo‘shimchalari

I. ace-us, a,um; e-us,a,um suffikslari otlarning asosiga qo‘shilib ,I-II turlanish sifatlarini hosil qilib ,organlarga taaluqligini bildiradi.

Oss-e –us,a, um –suyakka maxsus (os,ossis ,n-suyak)

Membran-ace-us, a,um-pardali

II. ic-us,a, um,in-us ,a, um- suffikslari otlar asosiga qo‘shilib I-II turlanish sifatlarini hosil qilib predmetga yoki joyga taalluqligini bildiradi.

pancreatus-,a- um -oshqozon osti beziga tegishli
palatinus- ,a,um -tanglayga tegishli

III. os va **lent-** suffikslari otlar asosiga qo‘shilib ,sifatlar hosil qilib nima ekanligini bildiradi .

call-os-us ,a,um –qavariq

pur-u-lent-us,a,um -yiringli

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1 .Lotin tiliga tarjima qiling:

Hujayradan, venadan, vrach uchun, burun bo‘shlig‘da , nerv bilan , kalla bo‘shlig‘ida, kasal uchun , boylam ostida, boylamda, kallada, kurak ostida, ko‘zdan, yelkada, do‘mboq bilan, burundan, chap ko‘zda, chap kurakda, o‘ng kurak ostida.

2. Kichraytiruvchi ma‘noli otlarni hosil qiling va ularni tarjima qiling :

fovea , ae, f- chuqurcha	caput,it is ,n-bosh
fons,fontis- manba, buloq	malleus,i,m –bolg‘a
fossa-ae,f-chuqur	ductus-,um,m-oqim
canalis ,is,m- kanal	clavis,is, f-kalit
saccus,i,m-xalta	lobus,i,m-bo‘lak
vesica,ae, f-pufak	corpus,oris,n-tana

3. Quyidagi otlarni sifatlarga aylantiring va tarjima qiling:

a)os suffiksi bilan

squama ,ae ,f - tanga ; membrana,ae, f - parda

b)in suffiksi bilan

canis,is,m,f - it,kuchuk; pelvis,is,f - chanoq ; femina,ae ,f - ayol

v)eus suffiksi bilan

cartilago,inis,f - tog‘ay ; larynx,ingis,m – hiqildoq; coccyx,gis , m – dum;
amyllum ,i,n – kraxmal; fel ,fellis ,n - o‘t.

4. Lotin tiliga tarjima qiling .

ko‘ndalang (boshcha, qism, o‘simta, boylam, qirra)

tanglayga tegishli (arteriya, bo‘shliq, teshik, yuza)

tashqi (yo‘l, yuza, arteriya, o‘simta, do‘mboq, nerv, teshik)

dumga tegishli (shox, muskul, umurtqa)

o'ng (bo'g'im, soha, kanal, yoy, tana)
chap (tizza, yo'l, teshik, vena)

5. Lotin tiliga tarjima qiling .

1.Qovurg'a boshining yuzasi. 2. Pastki jag'ning teshigi. 3. Kallaning suyagi.
4.Boshning muskuli. 5. Yuzaning suyagi. 6. Yelka suyagining boshchasi.
7.Tizzaning bo'g'imi . 8. Pastki jag'ning tanasi. 9. Bo'shliqning egati. 10. Tilning uchi. 11. Yuzaning venasi. 12. Suyakning yuzasi.

6. O'zbek tiliga tarjima qiling.

1. Fovea capitis femoris. 2. Caput pancreatis. 3. Incisura apicis cordis. 4.Ligamentum capitis femoris. 5. Pars corporis. 6. Articulatio pedis. 7. Cavum pulveris. 8.sutura crania. 9. Basis crania. 10. Apex partis corporis . 11. Apex radiceis dentis. 12. Os digiti pedis.

7. O'qiling, moslashtirilishiga e'tibor bering.

1. Facies externa et interna. 2. Sulcus palatines minor. 3. Canalis opticus. 4.Femur dextrum et sinistrum. 5. Caput longum. 6. Articulatio dextra. 7. Tuber medium. 8.Corpus externum. 9. Foramen coccygeum. 10. Cornu coccygeum. 11.Genu dextrum. 12. Regio palatina . 13. Pars media. 14. Plexus fibrosis. 15.Arcus profundus.16. Regio profunda. 17. Foramen profundum. 18.Corpus osseum. 19.Pars cardiaca. 20. Facies obliqua. 21. Processus zygomaticus. 22.Os longum et latum.

8 . O'zbek tiliga tarjima qiling.

1. Articulationes manus.2. Ossa digitorum manus. 3. Regiones manus. 4. Musculi levatores costarum. 5. Ossa capitis. 6. Foramina venarum. 7. Partes corporis humani. 8. Plicae tunicae mucosae. 9. Articulationes digitorum pedis. 10. Capita costarum.

9 . Tarjima qiling va moslashtiring.

o'ng (ko'ndalang, chap, qiyshiq, tashqi) qism
chap (ko'ndalang , tashqi, qiyshiq) bo'shliq
tanglayga oid (ko'ndalng, qiyshiq) chok
chap (o'ng, qiyshiq, keng) boylam

10 . O'qing va tarjima qiling.

RADIUS

Antebrachium ex ulna et radio constat. Ulna et radius longi sunt. In radio caput radio et capitulum humeri distinguimus. Forma capituli rdii rotunda est. Capitulum radio de radio cetero collo radii parvo seperatur. In radio cristam interosseam acutam videmus.

constat – iborat bo‘lishi sunt – bor distinguimus – biz farqlaymiz
seperatur - taqsilamoq videmus – biz ko‘rayapmiz

30-§. Leksik minimum

I- turlanishli otlar

ampulla,ae,f -ampulla ,ichiga dori quyub og‘zi payvantlangan naycha
apertura,ae,f - teshik gingiva ,ae,f - milk (tish milki)
celula, ae, f - hujayra retina, ae,f - to‘r
fibra, ae, f -tola palpebra, ae,f -qovoq
papilla , ae, f -so‘rg‘ich

II- turlanishli otlar

bulbus, i, m -olmacha,piyozcha gyrus, i, m - qiyish, pushta
b.oculi - ko‘z olmasi nucleus, i, m -yadro
ramus, i,m - shox spatium, i,n -to‘siq
2.cillium, i,n - kiprik(mujgon) supercillium, i, n-qosh

I-guruh sifatleri

cavernosus,a,um -g‘ovakli oesophageus, a, um –qizilo‘ngachga oid
gastricus, a, um -me‘daga oid pelvinus,a,um - chanoqqa oid
nutricius,a,um -oziqlantiruvchi accessorius,a,um -qo‘shimcha
gluteus,a,um -dumbaga oid

II- guruh sifatleri

1.corticalis,e - po‘stloqqa oid pectoralis,e - ko‘krakga oid
lumbalis,e - belga oid pulmonalis,e -o‘pkaga oid
radialis,e -bilak suyagiga oid ulnaris,e, -tirsak suyagiga oid
spinalis,e -orqa o‘simtaga oid
2.cilliaris,e - kiprikga oid labialis,e -labga oid
papillaris,e - ko‘krak so‘rg‘ichga oid

Nota bene!

Nomo ornate locum, non homines locus. – O‘rin odamning husni emas, balki odam o‘rinning husnidir.

Pereculum in mora! - Kechiktirilishi xavflidir!

9- DARS

31-§. Muhim lotincha-grekcha old qo‘shimlarning ma‘nolari

Qo‘shimcha	Ma‘nolari	Misollar
a, ab	dan, ga, ning, uzoq ,yiroq	abductor-uzoqlashtiruvchi abscessus-chekinish,yara,chipqon
ad	yaqinlashtiruvchi (yaqinda,yonida)	adductor-yaqinlashtiruvchi adrenalis-buyrakka yaqin
anti	oldda,qarshida, oldinda,ilgarida	antibrachium-bilak antiuterinus-bachadon oldi
circum	tevaragida, atrofida	circumflexus-aylanma circumanalis-orqa teshik atrofida o‘rnashgan (joylashgan)
contra	qarshi, qarama- qarshisida	contralateralis-qarama-qarshi tomonda joylashgan
extra	dan,tashqari, vaziyatdan tashqari	extracordialis-yurakdan tashqari extrauterinus-bachadondan tashqari
in,im	ga,da,ichki,siz/ ichki harakatni inkor etish	injecto-emlamoq (tomir yoki teri ostiga dori yuborish) impressio-botma inpar-bir xil bo‘lmagan inactivus- ish harakatsiz,serharakatsiz
sub	ostida,pastdan,past	subcutaneus-teri osti subclavius-o‘mrov osti subacutus-qattiq(o‘tkir) kasallik haqida
super supra	ustida ustiga	superciliaris-qosh ustidagi superficies-yuz,ust,bet supercutus-favqulotda,xafvli superspinalis-orqa o‘simta ustida
trans	orqali,orqa, boshqa tomon	transversus-ko‘ngalang transurethralis-siydik chiqaruvchi yo‘l orqali o‘tkazish
infra	ostiga,tubiga ostida,tubida	infraorbitalis-ko‘z ostida infracostalis-qovurg‘a ostida
intra	orasida,o‘rtasida, biror narsa oralig‘idagi holat	interosseus-suyak oralig‘i intervertebralis-umurtqa orasida
per	orqali,juda(umumiy tushunchani oshirish)	peracutus-juda o‘tkir pertussis-ko‘k yo‘tal percutaneus-teri orqali hosil qilish
post	keyin,so‘ng, orqasidan	postnatalis-tug‘ulishdan so‘ng postoperativus-operatsiyadan so‘ng
prae	oldda,oldinda, old	praecardialis-yurakka tegishli old

	tomoni	tomon praecardium-yurakka tegishli qism
pro	Oldidan	prominins-chiqib turuvchi

Mustaqil ishlsh uchun mashqlar

1. Old qo‘shimchalarni aniqlang va ularning ma‘nolarini tushuntiring.

Suprarenalis, infiltratum, interarticularis, proruberantina, praeparatus, subclavius, submaxillaris, transformare, insolubilis, permanens, supercilium, infraspinatus, supscapularis, intertrchantericus, intramuscularis, intermuscularis, infraorbitalis.

2. Old qo‘shimchalarning ma‘nosini tanlang.

...costalis,e	–qovug‘a ostidagi
...osseus,a,um	-suyaklararo
...mucosus,a,um	–shilliq ostidagi
...orbitalis,e	–ko‘z kosasi ustidagi
...pharyngeus,a,um	–halqum orasidagi
...clavicularis,e	–kurak ustidagi
...muscularis,e	–muskullar ichidagi
...mandibularis,e	–pastki jag‘ ostidagi
...ganglionaris,e	–tugun orqasidagi
...ganglionaris,e	–tugun oldida
...ganglionaris,e	–tugun orasidagi

O‘tilgan mavzularni takrorlash uchun mashqlar

1. Iboralarni lotin tiliga tarjima qiling.

1.Dum nervi. 2.Tanglayga maxsus egat. 3.Ko‘krakning umurtqasi. 4.Yurakning kesmasi. 5.O‘rta bo‘lak. 6.Fibroz qini. 7.Suyak devorchasi. 8.O‘ng va chap kurak. 9.Tashqi qiyshiq muskul. 10.Chap chuqur boylam. 11.Chap jigar venasi.

2. Lotin tiliga tarjima qiling va moslashtiring.

1.Yanoqqa tegishli joyi (boshcha, qirg‘oq, o‘simta).
 2.Ko‘ndalang boshcha (qism, boylam, qirra, o‘simta).
 3.Tanglayga tegishli toshcha (bo‘shliq, teshik, yuza).
 4.Tashqi arteriya (yuza, nerv, teshik).
 5.Dumga tegishli nervi (shox, arteriya).
 6.O‘ng, chap ko‘z.

3. Lotin tiliga tarjima qiling .

1.Qovurg‘a boshining qirrasi (yuzasi, boylam, bo‘g‘im).

2. Pastki jag'ning tanasi (teshik, yoy, bo'yincha).
3. O'mrov suyagining sinishi (ko'krakning, qovurg'aning, umurtqaning, suyakning, son suyagining).
4. Qizilo'ngachning raki (to'g'ri ichakning, bachadonning, chamber ichakning).
5. Ko'zning kasali (bosh miyaning, katta miyaning, nervning, boshning, tizzaning).

4. Lotin tiliga tarjima qiling.

1. Kurakning (tizzaning) ko'ndalang boylami. 2. Bo'yinning (yuzaning) ko'ndalang venasi. 3. Ko'krak arteriyasining (ko'ndalang bo'shliqning) egati. 4. Katta myaning yondagi egati. 5. Tizzaning pastki arteriyasi. 6. Burunning pastki, yuqorigi yoyi. 7. Ko'krakning pastki ko'ndalang boylami. 8. Tizzaning yondagi ko'ndalang boylami. 9. Qovurg'aning boshchasing bo'g'im yuzasi.

5. Nom, Gen, Abl-singularis va pluralis da tuslang:

1. Oculus dexter, sinister. 2. Ganglion acusticum. 3. Vena palatina externa. 4. Ramus profundus. 5. Margo zygomaticus. 6. Regio calcanea. 7. Caput longum.

6. O'zbek tiliga tarjima qiling.

1. Arteria circumflexa humeri. 2. Linea obliqua glandulae thyroideae. 3. Ramus calcaneus arteriae peroneae. 4. Plica tunicae mucosae vesicae felleae. 5. Bursa musculi glutei. 6. Apex nasi. 7. Digitus pedis. 8. Planta pedis. 9. Os digiti pedis. 10. Forma cranii. 11. Fractura cranii. 12. Musculus longus femoris. 13. Ligamentum teres uteri. 14. Arteria ligamenti teretis uteri.

7. O'qing, tarjima qiling.

In osse ischii corpus, ramum inferiorem distinguimus. Rami ossis ischii angulum formant. Apex crassus anguli tuber ischiadicum nominatur os coxae est os compositum. Os ilium, os pubis et os ischii os coxae formant. Pars inferior brevis et crassa ossis ilium corpus ossis ilium nominatur. Pars superior lata et tenuis ossis ilium format. In margina superiore libero alae ossis ilium crista crassa est. Os pubis corpus breve et crassum, ramum superiorem et ramum inferiorem distinguimus. Rami ossis ischii angulum format. Apex crassus anguli tuber ischiadicum nominatur.

format –vujudga kelishi, hosil qilish
crassus – qo'pol ,yo'g'on

nominatur- nomlamoq
liber – bo'sh,erkin

32-§. Leksik minimum

Sifatlarning I-II-turlanishi II-qism

calcaneus, a, um –tovonga tegishli
circumflexus ,a,um –aylana
felleus, a,um –o'tga oid

grossus, a,um –yo'g'on, katta
heroicus, a, um –kuchli ta'sir etuvchi
gastricus, a,um –oshqozonga oid

gluteus, a, um – dumbaga oid
hyoideus, a, um – til osti (suyakka)
lacteus, a, um – sutsimon
petrosus, a, um – toshli
peroneus, a, um – kichik boldir suyagiga tegishli

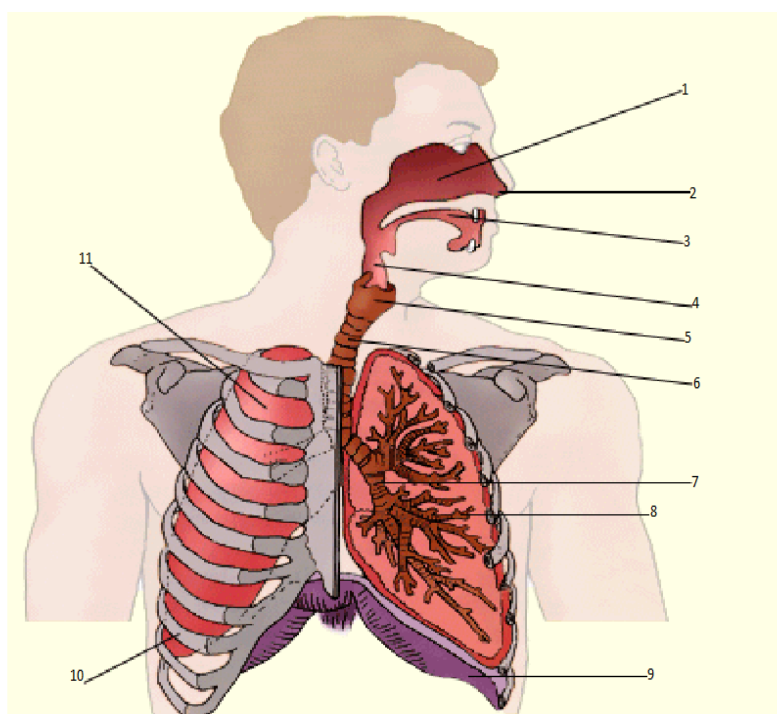
felleus, a, um- o‘t (safro)ga tegishli
hypoglossus, a, um - til osti (nerv)
mucosus, a, um – shilliqli
tympanicus, a, um – nog‘oraga tegishli

Nota bene !

Tempus vulnera sanat – Kasalni vaqt davolaydi.

Medice cura te ipsum – Shifokor o‘z kuchiga ishonin.

Apparatus respiratorius(i)

1.Cavitas nasi- burunning bo‘shlig‘i

3.Cavum oris- og‘izning bo‘shlig‘i

5.Larynx, ngis, m- hiqildoq, tomoq

7.Bronchus, i, m- bronx

9.Diaphragma, atis, n- ko‘krak va qorin o‘rtasidagi to‘siq

10. Costa, ae, f- qovurg‘a

2.Naris, is, f- burun teshigi

4.Pharynx, yngis, m- halqum

6.Trachea, ae, f- kekirdak

8.Bronchialis, e- bronxga oid

11.Pulmo, onis, m- o‘pka.

10 - DARS

33-§. III-turlanish otlari haqida umumiy ma'lumot

III-turlanishga barcha uchala roddagi qaysiki qaratqich kelishik birlikda -is qo'shimchasi bilan tugagan otlar kiradi. Bosh kelishik birlikda III-turlanishdagi otlar turli qo'shimchalarga ega bo'ladi. III-turlanishdagi otlar teng murakkab va tengmas murakkab bo'ladi. Teng murakkab so'zlar deb-bosh va qaratqich kelishikda teng, bir xil bo'g'inga ega bo'lgan so'zlarga aytiladi.

Nom.sing **cos-ta** **nerv-us** **au-ris** **ge-nu**

Gen.sing **cos-tae** **ner-vi** **au-ris** **ge-nus**

Tengmas murakkab otlar qaratqich kelishik birlikda, bosh kelishik birlikdagi otlarga nisbatan bir bo'g'in ko'p bo'ladi

Nom.sing **mar-go** **ca-put** **ra-dix** 2 bo'g'in

Gen.sing **mar-gi-nis** **ca-pi-tis** **ra-di cis** 3 bo'g'in

3- turlanishda ko'pincha otlarning asosi bosh kelishikning asosiga to'g'ri kelmaydi. III turlanishdagi otlarni asosini qaratqich kelishik birlikda **-is** qo'shimchasini olib tashlash yo'li bilan aniqlanadi.

Nom.sing	Gen.sing	asosi
phalanx	phalang is	phalang
caput	capit is	capit
articulatio	articulation is	articulation

Turlanishda so'zlarning asosiga kelishik qo'shimchalari qo'shiladi.

Barcha III-turlanishli otlar 3 tipga bo'linadi :undosh, unli, aralash tiplarga.

Undosh tipga o'zagi bitta undosh bilan tugagan va teng bo'g'inga ega bo'lmagan otlar kiradi. Masalan : pulmo,onis,m "o'pka", caput,itis,n "bosh"

Unli tipga Nominativuv singularis da **-e, -al, -ar** qo'shimchalari bilan tugagan sredniy roddagi otlar kiradi. Masalan : animal,alis,n "hayvon", rete,is,n "to'r"

Aralash tipga unli va undosh tiplarga xos 2 gruppaga otlari kiradi :

a) Nominativus singularis da **-is** yoki **-es** qo'shimchasini oluvchi teng bo'g'inli otlar ,

b) Asosi 2 undosh bilan tugagan teng bo'g'inga ega bo'lmagan otlar kiradi.

Masalan : **a)** auris, is, f "quloq" **b)** cor, cordis, n "yurak"

34-§. Mujskoy roddagi III turlanishdagi otlar.

Otlarning rodi bosh kelishikda birlikdagi qo‘shimchasi bilan aniqlanadi. Mujskoy roddagi otlar Nominativus singularis da quyidagi qo‘shimchalar bilan xarakterlanadi: **-o, -or, -os, -er, -es, -ex.**

Nom	Gen	Misollar	Tarjima
-o	-inis	homo, hominis,m	odam
-o	-onis	pulmo,pulmonis,m	o‘pka
-or	-oris	flexor,flexoris,m	bukuvchi
-os	-oris	flos,floris,m	gul
-er	-eris	trochanter,trochanteris,m	ko‘st
-er	-ris	venter,ventris,m	qorin
-es	-etis	paries,parietis,m	devor
-es	-edis	pes,pedis,m	oyoq(tovon)
-ex	-icis	apex,apicis,m	cho‘qqi

2 so‘z istisno tarzda jenskiy rodga mansubdir.

gaster, gastris, f - oshqozon
mater, matris, f - miya pardasi
pia mater - yumshoq miya pardasi
dura mater - qattiq miya pardasi

Quyidagi so‘zlar istisno tarzda sredniy rodga kiradi:

cor, cordis, n - yurak os, ossis, n - suyak
os, oris, n - og‘iz piper, piperis, n - murch
tuber, tuberis, n - do‘mboq

Turlanish namunasi

	sing	plur
Nom	liquor	liquor-es
Gen	liquor-is	liquor-um
Dat	liquor-i	liquor-ibis

Acc liquor-**em** liquor-**es**

Abl liquor-**e** liquor-**ibus**

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Quyidagi otlarning negizini toping.

flos, floris, m; pes, pedis, m; iecur, oris, n; sanguis, inis, m; venter, ventris, m; cortex, icis, m; os, ossis, n; cartilago, inis, f; dens, dentis, m; cor, cordis, n; foramen, inis, n;

2. Quyidagi otarning qaratqich kelishikda hosil qiling va asosini aniqlang.
extensor, pollex, stapes, sapo, carbo, depressor, hallex, levator, sphincter, abductor, adductor, margo, vertex, index, tendo, masseter, mos, rubor, calor, dolor, herpes.

3. Otlar bilan sifatlarni moslashtiring va tarjima qiling.

1. homo san...	9. pulmo dext.. et sinist...
2. cor san...	10. dur... et pi... mater
3. gaster san...	11. paries membranace... extern..
4. os palatin...	12. pes sinist... et dext...
5. tuber ischiadic...	13. cortex sicc...
6. homo aegrot...	14. piper nigr...
7. cor aegrot...	15. flos alb...
8. gaster aegrot...	16. os temporal...
17. tumor malign... benign...	

4. O‘zbek tiliga tarjima qiling.

1. Musculus depressor anguli oris. 2. Musculus levator scapulae. 3. Musculus depressor flexor pollicis. 4. Vagina fibrosa digiti pedis. 5. Musculi levatores costarum longi. 6. Incisura cardiaca pulmonis dextri. 7. Musculus extensor digitorum. 8. Vena labi medii pulmonis dextri. 9. Vagina tendinis musculi extensoris. 10. Pollicis longi. 11. Vagina tendinum musculi extensoris digitorum pedis. 12. Vena cordis parva

5. Tarjima qiling va moslashtiring, tuslang.

1. Sog‘lom odam. 2. Pardali devor. 3. O‘ng o‘pka. 4. O‘ng oyoq panjasi. 5. Bukuvchi muskul. 6. Uzun suyak. 7. Katta og‘iz. 8. Kasal oshqozon

6. Lotin tiliga tarjima qiling.

1. Yurak uchi kesmasi. 2. O‘ng o‘pkaning uchi. 3. Barmoqlarning bukuvchi muskuli. 4. Og‘iz bo‘shlig‘ining shilliq pardasi. 5. Barmoqning chuqur bukuvchi

muskuli. 6.Me'daning devoiri, me'daning devorida. 7.Qalqonsimon bezning ko'taruvchi muskuli. 8.O'ng o'pka, o'ng o'pkada. 9.Chap oyoq, chap oyoqda. 10. Uzun suyak, uzun suyakda . 11.Y urak va o'pkalarning kasalliklari.

7.Lotin tiliga tarjima qiling.

1.O'ng va chap oyoq panjasi. 2.O'ng va chap do'mboq. 3.Sog'lom oshqozon. 4.Kasal yurak. 5. Katta va kichik muskul. 6. Sog'lom odam. 7. Kasal o'pka.8. Tanglay suyagi. 9. Qattiq tanglay pardasi. 10. Quymich do'mbog'i.

Note bene!-tarjimada “miya pardasi” sifati iborada birinchi bo'lib qo'yiladi:

pia mater –yumshoq miya pardasi

dura mater – qattiq miya pardasi

8. O'qing va tarjim qiling.

Maxilla os par est. Maxillae corpora et quattuor processibus constat. Corpus maxillae sinum maxilarem habet. Sinus maxillaris forman pyramidis cum apice habet. In regione apicis parietes sinus maxillaris crassi sunt, parietes ceteri sinus tenues sunt. Sinus maxillaris foramen latum seu hiatum maxillarem habet.

Crassus, a, um – yo'qon

Tenuis, e - yupqa

Quattuor - to'rt

Ceteri - boshqa

35-§. LEKSIK MINIMUM

Quyidagi mushaklarni va ularni funktsiyalarini esda saqlang :

m.abductor (oris,m)-uzoqlashtiruvchi muskul

m. adductor (oris,m)-yaqinlashtiruvchi muskul

m. depressor (oris,m)-pastga tushuvchi muskul

m. extensor (oris,m)-yozuvchi muskul

m. flexor (oris,m)-bukuvchi muskul

m. levator (oris,m)-ko'taruvchi muskul

m. masseter (eris,m) - chaynov muskul

m. rotator (oris,m) - aylantiruvchi muskul

m. sphincter (oris,m)- qisuvchi muskul

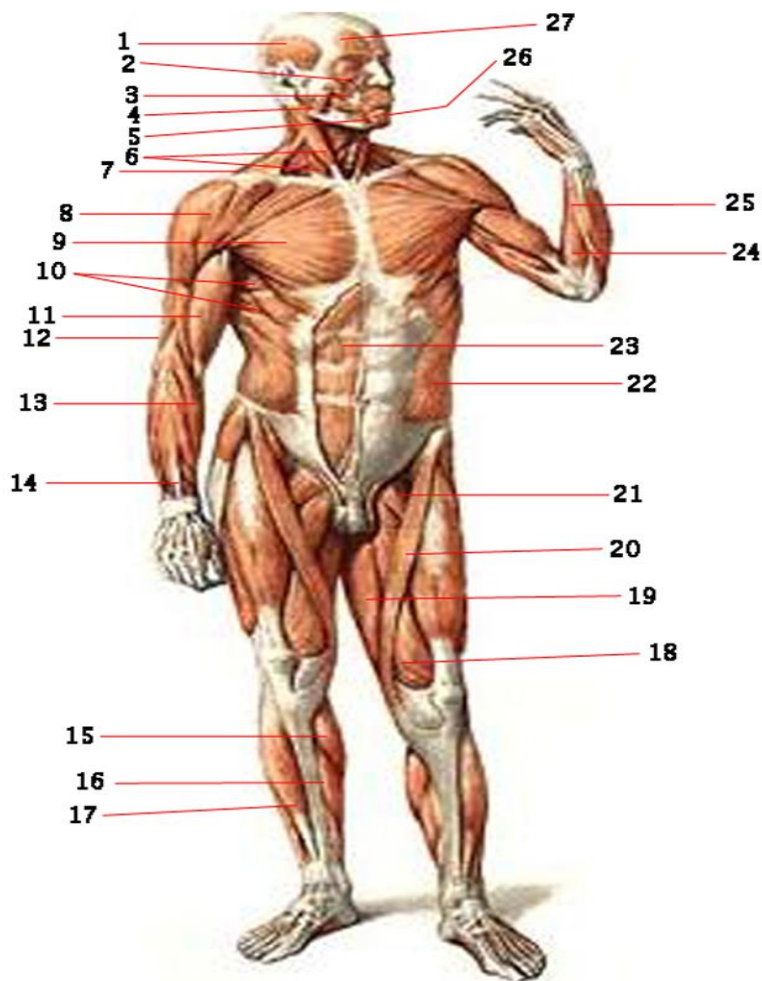
m. constrictor (oris,m) – qisuvchi muskul

Nota bene !

Amor tussique non celatur – Sevgi va yo'talni yashirib bo'lmaydi

Si vera narretis , non opus sit testibus – Agar haqiqatni gapirsangiz , guvohga hojat yo'q

Musculi

1.M. temporalis- chakka muskuli.	15.M. gastrocnemius-boldir muskuli.
2.M. orbicularis oculi-koʻzning aylana m	16.M. soleus- kambalasiimon muskul.
3.M. zygomaticus major- yanaq katta m.	17.M.tibialis anterior-katta boldir suyagini oldingi m.
4.M. masseter- chaynov m.	18.M. vastus medialis-ichki serbar m.
5.M. depressor anguli oris-ogʻiz burchagining tushyuvchi m.	19.M. gracilis –nozik m.
6.M. sternocleidomastoideus-toʻsh-oʻmrov-soʻrgʻchsimon m.	20.M. sartorius-mashinachilar m.
7.M. trapezius- trapetsiyasimon m.	21.M. pectineus –taroqsimon m.
8.M. deltoideus- deltasimon m.	22.M.obliquus externus abdominis-qorinning tashqi qiyshiq m
9.M. pectoralis major- koʻkrakning katta m.	23.M. rectus abdominis- qorinning toʻgʻri m.
10.Mm.serratus anterior-oldingi tishli m.	24.M.flexor carpi ulnaris-kaftni tirsak tomon bukuvchi
11.M.biceps brachii- yelkaning ikki boshli m.	25.M.extensor carpi ulnaris-panjani yozuvchi tirsak
12.M. brachioradialis-yelka-bilak m.	26.M. mentalis – iyak m.
13.M. flexor carpi – kaftni bukuvchi m.	27.Venter frontalis- peshona qorinchasi.
14.M. extensor brevis- kalta yozuvch m.	

11 - DARS

36-§. III –turlanishdagi jenskiy roddagi otlar

Nominativus singularis da jenskiy roddagi otlar quyidagi qo‘shimchalar bilan harakterlanadi: **-do, -go, -io, -s, -x**

Nom	Gen	Misollar	Tarjima
-as	-atis	tuberositas, tuberositatis, f	g‘adir- budir
-s	-tis	pars, partis, f	qism
-is	-idis	iris, iridis, f	oq yoy parda
-is	-is	auris, auris, f	quloq
-es	-is	fomes, fomis, f	ochlik
-x	-cis	radix, radices, f	ildiz
-x	-gis	phalanx, phalangis, f	barmoq suyagi
-do	-inis	longitudo, longitudinis, f	uzunlik
-go	-inis	cartilago, cartilaginis, f	tog‘ay
-io	-onis	articulatio, articulationis, f	bo‘g‘im

Istisno tarzida mujskoy rodga taalluqli so‘zlar:

canalis, is, m- kanal

dens, dentis, m- tish

margo, marginis, m- qirg‘oq, chet

pulvis, pulveris, m- kukun

sanguis, sanguinis, m- qon

tendo, tendinis, m- pay

Istisno tarzda sredniy rodga ikkita so‘z taalluqli:

pancreas, pancreatis, n- me`da osti bezi

vas, vasis, n- tomir

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Quyidagi otlarni qaratqich kelshikda tuslang va asosini toping.

Extremitas, articulatio, cervix, larynx, mucilago, pix, iniectio, pelvis, curatio, auscultatio, palpato, dilacatio, commotio, dosis, basis, narcosis, paralysis, pharyx, cavitas, meninx, frons, mens.

2. Sifatlarni otlar bilan moslashtiring va tarjima qiling.

1. articulatio composit...	9. sanguis venos...
2. auris medi...	10. canalis optic...
3. dens san..., aegrot...	11. margo zygomatic ...
4. cartilage thyroide...	12. pancreas accesori...
5. radix long...	13. tuberositas deltoide....
6. vas lymphatic...	14. dens incisuv...
7. tendo calcane...	15. regio olfactori...
8. pars petros...	16. phalanx medi...

3. Nom, Gen, Abl, sing da moslashtiring va tuslang.

1. Qalqonsimon tog'ay	4. Katta g'adir- budir
2. Murakkab bo'g'im	5. Yuqori qirg'oq
3. Uzun ildiz	6. Oldingi tovonga oid soha.

4. Lotin tiligatarjima qiling.

1. Hiqildoqning tog'ayi. 2. Yurakning kanali. 3. Quloqning chig'anog'i. 4. Oyoq panjasining bo'g'imi. 5. Oyoq barmog'ining suyagi. 6. Tish ildizining uchi. 7. Tosh qismining uchi. 8. Quloq pardasi devoid. 9. Tishning (me'daning, quloqning) kasalligi. 10. O'pkani(tish ildizining, me`da osti bezini) davolash. 11. Bo'g'imning boylami. 12. Tishning bo'shlig'i. 13. Falanganing tanasi. 14. O'pkaning qirg'og'i. 15. Tish ildizining kanali.

5. O'qing, grammatik tahlil qiling va tarjima qiling.

1. Regio brachii posterior. 2. Regio olfactoria tunicae mucosae nasi. 3. Bursa subcutanea tuberositatis tibiae. 4. Phalanges digitorum pedis. 5. Apex radices dentis. 6. Linea obliqua cartilaginis thyroideae. 7. Basis cranii externa. 8. Apex partis petrosae. 9. Pars septi nasi .

6 . Lotin tiliga tarjima qiling va moslashtiring.

1. Tangasimon qism.
2. Limfaga tegishli tomir.
3. Qo‘shimcha tog‘ay.
4. Qo‘shimcha me`da osti bezi.
5. O‘ng bo‘g‘im.
6. Kasal quloq.
7. Sog‘ tish.
8. Vena qoni.
9. Ko‘rish kanali .
10. Deltasimon g‘adir- budir.
11. Keng (suyaklar orasidagi qirg‘oq) yonoq.
12. Yonoq sohasi.
13. Tovonli pay (tovon payi).
14. Tashqi asos.

7 . O‘qing, tarjima qiling.

In articulatione genus ligamentum transversum genus et ligamenta cruciata genus sunt. Bursa articularis articulationis genus recessum format. In altere posteriore bursaearticularis genus articulationis ligamentum popliteum obliquum et ligamentum popliteum obliquum et ligamentum popliteum arcuatum sunt.

Recessus- chuqurlik

Alter -ikkinchi

Cruciatus- hajsimon

37-§. Leksik minimum

III- turlanishdagi jenskiy roddagi otlar

basis, is, f- asos

curatio, ionis, f- davolash

diagnosis, is, f- tashxis, aniqlash

iniectio, onis, f- ukol qilish, quymoq

pertus, is, f- ko‘k yo‘tal

prognosis, is, f- oldindan bilish

transfusio, onis, f- quyish

tussis, is, f- yo‘tal

cervix, icis, f- bo‘yin(bachadon,siydik pufagi,tish)

necrosis, is, f- tirik organizmning bir qismining o‘limi

cavitas, atis, f-bo‘shliq

cutis, is, f- teri

dosis, is, f- miqdor

larynx, ngis, f (grek)- hiqildoq

pharynx, ngis, f(grek)- halqum, yutqich

regio, onis, f- soha

tuberculosis, is, f- sil kasalligi

Nota bene!

Pigritia-mater vitiorum - Dangasalik kamchiliklarning onasi

Dum spiro, spera - So‘ngi nafasimgacha umid qilaman

12 -DARS

38-§. III-turlanishdagi sredniy roddagi otlar.

Nominativus singularis da III- turlanishdagi sredniy roddagi otlar quydagi qo‘shimchalar bilan ifodalanadi: **-al,-ar-en,-ma,-ur,-us,-ut.**

Nom	Gen	Misollar	Tarjima
-en	-inis	foramen,foraminis,n	teshik
-ur	-oris	femur,femoris,n	son suyagi
-ur	-uris	guttur, gutturis,n	kekirdak,tamoq
-us	-oris	corpus,corporis,n	tana
-us	-eris	ulcus,ulceris,n	yara
-us	-uris	crus,cruris,n	oyoqcha
-ut	-it is	caput,capitis,n	bosh
-e	-is	rete,retis,n	to‘r
-ma	-atis	diaphragma,diaphragmatis,n	diafragma,(ko‘krak-qorin o‘rtasidagi parda)
-al	-alis	animal,animalis,n	hayvon
-ar	-aris	calcar,calcaris,n	pix

Istisno tariqasida mujskiy rodga taalluqli otlar:

aden,adenis,m- bez

lien,lienis,m- taloq

ren,renis,m- buyrak

splen,splenis,m- taloq

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Quyidagi otlarni qaratqich kelishigiga qo‘ying va asoslarni aniglang:

Abdomen,iecur,sulfur,pectus, ulcus,pus,secale,trauma,rhizoma,occiput, zygoma, exemplar,gramma,semen,vulnus,asthma,viscus,symptoma,tempus,calcar,genu.

2.Otlar bilan sifatlarni moslashtiring va tarjima qiling.

1. Os intermedi... 2.Pars intermedi... 3.Foramen nutritici... 4.Canalis nutritici...
5.Rete venos... 6.Ren dext... 7.Crus membrace... 8.Paries membrace...
9.Femur dextr... 10.Corpus adipos... 11.Capsula adipos... 12.Lien accessori...
13.Cartilago accessori... 14.Caput long... 15. Foramen rotund... 16. Corpus cavernos... .

3. Lotin tiliga tarjima qiling , moslashtiring va tuslang.

1.Oziqlantiruvchi teshik. 2.Pardali oyoqcha. 3.O'ng son suyagi .4.Qo'shimcha taloq. 5.Katta va kichik boshcha. 6.G'orsimon tana .

4 . Lotin tiliga tarjima qiling.

1.Me`da osti bezi .2.Buyrakning yog'li kapsulasi .3.Boshning uzun muskuli. 4.Qorining to'g'ri muskuli .5.Son suyagining chuqur arteriyasi. 6.Jigarning o'ng bo'lagi .7.Kallaning teshigi .8.Son suyagining bo'yinchasi. 9.Oyoqchanning fassiyasi.10.Jigarning qirg'og'i .11.Qorinning bo'shlig'i .12.Medaning yarasi. 13Qorining oq chizig'i.

5.Otlar bilan sifatlarni moslashtiring va tarjima qiling.

1.Tanglay teshigi. 2.O'ng oyoqcha . 3.Nerv sestemasi . 4.Chap yon. 5.Venaga tegishli to'r . 6.Yo'g'li tana . 7.Aylanma tana . 8.Qo'shimcha taloq . 9.Qavariq tana.

6. O'qing grammatik tahlil qiling va tarjima qiling.

1.Musculus obliquus externus abdominis . 2.Septum corporum cavernosorum. 3.Nervus interosseus cruris . 4.Foramen coecum linguae . 5.Sulcus cruris cerebri . 6.Fascia diaphragmatis pelvis . 7.Sulcus venae cavae hepaticae. 8.Ligamentum capitis femoris . 9.Caput pancreatis .10.Fovea capitis femoris. 11.Incisura apices cordis. 12. Partes corporis humani. 13. Corpus adiposum. 14.Musculus longus capitis . 15. Nuclei corporis geniculate lateralis. 16. Facies articularis capitis fibulae.

7. O'qing va tarjima qiling.

In cranio duae species ossium sunt: ossa paria et ossa imparia. Example causa ,os parietale os paar est , os frontale impar est. Os frontali in parte anteriore situm est . Os frontale squama frontali , partibus orbitalibus et parte nasali constat. Squama ossis faciem frontaleum et faciem temporalem habet. Linea temporalis faciem frontaem a facie temporalem separate. In squama ossis prontalis arcus supercilliares et processus zugomaticus sunt. In facie inferiore partis orbitalis processum lacrimalem . In porte nasali sinus frontalis est. Septum sinum frontaliun sinum frontalem dividi.

Species- ko'rinish ,tus ,rang
Sutum est –joylanish

Exempli causa -misol
Dividit- bo'lish,taqsimlash

39-§ . Leksik minimum

III-turlanishdagi sredniy roddagi otlar:

abdomen, inis, n –qorin	asthma, atis, n – bo‘g‘ma kasallik
chiasma, atis, n –kesishma	hepar, atis, n – jigar
latus, eris, n –yon	occiput, itis, n –ensa
oedema, atis,n –shish	pectus, oris, n – ko‘krak
symptoma, atis, n- belgi	trauma, atis, n- shikast
ulcus, eris, n –yara	viscus, eris, n –ichki organlar
vulnus, eris, n – jarohat	

Nota bene!

Mens sana in corpore sano – Sog‘lom tanda sog‘ aql.

Finis coronat opus - Ishning oxiri xayrli bo‘lsin.

13 - DARS.

40-§. I. III- turlanish otlarining xususiyatlari.

1.III- turlanishdagi otlarning negizlari 2 yoki 3 undoshga tugasa bunday so‘zlar 1 xususiyatga ega.

Gen.pl- **ium**

Dens,dentis m- tish

G.pl. **dentium**

2. III- turlanishgagi **-is, -is** ga tugaydigan , teng bo‘g‘inli lotin so‘zlari 1 xususiyatga ega.

Canalis is, m – kanal

G.pl. **canalium**

3. III- turlanishdagi **-e, -al, - ar** qo‘shimchalari bilan tugaydigan lotin so‘zlari 3 xususiyatga ega.

Animal, alis n – hayvon

Rete, -is , n- to‘r

Abl. s – **i**

Abl.s **animali**

Abl.s **reti**

N.pl –**ia**

N pl. **animalia**

N. pl **retia**

G. pl –**ium**

G. pl. **animalium**

G. pl **retium**

4. III -turlanishdagi **-is** bilan tugaydigan grekcha so‘zlar 2 xususiyatga ega .

Dosis , is , f- doza

1) Abl .s . – **I dosi**

2) G.pl. –**ium dosium**

5. Vas, vasis, n- tomir so‘zi 2 xususiyatga ega.

Singularis III tur.

Pluaris II- tur

N. s **vas**

N. pl **vasa** II tur

G. s **vasis** III- tur

G. pl **vasorum** II tur

Abl. s **vase**

Abl. Pl. **vasis**

6. Zygoma, matis, n- yanoq so‘zi 1 xususiyatga ega.

Abl. pl. **-is**

zygomatis

41-§. II. II-gruppa sifatlarining xususiyatlari.

II-gruppa sifatlari III- turlanishli sifatlar bo‘lib , ular 3 ta kichik guruhga bo‘linadi. Bosh kelishikda ular quyidagi qo‘shimchalarga bo‘linadi:

1.II-gruppa I-guruh sifatlariga uch qo‘shimchali sifatlar mansub bo‘lib,ular mujskiy rodde**-er**, jenskiy rodde**-is**, sredniy rodde**-e** qo‘shimchasiga ega. acer, acris, acre – o‘tkir.

saluber, salubris, salubre – sog‘lom.

2. II-gruppa II-guruh sifatlariga ikki qo‘shimchali sifatlar mansub bo‘lib,ular mujskiy va jenskiy rodde **-is** , sredniy rodde **-e** qo‘shimchasiga ega.

brevis, breve –kalta

articularis, articulare – bo‘g‘imga tegishli

communis , e - umumiy

3.II-gruppa III-guruh sifatlariga barcha uchala rod uchun bir xil qo‘shimchali sifatlar mansub bo‘lib ,ular bosh kelishikda **-s, -x** yoki **-r** qo‘shimchalariga ega bo‘ladi.Bu xil sifatlarning asosini aniqlash uchun ularni qaratqich kelishigida qo‘yish kerak .

biceps , bicipitis –ikki boshli

simplex, simplicis- oddiy

teres, teretis – yumaloq

4.Otlarning asoslariga –al, -ar suffikslarini hamda **-is , -e** sifat yasovchi qo‘shimchalarni qo‘shish yo‘li bilan ko‘pgina III – turlanishdagi sifatlar hosil qilinadi.

cervicalis,e - bo‘yinga tegishli

muscularis,e - mushakka tegishli

occipitalis,e- ensaga tegishli

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Quyidagi otlardan sifat hosil qiling .

dens,dentis,m	- tish	nasus,i,m	-burun
vertebra,ae,f	- umurtqa	costa,ae,f	-qovurg'a
cranium,ii,n	- kalla suyagi	dorsum,i,m	-orqa
pectus,oris,n	-ko'krak	femor,oris,n	-son suyagi
palma,aris,m	-kaft	pulmo,onis,m	-o'pka
fibula,ae,f	-kichik boldir suyagi	tibia,ae,f	-katta boldir suyagi
planta,ae,f	-oyoq tagi	cerebrum,i,n	- katta miya.

2. Sifatlarni tarjima qiling va nervus oti bilan moslashtiring.

Kallaga tegishli , son suyagiga tegishli , yuzaga tegishli ,pastki jag'ga tegishli, bilakka tegishli, orqa miyaga tegishli , tirsakka tegishli ,bo'yinga tegishli, g'altaksimon.

3. Tarjima qiling.

- 1.Bo'lak (yelkaga tegishli,ichakka tegishli, to'g'ri ichakka tegishli, barmoqga tegishli, orqaga tegishli) arteriyasi .
2. Bronxial (o'n ikki barmoqli ichakka tegishli, bodomsimon bezga tegishli, ko'krakka tegishli , qorinchali, qorinchalararo) shox.
3. To'g'ri ichak (bo'laklari orasidagi, mushak, bronxial, burun) venasi.

4. Tarjima qiling va otlar bilan sifatlarni moslashtiring.

- 1.Yon dumg'aza arteriyasi.
2. Dumg'aza teshigi.
3. Yon shoxi.
4. Bo'g'im muskuli.
5. Ensa qirg'og'i.
6. Ensa suyagi.
7. Burun shoxi.
8. Burun chig'anog'i.
9. Burun bo'shlig'i.
- 10.Ko'taruvchi, tushuruvchi muskul.
11. Ikki boshli, uch boshli muskul.
12. Ko'taruvchi bo'yin arteriyasi.
13. Tushuruvchi chambar ichak.
14. Qo'shuvchi shox.

5. Sifatlarni otlar bilan moslashtiring.

1.Cartilgo nasal...	accessori....
2.Vena lateral.....	sinistr.....
3.Foramensacral....	pelvin.....
4.Ligamentum triangular	dextr...
5.Crista sacral....	lateral...
6.Aorta pulmonal...	sinister...
7.Sulcus temporal...	transvers...
8.Rete venos...	plantar...

9. Ganglion lumphatic...	articular...
10. Sutura palantin...	transvers...
11. Musculus palmar...	long...
12. Crus membranace...	commun...
13. Arteria gastric...	brev...
14. Tuber frontal...	min...
15. Articulatio simpl...	brev...
16. Ganglion cervical...	impar

6. Lotin tiliga tarjima qiling va moslashtiring:

1. Burunga tegishli (devorcha, qism, chig'anoq)
2. Ensaga tegishli (muskul, suyak, teshik)
3. Quloqqa tegishli (boylam, muskul, tog'ay)
4. Ko'z yoshiga tegishli (bez, suyak)

7. Tarjima qiling, moslashtiring va Nom, Gen, Abl, sing va plur da tuslang:

1. Oddiy oyoqcha . 2. Bo'yinga tegishli tugun. 3. Oddiy bo'g'im . 4. Qo'shuvchi shox.
5. Burunga tegishli tog'ay. 6. Peshonaga tegishli qirg'oq. 7. Umumiy pardali oyoqcha.
8. Tanglayga tegishli kanal. 9. Kichik yumaloq muskul.

8. Lotin tiliga tarjima qiling :

1. Kichik boldir suyagi arteriyasining teriga maxsus shoxi. 2. O'rta chakkaga tegishli arteriyaning egati. 3. Ensa suyagining yon qismi. 4. Katta boldir suyagi muskulining payi. 5. Tanglay suyagining gorizontallastikasi . 6. Peshonaga tegishli nervning o'rta shoxi . 7. Bo'yin umurtqasining do'mboqchasi. 8. Jigarning yumaloq , boylami. 9. Ko'z yoshi bezining chuquri. 10. Miya pardasining vena to'ri. 11. Katta miyaning yondagi egati . 12. Boshning to'g'ri yondagi muskuli. 13. Bel arteriyasining egati. 14. Katta miya oyoqchasining o'rta egati . 15. Son nervning muskulga tegishli shoxi. 16. Peshona suyagining g'alvirsimon teshigi.

9. Anatomik birikmalarini tarjima qiling .

1. Nervi cutanei brachii lateralis. 2. Vena cerebri media superficialis. 3. Ramus cutaneus cruris medialis. 4. Ramus communicans nervo auriculotemporalis.
5. Rami nasalis interni nervi ethmoidalis. 6. Lamina orbitalis ossis ethmoidalis.
7. Caput breve musculi bicipitis brachii. 8. Sulcus arteriae vertebralis. 9. Fovea glandulae lacrimalis.

10. Murakkab sifatlarni quyidagi iboralarda grammatik tahlil qiling va ularni tarjima qiling .

1. Bronchus superficialis. 2. Corpus infrapatellare. 3. Sulcus intertubercularis. 4. Sulcus interventricularis. 5. Tuberositas supraglenoidalis. 6. Septum interatriale. 7. Glandula submandibularis. 8. Articulatio subtalaris. 9. Linea intercondylaris. 10. Musculus subscapularis. 11. Arteria subscapularis. 12. Ligmentum intercostale.

11. O‘qing, tarjima qiling:

Cranium dividitur in cranium cerebrale et cranium viscerale. Cranium cerebrale ex octo ossibus compositur : osse frontali, duobus, ossibus, temporalibus, parietalibus, osse sphenoidali, ethmoidali, occipitali : cranium viscerale ossa quindecim formant, maxilla, ossa palatina, zygomatica, nasalia, lacrima, conchae, nasalis inferiores, vomer mandibula, os hyoideum. Ossa cranium immobilia sunt, mandibula salum mobillis os est. Varii muscoli cranium tegunt : muscoli frontalis, occipitalis, auriculares, nasales, zygomatici, temporales.

Octo –sakkiz

quindecim - o‘n besh

tegunt - qoplaydilar.

compositus –iborat

solum - yagona

42-§ . Leksik minimum

articularis,e -bo‘g‘inga tegishli

brevis,e -kalta, qisqa

cervicalis,e - bo‘yinga tegishli

ethmoidalis,e -g‘alvirsimon

frontalis,e - peshonaga tegishli

lateralis,e - yondagi

lumbalis,e -belga tegishli

occipitalis,e - ensaga tegishli

pectoralis,e - ko‘krakka tegishli

sacralis,e - dumg‘azaga tegishli

sublingualis,e - til ostiga tegishli

temporalis,e -chakkaga tegishli

descendens ,entis -tushuruvchi

impar,paris - toq,yakka

communicans ,antis -qo‘shuvchi ,tutashuvchi

auricularis,e -quloqqa tegishli

cerebralis,e -miyaga tegishli

communis,e -umumiy

facialis,e -betga, yuzaga oid

insanabilis ,e - davosiz,bedavo

longitudinalis,e - uzunasiga

medialis,e -o‘rtacha, yaqin

palmaris,e -kaftga tegishli

plantaris,e -oyoq tagiga tegishli

sphenoidalis,e - ponasimon

superficialis,e - yuzaki

ascendens,entis -ko‘tariluvchi

biceps,cipitis -ikki boshli

simplex ,icis -oddiy

Nota bene!

Radices litterarum amare sunt, fructus dulces- Ilmning ildizi achchiq, mevasi esa shirin.

Debes , egro potes – Bajarishing kerakmi, demak qo‘lingdan keladi.

43-§. Ba‘zi sinonimlarning ishlatilishi.

I. a) sublingualis , e b) hypoglossus,a,um c) hyoideus, a, um	Til osti	1)Til ostini ta‘minlovchi terminlar bilan . ductus sublingualis –til osti oqimi . 2)Til osti asabi bilan . nervus hypglossus- til osti asabi . 3)Til osti suygi bilan aloqasi bor terminlar . os hyoideum – til osti suyagi .
II. a) peroneus, a , um b) fibularis , e	Kichik boldir suyagiga oid	Nervus fibularis (peroneus) communis - kichik boldirning umumiy nervi.
III. a) navicularis , e b)scaphoideus, a, um	qayiqsimon	1) navicularis , e- oyoq qayiqsimon suyagi haqida. Os naviculare- oyoq qayiqsimon suyagi. 2) Scaphoideus ,a , um – qo‘lning qayiqsimon suyagi haqida. Os scaphoideum – qo‘lning qayiqsimon suyagi
IV.a) pectoralis , e b) thoracicus, a, um	ko‘krakga oid	1) pectoralis, e – ko‘krak qafasi ustiga tegishli terminlar bilan. Musculus pectoralis major- katta ko‘krakga oid mushak. 2) thoracicus , a , um- ko‘krak ichidagi terminlar bilan . nervus thoracicus- ko‘krakka oid asab.
V.a) rotundus , a , um b) teres , teretis	yumaloq	1) rotundus, a, um – teshiklar bilan. Foramen rotundum- yumaloq teshik. 2) teres, teretis – qolgan terminlar bilan ligamentum teres- yumaloq boylam.
VI.a)cuneiformis , e b)sphenoidalis , e	ponasimon	1) cuneiformis , e- oyoq ponasimon suyagi . os cuneiforme- oyoq ponasimon suyagi 2) os sphenoidale- kalla suyagining ponasimon (asos) suyagi.
VII.a)aegrotus, a , um	kasal	Dens aegrotus (aeger)- kasal tish.
VIII a)sutura , ae, f b)raphe, es , f	chok	1) sutura , ae , f – qattiq organlarning bitish o‘rni. sutura pedis- oyoq panjasining choki 2) raphe ,es ,f- yumshoq organlarning bitish o‘rni.

		raphe musculi- muskul choki
IX. a)ganglion, i, n b)nodus, i, m	tugun	1) ganglion, i, n – asablar bilan . ganglion oculi- ko‘zning asab tuguni. 2) nodus, i,m- qolgan organlar bilan . nodus ligamenti- boylama tuguni.
X. a)cervix, icis, f b)collum,i ,n	bo‘yin- bo‘yinchasi	1) cervix,icis, f- organlar(bachadon,siydik pufagi,tish) bilan. cervix uteri- bachadon bo‘yinchasi 2) collum, i , n- qolgan holatlarda crista colli costae- qovurg‘a bo‘yinchasining qirrasasi

14 - DARS.

44-§. IV-V-turlanishdagi otlar

1. IV- turlanishga qaratqich kelishigi birlikda – **us** qo‘shimchasiga ega bo‘lgan mujskiy va sredniy roddagi otlar kiradi. Bosh kelishik birlikda mujskiy rod uchun **-us**, sredniy rod uchun **-u** qo‘shimchasiga ega bo‘ladi.

arcus, us, m -yoy

processus, us, m – o‘simta

cornu, us, n -shox

genu, us, n – tizza.

Istisno tarzida quyidagi so‘z jenskiy rodga taalluqli:

manus, us, f – qo‘l panjasi.

Turlanish namunasi.

	Singularis		Pluralis	
	m	n	m	n
Nom	processus	cornu	processus	cornua
Gen	processus	cornus	processuum	cornuum
Dat	processu	cornu	processibus	cornibus
Acc	processum	cornu	processus	cornua
Abl	processu	cornu	processibus	cornibus

Arcus, us, m-yoy, quercus,us,f-dub - Dat, Abl plur da –**ubus** qo‘shimchasiga ega bo‘ladi.

Nota bene!

II,III, IV -turlanishli otlarda - **us** qo‘shimchasi uchraydi. Ularning turlarini qaratqich kelishikdagi birlikdagi qo‘shimchalari orqali aniqlanadi. So‘zlarning lug‘at formasida xatosiz yodlash kerak.

II. V- turlanishga Genetivus singularis da –**ei**, Nominativus singularis da -**es** qo‘shimchasiga ega bo‘lgan jenskiy roddagi otlar kiradi:

facies,ei, f - yuza, bet superficies, ei, f - yuza

Turlanish namunasi:

	Sing	Plur
Nom	facies	facies
Gen	faciei	facierum
Acc	faciem	facies
Abl	facie	faciebus

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1.Tarjima qiling va Nom, Gen, Abl sing va plur da tuslang .

1.Venaga tegishli yoy. 2. Til ostiga tegishli oqim . 3. Miyaga tegishli tizza. 4. Yon shoxi. 5. Dumga tegishli shox.

2. Lotin tiliga tarjima qiling.

1.O‘ng, chap tizza. 2.Qovurg‘a yoyi. 3. Bel chigali. 4. Medial yoy. 5. Qinning venaga oid chigali. 6. Tashqi eshituv yo‘li. 7. Dumg‘azaning shoxi. 8. Dum shoxi. 9. Umumiy jigar oqimi. 10. Yuqori bo‘g‘im o‘simtasi. 11. Patki toshli bo‘shliq.

3. Otlarning qaysi turlanishida ekanini aniqlang.

auditus, us m - eshituv	pectus, oris, n - ko‘krak
incus, udus, f - sandom	esophagus, i,m - qizilo‘ngach
visus, us, m - ko‘rish	ulcus, eris, n – yara
senectus, utis, f – qarilik	processus, us, m – o‘simta
nasus,i, m – burun	viscus, eris, n – ichki a‘zo

4. O‘zbek tiliga tarjima qiling.

1.Articulationes manus. 2. Arcus pedis longitudinalis. 3. Ligamentum traaniversum genus. 4. Sinus durae matris. 5. Rete articulare genus. 6. Meatus nasi arcus. 7.Sulcus sinus tranversi. 8. Arcus venosus dorsalis pedis. 9. Rete venosum dorsalale manus. 10. Nervus meatus acustici externi. 11. Fundus meatus acustici interni. 12. Ramus

communicans cum plexus tumpanico. 13. Plexus venosus canalis hypoglossi. 14. Arcus tendineus fasciae pelvis. 15. Lamina lateralis processus pterygoidei.

5. Lotin tiliga tarjima qiling.

Shoxning uchi, burunning yo‘li, umurtqaning yoyi, oyoq kaft oldi bo‘shlig‘i, oyoq kaft oldi bo‘shlig‘ining xaltasi, tizzaning boylamlari, jigarning yorilishi, ko‘z kosasining kirishi, yurakning urishi, chap tizzaning bo‘g‘imi, til osti suyagining shoxi, oyoq panjasining boylama yoyi, tosh bo‘shlig‘ining egati.

6.O‘zbek tiliga tarjima qiling.

1.Facies articularis capitis fibulae. 2.Facies articularis tuberculi costae. 3.Facies anterior partis petrosae. 4.Facies articularis thyroidea. 5.Arteria transversa faciei. 6.Vena faciei profunda. 7. Facies articularis calcanea anterior.

7.Tarjima qiling va moslashtiring.

1.Tovonga tegishli (bo‘g‘im, chakka, yuza). 2Bo‘g‘imga oid (tashqi, o‘ng, yuqori) o‘simtasi. 3.Yon (dumg‘azaga oid, dumga oid, pastki) shoxi. 4.Toshli (ponasimon, o‘qsimon, yuqori) bo‘shliq. 5.Eshituv (ichki, yondagi) yo‘li. 6.O‘ng (til ostiga oid) oqim

8. Sifatlarni tarjima qiling va ularni **processus** oti bilan moslashtiring: Yonoqqa tegishli, katakli, ko‘z kosasiga tegishli, pardasimon, chetli (qirg‘oqli), chakkaga tegishli, tanglayga tegishli

9. Lotin tiliga tarjima qiling.

1.O‘tkir chirishlik. 2. Yuzning jarohati. 3. Yuzning suyaklari. 4. Yondagi yuzalar. 5. Tishlarning xronik chirishi. 6. Ko‘krak yig‘imi 7. Ko‘tir va quturish kasalligi.

10.O‘qing va tarjima qiling.

Manus faciem dorsalem et faciem volarem habet. In vertebra variis processibus observantur: processus spinosus, articulares, transversus. Atlas duo arcus habet. Arcum anteriorem et arcum posteriorem. In cavo nasi tres meatus distinguimus. Meatum superiorem, medium inferiorem. In ossibus cranii varii sinus sunt: sinus frontalis, sphenoidalis, maxillaris. Processus zygomaticus cum osse zygomatico. Ex processibus maxillae processus frontalis cum parte nasali ossis frontalis coniungitur. Sinus maxillaris foramen latum seu hiatus maxillarem habet. Corpus maxillae sinum maxillarem habet. Sinus maxillaris foramen pyramidis cum apice habet.

observamus

-biz kutamiz

coniungitur

-qo‘shish

45-§. Leksik minimum

IV –turlanishli otlar

abscessus, us, m – yorilishi, yara, chipqon

auditus, us, m - eshitish

exitus, us m – natija

hiatus, us, m – yoriq, teshik

pulsus, us, m – puls

usus, us, m – qo‘llanish

collapsus, us, m - yurakning o‘tkir yetishmovchiligi

aditus, us, m - kirish

casus, us, m – voqea, hodisa

habitus, us, m – tashqi ko‘rinish

istus, us, m – itarish, turtish

status, us, m – holat

visus, us, m – ko‘rish

V- turlanishli otlar:

caries, ei, f – chirishlik

scabies, ei, f – qo‘tir

superficies, ei, f - yuza

rabies, ei, f – quturish

species, ei, f – yig‘ma, to‘plam

Nota bene !

Ubi concordia, ibi victoria – Hamjihatlik bor joyda g‘alaba bo‘ladi.

Multum vinum bibere, non diu vivere – Ichkilikni ko‘p ichgan ko‘p yashamaydi.

15 - DARS

46-§. SONLAR (NUMERALIA...)

Lotin tilida sonlar grammatik jihatidan to‘rtga bo‘lib o‘rganiladi: sanoq sonlar (**cardinalia**), tartib sonlar (**ordinalia**), taqsim sonlar (**distributiva**) va ravish sonlar (**adverbia**).

Sanoq sonlar (**cardinalia**).

Sanoq sonlar xuddi arab tilidagi raqam va yozuv orqali ifodalanadi. Rim raqamlari arab raqamlariga nisbatan soddaroq bo‘lib, ular jami yettita belgidan iboratdir. Bular quyidagilar: **I** bir, **V** besh, **X** o‘n, **L** ellik, **C** yuz, **D** besh yuz, **M** ming. Ushbu belgilarning o‘rin almashuvi orqali xohlagan sonni ifodalash mumkin. Buning uchun qaysi belgi qaysi belgidan oldin yoki keyin kelishini esda saqlash lozim. Bu quyidagicha:

- a) **I** belgisi **V** va **X** belgilaridan oldin yoki shu belgilardan keyin keladi: **IV**- 4, **VI**- 6, **VII**- 7, **VIII**- 8, **IX**- 9, **XI**- 11, **XII**- 12, **XIII**- 13 va h.
- b) **X** belgisi **L** va **C** belgilaridan oldin yoki keyin keladi: **XL** - 40, **LX**- 60, **LXX**- 70, **LXXX**- 80, **XC** - 90, **CX** - 110, **CXX**- 120 va h.

- c) **C** belgisi **D** va **M** belgilaridan oldin yoki keyin keladi: **CD**- 400, **DC**- 600, **DCC**- 700, **DCCC**- 800, **CM**- 900, **MC**- 1100, **MCC**- 1200 va h.

47-§. Sanoq sonlarning yasalishi.

A) Sanoq sonlardan **1** dan **10** gacha tub sonlar hisoblanib, ularni yodda saqlamoq kerak. Ular quyidagilar:

1- unus, a, um	6- sex
2- duo, ae, o	7- septem
3- tres, tria	8- octo
4- quattuor	9- novem
5- quinque	10- decem

- a) **11** dan **17** gacha sonlarni yasash uchun avval birlik keyin o‘nlik qo‘shish yo‘li bilan yasaladi. Masalan:

11- undecim	15- quindecim
12- duodecim	16- sexdecim
13- tredecim	17- septendecim
14- quattuordecim	

- b) **18, 19, 28, 29, 38, 39** kabi sonlarni yasash uchun birlik va o‘nlik sonlar o‘rtasiga **de** predlogi yoziladi va bir kam yoki ikki kam deb sanaladi. Masalan:

18- duodeviginti	38- duodequadráginta
19- undeviginti	39- undequadráginta
28- duodetríginta	48- duodequingúaginta
29- undetríginta	49- undiquingúaginta

- c) O‘nlik sonlarni yasash uchun birlik sonlaridan keyin **-ginta** qo‘shimchasi qo‘shiladi. Masalan:

20- viginti	60- sexaginta
30- treginta	70- septuaginta
40- quadráginta	80- octoginta

50- **quingenta**

90- **nonaginta**

d) Yuzliklarni yasash uchun birlik sonlaridan keyinikki yuz, uch yuz va olti yuz sonlarini ifodalashda –**centi**, qolgan yuzliklarni ifodalashda –**genti** qo‘shimchalari qo‘shiladi.

100- **centum**

600- **sescenti, ae, a**

200- **ducenti, ae, a**

700- **septingenti, ae, a**

300- **trecenti, ae, a**

800- **octingenti, ae, a**

e) **21** dan **27** gacha, **31** dan **37** gacha va hakazo sonlarni yasashda ikki xil usul qo‘llaniladi:

a) avval o‘nlik keyin birlik **viginti tres, viginti sex;** yoki

b) avval birlik keyin o‘nlik **tres et viginti, sex et viginti.**

48-§. Sanoq sonlarning turlanishi

Lotin tilida sanoq sonlardan **unis, a, um, duo, ae, tres, ia, ducenti, -ae, -a,** va qolgan yuzliklar, hamda **milia** kelishiklarda turlanadi. Boshqa sonlar esa turlanmaydi.

Unus, a, um soni faqat birlik sonda huddi ko‘rsatish olmoshlaridek turlanadi.

m. f. n.

Nom. **Unus una unum**

Gen. **unius unius unius**

Ikki **duo, ae** soni faqat ko‘plikda, huddi **I** va **II** turlanish otlaridek qo‘shimchalarni olib tashlanadi.

m. f. n.

Nom. **Duo duae duo**

Gen. **duorum duarum duorum**

Uch **tres, ia** soni faqat ko‘plikda uchinchi turlanishi otlaridagi unlilar variantidek turlanadi.

m.f. n.

Nom. **tres tria**

Gen. **trium trium**

Ikki yuzdan to‘qqiz yuzgacha bo‘lgan sonlar ham faqat ko‘plik sonda, I va II turlanish otlaridek turlanadi.

	m.	f.	n.
Nom.	Ducenti	ducentae	ducenta
Gen.	ducentorum	ducentarum	ducentorum

49-§. TARTIB SONLAR NUMERALIA ORDINALIA

Lotin tilida ham tartib sonlar huddi nemis va rus tillaridagi kabi rod, son hamda kelishik qo‘shimchalariga ega bo‘lib, I-II turlanish sifatlaridek turlanadi. Tartib sonlarning yasalishi quyidagi qoidalarga binoan yuz beradi:

- a) Birinchi va ikkinchi tartib sonlari huddi rus, ingliz, nemis va fransuz tillaridagi kabi boshqa o‘zakdan hosil bo‘ladi:

o‘zbekcha	lotincha	ruscha	inglizcha	nemischa	fransuzcha
bir	unus, a, um	один, а, о	one	eins	un, une
birinchi	primus, a, um	первый, ая, ое	first	erste	premier, e
ikki	duo, ae	два, две	two	zwei	deux
ikkinchi	secundus, a, um	второй, ая, ое	Second		second

- b) Uchdan o‘n yettigacha tartib sonlarini yasash uchun, sanoq sonlarning asosiga **-us, -a, -um** rod qo‘shimchalari qo‘shiladi.

O‘zbekcha	rim raqami	sanoq son	tartib son
Uchinchi	III	tres	tertius, a, um
To‘rtinchi	IV	quattuor	quartus, a, um
Beshinchi	V	quinque	quintus, a, um
Oltinchi	VI	sex	sextus, a, um

- c) O‘n sakkizdan yuqori sonlarda esa, sanoq sonlarning asosiga **-essim** va **-us, -a, -um** rod qo‘shimchalari qo‘shiladi.

O‘zbekcha	rim raqamlari	sanoq son	tartib son
O‘n sakkiz inchi	XVIII	duodeviginti	duodevicesimus, a, um
O‘n to‘qqizinchi	IXX	undeviginti	undevicesimus, a, um
Yigirmanchi	XX	viginti	vicesimus, a, um

50-§. Sanoq va tartib sonlarning jadvali

Rim raqamlari	Arab raqamlari	Sanoq sonlar	Tartib sonlar
I	1	unus, a, um	primus, a, um
II	2	duo, ae, o	secundus,a,um,alter
III	3	tres, tria	tertius,a,um
IV	4	quattuor	quartus,a,um
V	5	quinque	quintus,a,um
VI	6	Sex	sextus,a,um
VII	7	septem	septimus,a,um
VIII	8	octo	octavus,a,um
IX	9	novem	nonus,a,um
X	10	decem	decimus,a,um
XI	11	undecim	undecimus,a,um
XII	12	duodecim	duodecimus,a,um
XIII	13	tredecim	tertius decimus
XIV	14	quattuordecim	quartus decimus
XV	15	quindecim	quintus decimus
XVI	16	sedecim	sextus decimus
XVII	17	septendecim	septimus decimus
XVIII	18	duodeviginti	duodevicesimus
XIX	19	undeviginti	undevicesimus
XX	20	viginti	vicesimus
XXI	21	viginti unus unus et viginti	vicesimus unus et vicesimus
XXII	22	viginti duo duo et viginti	vicesimus alter alter et vicesimus
XXVIII	28	duodetriginta	duodetricasimus
XXIX	29	undetriginta	undetricesimus
XXX	30	triginta	tricesimus
XL	40	quadraginta	quadragesimus
L	50	quinguaginta	quinguagesimus
LX	60	sexaginta	sexagesimus
LXX	70	septuaginta	septugesimus
LXXX	80	octoginta	octogesimus
XC	90	nonaginta	nonagesimus
C	100	centum	centesimus
CI	101	centum et unus	cantesimus et primus
CC	200	ducenti, ae, a	ducentesimus
CCC	300	trecenti, ae,a	trecenresimus
CD	400	quadriginti, ae, a	quadrigentesimus
D	500	quingenti, ae, a	quingentesimus

DC	600	sescenti, ae,a	sescentesimus
DCC	700	septingenti, ae,a	septingentesimus
DCCC	800	octingenti, ae,a	octingentesimus
CM	900	nongenti, ae, a	nongentesimus
M	1000	mille	millesimus
MM	2000	duo milia	bis millesimus
MMM	3000	tria milia	ter millesimus
V	5000	quinque milia	quinquelis millesimus
X	10000	decem milia	decies millesimus
C	100000	centup milia	centimes millesimus

Tartib sonlar otlar bilan rodda, sonda va kelishikda moslashadi va I-II- turlanish sifatleri kabi turlanadi. Iboralarda sifatlardak o‘ringa ega bo‘ladi.

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Tarjima qiling va moslashtiring.

1. Birinchi va beshinchi barmoq. 2. Ikkinchi va uchinchi falanga. 3. Beshinchi va oltinchi qism. 4. Uchinchi bo‘g‘im. 5. Yettinchi bo‘yin umurtqasi. 6. Beshinchi bo‘yin umurtqasi. 7. O‘n ikkinchi ko‘krak umurtqasi. 8. Uchinchi kichik boldir arteriyasi. 9. Birinchi va ikkinchi katta jag‘ tish.

2. Tarjima qiling.

In corpora humano membra quattuor sunt: duo superiora et duo inferiora. Os coxae ex tribus ossibus constat: osse ilium, osse pubis, osse ischii. Cor in quattuor partes dividitur, duos ventriculos et duo atria. In serie vertebrarum servicalium prima vertebra atlas, secunda axis, septima promines nominator. Costae undecima et duodecima fluctuantes appellantur. Os zygomaticus tria foramina et duos processus frontalem. Pollex et hallux ex duobus phalangibus, ceteri digiti ex tribus phalangibus constant. In ore hominis adulti triginta duo dentes sunt.

appellantur	-nomlanmoq	ceteri	-boshqa
adultus	-katta	triginta	-o‘ttiz (30)

II. Sonlar yordamida so‘zlar hosil qilish:

Bi (ikki) biceps, bisepitis	-ikki boshli
Bilateralis, e	-ikki yoqlama
Tri (uch) triceps, tricepitis	-uch boshli

Triangularis, e	-uch burchakli
Quadri (to'rt) quadriceps, quadriceptis	-to'rt boshli
Semi (yarim) semilunaris, e	-yarim oysimon
Sesqui (bir yarim) sesquichloratus, a, um	-biryarim xlorli

3. Tarjima qiling:

1. Plicae semilunares lobi.
2. Bursa subtendinea muscoli bicipitis femores superior.
3. Phalanx prima digiti tertii manus dextrae.
4. Caput breve muscoli bicipitis brachii.
5. Ligamentum triangulare dextrum.
6. Processus semimembranosus.

Nota bene: anatomiyada ko'p ishlatiladigan iboralarning qisqartma formalari qabul qilingan:

A – arteria –arteriya	Aa. –arteriae –arteriyalar
B – bursa –xalta	Bb. –bursae –xaltalar
For. –foramen –teshik	Forr. –foramina –teshiklar
Gl. –glandula –bez	Gll. –glandulae –bezlar
Lig. –ligamentum –boylam	Ligg. –ligamenta –boylamlar
M. –musculus –muskul	Mm. –musculi –muskullar
N. –nervus –nerv	Nn. –nervi –nervlar
R. –ramus –shox	Rr. –rami –shoxlar
Sul. –sulcus –egat	Sull. –sulci –egatlar
V. –vena –vena	Vv. –venae –venalar

4. Iboralarni o'qing va tarjima qiling.

A.genus superior lateralis. Aa ciliares posteriors longae. Rr nucleorum hypothalami corum. Rr corporis geniculati lateralis. Vv. hepaticae. V. ovarica sinistra. M abductor hallucis. Mm levatores costarum longi. Mm intercostalis intimi. N dorsalis scapulae. Nn phrenici accessorii. R dorsalis n. ulnaris. For ischiadicum maius. Ligg sacra iliaca interossea. Lig capitis anterius. Sull temporales transversus frontalis inferior. B subtendinea m. latissimi dorsa. Br intermuscularis femoris mediales.

Nota bene!

Nulla aetas ad discentum sera – O'qishning kechi yo'q

Duos, qui sequitur leporis, neutrum capit -Ikki quyovni quvgan birini ham tuta olmaydi.

Primus inter pares - Tenglar ichida yagona.

16-DARS.

51-§.O‘tilgan mavzularni takrorlash va mustaqil ishlash uchun mashqlar: O‘zingizni sinab ko‘ring!

1. Lotin tilida otlar nechta turlanishga bo‘linadi?
2. Otlarning turlanishi qanday aniqlanadi? I-II-III-IV-V turlanishli otlarning belgilarni ayting?
3. Lotin tilida otlarning lug‘at shakli qanday komponentlardan iborat?
4. Qaysi turlanishdagi otlarning asosini **Nom. Sing.** qo‘shimchasi orqali aniqlash mumkin? Qaysilarini mumkin emas?
5. Lotin tilida otlarning rodi qanday aniqlanadi?
6. **Nom.sing** dagi qanday qo‘shimcha orqali otlarning rodini va turlanishini bexato aniqlash mumkin? Misollar keltiring.
7. -Us qo‘shimchasi bilan qaysi roddagi otlar ko‘proq uchraydi?
8. Lotin tilida sifatlar nechta guruhga ajratiladi va qaysi guruhga mansub ekanligi qanday aniqlanadi?
9. I-guruh sifatlarining lug‘at shakli qanday yoziladi?
10. II- guruh sifatlarining lug‘at shakli qanday yoziladi?
11. Lotin tilida qiyosiy darajali sifatlar qanday yasaladi va qaysi turlanishga mansub?
12. Lotin tilida ortirma darajali sifatlar qanday yasaladi va qaysi turlanishlarga mansub?
13. Moslashgan va moslashmagan aniqlovchilar anatomik iboralarda qanday ifoda etiladi? Misollar keltiring.
14. Lotin tilida murakkab anatomik iboralarni qanday tartibda tarjima qilinadi? Misollar keltiring.
15. III- turlanishli otlar qanday xususiyatlarga ega?
16. III-turlanishli otlarning o‘zagi qanday aniqlanadi?
17. Qanday otlar teng bo‘g‘inli? Qanday otlar teng bo‘lmagan bo‘g‘inli otlar deyiladi?
18. III-turlanishdagi mujskiy roddagi otlar **Nom.sing.** da qanday qo‘shimchalarga ega? Ushbu qoidadan mustasno so‘larni ayting.
19. III-turlanishdagi jenskiy roddagi otlar **Nom.sing.** da qanday qo‘shimchalarga ega? Ushbu qoidadan mustasno so‘larni ayting.
20. III-turlanishdagi sredniy roddagi otlar **Nom.sing.** da qanday qo‘shimchalarga ega? Ushbu qoidadan mustasno so‘zlarni ayting.
21. Qaysi turlanishdagi otlar **Gen.sing.** va **Nom.plur.** da bir xil qo‘shimchalarga ega?
22. Qaysi turlanishdagi otlar **Nom.sing.** va **Nom.plur.** da bir xil qo‘shimchalarga ega?

Mashqlar

1. Nom, Gen, Abl singularis et pluralis da tuslang.

1. Umumiy jigar oqimi.
2. Limfa tomirlari.
3. Bo'g'im to'ri.
4. Tovon yuzasi.
5. Peshona shoxi.
6. Qo'shimcha burun tog'ayi.

2. Lotin tiliga tarjima qiling .

1. Orqaning va boshning muskuli.
2. O'ng qo'l panja barmoqlarining suyaklari.
3. Tomirlar, o'pkalar, ko'zlarning kasalliklari.
4. Qovurg'alarning va kurakning sinishi.
5. Muskullarning paylari.
6. Barmoqlarning paylari.
7. Venalarning teshiklari.
8. Bo'g'imlarning boylamlari.
9. Me'daning va tomirlarning devorlari.
10. O'pkalarning va yurakning tomirlari.
11. Quloqlarning kanallari.
12. O'pkalarning qirg'oqlari.
13. Qovurg'alarning ko'taruvchi muskullari.
14. Peshona bo'shliqlarining devorchasi.
15. Barmoqlarning chuqur bukuvchi muskullari.
16. Tishlarning ildizlari.
17. Qo'tir va qutirish kasalliklari.

3. O'zbek tiliga tarjima qiling.

1. Musculi levatores costarum longi.
2. Septum corparum cavernosum.
3. Vagina tendinum musculi extensoris digitorum pedis longi.
4. Ganglia plexuum autonomicarum.
5. Ligamenta ossicularum auditus.
6. Processus accesorii vertebrarum lumbalium.
7. Rami communicantes, cum nervo zygomatico.
8. Vaginae tendinum musculi obductoris longi et extensoris brevis hollicis.
9. Nervi digitali tendinum digitorum manus.
10. Vaginae synoviales tendinum digitorum pedes.
11. Tubercula anteriora vertebrarum lumbalium.
12. Rami nasales interni nervi ethmoidalis.
13. Ossa digitorum manus.
14. Cartilagine meatus ocutici.

4. O'zbek tiliga tarjima qiling .

1. Nervi (sacralis, palatini, cranialis, intercostales, digitales).
2. Ligamenta flava (ventricularia, obliqua).
3. Rami laterales (nasales, lienales, intercostales).
4. Vasa superficialia (profunda, lymphatica).
5. Musculi brevis (flexores, extensoris, laterales, infracostales).
6. Canales laterales (optici, palatini dextri, hypoglossi).
7. Canales palatini minores.
8. Arteria sacrales laterales.
9. Cristae sacrales laterales.
10. Rami communcans albi.
11. Margines laterales.

5. Quyidagi birikmalarni o'qing va tarjima qiling .

1. Musculi ossiculorum auditus.
2. Sinus venarum cavarum.
3. Ganglia plexuum.
4. Ligamenta genus.
5. Digniti manus, pedis.
6. Fasciae manuum.

6. Ramus va segmentum otlari bilan sifatlarni moslashtiring ; ko'plik sonida qo'ying va tarjima qiling :

Apicalis, e ; lateralis, e ; medialis, e ; basalis, e ; lingularis, e.

7. Lotin tiliga tarjima qiling .

- 1.Dumg‘aza tugunlari.
- 2.Muskul shoxlari.
3. Buyrak venalari.
4. Medial qirg‘oqlar
- 5.Dum shoxchalari.
- 6.Dumg‘aza shoxchalari .
- 7.Aylanma boylanmalar .
- 8.Teshuvchi shoxlar .
- 9.Keltiruvchi,chiqaruvchi tomirlar.
- 10.Hamroh venalar.
- 11.Tebranuvchi qovurg‘alar.

8. Nom pluralis da barcha ifodalarda tushib qolgan harflarni qo‘ying:

- 1.Ven.... digital....palmar....
- 2.Nervtemporalprofund....
- 3.Gangli....pelvin....
- 4.Foramin....nutrici....
- 5.Ductus hepatic commun...
- 6.Faci.... acticular....
- 7.Processacticular....
- 8.Ram.... cardiac.... thoracic....
- 9.Ven...thoracic.... intern....

52-§.Leksik minimum

auscultatio,onis,f	-kasalni eshitib ko‘rish
calor ,oris,m	-issiqlik,jazirama, isitmalab yotish
commotio onis ,f	-chayqalish , qaltirash
contractura,ae,f	-ma‘lumot ,xabar
curatio,onis ,f	-davolash
dilatatio ,onis ,f	-kengayish
dolor,oris,m	-og‘riq
exhumatio,onis,f	-o‘likni kovlash
exstirpatio,onis,f	-bitirish, ildizni quritish
inflammatio,onis,f	-yallig‘lanish
obturatio,onis, f	-zichlab bekitish
percussatio,onis,f	-to‘qqillatish ,badanni barmoq bilan to‘qqillatib ko‘rib chiqqan tovushga qarab ichki organlar holatini belgilash
perforatio,onis, f	-teshik teshilish
punctio,onis ,f	-sanchish, sanchib teshish
resectio, onis, f	-organ qismini sug‘urib olish
rubor ,oris,f	-qizillik

Nota bene!

Omnium artium medicina nobilissima est- Tbbiyot ilmi barcha ilmlardan eng samaralidir

Comple aegrotum bonum spe- Yaxshilikka kasalni umidvor qil!

53-§. Takrorlash uchun anatomiya bo'limidan test savollari

1. “Z” dek o‘qiladigan so‘zni toping.
a. salus b. status c. cavernosus d. situs
2. Qaysi so‘zda “c” – “ts” dek o‘qiladi?
a. cellula b. copia c. casus d. chirurgia
3. Qaysi so‘zda “C” – “K” tovushini beradi?
a. costa b. medice c. difficile d. cito
4. “tsi” tovushini beradigan so‘zni toping.
a. scaphoideum b. ductus c. distantio d. cauda
5. “F” tovushini beradigan so‘zni toping.
a. nephrosis b. rhizome c. psychosis d. thymus
6. “I” tovushini beradigan so‘zni toping.
a. maius b. iugum c. iunctura d. platysma
7. Qaysi so‘zda “z” – “ts” dek o‘qiladi?
a. zona b. trapezius c. influenza d. azygos
8. ”Y” yoziladigan so‘zni ko‘rsating.
a. ps...chologia b. ang...o c. l...tho d. k...nesis
9. «Z» tovushini beradigan so‘zni toping.
a. saepe b. destillatus c. laesio d. spiritus
10. «C» qaysi so‘zda «k» dek o‘qiladi?
a. cauda b. cerosus c. bacillus d. species
11. “ph” birikmasini so‘zlardan biriga qo‘ying.
a. ra...e. b.lexor c.issura d.oveola
12. “th” birikmasini so‘zlardan biriga qo‘ying.
a.orax b. ...endo c. leva...or d. cavi...as

13. Urgʻuni toʻgʻri qoʻying.
- a.mas-to-i`-de-us b.mas-to-de-us`
c.mas-to-i-de`-us d.mas-to`-i-de-us
14. 3-chi boʻgʻinga tushadigan soʻzni toping.
- a. pop-li-te-a b.la-cri-ma-lis c.lum-ba-lis d. la-bi-rin-thus
15. Nechinchi boʻgʻnga urgʻu tushayapti. **e-pi-gas-tri-um**
- a. 3 b.2 c. 1 d.4
16. Urgʻuni uchinchi boʻgʻinga tushadigan soʻzni toping.
- a. fis-su-ra b.gin-gi-vae c.abc-ces-sus d.pal-pe-bra
17. Tarjima qiling . **Yuqori jagʻning doʻmbogʻi.**
- a. tuber maxillae b.tuberes maxilla
c. tuber maxillae superiors d.maxilla tuberes
18. Tarjima qiling. **Katta boldir suyagining tanasi.**
- a. corpus ossis tibiae b.corpus tibiae
c. corpus ossis maiores d.tibia corpus
19. Tarjima qiling. **Umurtqaning tanasi.**
- a.corpus vertebrae b.corpus columnae vertebrali
c.vertebra corpus d.vertebrae corpus
20. Tarjima qiling. **Aortaning yoyi.**
- a. arcus aorta b.aortae arcus
c. aorta arcus d.arcus aortae
- 21.Tarjima qiling. **Kalla suyagining asosi.**
- a. bases cranii b. cranium basis
c.basis cranii d.basis cranium
22. Tarjima qiling. **Kurakning boʻyni.**

- a. collum scapulae b.scapulae collum
c.colli scapulae d.colli scapula
23. Tarjima qiling. **Qovurg'a bo'ynining qirrasini.**
a. crista colli costae b.costa crista cervicis
c.collum costa crista d. crista costa colli
25. Tarjima qiling. **Qovurg'a do'mbog'chasining bo'g'lami.**
a.ligamentum tuberculi costa b.tuber ligamenti costae
c.tuber costae ligament d.ligamentum tuberculi costae
- 26.Tarjima qiling. **Qovurg'a yoyining plastinkasi.**
a. lamina arcu vertebrae b. arcus lamina vertebrae
c.laminae arcus vertebrae d.lamina arcus vertebrae
- 27.Qo'shimchasini yozing. Nog'ora bo'shlig'ining tomi.
Tegmen cavi tympan...
- a.- i b. -um c.- icus d.-er
- 28.Kelishigini aniqlang. **"Ligamenta tertia"**
a. Nom. sing b.Gen.sing c.Alb.sing d. Nom. plur
29. Tarjima qiling. **«Tish ildizi»**
a. radix dentes b.radices dentis c. radix dentis d.radice dentis
30. Tarjima qiling. **«Yurak uchi».**
a. apex cordis b.apicis dentis c.apecis cordis d.apicis cordis
31. Tarjima qiling. **«Nervlarning egatlari».**
a. sulci nervi b.sulci nervorum c. sulcus nervi d.sulcus nervorum
32. Terminlardan moslashmagan aniqlovchili jumlani toping.
a. margo uteri b. basis externa
c. margo sinister d. phalanx media

33. Qo‘shimchasini toping. Vertebra thoracic...
a.-i b.-us c.-a d.-um
34. Qo‘shimchasini toping. Sinus petros...
a.- um b –a c.-I d.-us
35. Qo‘shimchasini toping. Pars petros.....
a.- ae b.-um c.-a d.- us
36. Qo‘shimchasini toping. Os occipital.....
a.- i b.-e c-us d.-um
37. Qo‘shimchasini toping. Plexus venos.....
a.- u b.-a c.-us d.-is
38. Qo‘shimchasini toping. Tuber frontal.....
a.- ae b.-e c.-um d.-us
39. Moslashtiring. Arcus zygomatic.....
a.- um b.- I c.-us d.-is
40. Moslashtiring Abl .pl. Faciebus articular.....
a.- is b.-us c.-a d.- ibus
41. Termini tugating. Ko‘ndalang o‘simta. Processus
a. transversu b. transversus c. transversum d. transversa
42. Termini tugating. Yumaloq bog‘lam. Ligamentum
a. teres b. teretis c. rotundus d. rotunda
43. Sinonimini toping. Qayiqsimon. **Navicularis**
a. scaphoideus b. cuneiformis c. sphenoidalis d. palmaris
44. Sinonimini toping. Ponasimon. **Sphenoidalis**
a. cuneiformis b. navicularis c. scaphoideus d. palmar
45. Ma’nosini toping. **Toshimon tangachali yoriq.**

a. petrosquamosa b. clinoidea.
c. sphenoidalis d. fissura squamosa

46. **Gen.sing.** ga termini qo‘ying. "processus articularis inferior"

a. processus articulares inferioris b. processi articulari inferius
c. processus articularis inferioris d. processu articularis inferioris

47. Qo‘shimchasini toping. Tuberculum thyroideum super....

a. - ium b. -ioris c. -ius d. -ior

48. Faqat 2-guruh sifati bilan yozilgan terminni aniqlang.

a. os temporale frontale b. os nasale medium
c. ganglion cervicale superius d. sulcus parietalis internus

49. To‘ldiring. Orqaning eng uzun mushagi. Musculus long... dorsi

a. - us. b. -ior c. -ius d. -issimus

50. To‘ldiring. Jimjiloqning kalta mushagi. Musculus brevis ...

a. indicis b. digiti minimi c. pollicis d. digiti prima

51. To‘ldiring. Kattaroq dumba mushagi. Musculus gluteus ...

a. minor b. maior c. maximus d. magnus

52. To‘ldirib yozing. Yuqorigi va pastki qovurg‘alarga tegishli chuqurchalar.

Foveae costales superir et inferior

a. -es b. -a c. -ius d. -ior

53. To‘ldirib yozing. Yuqorigi va pastki bo‘g‘imga tegishli chuqurcha.

Fovea articularis super... et infer...

a. -ae b. -es c. -ius d. -ior

54. To‘ldirib yozing. Dumg‘aza suyagining asosi. Basis ossis sacr...

a. - is b. -i c. -um d. - alis

55. Mos keladigan so‘zni toping. Uzunroq suyak. Os

a. longus b. longissimus c. longum d. longius

56. Mos keladigan soʻzni toping. Uzunroq qovurgʻa. Costa

a. longa b. longissima c. longior d. longius

57. Sred. rodda gi qiyosiy darajadagi qoʻshimchani aniqlang.

a. -us b. -ius c. -er d. -ior

58. "minus" sifatini terminlardan birida qoʻllang.

a. os frontale min... b. arcus parietalis min...

c. trachanter min... d. alla min...

59. Moslashtiring. pars petros...

a. -i b. -um c. -a d. us

60. Tarjima qiling. Orqaning eng keng muskuli.

"musculus lat ... dorsi."

a. -ussimus b. -i c. -issimus d. -issima

61. Qiyosiy darajadagi jen. roddagi qoʻshimchani aniqlang.

a. -ioris b. -ior c. -ius d. -issimus

62. Toʻldiring. Dumbaga tegishli eng kichik mushak.

Musculus gluteus

a. maior b. maximus c. minimus d. minor

63. Toʻldiring. Eng yuqorigi burun chigʻanogʻ. Concha nasalis

a. superior b. superius c. supremus d. suprema

64. Toʻldiring . Facies articulares ...

a. superioris b. superius c. superiores d. superior

65. Toʻldiring. Qalqonsimon togʻayni yuqorigi shoxi.

Cornu cartilaginis thyroideae

a. superius b. suprema c. supremum d. superiori

66. Mos keladiganini toping. Yurakning eng kichik venalari.

Venae cordicis

- a. minimae b.minus c.minores d.minima

67. Tarjima qiling. **Eng katta dumba muskuli.**

- a. musculus gluteus maximus b. musculus gluteus maior
c.musculus glutei maximus d.musculi glutei maximi

68. Termini davomini yozing. Burunning suyakli to'sig'i.

Septum osseum

- a. nasus b.nasui c.nasi d.nasorum

69.Termini davomini yozing. Umurtqaqa oid pog'onasining bog'lami.

Ligamentum columnae.....

- a.vertibrare b. vertebralis c. vertebralium d. vertebrae

70.To'ldiring. O'ng yurak bo'lmachasining bo'sh sinusi.

Sinus atrii dextri cav...

- a.- is b.- ae c.-i d.-arum

71. Tarjima qiling. **Boshning to'g'ri muskuli**

- a. musculus rectus capitis b. musculi recti capitis
c . musculis rectis capitis d. capitis recti musculus

72. To'ldiring. O'pka tanasining qopqog'i.

Valvula trunci

- a. pulmonalis b. pulmonale c.pulmo d.pulmonis

73. Juftini toping. Bezning katta til osti oqimi

Ductus..... glandulae maior

- a. subcutaneus b.hypoglossus c. hyoideus d. sublingualis

74. Juftini toping. **Katta ensaga tegishli teshik.**

- a.Foramen occipitale maior b. Foraminis occipitale maius

c. Foramen occipitale maius d. maius occipitale foramen

75. To'ldiring. Facies anterior partis petros...

a.- e b.-ae c.-um d.-i

76. Kerakli qo'shimchani qo'ying. O'ng qo'lning birinchi barmog'i. Digitus primus manus dextr...

a.- ae b.-a c.-um d.- er

77. To'ldiring. Kichik boldir suyagi boshchasining orqa bog'lami.

Ligamentum capitis fibulae

a. posterior b. anterior c. posterioris d. posterius

78. Tarjima qiling. **Xalqunning o'rta qisuvchi mushagi.**

a. musculus constrictor medius laryngis

b. musculus medius constrictor laryngis

c. musculus constrictor medius pharyngis

d. musculus pharynx constrictor medius

79. Tarjima qiling. **Yuqorigi o'qsimon bo'shliqning egati.**

a. sulcus sinu sagittalis superiores b. sulcus sinus sagittalis superioris

c. sulcus sinuum sagittalis superioris d. sulci sinus sagittalis superioris

80. Tarjima qiling. Siydik pufagini qisuvchi mushak.

Musculus sphincter vesicae

a. urinae b. ureteris c. urinae d. urinarii

81. Tarjima qiling. Og'iz burchagini tushiruvchi mushak.

Musculus labii oris

a. levator b. extensor c. flexor d. adductor

82. To'ldiring. O'n ikki barmoqli ichakni yuqoriga yo'naltiruvchi qismi.

Pars ... duodeni

a. ascendens b. descendens c. communicans d. abductor

83. Kerakli qo‘shimchani toping. Jigarning bog‘lami.

Ligament... hepatis

a.-ae b.-um c.-es d.-a

84. Kerakli qo‘shimchani yozing. Suyaklararo kaft usti bog‘lamlari.

Ligament... intercarpea interossea

a. ae b. i c. um d. a

85. Mos keladigan so‘zni toping. Uzoqlashtiruvchi mushak.

Musculus

a. abductor b. flexor c. adductor d. levator

86. Mos keladigan so‘zni toping. Ko‘taruvchi mushak.

Musculus

a. levatoris b. adductor c. flexor d. . levator

87. Mos keladigan so‘zni toping. Yoyuvchi mushak.

Musculus

a. extensor b. extensoris c. constrictor d. levator

88. Kerakli so‘zni aniqlang. Yaqinlashtiruvchi mushak.

Musculus pollicis

a. abductor b. extensor c. adductor d. depressor

89. To‘ldirib yozing. Bosh miyaning oq moddasi.

Substantia alba

a. medullae spinalis b. dura mater c. cerebri d. medulla ossium

90. To‘ldiring. Burun atrofidagi bo‘shliqlar.

..... paranasales

a. sinus b. sini c. sinua d. sinuum

91. To‘ldiring. O‘rtadagi shoxlar.

..... mediales

a. rames b. ramus c. rami d. ramorum

92. Mos keladigan soʻzni toping. Yumaloq mushak.

Musculus

a. teres b. rotundus c. durus d. circumflexa

93. Toʻldiring. Yumaloq bogʻlamning kesmasi.

Incisura ligament

a. teretes b. rotundi c. teretis d. rotundum

94. **Nom.plur.** da toʻgʻri moslashgan jumlaning toping.

a. nodi lumbales b. nodi profunda

c. nodi occipitalium d. nodi pectoralia

95. Oʻzbek tiliga tarjima qiling. **Nuclei nervorum cranialium.**

a. asablarining oʻzaklari b. kalla suyagi asablarining oʻzagi

c. kalla suyagi asabining oʻzagi d. kalla suyagi nervlarining oʻzaklari

96. Lotin tiliga tarjima qiling. **Kovak venalarning boʻshliqlari.**

a. sinus venarum cavarum b. sinus venae cavus

c. sinus venae cavae d. sinus veni cavi

97. Kelishigini aniqlang. **Ganglia thoracica.**

a. nom. sing b. abl. sing c. gen. sing d. nom. plur

98. **Nom plur.** ga termni qoʻying.

a. facies lateralis b. facies lateralium

c. facie lateralis d. facies laterals

99. 4- turlanishdagi oʻrni toping.

a. viscus b. corpus c. sulcus d. processus

100. Lotin tiliga tarjima qiling. **«Dumbaga tegishli shox»**

a. cornu coccygeus b. cornu sacrale

c. cornu coccygeum d. cornu sacralis

101. Tarjima qiling . **Til osti oqimi.**

- a. ductus sublingualis b. ductus hyoideus
c. ductus hypoglossus d. ductus hepaticus

102. Toping. «**Jimjiloqni uzoqlashtiruvchi mushak**».

- a. musculus abductor pollicis longus
b. musculus levator digiti minimi
c. musculus extensor digiti minimi brevis
d. musculus adductor digiti minimi

103. Tarjima qiling. «**Siydik pufagi**».

- a. vesica urinaria b. vesica uteri
c. vesica fellea d. vesica uterina

104. **4-turlanishdagi** otni ko'rsating.

- a. genu b. pectus c. occiput d. sulcus

105. **5 - turlanishdagi** otni ko'rsating.

- a. facies b. paries c. pes d. stapes

106. Kelishigini aniqlang. "**Facie articulari**"

- a. Alb sing. b. Nom sing. c. Nom plur. d. Gen sing.

107. Qanday nomlanadi? **Ko'rsatkich barmoq.**

- a. index b. pollex c. medius d. minimus

108. Qanday nomlanadi? **Qo'lning bosh barmog'i.**

- a. index b. minimus c. medius d. pollex

109. Qanday nomlanadi? **O'rta barmoq.**

- a. medius b. annularis c. index d. minimus

110. Qanday nomlanadi? **Nomsiz barmoq** .

- a. medius b. pollex c. annularis d. minimus

111. Qanday nomlanadi? **Jimjiloq.**

a. minimus b. pollex c. medius d. index

112. Kerakli old qo‘shimchasini toping. Pastki jag‘ning pastki chuqurchasi.

Fovea ...mandibularis

a. sub b. intra c. hypo d. post

113. Kerakli old qo‘shimchasini toping. Yuqorigi me‘da osti o‘simtasi.

Processus ...gastricus superior.

a. supra b. infra c. hyp d. post

114. Kerakli old qo‘shimchasini toping. Ko‘z osti kanali.

Canalis ...orbitalis

a. infra b. sub c. hypo d. post

115. Kerakli old qo‘shimchasini toping. O‘rtadagi kurak osti shoxi.

Ramus ...clavicularis orbicularis medialis

a. supra b. infra c. hypo d. post

116. Kerakli old qo‘shimchasini toping. Ganglionvertebrale

a. inter b. infra c. intra d. epi

117. Kerakli old qo‘shimchani toping. Quloq oldidagi bez.

Glandulaauricularis

a. para b. peri c. post d. retro

118. Mosini toping. **Do‘ng ustidagi yana ham ko‘tarilgan joy.**

a. epicondylus b. condylus c. pylorus d. condilaris

119. Mos keladigan so‘zni toping. Bachadon bo‘yinchasining bog‘lami.

Ligamentumuteri

a. cervix b. cervicis c. colli d. cavitas

120. Mos keladigan so‘zni toping. Umurtqalarning teshiklari.

.....vertebrarum

a. foramina b. foraminis c. foramenes d. foramen

121. Kerakli qo‘shimchani toping. Yuzning suyaklari.

Oss... faciei

a.- ae b.-a c.-es d.-ua

122. To‘ldiring. Limfa tomirlari. Vas ... lymphatic ...

a. -us, -a b.- a, -a c.-um,-ia d.-es, -ium

123. 3- turlanishdagi otni aniqlang.

a. crus b. medicus c. processus d. morbus

124. Terminni toping. **Suyak iligi.**

a. medulla ossium b. cerebrum osseum

c. encephalon osseum d. medula ossis

125. Tarjima qiling. «**Bosh miyaning yumshoq miya pardasi**».

a. pia mater encephali b. dura mater cerebri

c. tunica pia encephali d. mater pia encephali

126. Moslashtiring. "Homo aegrot..."

a.- um b.- a c.-i d.-us

127. Juftini toping. **O‘qsimon** qirg‘oq. Margo ...

a. squamosus b. occipitalis

c. squamosus sagitalis d. frontalis

128. Mos keladigan so‘zni toping. **Tishlarning kanallari.**

a. canalis dentium b. canalis dentis

c. canales dentes d. canales dentium

129. Sinonimini toping. **Thorax**

a. pectus b. cavitas c. sternalis d. pectoralis

130. To‘g‘ri tarjima qiling. **Birinchi va ikkinchi tish**

- a. dens primi et secundi b. dens prima et secunda
c. dens primum et secundum d. dens primus et secundus

131. **Muj. roddagi** otni toping.

- a. canalis b. auris c. mucilago d. vas

132. **Muj. roddagi** 3- turlanishdagi soʻzni koʻrsating.

- a. pes, pedis b. os, osis c. foramen, inis d. articulatio, ionis

133. 3-turlanishdagi **muj .roddagi** otni koʻrsating.

- a .sanguis, inis b. pectus, oris c. tuberositas, atis d. tuber, eris

134. Juftini aniqlang. **Oddiyroq boʻgʻim.**

- a .articulatio simplicius b. articulatio simplicis
c. articulatio simplicior d. articulatio simplex

135. «**Keng boʻgʻim**» - degan juflani tarjima qiling.

- a. Articulatio longa b Articulatio composita
c. Articulatio brevis d. Articulatio lata

136. Kerakli qoʻshimchani toping. Xiqildoqning togʻ aylari.

Cartilagin laryngis

- a.- is b.-es c.- ae d.-a

137. Kerakli qoʻshimchani toping. Boshning sohalari.

Region..... capitis

- a. is b.-i c.- es d.-a

138. Moslashtiring. Koʻruv kanali. Canalis optic ...

- a.-um b.-a c.-us d.-is

139. Terminni qaratqich kelishigini koʻplik formasiga qoʻying.

Articulatio fibrosa

- a. articulationum fibrosarum b. articulatae fibrosae

c.articulatione fibrosae d.articulatiarum fibrosarum

140. Tarjima qiling. **Qo‘shimcha burun tog‘aylari.**

- a. cartilago accessoria nasales. b. nasales cartilago accessoria
c. cartilago nasales accessoria d. cartilagines nasales accessoriae

141. **Jen. poddagi** otni toping.

- a. manus b. vasa c. ganglia d. canalis

142. **Gen. plur.**ga termini qo‘ying. Ko‘z kosasiga tegishli qism.

- a. partium orbitalium b. pars orbitalis
c. partis orbitalis d. partes orbitales,

143. **Jen. roddagi** otni toping.

- a. gaster b. ganglia c. systema d. sanguis

144. 3- turlanishdagi **jen. roddagi** otni ko‘rsating.

- a. cartilago, inis b. canalis, is c. cortex, icis d. rabies, ei

145. Juftini toping. Til osti suyagi. Os

- a. hyoideum b. hyoidea c. hypoglossus d. sublingualis

146. Juftini toping. Yumaloq teshik. Foramen

- a. rotundum b. teretis c. rotundus d. teres

147. To‘ldirib yozing. Choklarning **suyaklari** suturarum

- a. os b. ossis c. ossa d. ossium

148. Mos keladigan so‘zni toping. **Ko‘r teshik.**

- a. foramen teres b. foramen nutricum
c. foramen caecum d. foramen rotundum

149. Moslashtiring. **Tovonga oid do‘mboq.**

Tuber calcane...

- a. - us b. - a c. - um d. - is

150. Tarjima qiling. **Katta teshik.**

- a. foramen magnum b. foramen minima
c. foramen magna d. foramen maius

151. To'ldirib yozing. Venalarning teshiklari. **foramina...**

- a. venarum b. venae c. venis
d. venam

152. Kerakli qo'shimchani qo'ying. **Tomirlarning tomirlari.**

Vasa vas...

- a.- um b.-a c.-orum d.- is

153. Kerakli qo'shimchani qo'ying. **Bo'g'im to'rlari.**

Ret... articular...

- a. - a b.-es c.- is d.-ia

154. Kelishigini aniqlang. **Foramina ethmoidalia.**

- a. Nom. plur b. Gen. sing c. Gen. plur d. Abl. plur

155. Sredniy poddagi otni toping.

- a. dens b. lien c. gaster d. zygoma

156. Moslashtiring. **Corpus cavernos**

- a.- ae b.- um c.-is d.-e

157. «Bo'g'im to'ri» ni Abl. sing. ga qo'ying.

- a. reti articulari b. brete articularis
c. crete articulari d. articularis retis

158. Sred. roddagi otni toping.

- a. ren b. diafragma c. venter d. margo

159. Gen. plur. ga qo'ying. **«Yonbosh teshik»**

- a. foraminum lateralium b. foramina lateralia
c. foramen laterale d. foramina laterales

160. Tarjima qiling. **Tomirlarning tomirlari.**

a.vasa vasum **b.**vas vasis **c.**vasa vasorum **d.**vasis vasorum

161. Sred.roddagi 3- turlanishdagi otni ko'rsating

a.cor,cordis **b.**gaster,gastris **c.**ren,renis **d.**margo,inis

162.Termini toping. **«Qon tomiri»**

a. vas sanguineum **b.**vas superficiale

c.vas sinusoideum **d.**vasa vasorum

163. 3-turlanishdagi **sred. roddagi** otni ko'rsating.

a. oedema **b.** stratum **c.** paries **d.** apex

164. Tarjima qiling. **“Tomirlarning nervlari”.**

a . nervi vasorum **b.** nervus vasis **c.**nervi vasis **d .**vasa nervi

165. Lotin tiliga tarjima qiling. **«Paylarning qinlari».**

a.vagina tendinum **b.**vaginae tendinum

c.vagina tendinis **d.**tendo vaginae

54-§. O‘qish uchun qo‘shimcha matnlar

HIPPOCRATIS JUS JURANDUM (Gippokrat qasamyodi).

Per Apollinem medicum et Aesculapium, Hygiamque et Panaceam juro, deos deasque omnes testes citans, mepte viribus et iudicio meo hos jusjurandum et hanc stipulationem plene praestaturum.

Illum nempe parentum meorum loco habiturum spondeo, qui me artem istam docuit, eique alimenta impertitunim, et quiscunqui opus habuerit, suppeditaturum.

Victus etiam radiomen pro virili et ingenio meo aegris salutarem praescripturum a perniciose vero et improba eosdem prohibiturum. Nullius praeterea precibus adductus, mortiferum, medicamentum cuique propinabo, neque huius rei consilium dabo. Caste et sancte colam et artem meam.

Quaecumque vero in vita hominum sive medicinam factitans, sive nom, vel videro, vel audivero, quae in vulgus efferre non decet, ea reticbo non secus atque arcana fidei meae commissa.

Quod si igitur hocce jusjurandum fideliter servem, neque violem, contingat et prospero successu tam in vita, quam in arte mea fruar et gloriam immortalem gentium consequar. Sine autem id transgrediar et pejerem contraria hisce mihi eveniant.

«Gaudeamus igitur»

«Gaudeamus igitur» -«Shodu xurram bo‘laylik» sheri talabalar madhiyasi bo‘lib, taxminan o‘rta asrda G‘arbiy Ovrupoda yaratilgan.

Gaudeamus igitur –Yoshlik zavqin suraylik
Juvenes dum sumus – Quvnaylik, yoru do‘stlar
Post jucundam juventutem, – Bu kunlar ham g‘animat
Post molestam secectutem – Mashaqqatli keksalikdan so‘ng
Nos habebit humus (bis) – Yer o‘z qariga chorlar

Ubi sunt, qui ante nos – Qani bizdan oldingi
In mundo fuero? – Yer yuzida yurganlar
Vadite ad superos – Samoga chiqib ko‘ring,
Transite ad inferos – Do‘zaxga tushib ko‘ring
Ubi jam fuere (bis) – Yashaganlar-qanilar

Vita nostra brevis est – Umr degani qisqa
Brevi finietur – Bir zumda o‘tar ketar
Venit mors velociter – Ajal degani tezda
Rapit nos atrociter – Shavqatsiz kirib kelar
Nemini parceretur (bis) – Hech kimga shavqat qilmay.

Vivat, Academia, – Yashasin dorulfunun!
Vivant professores! – Yashasinlar domlalar !
Vivat membrum quodlibet – Yashang aziz do‘stlarim ,
Vivant membra quaelibet – Yashasin barcha talabalar,
Semper sint in flore! – Doim yashab yuringlar!

Vivant omnes virginas, – Yashasin barcha qizlar
Graciles, formosae! – Nazokatli go‘zallar
Vivant et mulieres – Yashasin latofatli
Tenerae, amabiles, – Sevgiga loyiq mangu,
Bonae, laboriosae ! – Mehribon mehnatkash !

Vivat et Respublica, – Yashasin davlatimiz
Et qui illam regunt! –Va uni boshqarganlar!
Vivat nostra civitas – Yasha barchaga homiy
Maecenatum caritas – Yoshlarga zo‘r murabiy
Quae nos hic protegunt! (bis) –Bizning odil jamiyat!

Pereat tristitia, – Yo‘qolsin g‘amu –g‘urbat,
Pereant dolores – Daf bo‘lsin qora niyat.
Pereat diabolus – Daf bo‘lsin ma‘lun shayton,
Quivis antiburschius, – Va talabalarga dushman,
Atque irrisores! (bis) – Ham undan kuluvchilar !

Lotincha – o‘zbekcha lug‘at

Aa

- a, ab (abl).**– dan
abdomen, inis, n – qorin
abdominalis, e – qoringa oid
abducens, entis – uzoqlashtiruvchi
abductor, oris, m – uzoqlashtiruvchi muskul
ablatio, onis, f – olib tashlash
abortus, us, m – abort
abscessus, us, m – yara, chipqon
absens, entis – bo‘lmagan
absentia, ae, f – bo‘lmaslik
academia, ae, f – akademiya
accessorius, a, um – qo‘shimcha
Achilles, is, m – Axil (gretsiyaning qahramoni)
acquisitus, a, um – orttirilgan
acromialls, e – yelka o‘sig‘i (kurak suyagining lit. qis)
acromion, i, n – kurak suyagining yelka o‘sig‘i
action, onis, f – ta’sir
activatus, a, um – aktivlashgan
actus, us, m – harakat, ta’sir
acusticus, a, um – eshituvga xos
acutus, a, um – o‘tkir
ad – gacha, ga, uchun, da
adductor, oris, m – yaqinlashtiruvchi mushak
adiposus, a, um – yog‘li, semiz
adnexia, ae, f - bachadonga tegishli ortiqlar
adultus, a, um – katta yoshli, voyaga yetgan
aeger, gra, grum – kasal, bemor
aeger, gri, m – kasal
aegrotus, a, um – kasal
aequalis, e – teng, bab-barovar
aër, aëris, m – havo
aëronum, i, n – aeron
aeternus, a, um – abadiy
ala, ae, f – qanot
albus, a, um – oq
alcohol, olis, n – alkagol (ichuvchi)
allergicus, a, um – allergiya
alter, era, erum – ikkitasidan bittasi, boshqa, ikkinchisi
altus, a, um – baland
alveolaris, e – alveolangan, katakli, pufakli
alveolus, i, m – yacheyka, katakcha, pufakcha
amabilis, e – sevimli, mayin
amans, antis – sevimli
amarus, a, um – achchiq
amica, ae, f – dugona
amicitia, ae, f – do‘stlik
amicus, i, m – do‘st
amorphus, a, um – amorf holiday
analysis, is, f – analiz
anamnesis, is, f – eslash
anatomia, ae, f – gavdaning shakli va tuzilishi haqidagi fan- anatomiya- yunoncha “kesaman” (murdani) demakdir
anconeus, i, m – bosh miyaning (tug‘ma) bo‘lmasligi
anonymus, i, m – nomsiz
ansa, ae, f – qovuzloq
anteversio, ionis, f – egilish, bachadonning oldinga tomon siljishi
anthelix, icis, m – quloq suprasining gajak qarshisidagi burmasi
antitragus, i, m – quloq supراسi- supachasi qarshisidagi do‘mboqcha
annulus, i, m – xalqa
anus, i, m – orqa chiqarish teshigi

arteria, ae, f – arteriya
arteriosus, a, um -arteriya tomiriga oid
articularis, e – bo‘g‘imga oid
articulation, onis, f – bo‘g‘im
ascendens, entis – ko‘tariluvchi
asper, era, erum – badjahl, dag‘al
asperitas, atis, f – g‘adir budurlik
asthma, atis, n – astma (bo‘g‘ma)
kasalligi
asthmaticus, a, um – astmalangan
atlas, antis, m – 1-bo‘yin umirtqasi
atrium, i, n – yurak oldi
auctor, oris, m – avtor
auditivus, a, um – eshituvga maxsus
auricula, ae, f – quloq chig‘anog‘i
auricularis, e – quloqga maxsus
auris, is, f – quloq
aut – yoki
axillaris, e -qo‘ltiq tagi, qo‘ltiqqa maxsus
axis, is, m – ikkinchi bo‘yinli umirtqasi

Bb

bacca, ae, f – meva (o‘simlik)
barba, ae, f – soqol
basis, is, f – acoc
bene – yaxshi
biliaris, e – o‘tga oid
bilifer, era, erum – o‘tga oid
biliosus, a, um – o‘t moddasiga boy
bivalens, entis – ikki valentli
biventer, tra, trum – ikki qorinli
bolus, i, f – qum
bonum, i, n – yaxshilik
bonus, a, um – yaxshi
boricus, a, um – boratga oid
brachium, i, n – yelka
brevis, e – qisqa
bronchialis, e – bronxga tegishli
bronchus, i, m – bronx

bucca, ae, f – lunj
buccalis, e – lunji (si)
bulbus, i, m – soqqa, piyoz boshi
bulbus oculi – ko‘z soqqasi
bulla, ae, f – pufakchaga
bursa, ae, f – sumka, xalta

Cc

cadaver, eris, n – murda
calamus, i, m – qamish, novda
(giyohsimon o‘simlik)
calcaneus, a, um – tovon suyagiga oid
calcar, aris, n – pix
calor, oris, m – issiqlik
calvaria, ae, f -kalla qopqog‘i, gumbazi
camera, ae, f – kamera
comphora, ae, f – komfora
canaliculus, i, m – yo‘li (qon yo‘li)
canalis, is, m – kanal
cancer, cri, m – o‘sma
capillaris, e – qilsimon, kapilyar
capillus, i, m – boshdagi sochlar
capitatus, a, um – boshli
caput, itis, n – bosh
carcinoma, atis, m – o‘sma
cardiacus, a, um – yurak-i (si)
cardialis, e – yurakka tegishli
caries, ei, f – karies, suyak chirishi,
tishdagi yiringlanish natijasida chirish
carotis, tidis, f (arteria) -uyqu arteriyasi
carpeus, a, um -kaft usti qismiga oid
carpus, i, m – kaft usti
cathedra, ae, f – o‘tirg‘ich, kafedra
caverna, ae, f – kovak, bo‘shliq
cavernosus, a, um – qo‘vakli
cavitas, atis, f – bo‘shliq
cavum, i, n – bo‘shliq
cavus, a, um – kovak
celer, eris, ere – tez

cellula, ae, f – hujayra
cellularis, e – hujayraga oid
cementum, i, n – tish qotishmasi
census, us, m – baho
centralis, e – markaziy
cerebellum, i, n – katta miyacha
cerebralis, e – miyacha (si)
cerebrum, i, n – katta miya
cervicalis, e – bo‘yinga oid
chirurgia, ae, f – jarroh(qo‘l harakati)
chole, es, f – o‘t
choledochus, a, um – o‘tga oid
choriodea, ae, f – ko‘zning tomirli pardasi
cilium, i, -kiprik
cito – tez
civitas, atis, f – shahar
clavicula, ae, f – o‘mrov
clavicularis, e - o‘mrovga oid
coccygeus, a, um – quyruqqa oid
coccyx, ygis, m – quyruq, dum
cochlea, ae, f – (quloq) chig‘anoq
cochlar, aris, n – chig‘anoqli
cochlearis, e – chig‘anoqli
coleus, i, m - yorg‘oq, moyak xaltasi
collega, ae, m, f – o‘rtoq
collum, i, n – bo‘yin
colon, i, n – chambar ichak
color, oris, m – rang
columna, ae, f – ustun
coma, atis, n – umuman xotirani yo‘qotish
comissura, ae, f – birikma, bitishma
communicans, antis – qo‘shuvchi, tutashuvchi
communis, e – umumiy
commuto, are, l – o‘zgartirmoq
compositio, onis, f – tarkib
concha, ae, f – chig‘anoq
condylarthrosis, is, f – tuxumsimon

bo‘g‘im
condulus, i, m – do‘ng, do‘ngsimon
conjunctiva, ae, f – ko‘zning qo‘shuvchi pardasi
consilium, i, n – maslahat
contra – qarshi
contractio, onis, f -yanchilgan, qisqartirilgan
cornea, ae, f – shox, muguz (ko‘z muguz pardasi)
corpus, oris, n - tana
cortex, icis, m – po‘stloq
corticalis, e – po‘stloq-i (si)
costa, ae, f – qovurg‘a
costalis, e - qovurg‘aga oid
coxa, ae, f (os) – son, chanoq suyagi
cranium, i, n-kalla, kalla suyagi
crassus, a, um – yo‘g‘on
cremaster, is, (musculus) m- moyakni ko‘tarib turuvchi muskul
crista, ae, f- qirra
cuneiformis, e – ponasimon
crus, cruris, n – oyoqcha, boldir
cutaneus, a, um – teriga tegishli
cutis, is, f –teri
cystis, is, f – pufak

Dd

decem – o‘n
decimus, a, um – o‘ninchi
decidua, ae, f – bachadonning ko‘chib tushuvchi qavati
decoctum, i, n – qaynatma
dens, dentis, m – tish
dentalis, e – tishga tegishli
depressor, oris, m – tushuruvchi (mushuk)
depuratus, a, um – tozalangan
descendens, entis – tushuvchi

destillatus, a, um – distrlangan
deus, i, m – xudo
dexter, tra, trum – o‘ng
diabetes, ae, m – qand kasalligi
diagnosis, is, f – diagnoz(tashqiz)
diametr, tri, f – diametr
diaphragma, atis, n – ko‘krak va qorin o‘rtasidagi parda (to‘siq, diafragma)
diastema, ae, f(gr) – ikki tish oralig‘i
dicendum – aytish kerak
dies, ei, m, f – kun
difficile – qiyinchilik bilan
difficilis, e – qiyin
digastricus, a, um – ikki qorinchali
digitus, i, m – barmoq
dilatatio, onis, f – kengayish
dilutus, a, um – eritilgan, suyultirilgan
diploë, ës, f – yassi suyaklarning g‘ovak moddasi
doctor, oris, f – ilm, fan
dolor, oris, m – og‘riq
domesticus, a, um – uyga o‘rgatilgan
donum, i, n – sovg‘a
dorsalis, e – orqadagi
dorsum, i, n – orqa
dosis, is, f – miqdor
ductulus, i, m – oqimcha
ductus, us, m – oqim
duodecim – o‘n ikki
duodecimus, a, um – o‘n ikkinchi
duodenum, i, n – o‘n ikki barmoqli ichak
duplex, icis – ikki qavatli
dura mater – qattiq miya pardasi
durus, a, um – qattiq
dyspnoë, ës, f -nafas qisishi, halloslash

Ee

eczema, atis, n – eczema
ego – men

encephalon, i, n – bosh miya
epididymus, idis, f – moyak ortig‘i
epigastricus, a, um – qorin usti sohasiga tegishli
epiglottis, idis, f – hiqildoq qopqog‘i
epiphysis, is, f – epifiz (uzun suyak oxiri)
equator, oris, m – ekvator, ko‘z gavharining yumaloq tomoni
erector, oris, m – rostlashgich, to‘g‘irlagich
esophageus, a, um – qizilo‘ngachga oid
esophagus, i, m – qizilo‘ngach
et – va

Ff

fabula, ae, f – masal, ertak
facialis, e – betga tegishli
facies, ei, f – bet, yuz, sath
facile – yengil
falsus, a, um – yolg‘on, soxta
fames, is, f -ochlik
familia, ae, f – oila, uy
fascia, ae, f – muskulni o‘rab oluvchi yupqa parda
fasciculus, i, m – boq – (dasta)
fauces, um, f, pl – tomoq (bo‘giz)
febrilis, e – isitmali
febris, is, f – isitma
fel, fellis, n – o‘t (safro)
felicitas, atis, f – baxt
femina, ae, f – ayol
femur, oris, n – son suyagi
femoropopliteus, a, um – son-taqimga tegishli
fibra, ae, f – tola
fibrosus, a, um – tolali
fibula, ae, f – kichik boldir suyagi
fibularis, e – kichik boldir suyagiga
maxsus

filum, i, n – ip
fissura, ae, f – yoriq, teshik
fistacia, ae, f – pista
flavus, a, um – sariq
flexio, onis, m – bukish
flos, floris, m – gul
fluidus, a, um – suyuq (oquvchan)
folium, i, n – barg
fonticulus, i, m – chaqaloqlar boshidagi
 liqildoq
fonticuli cranii – kalla liqildog‘i
foramen, inis, n – teshik, yoriq,
forma, ae, f – ko‘rinish, shakl
formosus, a, um – chiroyli
fossa, ae, f – chuqur, chuqurlik
fovea, ae, f – chuqurcha
fractura, ae, f – sinish
frons, frontis, f – manglay, peshona
frontalis, e – manglayga maxsus
fructus, us, m – meva
function, onis, f – vazifa, faoliyat
fundus, i, m – tag (tubi)
furunculus, i, m – chipqon
fuscus, a, um – qora, xira

Gg

ganglion, i, n – tugun (nerv)
gaster, tris, f – oshqozon, me`da
gastricus, a, um – oshqozonga maxsus
gastroduodenalis, e – oshqozon o‘n ikki
 barmoqli ichakka maxsus
generalis, e – umumiy
geniohyoideus, a, um – til osti
 engaksimon
gens, gentis, f – xalq
genu, us, n – tizza
genus, ens, n – avlod, nasl
gingiva, ae, f – milk (tish milki)
gingivalis, e – milkka maxsus

glucosum, i, n – uzum shirasi (glyukoza)
glandula, ae, f – bez
glans penis – erlik olati boshi
glans clitoridis – klitor boshchasi, tilliq
glut (a)eus, a, um – dumbaga maxsus
glycerophosphas, atis, m – glitserfosfat
gramma, atis, n – gramm
gravida, ae, f – homilador
gutta, ae, f – tomchi
gyrus, i, m – qiyish, pushta

Hh

haemorrhagicus, a, um – gemorragial
hallux, icis, m – oyoqni katta barmoq‘i
helix, icis, f – quloq suprasi, burmasi
hepar, atis, n – jigar
herba, ae, f – o‘t, yer ustki qismi
hernia, ae, f – churra
hiatus, us, m – yoriq, teshik
hin, haec, hoc – bu, shu
hilus, i, m – darvoza
historia, ae, f – tarix
homo, inis, m – odam
honor, oris, m – shon-sharaf
horizontalis, e – gorizontal
humanus, a, um – odamiy, insoniy
humeralis, e – yelka suyagiga oid
hymen, inis, n – qizlik pardasi
hygiene, ae, f – gigiyena (tashqi muhit va
 ishlab chiqarish faoliyatidagi xilma-xil
 omillarning odam sog‘ligiga, uning
 mehnat qobiliyatiga, umr ko‘rishiga
 ta’sirini o‘rganadigan va odamning
 turmush va mehnat sharoitlarini
 sog‘lamlashtirishga qaratilgan tadbirlar
 ishlab chiqadigan fan)
hyoideus, a, um – til osti (suyak,
 bog‘lam)
hypogastricus, a, um – qorin osti

sohasiga maxsus

hypophysis, is, f – miya ortig‘i

Ii

ibi – u yerda

icterus, i, m – sariq kasalligi

ile, ilis, ilia, ilum pl -yomboshga tegishli soha

ileum, i, n – ichak

iliacus, a, um – yomboshga maxsus

iliohypogastricus, a, um – yombosh qorin osti i – (si)

impar, pans – teng bo‘lmagan

in – ga; da

incisivus, a, um – kesuvchi, kesadigan

incisura, ae, f – kesma, kemtik

index, icis, m – ko‘rsatkich barmoq

integcatio, onis, f – tiklash

inter – ora, oraliq

intercostalis, e – qovurg‘alar orasida

intermaxillaris, e -yuqari jag‘ orasida

intermedius, a, um – oraliq

intermuscularis, e – mushaklar orasidagi

internus, a, um – ichki

interosseus, a, um – suyaklar orasidagi

interphalangeus, a, um – barmoqlar orasidagi

intervaginalis, e – qinlar orasidagi

intestinalis, e – ichakka maxsus

intestinum, i, n – ichak

intima, ae, f – qon tomirlarning ichki qavati (pardasi)

intraarticularis, e -bo‘g‘inlar ichidagi

intralobularis – bo‘laklar ichidagi

iris, idis, f (gr) – rangdor parda

(ko‘zning rangdor pardasi)

ischadicus, a, um -quyimichga oid

ischium, i, n – quymich suyagi

ita – shunday

Kk

kyphosis, is, f (gr) - umurtqa pog‘onasining orqaga qiyshayishi

Jj

jejunalis, e – ingichka ichakka maxsus

jejunum, i, n – ingichka ichak

jucundus, a, um – yoqimtoy

judex, icis, m – sudya

junctura, ae, f – birikish, qo‘shilish

Ll

labialis, e – labga maxsus

labor, oris, m – mehnat, mehnatsevar

lac, lactis, n – sut

lacrima, ae, f – ko‘z yosh

lacun lacrimalis – ko‘z yoshi ko‘li

lamella, ae, f – pilakcha

lapsus, us, m – xato

larynx, yngis, m – hiqildoq

latine – lotin tili

latinus, a, um – lotincha

latus, a, um - keng

lens, lentis, f – gavhar

letalis, e – o‘ldiradigan

lex, legis, f – qonun

libellus, i, m – kitobcha

liber, bri, m – kitob

lien, enis, m - taloq

ligamentum, i, n – bog‘lam

linea, ae, f – chiziq

lingua, ae, f – til

lingualis, e – til, tilchaga maxsus

linguala, ae, f – tilcha

linimentum, i, n – suyuq surtma

lobaris, e – qismga maxsus

lobulus, i, m – qismcha

lobus, i, m – qism

localis, e – o‘rinli

longus, a, um – uzun
lordosis, is, f (gr) – umurtqa
pogʻonasining old tomonga qiyshayishi
lumbalis, e – belga maxsus
lumbosacralis, e – bel, dumgʻazaga
maxsus
lumbricalis, e – chuvalchangsimon
lumbus, i, m – bel
lymphaticus, a, um – limfaga maxsus

Mm

magister, tri, m – oʻqituvchi
magistra, ae, f – oʻqituvchi ayol
magnus, a, um – katta
majalis, e – mayga maxsus
major, jus – kattaroq
mala, ae, f – lunj
malaris, e – lunjga tegishli
malleolaris, e – toʻpiqqa tegishli
malleolus, i, m – toʻpiq
malignus, a, um – xavfli
maius, a, um – yomon
mamma, ae, f – koʻkrak bezi, ayol
koʻkragi
mandibula, ae, f – pastki jagʻ
mandibularis, e – pastki jagʻga maxsus
manubrium, i, n – dasta
manus, us, f – goʻl kaft (panja)
manuscriptum, i, n – qoʻl yozma
margo, inis, m – chet, chegara
mas, maris, m – erkak
masculinus, a, um – erkakka oid
massa, ae, f – massa, xamirsimon modda
massa pilularum – hab massasi
masseter, eris, m – chaynov muskuli
mastoideus, a, um – soʻrgʻichsimon
mater, tris, f – miya pardasi
maxilla, ae, f – yuqori jagʻ
maximus, a, um – juda katta

meatus, us, m – yoʻl, yoʻlak
mediastinum, i, n – koʻks oraligʻi
medicamentum, i, n – dori
medicina, ae, f – tibbiyot, davolash ilmi
medicus, i, m – shifokor
medius, a, um – oʻrtadagi
medulla ossea – ilik, (miya suyagi)
meus, a, um – meniki
minor, minus – kichikroq
mixtura, ae, f – mikstura (aralashma)
multigravida, ae, f – homilador ayol
muscularis, e – mushakka oid
musculus, i, m – mushak, muskul
myocardium, i, n – miokard (yurak
mushagi)
myologia – muskullar haqidagi fan
medulla, ae, f – miya
medulla spinalis – orqa miya
medullaris, e – miyaga maxsus
melior, ius – yaxshiroq
membrana, ae, f – parda
membranula, ae, f – pardacha
membrum, i, n – aʻzo, boʻlak
memoria, ae, f – xotira
meninx, ngis, f – miya pardasi
mens, mentis, f – aql, rux
mensis, is, m – oy
mentalis, e – iyakka maxsus
mentum, i, n – iyak
myelencephalon, i, n – (gr) – uzunchoq
miyaning orqa boʻlimi
mylohyoideus, a, um – jagʻ-til osti
suyagiga tegishli

Nn

narcosis, is, f – narkoz (uxlatib qoʻyish)
naris, is, f – burun teshigi
nasociliaris, e – burun kiprikka maxsus
nasus, i, m – burun

natura, ae, f – tabiat
navicularis, e – qayiqsimon
necrosis, is, f – to‘qimalarning o‘lishi
neonatus, i, m – yangi tug‘ilgan
nervus, i, m – asab, nerv
neuter, tra, trum – o‘rtacha (jins)
niger, gra, grum – qora
nodus, i, m – tugun
nomen, inis, n – ism
noster, tra, trum – bizning
novem – to‘qqiz
nucleus, i, m – yadro
numerus, i, m – son
nutricius, a, um – oziqali
nutrio, ire 4 – oziqlantirmoq
nutrix, icis, f – ozuqa

Oo

obliquus, a, um – qiyshiq
oblongatus, a, um – cho‘zinchoq
observatio, onis, f – kuzatish
obstetricius, a, um – akusherlik
occipitalis, e – ensaga maxsus
occipitofrontalis,- e ensa manglayga maxsus
occiput, itis, n – ensa
octavus, a, um – sakkizinchi
organum, i, n – organ ,a‘zo
orno, are 1 – bezamoq
os (or), oris, n – og‘iz
os, ossis, n – suyak
ostium, i, n – kirish
ovalis, e – tuxumsimon
ovarium, i, n – tuxumdon
ovum, i, n – tuxum
oculus, i, m – ko‘z
oedema, atis, n – shish
oesophageus, a, um – qizilo‘ngachga tegishli

officina, ae, f – dorixona
olecranon, i, n – tirsak o‘simtasi
oleosus, a, um – moyli
oleum, i, n – moy
operatio, onis, f – harakat, ish
ophthalmicus, a, um – ko‘zga oid

Pp

palatinus, a, um – tanglayga oid
palatoglossus, a, um – tanlay tilga oid
palatum, i, n – tanlay
palmaris, e – kaftga oid
palpebra, ae, f – qovoq
pancreas, atis, n – me`da osti bezi
papilla, ae, f – so‘rg‘ich
pappus, i, m – soqol
par, pans – bir xil, teng, juft
paralysis, is, f – falaj
parastenalis, e – to‘sh yoniga maxsus
parathyroideus, a, um – qalqonsimon bez oldi
paresis, is, f – kesish
paries, etis, m – devor, to‘siq
parietalis, e – boshning tepa suyagiga oid, devorga taqalgan qism
parietooccipitalis, e – tepa ensaga oid
parotis, otidis, f – quloq oldi bezining yallig‘lanishi
pars, partis, f – qism, soha
partus, us, m – tug‘ish
parvus, a, um – kichik
pasta, ae, f – pasta
patella, ae, f – tizza qopqog‘i
pathologicus, a, um – kasallikka oid
patria, ae, f – vatan
pax, pacis, f – tinchlik
pectoralis, e – ko‘krakka oid
pectus, oris, n – ko‘krak
pediculus, i, m – oyoqcha

pelvinus, a, um – chanoqqa oid
pelvis, is, f – chanoq
pelvis renalis – buyrak jomi
per – orqali
peroneus, a, um – kichik boldirga oid
perpendicularis, e – perpendikulyar
pes, pedis, m – oyoq
pessimus, a, um – juda yomon
pestis, is, f – po‘lat
petrosquamosus, a, um – tosh tangachaga oid
petrosus, a, um – toshsimon (chakka suyagining qattiq qismiga tegishli)
phalanx, ngis, f – barmoq suyaklarining bittasi
pharmacon, i, n – dori
pharynx, ngis, m – halqum, yutqin
philosophia, ae, f – filosofiya
philosophus, i, m -filosof(donishmand)
phosphas, atis, m – fosfat
physiologicus, a, um -fiziologiyaga oid
pia(ae) mater(tris) – yumshoq miya pardasi
planta, ae, f – o‘simlik, oyoq kafti
plantaris, e – o‘simlikka oid, oyoq kaftiga oid
plasma, atis, n – plazma (qonning)
platysma, atis, n – bo‘yinning teri ostidagi muskuli
plexus, us, m – chigal
plica, ae, f – burma
pluralis, e – ko‘plik
praemoralis, e(dens)–kichik oziq tish
primarius, a, um – birinchidan
primum – birinchidan
primus, a, um – birinchi
processus, us, m – o‘simta, oziq
professor, oris, m–o‘qituvchi, professor
profundus, a, um – chuqur

prophylaxis, is, f – kasalliklarni paydo bo‘lishi va tarqalishini oldini olish
psoas, atis, n – bel muskuli
pterygoideus, a, um – qanotsimon
pterygopalatinus, a, um- qanottanglayga maxsus
pubes, is, f – qov(suyagi)
pudendum femininum- ayollarning tashqi jinsiy a‘zolari
puer, eri, m – bola, o‘qil bola
pulmo, onis, m – o‘pka
pulmonalis, e – o‘pkaga maxsus
pulpa, ae, f -yumshoq modda, laqqa go‘sht
pulsus, us, m – qon tomir urishi, puls
pulvis, eris, m – kukun (parashok)
purificatus, a, um – tozalangan
purus, a, um – toza
pus, puris, n – yiring
pylorus, i, m – me`daning chiqish qismi
pyramidalis, e – piramidasimon
pyramis, idis, f - piramida

Qq

quadrangularis, e – to‘rt burchakli
quadretus, a, um – kvadrat
quadriceps, cipitis – to‘rt boshli
quartus, a, um – to‘rtinchi
qui, quae, quod – qaysiki
quinque – besh
quintus, a, um – beshinchi
quot – qancha

Rr

rabies, ei, f – qutirish kasalligi
radialis, e – bilak suyagiga maxsus
radius, i, m – bilak suyagi
radix, icis, f – ildiz, tomir
ramus, i, m – shox

raphe, es, f – chok (yumshoq to‘qimalarda)
reactio, onis, f – reaksiya (ruhiy holatdagi keskin o‘zgarish)
reanimatio, onis, f – hayot va o‘lim o‘rtasidagi holatlarni davolash va oldini olish usullari majmuasi
recessus, us, m – chuqurlik
rectum, i, n – to‘g‘ri ichak
rectus, a, um – to‘g‘ri
regio, onis, f – soha
remedium, i, n – dori, dori-darmon
ren, renis, m – buyrak
renalis, e – buyrakka oid
repetitio, onis, f – takrorlash
resectio, onis, f – organ qismini olib tashlash
respiratorius, a, um – nafas chiqarishga oid
respublica, ae, f – respublika, davlat
rete, is, n – to‘r
retina, ae, f – to‘rcha
rhizoma, atis, n(grek) – ildizpoya
r(o) entgenum, i, n – rentgent
rotundus, a, um – yumaloq
ruber, bra, brum – qizil
rubor, oris, m – qizarish

Ss

saccus, i, m – xalta
sacer, cra, crum – dumg‘azaga maxsus
sacralis, e – dumg‘azaga maxsus
sacroccygeus, a, um – dumg‘aza quyruqqa maxsus
sagitalis, e – o‘qsimon
saliva, ae, f – so‘lak
salus, utis, f – sog‘liq, omonlik
sanans, antis – sog‘aytiradigan
sanguineus, a, um – qonga oid

sanguis, inis, m – qon
sanitas, atis, f – sog‘liq
sanus, a, um – sog‘
sapo, onis, m – sovun
sarcoma, atis, n – muskul tolasi
scabies, ei, f – qo‘tir
scapula, ae, f – kurak
sclera, ae, f – ko‘zning oq pardasi
scatula, ae, f – quticha
skeleton(um), i, n – skelet
scientia, ae, f – bilim
se – o‘zicha
sectio, onis, f – kesish
secundarius, a, um – ikkilamchi
secundum – ikkilishish
secundus, a, um – ikkinchi
sella, ae, f – o‘tirg‘ich, egar
sella turcica – turk egari (kallaning konussimon suyagida)
semen, inis, n – urug‘
semilunaris, e – yarimoysimon
seminalis, e – yarim
septem – yetti
septimus, a, um – yettinchi
septum, i, n – to‘siq, devorcha
serosus, a, um – pardali
serum, i, n – zardob(hayvon qonidan tayyorlanadigan dori)
serratus, a, um – tishli
seu – yoki
sex – olti
sextus, a, um – oltinchi
sexus, us, m – jins
si – agar
sigmoideus, a, um – sigmasimon
singularis, e – birlik
sinister, tra, trum – chap
sinus, us, m – bo‘shliq, chuqurlik
sirupus, i, m – sharbat

skeleton, i, n – skelet
solutio, onis, f – eritma
soror, oris, f – hamshira
species, ei, f – yig‘ma
sperma, atis, n, (gr) – urug‘
sphenoidalis, e – ponasimon
sphenopalatinus, a, um – ponatanglayga
 maxsus
sphincter, eris, m – qisuvchi(muskul)
spina, ae, f – o‘tkir qirra, orqa suyak
spinalis, e – orqa miyaga maxsus
spinosus, a, um – qirraga oid
spirituosus, a, um – spirtga tegishli
spiritus, us, m – spirt
splanchna, pl(gr) – ichki a‘zolar
spritz-tubula, ae, f – shrits-tyubik
squamosus, a, um – tangachasimon
stapes, edis, m – uzangi
sternocleidomastoideus, a, um – to‘sh-
 o‘mrov-so‘rg‘ichsimonga oid
sternocostalis, e – ko‘krak, qovurg‘aga
 maxsus
sternohyoideus, a, um – ko‘krak, til
 ostiga oid
sternothy(e) oideus, a, um – ko‘krak
 qalqonsimon
sternum, i, n – ko‘krak, to‘sh
struma, ae, f – bo‘qoq
stadium, i, n – o‘qish
stylohyoideus, a, um – bigiz, til ostiga
 maxsus
styloideus, a, um – bigizsimon
stylopharyngeus, a, um – bigiz,
 halqumga maxsus
sub – ostki
subcutaneus, a, um – teri ostiga maxsus
subhepaticus, a, um – jigar ostiga
 maxsus
sublingualis, e – til ostiga maxsus

submandibularis, e – pastki jag‘ ostiga
 maxsus
subscapularis, e – kurak ostiga maxsus
substatia, ae, f – modda
subtendineus, a, um – pay ostiga maxsus
sulcus, i, m – egat, tarnovcha
summa, ae, f – jami
superficialis, e -yuzaga maxsus
superficies, ei, f – yuza, satix
superior, ius – yuqori, ustki
supinator, oris, m – yuqoriga
 ko‘taruvchi
supra – yuqori
supraclavicularis, e – o‘mrov suyagi
 ustidagi
suprahyoideus, a, um – til osti ustidagi
supraorbitalis, e – ko‘z ustidagi
suprarenalis, e – buyrak ustidagi
supremus, a, um – eng yuqoridagi
sutura, ae, f – chok
sympathicus, a, um – simpatik, nervga
 tegishli
symptoma, atis, n – simptom, belgi
syndromum, i, n – sindrom
synovialis, e – synovial, bir butun bo‘lib
 qo‘shilish
systema, atis, n – sistema, tartib
systole, es, f – yurak mushaklarining
 torayishi

Tt

tabula, ae, f – doska
talis, e – shunaqa
tarsus, i, n – oyoq kaft oldi
te – sen
tegmen, inis, f – tom, qoplagich
tego, ere3 – qoplamoq
temporalis, e – chakka-i(si)
tempus, oris, n – chakka

tendo, inis, m – pay
tensor, oris, m – taranglovchi
tennis, e – yupqa
teres, etis – yumaloq
tergum, i, n – orqa
terra, ae, f – yer
territorium, i, n – teritoriya
tertius, a, um – uchinchi
textus, us, m – to‘qima
thalamus, i, n – ko‘ruv do‘mbog‘i
theoria, ae, f – teoriya
thoracicus, a, um – ko‘krakka tegishli
thorax, acis, m – ko‘krak
thyreoideus, a, um – qalqonsimon
thyrohyoideus, a, um – qalqonsimon til
osti
tibia, ae, f – katta boldir suyagi
tibialis, e – katta boldir suyagiga tegishli
tonsilla, ae, f – bodomsimon bez
toxicus, a, um – zaharli
trachea, ae, f – kekirdak
transfusio, onis, f – suyuqliklarni qon
tomiriga quyish
transversalis, e – ko‘ndalang
transversus, a, um – ko‘ndalang
trapezodeus, a, um – trapetsiyasimon
trauma, atis, n – jarohat
tredecim – o‘n uch
tres, tria – uch
triangularis, e – uch burchak
triceps, cipitis – uch boshli
trochanter, eris, m – ko‘st
trochantericus, a, um – ko‘stga tegishli
trochlea, ae, f – g‘altak
trochlearis, e – g‘altaksimon
truncus, i, m – poya
tu – sen
tuba, ae, f – nay
tubarius, a, um – nayga tegishli

tuber, eris, n – do‘mboq
tuberculum, i, n – do‘mboqcha
tuberositas, atis, f – g‘adir budir
tubula, ae, f – naycha
tubulus, i, m – naycha
tumor, oris, m – shish, g‘urra
tunica, ae, f – parda
tympanicus, a, um – nog‘ora(si)
tympanum, i, n – nog‘ora bo‘shlig‘i

Uu

ulcus, eris, n – yara
ulna, ae, f – tirsak suyagi
ulnaris, e – tirsak i(si)
undecim – o‘n bir
undecimus, a, um – o‘n birinchi
unguis, is, n – tirnoq
unus, a, um – bir
ureter, eris, m – siydik yo‘li
urethralis, e – siydik chiqarish kanaliga
tegishli
urinarius, a, um – siydik i(si)
urogenitalis, e – siyduk tanosil i(si)
ut – yoki
uterus, i, m – bachadon
uvula, ae, f – tilcha

Vv

vagina, ae, f – g‘ilof, qin
vaginalis, e – qin i(si)
vagus, a, um – adashgan (ner)
valens, entis – kuchli
valva, ae, f – qopqoq
valvula, ae, f – qopqoqcha
varius, a, um – hap xillik
varix, icis, m – qon tomir (vena)ni
kengayishi
vas, vasis, n – idish, tomir
vegetativus, a, um – vegetativ

velociter – tez, tez orada
vena, ae, f – vena
venenum, i, n – zahar
venosus, a, um – venaga oid
venter, tris, n – qorincha (mushak)
ventralis, e – ventral (oldingi) qorinli
ventricularis, e – oldingi qoringa tegishli
ventriculus, i, m – me`da, qorincha
venula, ae, f – eng kichik vena
ver, veris, n – bahor
verbum, i, n – so‘z, gap
vertebra, ae, f – umurtqa
vertebralis, e – umurtqaga tegishli
vertex, icis, m – cho‘qqi
vesica, ae, f – pufak
vesiculosus, a, um – pufakli
vestibularis, e – daxlizga tegishli
vestibulum, i, n – daxliz
via, ae, f – yo‘l
viginti – yigirma
villus, i, m – tuk
vinum, i, n – vino

virgo, inis, f – qizcha
viscera, um, n, pl – ichki a‘zolar
viscus, us, m – ichki a‘zolar
visus, us, m – ko‘rish
vita, ae, f – hayot
vitalis, e – hayotga tegishli
volo, velle – istak
volvulus, i, m – aylana ichak
vomer, eris, m – dimoq
vortex, icis, m – cho‘qqi, suv girdobi
vox – siz
vox, vocis, f – tovush
vulnus, eris, n – yara

Xx

xiphoideus, a, um – xanjarsimon

Zz

Zona, ae, f – kamar
zonularis, e – kamarsimon
zygoma, atis, n – yonoq, bet suyagi
zygomatikus, a, um – yonoqqa tegishli

O'ZBEKCHA-LOTINCHA LUG'AT

Aa

avval-**ante**
ayol-**femina, ae, f**
a'zo - **organum, i, n**
aylanma-**circumflexus, a, um**
ayrisimon-**thymus, i, m**
allergiya-**allergia, ae, f**
anatomiyaga oid - **anatomicus, a, um**
aniqlash-**diagnosis, is, f**
analiz(tekshirish) - **analysis, is, f**
aorta-**aorta, ae, f**
arteriyaga maxsus - **arteriosus, a, um**
arteriya ichiga maxsus **intraarticularis, e**
arteriya (qizil qon tomiri-**arteria, ae, f**
asab- **nervus, i, m**
asabga oid - **nervosus, a, um**
asosiy- **basilaris, e(basis,is,f)**
asos- **basis, is, f**
a'zo- **organismus,i,m**

Bb

barmoq-**digitus,i,m**
barmoqqa tegishli- **digitalis,e**
barmoq suyaklari- **phalanx,angis,f**
baland- **altus, a, um**
bachadon-**uterus, i, m**
bachadon ust pardasi-**perimetrium,i, n**
bez-**glandula, ae, f**
bezamoq - **orno, are I**
bez - **aden, adenis, m, f**
bel-**lumbus, i, m**
bemor ayol - **aegrota, ae, f**
bemor erkak - **aegrotus, i, m**
besh-**quinque**
bet(yuza)- **facies, ei,f**
bet suyagi - **zygoma, atis, n**
bet suyagiga oid - **zygomaticus, a, um**

betga maxsus - **facialis, e**
birinchi bo'yin umurtqasi-**atlas, ntis,m**
bitishma-**commisura, ae, f**
bilak suyagi-**radius, ii,m**
bilak-**antebrachium, i, n**
birlashtimvchi-**communicans, antis**
bilakka maxsus - **radialis, e**
bilak yelkaga oid-**brachioradialis, e**
bod kasalligi - **rheumatismus, i, n**
boldir- **crus, cruris, n**
bosh suyagining tepa qismi chiqishi -
vertex, icis, m
bosh miya - **cerebrum, i, n**
bosh tuki - **capillaris, e**
boshcha(bosh) - **caput, itis. n**
bosh miya - **encephalon, i, n(gr)**
botiq- **concavus, a, um**
bog'lanish - **connexio, onis, f**
bog'lama - **ligamentum, i, n**
bronxga maxsus - **bronchialis, e**
bronx - **bronchus, i, m**
burun - **nasus, i, m**
burunga oid - **nasalis, e**
burun teshigi - **naris, is, f**
burun oldi - **paranasalis, e**
burchakli-**angularis, e**
burchak-**angulus, i, m**
buyrak- **ren, renis, m**
buyrakka oid - **renalis. e**
buyrak jomi -**pelvis renalis**
buyrakka yaqin - **adrenalis, e**
bukilgan-**flexura, ae, f**
bukuvchi-**flexor, oris, m**
bukish-**flexio, onis, f**
bugun-**hodie**
bug' - **vapor, oris, m**
bo'yintiriq - **iugum, i, n**
bo'yintiriqli - **iugularis, e**
bo'yinga maxsus - **cervicalis, e**

bo'yin,bo'yincha- **collum,i,n**
bo'yin,bo'yincha(bachadon,siydik pufagi,
tish)-**cervix, icis, f**
bo'g'inlararo-**interarticularis, e**
bo'g'inlar haqidagi ta'limot -**arthrologia,**
ae, f
bo'g'inga maxsus - **articularis, e**
bo'g'in -**articulatio, onis, f**
bo'shliq - **cavum, i, n**
bo'sh, ozod - **liber, era, erum**
bo'sh - **cavus, a, um**

Dd

dasta- **manubrium, i, n**
daraxt- **arbor, oris, f**
davolash- **curatio, onis, f**
davolashga oid - **therapeuticus, a, um**
davr - **stadium, i, n, periodus, i, f**
darhol- **statim**
darvoza- **porta, ae, f**
deltasimon- **deltoideus, a, um.**
deltasimon-ko'krakka maxsus -
deltoideopectoralis, e
devor - **paries, etis, m**
detsigramm - **decigramma, atis, n**
diafiagma(ko'krak va qorin ustidagi parda) -
diaphragma, atis, n
dimog' suyagi- **vomer, eris, m**
diametr - **diameter, tri, f**
donolik-**sapientia, ae, f**
donishmand- **sapiens, ntis**
dorivor o'tlar yig'masi -**species, ei, f**
dori-darmon - **medicamentum, i, n**
dorishunos-**pharmaceuta, ae, f**
dorixona xodimi-**phannacopola,ae,f**
doyalik-**obstetricius, a, um**
dum - **coccyx, ygis, m**
dumga oid - **coccygeus, a, um**
dumg'aza - **sacrum, i, n**

dumg'azasimon - **sacer, era, crum**
dumg'azaga tegishli - **sacralis, e**
dumg'aza dumga oid - **sacracoccygeus,**
a, um
dumg'aza-qirraga oid -**sacrospinosus,**
a, um
dunyo - **mundus, i, m**
do'mboq (tepa) - **tuber, eris, n**
do'mboqcha -**tuberculum, i, n**

Ee

egar- **sella, ae, f**
ensa- **occiput, itis, n; nucha, ae, f**
ensaga oid - **occipitalis, e**
eng katta qizil qon tomiri - **aorta, ae, f**
erkaklar tashqi jinsiy a'zosining katakchasi -
balanus, i, m
erkaklar jinsiy a'zosining toq bezi - **prostata,**
ae, f
erkaklar jinsiy olati - **penis, is, m**
eruvchan-**solubilis, e**
emchak- **papilla, ae,f**
emchaksimon-**papillaris, e**
eshituv-**auditus, us, m**
eshitishga oid - **auditivus, a, um**
eshitib ko'rib kasallikni aniqlash -
auscultatio, onis, f
ehtiyotlik bilan – **caute**

Gg

gardish– **anulus, i, m**
gijja- **helmins, ntis, f**
gnafiliy - **gnaphilium, i, n**
gul- **flos, floris, m**
gumbaz - **fernix, icis, m**
go'sht, go'sht to'qimasi - **carneo,carnis,f**

Hh

havo- **aër, aëris, m**

hazm qilishga doir - **digestorius, a, um**
 hayot-**vita, ae, f**
 havo bilan to'lgan - **pneumaticus, a, um**
 hayot daraxti – **arbor vitae**
 halqa-**anulus, i, m**
 halqasimon-**anularis, e**
 halqum-**pharynx, yngis, m (gr)**
 halqumga maxsus - **pharyngeus, a, um**
 harakat-**mobilis, e**
 harakatlantiruvchi-**motorius, a, um**
 harakatlanmaydigan bo'g'im - **synarthrosis, is, f**
 hid-**odor, oris, m**
 hiqildoq-**larynx, yngis, m (gr)**
 hiqildoqqa oid - **laryngeus, a, um**
 hiqildoq yalliglanishi - **laryngitis, idis, f**
 hidlov-**olfactio, onis, f**
 hidlovchi-**olfactorius, a, um**
 hujayra-**cella, ae, f; cytus, i, m**
 hujayracha-**cellula, ae, f**
 hujayra haqidagi talimot - **cytologia, ae, f**
Ii
 ijobiy-**positivus, a, um**
 izogenli - **isogenus, a, um**
 ikki boshli - **biceps, bicipitis**
 ikki boshli muskulga oid-**bicipitalis, e**
 ikkinchi-**secundus, a, um**
 ikki-**duo, duae, duo**
 ikki qorinli- **biventer, tra, trum**
 ikki marta-**bi, bis**
 ikkinchi bo'yin umurtqasi - **axis, is, m**
 ikki marta tozalangan - **bidestillatus, a, um**
 ikki hissa oshish - **duplicatura, ae, f**
 ikki tishli- **bidens, ntis**
 ildiz - **radix, icis, f**
 ildizli-**radicularis, e**
 ingichka ichak - **jejunum, i, n**
 issiq-**calidus, a, um**
 issiqlik- **calor, oris, m**

ichak-**intestinum, i, n (enteron, i, n (gr))**
 ichakka tegishli - **intestinalis, e**
 ichakda eruvchi - **entersolubilis, e**
 ichburuq- **dysenteria, ae, f (grek)**
 ichki a'zolar - **viscera, um n, plur**
 ichki- **internus, a, um**
 ichi- **intra**
 idish (tomir) - **vas, vasis, n**
 iyak-**mentum, i, n**
 iyakka oid - **menial is, e**

Jj

jarohat- **vulnus, eris, n**
 jarroh- **chirurgus, i, m**
 jigar - **hepar, atis, n**
 jigar (hayvonniki)-**jecur, oris, n**
 jigarga oid- **hepaticus, a, um**
 jigar oshqozonga oid-**hepatogastricus, a, um**
 jonsizlanish-**necrosis, is, f**
 juda katta - **maximus, a, um**
 juda keng- **latissimus, a, um**
 juda uzun - **longissimus, a, um**

Kk

kalla qopqog'i - **calvaria, ae, f**
 kalla qopqog'i suyagining ko'mik bo'lagi – **diploë, es, f**
 kallaning egarsimon chuqurchasi- **clinocephalis, is, m**
 kamar, belbog' - **zona, ae, f**
 kamarga oid - **zonalis, e**
 kamqonlik- **anaemia, ae, f**
 karbolen- **carbolenum, i, n**
 kanal-**canalis, is, m**
 katakli, pufakli-**alveolaris, e**
 katakcha, pufakcha- **alveolus, i, m**
 katta jag' tishi – **densmolaris, e**
 katta - **magnus, a, um**

kattaroq-**major,jus**
 kaft suyagi - **metacarpus, i, m**
 kaftga oid - **palmaris, e**
 kaft-**palma,ae,f**
 kaft oldi-**carpus,i,m**
 kallacha- **capitulum, i, n**
 kasallikning yashirin davri -**incubatio, onis, f**
 kasallikning oldindan aytib berish - **prognosis. is, f**
 kasallikni aniqlash - **diagnosis, is, f**
 kalta boidir suyagi - **tibia, ae, f**
 kengayish- **dilatatio, onis, f**
 kesib tashlash - **amputatio, onis, f**
 kesikka oid - **incisivus, a, um**
 kesma- **incisura, ae, f**
 keng- **latus, a, um**
 keltiruvchi- **afferendus, entus**
 kichik miyaga oid - **cerebellaris, e**
 kirish- **aditus, us, m**
 kichik boidir suyagi - **fibula, ae, f**
 kichik boidir suyagiga oid –**fibularis,e**
 kirish (teshik) - **ostium, ii, n**
 kichikroq- **minor, minus**
 kindikka oid - **umbilicalis, e**
 kiprik-**cilium,i,n**
 kuydirilgan- **ustus, us, m**
 kuyish-**combustio,onis,f**
 kurak- **scapula, ae, f**
 kurtak (bot) - **gemma, ae, f**
 kuch- **robust, oris, n**
 kurak suyagining yelka o‘sig‘i - **acromion, i, n**
 klitor (ayollarda erkak tashqi jinsi a‘zosining qoldig‘i) –**clitoris, idis, f**
 ko‘z kosasi - **orbita, ae, f**
 ko‘k, zangori - **coeruleus, a, um**
 ko‘k tomirga oid- **venosus, a, um**
 ko‘krak - **pectus, oris, n; sternum, i,**

ko‘krakga oid-**pectoralis, e**
 ko‘krak bezi - **mamma, ae,**
 ko‘k tomir, vena - **vena, ae, f**
 ko‘krak qafasi - **thorax, acis, m**
 ko‘krak qafasiga oid - **thoracicus, a, um**
 ko‘rishga oid - **orbitus., a, um**
 ko‘rsatgich barmoq – **index, icis, m**
 ko‘tariluvchi – **abscendens, entis**
 ko‘tariluvchi mushak – **levator, oris, m**
 ko‘z yoshi – **lacrima, ae, f**
 ko‘z yoshiga oid – **lacrimalis, e**
 ko‘st – **trochanter, eris, m**
 ko‘z qorachig‘i – **pupilla, ae, f**
 ko‘rish – **visus, us, m**
 ko‘rinish – **forma, ae, f**
 ko‘richak – **caecum, i, n**
 ko‘z yosh xaltasi – **dacryocystis, is, f**
 ko‘z osti – **infraorbitalis, e**
 ko‘z – **oculus, i, m**
 ko‘z soqqasi – **bulbus oculi**

Ll

lab – **labium, ii, n**
 labga maxsus – **labialis, e**
 limfa tomiri – **vasa lymphatica**
 limfasimon – **lymphaticus, a, um**
 lunj – **bucca, ae, f**
 lunjga oid – **buccalis, e**
 lunj muskuli – **buccinator, oris**

Mm

manglay – **frons, frontis, f**
 manglayga oid – **frontalis, e**
 manglay-yoshga oid – **frontolacrimalis, e**
 manglay-g‘alvirsimon oid – **frontoethmoidalis, e**
 manglay-yuqori jag‘ga oid – **frontomaxillaris, e**
 markaz – **centrum, i, n**
 mato(to‘qima) – **textus, us, m**
 me‘da – **gaster, gastris, f**

me'daga oid – **gastricus,a,um**
me'da osti bezi – **pancreas,atis,n**
me'da osti beziga oid –
pancreaticus,a,um
milk – **gingiva,ae,f**
milkning yallig'lanishi-**gingivitis,idis,f**
miyacha – **cerebellum,i,n**
miyaga oid – **cerebralis,e**
miya pardasi – **mater,tris,f**
miya – **medulla,ae,f**
miyaga oid – **medullaris,e**
miya pardasi – **meninx,ngis,f(gr)**
miya moddasi,orqa miyasi -**medulla,ae,f**
miya ortig'i,gipofiz – **hypophysis,is,f**
miyaning qattiq pardasi – **dura mater**
miyaning yallig'lanishi –
encephalitis,itudis,f
modda – **materia,ae,f;substantia,ae,f**
moyillik – **disposito,onis,f**
moy – **oleum,i,n**
muguz(shox) – **cornu,us,n**
muskul – **musculus,i,m**
muskulga oid – **muscularis,e**
muskul orasida – **intramuscularis,e**
muskulni o'rab olgan yupqa plastinka –
fascia,ae,f
Nn
naychasimon yo'l – **canalis,is,f**
narkotikka oid – **narcoticus,a,um**
natija – **exitus,us,m**
nay – **tuba,ae,f**
nafas olish – **respiratio,onis,f**
nog'ora – **tympanum,i,n**
nog'ora bo'shlig'i – **tympanum,i,n**
nog'oraga oid – **tympanicus,a,um**
nursimon – **radiatus,a,um**
Oo
ovqat hazmining buzilishi- **dyspepsia,ae,f**
odam – **homo,inis,m ; anthropos,m(gr)**

odamiylik – **humanus,a,um**
oddiy – **simplex,icis**
oyoq tagi – **planta,ae,f**
oyoq tagiga maxsus – **plantaris,e**
oyoq kaft oldi – **tarsus,i,m**
oyoq kafti – **metatarsus,i,m**
oyoq katta barmog'i – **hallex,icis,m**
oziqlantiruvchi – **nutricicus,a,um**
ozod – **liber,era,erum**
oy – **mensis,is,f**
old, -gacha – **ante**
oldida (atrofida) – **peri(gr)**
ona – **mater,tris,f**
ona qornidagi bola-**embryo,onis,m(gr)**
ona qornidagi bolaning o'sishi haqidagi
fan – **embryologia,ae,f**
orqa – **dorsum,i,n**
orqaga oid – **dorsalis,e**
orqa o'rtali – **dorsomedialis,e**
orqa miyaga oid-**cerebrospinalis,e**
orqa ,ustidan – **per(qo'shimcha)**
orqadagi – **posterior,ius**
orqadagi – **post(old qo'shimcha)**
orqa ,oraliq – **inter(old qo'shimcha)**
orqa miya – **medulla spinalis**
orqa teshikka oid – **analisis,e**
organism tuzilishini organadigan fan –
anatome,es,f(anatomia,ae,f)
orqa teshik – **anus,i,m**
orqa yonli – **dorsolateralis,e**
ortiq – **hyper(gr)**
ost,ostki – **infra(old qo'shimcha)**
ota – **pater,tris,m**
otsiz(nomsiz) – **anonymus,a,um(gr)**
och ichak – **iejunum,i,n**
och ichakka maxsus – **iejunalis,e**
oshqozon pardasi – **perigastrium,ii,n**
oshqozon taloqqa oid- **gastrolienalis,e**
oshqozon chiqish joyi – **pylorus,i,m**

oshqozon osti bezi – **pancreas,atis,n**
 oshqozonning kirish joyi – **cardia,ae,f**
 oshqozon – **gaster,tris,f(gr)**
 oshqozonga maxsus – **gastricus,a,um**
 oq – **albus,a,um**
 oqim – **ductus,us,m**
 oqimcha – **ductulus,i,m**
 oq yoy parda – **iris,iridis,f**
 og‘izga maxsus - **oralis, e**
 og‘riq - **dolor, oris, m**
 og‘riqsizlantirish - **narcosis, is, f**
Pp
 pastki- **inferior, ius**
 pastki jag‘ - **mandibula, ae, f**
 pastki jag‘ga maxsus-**mandibularis, e**
 parda - **membrana, ae, f**
 pardali – **membranaceus,a,um**
 pay (oyoq) - **pes, pedis, m**
 pay-**tendo,inis,m**
 pastki tushiruvchi - **depressor, oris, m**
 parda-**tunica, ae,f**
 piramidasimon - **pyramidalis, e**
 pixga maxsus - **calcarinus, a, um**
 pix - **calcar, aris, n**
 piyozcha - **bulbus, i, m**
 pilakcha - **lamella, ae, f**
 piramida - **pyramis, idis, f (gr)**
 ponasimon- **sphenoidalis, e**
 poya- **truncus, i, m**
 pusht- **blastus, us, m (gr)**
 pusht hujayrasi-**blastomeros, m (grek)**
 pufakcha- **bullae, ae, f**
 pufak- **fesica, ae,f (cystis, is, f)**
 pufakka maxsus - **cysticus, a, um**
 plevruga maxsus - **pleuralis, e**
 po‘stloq - **cortex, icis, m**

Qq

qavariq- **clavus, i, m**
 qaynatma- **decoctum, i, n**

qalqonsimon- **thyreoideus, a, um**
 qand kasalligi-**diabetes, ae,m**
 qanotsimon - **pteygoideus, a, um**
 qancha - **quantum satis**
 qanot - **ala, ae, f**
 qanotsimon - **alaris, e**
 qatlam - **plica, ae, f**
 qattiq- **durus, a, um**
 qarshi- **anti, contra**
 qatqorin- **mesenterium, i, n**
 qattiq miya pardasi - **dura mater**
 qayiqsimon (qo‘lning qayiqsimon suyagi) -
scaphoideus, a, um
 qayiqsimon(oyoqning qayiqsimon
 suyagi)- **navicularis, e**
 qizamiq - **morbilli, orum, m**
 qizil- **ruber, bra, brum**
 qizilo‘ngach - **oesophagus, i, m**
 qizilo‘ngachga oid-**oesophageus, a, um**
 qiyin - **difficilis, e**
 qiyshiq - **obliquus, a, um**
 qiltig‘li - **spinosus, a, um**
 qin-vagina, **ae,f**
 qinga oid - **vaginalis, e**
 qism- **lobus, i, m**
 qismcha- **lobulus, i, m**
 qisuvchi muskul - **sphincter, eris, m**
 qisqa-**brevis,e**
 qisqarish- **contractio, onis, f**
 qism-pars,partis,f, **regio,onis,f**
 qizlik parda-**hymen, inis, m**
 qizil qon - **erythrocytus, i, m**
 qovoq- **palpebra, ae, f**
 qovurg‘a- **costa, ae, f**
 qovurg‘aga oid - **costalis, e**
 qovurg‘olararo- **intercostalis, e**
 qovuq- **pubes, is, f**
 qovung‘a osti. - **infracostalis, e**
 qovuzloq - **ansa, ae, f**

qon-**haema,atis,n(gr);sanguis, inis, m**
qonli - **sanguineus, a, um**
qon oqishi-**haemorrhagia, ae, f**
qon bosimining oshishi-**hypertonia, ae,f**
qon bosimini pasayishi - **hypotonia, ae, f**
qon bilan to'lgan-**hyperaemia,ae,f**
qonning (suyak qismi) -**plasma, atis, n**
qoplama- **obductus, a, um**
qopqoq- **valvula, ae, f**
qora-**niger,gra,grum**
qorin- **abdomen,inis,n;venter, tris, m**
qoringa oid - **abdominalis, e**
qorin bo'yniga oid - **pyloricus, a, um**
qoringa maxsus - **ventralis, e**
qorin pardasi - **peritoneum, i, n**
qoziq tish-**dens caninus**
quymich suyagi - **ischium, i, n**
quymich suyagiga oid- **ischiodicus,a,um**
quyish- **transfusio, onis, f**
quloq oldi bezi - **parotis, idis, f**
(**glandula,ae,f**)
quloq supراسi - **auricula, ae, f**
quloq-**auris, is, f**
quloq chekkaga maxsus -
auriculotemporalis, e
quyi (ost) - **hypo (gr)**
quloqsimon - **auricularis, e**
qush- **avis, is, f**
quyruq- **cauda, ae, f**
qo'l, kaft - **manus, us, f**
qo'litiq tagi - **axilla, ae, f**
qo'litiq tagiga maxsus - **axillaris, e**
qo'lning katta barmoq'i - **pollex, icis,m**
qo'l-oyoqning noto'g'ri o'sishi -
acromegalia, ae, f
qo'shaloq - **duplex, icis, m**
qo'shilish - **symphysis, is, f**
qo'shimcha - **accessorius, a, um**

Rr

ravoq-**arcus,us,m**

rang-**color, oris, m**

Ss

sakkiz-**octo**

sakkizinchi- **octovus, a, um**

sariq-**flavus,a,um**

sezgi – **sensus , us , m**

sezgi a'zolari haqidagi fan -

aesthesiologia,ae,f

sezgi a'zosiga oid - **sensorius, a, um**

siydik- **urina, ae, f**

siydikka maxsus - **urinarius, a, um**

siydik yo'li - **ureter, eris, m**

siydik chiqaiuv kanali - **urethra, ae, f**

sinish- **fractura,ae,f**

siquvchi-**constrictor, oris, m**

skelet-**skeleton,i,n**

siquvchi mushak - **compressor, oris, m**

son-**femur, oris, n**

songa maxsus - **femoralis, e**

soch - **capillus, i, m**

soqol - **barba, ae, f**

soq'liq - **salus, utis, f**

suyuqlik-**humor,oris,m (liquor, oris, m)**

suyak usti pardasi - **periosteum, i, n**

suv - **aqua, ae, f**

sut – **lac,lactis,n**

suyak orasi - **interosseus, a, um**

suyak-**os, oss is, n**

suyakka maxsus - **osseus, a, um**

suv pardasi - **amnion, ii, n**

suvsiz-**anhydricus, a, um**

suyaksiz-**anosseus, a, um**

Tt

tabiat-**natura,ae, f**

tabiiy-**naturalis,e**

tayoqcha - **calamus, i, m**

talab qilingan - **ex tempore**
taloq - **lien, lienis, m**
tana-**corpus, oris, n**
tanglay-**palatum, i, n**
tanglayga oid – **palatinus, a, um**
tangachasimon teri - **squama, ae, f**
taranglashgan-**tensus, a, um**
tashqi-**externus, a, um**
tashqi, yon - **lateralis, e**
tashqi teshik dumga maxsus - **anococcygeus, a, um**
temiratki-**herpes, etis, m**
teng-**aequalis, e**
teng qismlarga bo‘l – **aequales divide in partes**
tepaga tegishli - **parietalis, e**
teri-**cutis, is, f; (derma, atis n (grek))**
teriga oid - **cutaneus, a, um**
terining ustki qismi - **epidermis, idis, f**
teri ostiga oid – **hypodermicus, a, um; subcutaneus, a, um**
ter-**sudor, oris, m**
terlatuvchi-**diaphoreticus, a, um**
terlama kasalligi - **typhus, i, m**
teshik- **foramen, inis, n; ostium, i, n**
teshik-**porus, i, m**
teshik - **apertura, ae, f**
tagi (tubi) - **fundus, i, m**
tizzaga qopqog‘i - **patella, ae, f**
tizzaga - **genu, us, n**
til- **lingua, ae, f**
til osti - **sublingualis, e**
til ostiga tegishli - **hypoglossus, a, um**
til ostiga oid(suyakda)-**hyoideus, a, um**
tilcha- **uvula, ae, f**
tilga oid - **lingularis, e**
tinchlantiruvchi- **sedativus, a, um**
tirnoq- **unguis, is, m**
tirsak, tirsak suyagi - **ulna, ae, f**

tiisakka maxsus - **ulnaris, e**
tirsak o‘sig‘i - **olecranon, i, n (grek)**
tish- **dens, dentis, m**
tishga oid - **dentalis, e**
tish og‘rig‘i - **odontalgia, ae, f**
tish chiqishi -**odontogenia, ae, f**
tishning suyak pardasi - **peridentrum, i, n**
tishsimon- **serratus, a, um**
tovon suyagi-**calcaneus, i, n (calx, calcus, f)**
tovon suyagiga oid-**calcaneus, a, um**
tovon-katta boldir-**calcaneotibialis, e**
tovon-kichik boldir oid
calcaneofibularis, e
toj- **corona, ae, f**
tojsimon -**coronalis, e (coranarius, a, um)**
toza-**purus, a, um**
tozalik-**puritus, atis, f**
toza holda-**per se**
tola-**fibra, ae, f**
tolasimon- **fibrinosus, a, um**
tolaga oid - **fibrosus, a, um**
tom-**tegmen, inis, n**
tomir-**angion, n (grek), vas, vasis, n**
tomirlar haqidagi ta‘linot-**angiologia, ae, f (grek)**
tomir urishi - **pulsus, us, m**
tomchi- **gutta, ae, f**
tor- **angustus, a, um**
torayish- **stenosis, is, f**
toshsimon- **petrosus, a, um**
toshsimon tangali-**petrosquamosus, a, um**
tog‘ay-**cartilago, inis, f**
tog‘ayga oid-**cartilagineus, a, um**
tugun-**nodus, i, m**
tugun (nerv) - **ganglion, ii, n (gr)**
tuzish - **composio, onis, f**
tuzatuvchi - **corrigenis, entis**
tuzilish - **structura, ae, f**
tumshuqcha (bot) - **stigma, atis, n**

tur-**genus, eris, n**
 tushuvchi - **descendens, entis**
 tuxum - **ovum, i, n**
 tuxumsimon shakl - **ovalis, e**
 tug‘ish-**partus, us, m**
 tug‘ma miyasizlik -**anencephalia, ae, f(grek)**
 to‘g‘ri-**rectus, a, um**
 to‘g‘ri ichak - **rectum, i, n**
 to‘yimli - **nutricius, a, um**
 to‘siq - **paries, etis, m**
 to‘rt boshli - **quadriceps, ipitis**
 to‘rt burchakli - **quadratus, a, um**
 to‘r-**rete, is, n**
 to‘rsimon - **reticularis, e**
 to‘rsimon parda-**retina, ae, f**
 to‘ qillatib eshitib ko‘rib tekshirish -
percussio, onis, f
 to‘g‘ri ichak orqali - **per rectum**
 to‘qimalar haqidagi fan - **hystologia, ae, f**

Uu

uzoqlashliruvchi- **abducens, entis**
 uzoqlashtirish- **abduco, onis, f**
 uzoqlashliruvchi muskul - **abductor, oris, m**
 uyqu tomiri - **carotis, idis, f**
 umumiy- **communis, e**
 umurtqa- **vertebra, ae, f**
 umurtqaga old - **vertebralis, e**
 umumiy o‘t - **choledochus, a, um**
 uyma- **incisura, ae, f**
 ustida- **supra**
 ustki- **superficies, ei, f**
 usul-**methodus, i, f**
 ustun- **columna, ae, f**
 uxlatuvchi- **somnifer, fera, ferum**
 uch- **apex, icis, m**
 uch (tepa) - **vertex, icis, m**

uchga maxsus - **apicalis, e**
 uch -**tres, tria**
 uchinchil- **tertrius, a, um**
 uch boshli - **triceps, tricipitis**
 uch bo‘lakli - **tripartitus, a, um**
 uch yoshli - **triennis, e**
 uch marotoba – **ter**
 uch marta katta - **triplex, icis**
 uch rangli - **tricolor, oris**
 uch shoxli(asabga oid)-**trigeminus, a, um**
 uch qopqoqli - **tricuspidalis, e**
 uqalab surtish - **trictio, onis, f**
 uchi, oxiri - **exremitas, atis, f**
 uzun-**longus, a, um**

Vv

va - **et**
 vabo – **cholera, ae, f**
 vatan – **patria, ae, f**
 vazifa – **functio, onis, f**
 voyaga yetganlik –**verilitas, atis, f**
 vena –**vena, ae, f**
 venaga maxsus -**venosus, a, um**

Xx

xalta - **bursa, ae, f**
 xavfli - **malignus, a, um**
 xavfli o‘sma - **cancer, cri, m, carcinoma, atis, n**
 xotinga maxsus - **femininus, a, um**
 xanjarsimon - **xiphoideus, a, um**
 xalq- **populus, i, m**
 xalqaro- **internationalis, e**

Yy

yallig‘lanish - **inhlammatio, onis, f**
 yangi tug‘ilgan bola - **neonatus, i, m**
 yara-**ulcus, eris, n**
 yaracha-**aphthae, arum, f**
 yarim-**semi**

yaproq- **folium, ii, n**
 yaqinlashtiruvchi- **adducens, entis**
 yaqinlashtirish- **adductio, onis, f**
 yaqinlashtiruvchi (m) - **adductor, oris, m**
 yoy - **arcus, us, m**
 yoyilgan - **difusus, a, um**
 yolq'on-**spurius, a, um**
 yomon-**malus, a, um**
 yon -**latus, eris, n**
 yonboshga oid -**lateralis, e**
 yonboshga maxsus - **iliacus, a, um**
 yoriq (darz) - **fissura, ae, f**
 yonbosh ichak -**ileum, i, n**
 yonbosh va ko'richakka maxsus -
ileocaecalis, e
 yonbosh suyagi- **ileum, i, n**
 yonida-**par, para**
 yopiq - **obturatus, a, um**
 yog' - **adeps, ad ipis, m, f**
 yoq'li - **adiposus, a, um**
 yuzga oid- **facialis, e**
 yuz- **facies, ei, f**
 yumaloq – **teres, teretis**
 yumaloq-**rotundus, a, um**
 yumshoq- **mollis, e**
 yumshoq miya pardasi - **pia mater**
 yumshoq laqqa go'sht- **pulpa, ae, f**
 yupqa - **tenuis, e**
 yurak - **cor, cordis, n**
 yurakka maxsus - **cardiacus, a, um**
 yurakning kengayishi-**diastole, es, f**
 yurak muskulini torayishi-**systole, es, f**
 yurak oldi - **atrium, i, n**
 yurak oldi xaltasi - **pericardium, ii, n**
 yurak oldi xaltasming yallig'lanishi -
pericarditis, idis, f
 yurak yoni xaltasiga tegishli-
pericardiacus, a, um
 yurakni ichki pardasi-**endocardium, i, n**

yurak qon yo'lini to'suvchi qism, qopqoq-
valva, ae; f
 yurakning yuqori bo'limi, qorinchasi -
antiventricularis, e
 yuqorigi- **superior, ius**
 yuqori jag' - **maxilla, ae, f**
 yuqori jag'ga maxsus - **maxillaris, e**
 yo'g'on ichak - **crassum, i, n**
 yo'l, yo'lak - **meatus, us, m**
 yo'tal – **tussis, is, f**
 yigirma-**viginti**
 yiring- **pus, puris, n**
 yiringli yara - **abscessus, us, m**
 yiringli yallig'lanish - **phlegmone, es, f**
 yiringli yallig'lanishga oid - **phlegmonasus,**
a, um

Zz

zarba-**ictus, us, m**
 zararli - **noxicus, a, um**
 zaharli- **toxicus, a, um**
 ziddi zahar - **antidotum, i, n**
 zich- **compactus, a, um**
 zuluk- **hirudo, inis, f**

O' o'

o'zak, (yadro) - **nucleus, i, m**
 o'zinga qo'llash uchun - **pro se**
 o'lat - **pestis, is, f**
 o'lik - cadaver, eris, n
 o'likni ochib ko'rish - **autopsia, ae, f**
 o'mrov suyagi - **clavicula, ae, f**
 o'mrov suyagi ostida - **subclavius, a, um**
 o'mrov osti - **infraclavicularis, e**
 o'mrov suyagiga maxsus - **clavicularis, e**
 o'mrov ko'krakka maxsus - **clavipectoralis, e**
 o'n bir-**undecim**
 o'ng - **dexder, tra, trum**
 o'ninchi - **decimus, a, um**
 o'n-decern

o‘n ikkinchi-**duodecimus, a, um**
o‘n ikki barmoqli ichak - **duodenum, i, n**
o‘n ikki barmoqli ichakka maxsus -
duodenalis, e
o‘pka - **pulmo, onis, m**
o‘pkaga oid - **pulmonalis, e**
o‘pkani o‘ragan parda - **pleura, ae, f**
o‘pka uchi - **apex pulmonis**
o‘pkani yallig‘lanishi- **pneumonia, ae, f**
o‘rtadagi - **medius, a, um**
o‘rinli - **localis, e**
o‘rtaliq - **perineum, i, n**
o‘simta - **processus, us, m**
o‘siq- **apendix,icis,f**
o‘tkir - **acer, acris, acre**
o‘t - **fel, fellis, n; chole, es, f**
o‘tga maxsus - **felleus, a, um**
o‘tli, o‘t moddasiga boy - **biliosus, a, um**
o‘t(bot)-**herba,ae,f**
o‘q tomir - **arteria, ae, f**

G‘g‘

g‘ayritabiy kattalashish -**hypertrophia, ae, f**
g‘ayritabiy holat - **anomalial, ae, f**
g‘adir-budir- **tuberositas, atis, f**
g‘adir-budir- **asper, aspera,asperum**
g‘alvir - **ethmos, (gr)**
g‘alvirsimon - **ethmoidalis, e**
g‘alvirsimon yuqori jag‘ga maxsus
ethmoideomaxillaris, e
g‘or (kovak) - **caverna, ae, f**
g‘orga maxsus - **cavernosus, a, um**

Sh sh

shaklsiz- **amorphos(gr) amorphus,a, um**
shilliq modda - **mucilago, inis, f**
shilliqsimon- **mucosus, a, um**
shish- **oedema, atis, m**
shoxsimon- **corneus, a, um**
shox- **ramus, i, m; cornu, us, n**
shoxcha- **ramulus, i, m**

Ch ch

chakka- **tempus, oris, m**
chakkaga oid - **temporalis, e**
chambar ichak - **colon, i, n**
chandir (pay)- **tendo, inis, m**
chanoq- **pelvis, is, f**
chanoq suyagi-**coxa, ae, f**
chap - **sinister, tra, trum**
chambar ichakka oid - **colicus, a, um**
chaynov mushagi- **masseter, eris, m**
chechak kasalligi - **variola, ae, f**
chet, chegara - **margo, inis, m**
chigal- **plexus, us, m**
chigalga oid - **ganglionaris, e**
chig‘anoq - **cochlea,ae, f (concha, ae, f)**
chiziq- **linea, ae, f**
chirish-**caries, ei,f**
chiroyli- **formosus, a, um**
chok- **raphe, es, f** (yumshoq to‘qimalarda);
sutura,ae,f(suyaklarda)
chuqur- **profundus, a, um**
chuqurcha- **fovea, ae, f**
chuqur- **fossa, ae, f**
cho‘zinchoq - **oblangatus, a, um**

II-QISM

Klinik iboralar.

1-DARS.

1-§. Klinik iboralarning tuzulishi.

Tibbiy iboralar qadimgi grek va lotin tillari asosida qurilgan. Grek- lotin soʻzlarning oʻzagi yasama va murakkab iboralarni hosil qilish uchun asos boʻladi. Bir nechta murakkab lotincha yoki qadimgi grekcha oʻzak bir soʻzda unli yoki unsiz bogʻlanib oʻzbekcha bir nechta soʻzlar bilan tarjima qilinadi.

Endocrinologia- uchta grekcha birikmadan iborat boʻlib oʻzbek tilida bir nechta soʻzni talab qiladi. “Ichki sekretsia bezlarning tuzilishi va funktsiyasi, bu bezlar funktsiyasining buzulishiga aloqador kasalliklar toʻgʻrisidagi fan”. Meditsina iboralarini kelib chiqishi nuqtai –nazaridan 3 ta turga boʻlish mumkin: birinchi (boshlangʻich), yasama va murakkab.

Birinchi -ibora grekcha yoki lotincha soʻz oʻzining dastlabki maʼnosini saqlaydi yoki boshqa maʼnoga oʻtganligini ifodalaydi.

Gaster -- meʼda (oshqozon)

Atrium -- yurak boʻlmasi

Cor -- yurak

Yasama ibora -- bu lotincha yoki grekcha oʻzak old qoʻshimcha- suffikslar bilan yangi maʼnoli soʻzni hosil qiladi.

Parotitis -- quloq atrofidagi bezning yalligʻlanishi

Panplegia – butun tananing falaj boʻlishi

Murakkab ibora bir nechta grekcha yoki lotincha oʻzaklardan tashkil topib maʼlum bir tushunchani anglatadigan soʻz (TƏ) dir:

Odontopoësis --tishning tuzulishi

Odontoma --tish oʻsmasi (shish)

Odontodynia --tish ogʻrigʻi

Odontorrhagia -- tishni sugʻurib olgandan soʻng qon ketishi

Odontologia -- tish kasalliklari va ularni davolash usullarini o'rganadigan fan.

Klinik iboralarni o'zlashtirish uchun:

Birinchi- lotincha anatomik so'zlarni grekcha sinonimlarini;

Ikkinchi- oxirgi ibora elementini (TƏ) organ va to'qimalarning patologik o'zgarishini bildirib, tekshirish yoki davolashni diagnostik usullarini amaliy qo'shilishini;

Uchunchidan- affiks (old qo'shimcha va suffiks)lar qo'shimcha axborot berishini bilish kerak;

Klinik iboralar grekcha va lotincha so'zlarning qo'shilishidan kelib chiqqan:

Ulcus -yara

Tuberculosis - sil

Cancer - (lotincha so'z) xavfli o'sma

Ectomia – olib tashlash (kesib tashlash)

Phthisis - sil (grekcha so'z)

Grekcha iboralar ayrim holatlarda o'zidek transkriptsiya qilinadi:

Chronicus - xronik (surunkali)

Erythema- eritema (qizillik),(qon oqib kelishi tufayli teri ayrim qismining qizarishi).

2-§. Klinik iboralarning bir qancha qoidalarini rasmiylashtirish.

1.Grekcha elementlarni tez-tez (ularning oldida lotinchani) qo'llash.

Misol uchun: **Hysteroptosis** - bachadonni o'z joyidan pastga tushishi

Pelviptosis - chanoqning tushishi

2. Murakkab so'zlarda birinchi o'rinda organ nomi, so'z oxirida qaysiki hodisa yoki tibbiy faoliyatni ko'rsatadigan patologik TE.

Bodomsimon bezni olib tashlash **-tonsillectomia**

Limfa oqimni to'xtab qolishi **-lympostasis**

3.Murakkab so'zlar ikki yoki uchta o'zakning birikuv yo'li bilan hosil bo'ladi. Murakkab so'zlar grekcha o'zagi asosan unli bilan **O** yoki u siz agar TE boshi unli bilan tugasa yoki unli bilan boshlansa birikadi:

My – algia, py – uria, ur – aemia, broncho-ectasia

4.Oxirgi element **ia** klinik terminlarda patalogik protsesni yoki mexanik harakatni anglatadi:

nephropathia – buyrakda umumiy patalogik protses (buyrakdagi kasallik)

arteriorrhaphia – arteriyani qo'shib tikish

Grek tilidan kelib chiqqan so'zlarda urg'u ia ga, lotin tilidan kelib chiqqan so'zlarda urg'u o'zakka tushadi:

cardiographia – ammo; *cardiologia*

gastrotomia – ammo; *anatomia*

3-§ Klinik iboralarda eng ko‘p qo‘llaniladigan suffikslar

1.-**itis**– suffiksi yallig‘lanish harakteridagi kasalliklarni bildiradi.

Nephritis – buyrakning yalig‘lanishi (nefrit)

Gastritis – oshqozon shilliq pardasini yallig‘lanishi (gastrit)

Agar organ tashqi parda bilan qoplangan bo‘lsa unda klinik terminga **peri-**, agar organ ichki parda bilan qoplangan bo‘lsa, unda **endo-**, agar to‘qima organ atrofida bo‘lsa, **para-** old qo‘shimchalari qo‘shiladi.

Masalan:

Perimetritis – bachadon seroz pardasining yallig‘lanishi (perimetrit).

Endometritis – bachadon shilliq pardasining yallig‘lanishi (endometrit)

Parametritis – bachadon yonidagi kletchatkaning yallig‘lanishi (parametrit)

2.-**oma** – suffiksi to‘qima nomlari asosiga qo‘shilib, shish manosini, qaysiki shu to‘qimadan kelib chiqishini bildiradi.

Misol:

Lipoma – lipoma, yog‘ to‘qimasidan rivojlanadigan xafsiz o‘sma

Myoma – mioma, mushak to‘qimasidan tashkil topgan xafsiz o‘sma

Oma – suffiksi shish bilan bog‘liq bo‘lmagan bir qancha kasalliklarda qo‘laniladi:

Glaucoma – ko‘z kasalligi, ko‘z ichki haroratini ko‘tarilishini harakterlaydi.

3.Suffiks –**ema** turli harakterdagi kasalliklar nomlarida uchraydi:

Erythema – qon oqib kelishi tufayli terining ayrim qismlarining qizarishi

Empyema – yiringni toshishi bilan bo‘shliqning yallig‘lanishi (tananing biron bo‘shlig‘iga yiring yig‘ilishi)

4.-**osis** –suffiksi yallig‘lanmaganlik harakteridagi kasalliklarni organzmning o‘zgarish qobiliyatini yoki normadan yuqoriligi bilan bog‘liq ekanligini bildiradi.

Misol uchun.

Leucocytosis – qonda hujayralar (leykositlarning) ko‘payishi

Acidosis – qon va to‘qimalarda ishqorlarning ko‘payishi

5.-**iasis** – suffiksi uzoq muddat yallig‘lanmagan kasalliklarni bildiradi.

Nephrolithiasis –buyrak toshi kasalligi (nefrolitiazis)

Elephantiasis - limfaning dimlanib (qovurilgan JO‘JAGA o‘xshash) qolishi bilan bog‘liq bo‘lgan to‘qimalarning patologik o‘sishi va rivojlanishi (elefantiaz)

6.-**ismus** – suffiksi yallig‘lanmaslik harakteridagi kasalliklarni nima bilandir zaharlanishini bildiradi:

Botulismus – ovqat bilan zaxarlanish (botula – kolbasa , qazi)

Somnambulismus – uyquda yurush (lunatizm)

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Quyidagi organlarning yallig'lanishiga xos iboralar tuzing:

Hepar, atis,n; gaster, gastris, f ; glossa, ae,f; stoma,atis,n; larynx,ngis, f; pharynx,ngis m;appendix,icis, f; pancreas, atis,n;encephalon,i,n; colon,i, n; tonsilla,ae f; bronchus, i,m; gingiva,ae,f; pilula,ae f;

2.A) quyidagi asosdan shishga mos iboralar tuzing:

Sarx,sarc—go'sht *Haema,haemato* – qon *Carcinos,carcin*—rak, o'sma

Fibra, fibr – tola *Chondros,chondr*—tog'ay

B) Quyidagi to'qimalarning shishini ayting:

moyli,suyakli,nervli,muskulli,bezli,tomirli.

3. Iboralarni lotin tilida yozing va ularning ma'nosini tushuntirib bering;

Leykoz,akrotsianoz,mikoz,eritrositoz.

4. Tarjima qiling va moslashtiring:

Jigarga tegishli koma, ko'ndalang sinish, cho'ziq sinish, diffuzli apsess(ho'ppoz),parhezli koma,surunkali yara,son grijasi(churra), o'tkir tishli kasalligi, o'tib bo'lmaydigan 12 barmoqli ichak,jigar og'rig'i,o'pka bo'lagi,tirik organizmda to'qimalar o'lishi,o'tkir kasallik,bronx ,mushaklarning tonusining oshib ketishi, yuqumli sariq kasallik,bosh miyaning (chala) falaj (yoki qisman yo'qolishi) bo'lishi.

LEKSIK MINIMUM.

*atresia,ae,-*tug'ma-yo'qlik

congenitus,a,um- tug'ma

focialis,e – quyishga oid

hydrops, opis ,m – suvga oid(istisqo)

incisio,onis,f – kesma, kesib olingan joy

infarctus,us,m – qon bilan ta'minlangan to'xtatish natijasida o'lgan to'qimalar sohasi (infarkt)

insuffisientia,ae, f – yetishmaslik

insultus, us, m – bosh miya qon aylanishning bexosdan kelib chiqadigan o'tkir buzilishi (insult)

lupus, i, m—volchanka (terining qizarish kasaligi)

plastica, ae, -- to'qimani qayta tiklash,plastik operatsiya

ruptura,ae,f—yorilish, uzilish

stictura,ae,f --pay

transplantatio, onis, f –qayta qo'yish

4-§. Eng ko'p qo'llaniladigan grekcha old qo'shimchalar

Old qo'shimchalar	Ma'nosi	Misollar
1.a-, an-	inkor ma'nosiini (siz)	alalia- bolalarda til chiqmasligi yoki nutqning chegaralanganligi anomalìa- tuzilishning tug'ma nuqsoni.
2.anti-	qarshi	anticoagulanta- qonning ivish sistemasi aktivligini susaytiradigan moddalar.
3.dys-	buzulish(funktsiyani buzulishi)	dysthymia- kayfiyatning buzilishi , parishonlik
4.endo-	ichki, ichki parda	endoscopia- kovak organlarni optik yoritadigan asboblardan bilan tekshirish usuli.
5.epi-	da, ustida,ustki	epididymus- moyak ortig'i.
6.hyper-	ustida, ustidan (normadan yuqori bo'lishlikni ko'rsatadi)	hyperergìa- organizm yoki organ reaktivligining normadan ortiq zo'rayib ketishi.
7.hypo-	ostida, past (normadan past)	hyposmia- hidni yaxshi payqamaslik, hid bilish qobiliyatining pasayishi.
8.meta-	ko'chirish, bir holatdan boshqa holatga almashtirish.	metamorphosis- shakl yoki tuzilish (mas;hujayralar, to'qimalar) ning o'zgarishi, qayta hosil bo'lishi,tuzilishi.
9.para-	1.atrofida ;organ, to'qimani ikkala tomonidan o'rab olish; 2. o'xshashlik	paraplegìa – ikkala oyoq ikkala qo'lning falaj bo'lib qolishi
10. peri-	atrofida, atrofda	pericranitis- kalla suyagi usti pardasining yallig'lanishi
11.syn- sym-	bilan,birgalikda(harakatning birlashishi, hamkorligi)	syngamia- urug'lanish, yetilgan erkak va ayol jinsiy hujayralarining qo'shilishi va zigota hosil bo'lishi.

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1.Old qo'shimchalarni ajrating,ularni ma'nosini tushuntiring, iboralarni ma'nosini ko'sating:

anaemia,apathia,dysphagia,aphagia,hyperaemia,amnesia,dysergia,hyperergia, sympathia,synchondrosis,hyperthermia,syndesmosis,hypothermia,hyperkinesia, pericardium,pericarditis,epicondylus,antitoxicus, endocarditis, parametrium, metastasis.

2.Nuqtalar o'rniga kerakli so'z yasovchi elementlarni qo'ying:

1.Organ to'qimalarida kislorod moddasini pasayishi	oxia
2.To'qimali elementlarning ko'payib hosil bo'lishi	cystosis
3.Organ yoki tana qismida odatdagi holatdan chetga chiqishi	...plasia
4.Tomirlarda gidrostatik haroratning tushushi	tonia
5.Bachadon pufagiga siydikni kelmasligi	... uria
6.Muskulni kesish	... tomia
7.Muskul tonusining kuchsizlanishi	... tonia

3.Tarjima qiling.

Yurak kasalligi, yurak yetishmasligi,yurak mushagi infarkti, bosh miya insulti, jigarni ko'chirish, yiringni kesib tashlash,suyakni plastik operatsiya qilish, me'dani 12 barmoqli ichakka o'tish joyini kesib tashlash, ko'krak qafasini kesish, bel sohasidagi kasallikni aniqlash yoki davolashda to'qimalarni kovak igna bilan teshish, bolalikda miyani falaj bo'lishi.

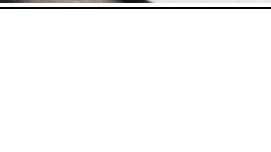
Nota bene!

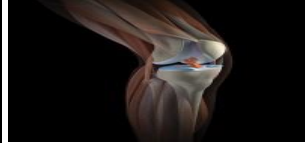
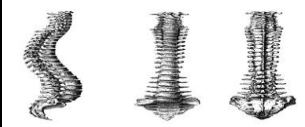

Diagnosis bona- curatio bona – Yashi tashqiz yaxshi davodir.

Ne noceas si iuvare non potes – Agar yordam berolmasang aldama.

2-DARS.

5-§.Organ va tana qismlarining grekcha, lotincha, o'zbekcha dubletlari

Rasm	Grekcha ma'nosi	Lotincha ma'nosi	O'zbekcha ma'nosi
	kephalo-,cephalo- ,-cephalia	caput,itis,n	bosh
	somato-,-soma, (soma,atos)	corpus,oris,n	tana
	osteo- (osteon)	os,osis n	suyak
	acro-,-acria (akron)	membrum,i n	qo'l-oyoq cho'qqisi (uchi)
	stetho- (stethos)	pectus,oris n thorax,acis m	ko'krak (ko'krak qafasi)
	spondylo- (spondylos)	vertebra,ae f	umurtqa
	cardio-,-cardium (kardia)	cor,cordis n	yurak
	arthro- (arthron)	articulatio, onis f	bo'g'im
	stomato- (stoma,stomatos)	os,oris n	og'iz
	glossa-,-glossia (glossa)	lingua,ae, f	til
	rhino- (rhis,rhinos)	nasus,i, m	burun

	odonto- -odontia (odus,odontos)	dens,dentis, m	tish
	cheiro-,chiro-,	manus,us,f	qo'l
	poda-,-podia (pus,podos)	pes,pedis m	oyoq
	gon-(gonu)	genu,us, n	tizza
	r(h)achi-, (rhachis)	columna vertebralis	umurtqa pog'onasi
	chelio-,cheilia (cheilos)	labium,i,n	lab
	urano (uranos)	palatum,i,n (durum)	tanglay
	ul-,ulo- (ulon)	gingiva,ae,f	milk
	melo-(melon)	bucca,ae,f	lunch
	gnatho-, -gnathia (gnathos)	maxilla,ae,f	yuqori jag'
	genia (genus,genyos)	mandibula,ae f	pastki jag'
	genia(geneion)	mentum,i,n	iyak

3-DARS.

6-§.Fan, usul, tekshirish, davolash, kasallik ma'nolarini anglatuvchi grekcha so'zlar(suffikslar)

Grekcha AE	Ma'nosi
-logia (logos-so'z, nutq, tushunish, fan)	fan, fanning bir bo'limi
-logo (-logia)	nutqga tegishli
-scopia (skopeo - ko'rish, tekshirish)	maxsus asbob bilan tekshirish (ko'rish)
-metria , -metr-(metreo - o'lchash)	o'lchash
-graphia (grapho - chizish, yozish)	organni rentgen jarayoni
-gramma (gramma - tasvir)	rentgen surati (natijasi)
-therapia (therapeia - davolash)	davolash (xirurgik yo'lsiz)
noso- (nosos- kasallik)	kasallik
patho-, -pathia (pathos - his qilish, sezish, kasallik)	kasallik, his qilish
alg-, -algia, -algisia (algo- og'riq, kuchayib boruvchi og'riq)	og'riq
-odynia (odyne)	og'riq
-agra	og'riq

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Quyidagi so'zlarni sinonimini ko'rsating:

1. vesica urinaria	6. articulatio, onis, f
2. vesica fellea	7. cartilago, inis, f
3. fel, fillis, n	8. lingua, ae, f
4. glandula, ae, f	9. genu, us, n
5. cor, cordis, n	10. vas, vasis, n

2. "glossalgia", "glossodynia" so'zlarini tarjimasini toping:

1. tilni plastik operatsiya qilish	2. til muskulini falaj bo'lishi
3. tilning yallig'lanishi	4. tildagi og'riq
5. tilning sezishini pasayishi	6. tilning kasallanishi

3. Iboralarni lotinchaga yozing, termin elementlarni ma'nosini ko'rsating:

1. artropatiya (markaziy nerv sistemasi har xil bo'limlari shikastlanganida paydo bo'ladigan ikkilamchi dektrofik bo'g'im kasalligi).
2. Osteologiya (suyak haqidagi fan).
3. Elektrokardiografiya (yurak ishlab turganida paydo bo'ladigan elektr hodisalarini qayd qilish yo'li bilan yurak holatini aniqlash).
- 4.ostalgia (suyak og'rig'i).
5. artrozis (bo'g'im kasalligi) .
6. xondroma (tog'aydagi xavfsiz o'sma).

4. Iboralarning ma'nosini tushuntiring:

1. Cardiologia, 2. Cardiopathia, 3.Arthritis, 4.Arthralgia, 5.Arthrodynia,
- 6.Arthropathia, 7.Arthrosis, 8.Endocardium, 9.Endocarditis, 10.Osteoarthritis,
- 11.Synarthrosis, 12.Gonagra, 13.Cardiologus, 14.Acroalgia, 15.Stomatologia,
- 16.Cardiographia, 17.Vasoconstrictio, 17.Brachialgia, 18.Logopathia,
- 19.Spondylographia, 20.Pancreatodynia, 21.Nosologia, 22.Hormonotherapia,
- 23.Periosteum, 24.Osteogenus, 25.Thyroglossus, 26.Thyreopathicus, 27. Podalgia,
- 28.Macropodia, 29.Acheiria, 30.Chiroscopia, 31.Apodia, 32.B rachiocephalicus,
- 33.Chirospasmus, 34.Ileocecalis, 35.Ileocolicus, 36.Thyreogenus.

5. Tarjima qiling:

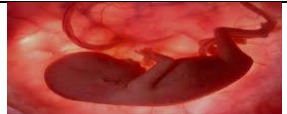

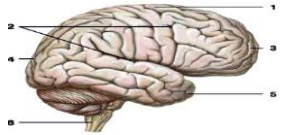

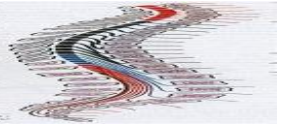
- 1.Cheilodynia, 2.Ulodynia, 3.Gnatodynia, 4.Genioglossus, 5.Geniohyoideus,
- 6.Meloplastica, 7.Gnathoplastica, 8.Agenia, 9.Uranographia, 10.Gnathoscopia,
- 12.Cheilospasmus, 13.Uranoptosis, 14.Syncheilia, 15.Melopathia.

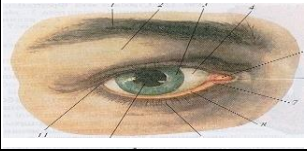
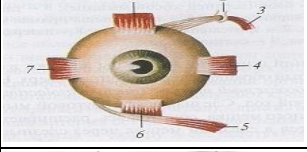

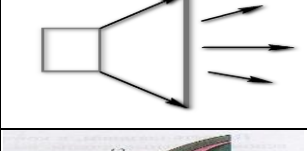
Nota bene!

Qui bene diagnoscit,bene curat- Kim tashqizni to'g'ri qo'yolsa ,o'sha yaxshi davolay oladi.

Tempus vulnera sanat – Kasalni vaqt davolaydi.

	neuro-, neuri-	nervus, i m	nerv
	tricho-, -trichia	capillus, i m	soch
	paedio-, paedo-	infans,ntis m,f	bola
	ophthalmo-, -ophthalmia	oculus, i m	ko'z
	litho-, -lithiasis	calculus, i m	tosh
	chole-, -cholia	fel,fellis, is f	o't
	hydro-, hydor	aqua, ae	suv
	oto-, -otia	auris, is f	quloq
	pharmaco-,	medicamentum, i,n	dori
	gyno-, gynaeco	femina, ae f	ayol
	dacryo-,	lacrima, ae, f	yosh

	<i>andro-, -andria</i>	<i>mas, maris m</i>	<i>erkak</i>
	<i>blasto-, blastus</i>	<i>germen, inis n</i>	<i>embrion</i>
	<i>geri-, gero-, geronto-</i>	<i>senex, senis</i>	<i>qari</i>
	<i>hidro-</i>	<i>sudor, oris m</i>	<i>ter</i>
	<i>myelo-, -myelia</i>	<i>medulla,ae,f</i>	<i>miya</i>
	<i>sphymo-, -sphygmia</i>	<i>pulsus, us, m</i>	<i>puls</i>
	<i>teno-</i>	<i>tendo, inis, m</i>	<i>pay</i>
	<i>angion (angeion)</i>	<i>vas, vasis,n</i>	<i>tomir</i>
	<i>phlebo –</i>	<i>vena, ae ,f</i>	<i>tomir</i>
	<i>masto –</i>	<i>mamma, ae f</i>	<i>sut bezi</i>
	<i>myelo -, - myelia</i>	<i>medulla spinalis</i>	<i>orqa miya</i>

	topo –	locus, i, <i>m</i>	o'rin
	blepharo –	palpebra, ae, <i>f</i>	qovoq
	kerato –	cornea, ae, <i>f</i>	shox parda
	adeno – (aden) –	glandulla, ae, <i>f</i>	bez
	chylo -, -chylia	lymph, ae, <i>f</i>	limfa
	onycho - - onychia	unguis, is, <i>m</i>	tirnoq
	chondro -	cartilago, inis, <i>f</i>	tog'ay
	phono -, - phonia	vox, vocis, <i>f</i>	tovush
	phaco -, - phakia	lens, lentis <i>f</i>	ko'z gavhari

7-DARS.

10-§.Funksional va patalogik holat hamda jarayonlarni ifodalovchi yakka atama elementlar.

Yunon AE	Ma'nosi	Yunon AE	Ma'nosi
bio- (bios)	hayot	tropho-, -trophia (tropho)	oziqlanish
pnoe, -pnoea (pnoe; pnoia)	nafas	oxy-, oxia (oxys, oxygenium)	kislorod
geno-, -genesis, -genesia, -genia	tug'ilish, rivojlanish	phago-, -phagia (phagein)	yutish
aesthesio-, -aesthesia (aesthesis)	sezish	philo-, -philia (phielo, philia)	moyillik
astheno (asthenes, asthenos, asthenia)	kuchsizlik, toliqish	phobo-, -phobia (phobos)	qo'rqish
spiro- (spiro,spiratum)	nafas olish	tropo-, -tropia (tropos, trope)	yo'nalish
pneumo-, pneumato (pneuma, atos)	organdagi havo, gaz	psycho-, -psychia (psyche)	ruh, ruhi
aëro-, (aër, aëros; aër, aëris)	havo	-plegia (plege)	falaj
kinesia,kinemato-, kinemo-, (kinesis)	harakat	aetio -(aitia)	sabab
crin-, -crinia (krino)	ajralib chiqish	athero- (athere)	yog'simon modda
penia (penia)	yetishmaslik	morpho-, -morph - (morphe)	tuzilish
cytosis (cytus osis)	hujayra miqdorining ortishi	ergo-, -ergia, -urgia (argon)	faoliyat
rhoea (rhoia, rhoe, rheo)	oqish	dynamo-, -dynamia (dynamis)	kuch
rhagia (rhagos, haemorrhagia)	qon ketish	gnosis, -gnosia	bilish
stasis (stasis)	to'xtash	po(i)esis, -po(i)et	ishlab chiqarish

tono-, -tonia (tonos, tonus)	tonus, bosim	mnesia (mnesis)	xotira
plasia (plasis)	shakllanish	phreno-, -phrenia	aql, idrok, es, hush
tensio (tensio)	gidrostatik bosim	phrenico- (nervus phrenicus)	diafragma oid

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

Berilgan atamalarni o'zbek tiliga tarjima qiling.

1. 1.Haemotherapia, 2.Haemostasis, 3.Haemangiomas, 4.Uraemia, 5.Vasoresectio 6.Perimysium , 7.Acrohidrosis , 8.Carcinosarcoma , 9.Hydraemia, 10.Chondroblastus , 11.Gastrocele 12.Meningocele , 13.Toxaemia, 14.Neuroma, 15.Angioneurosis , 16.Lymphadenitis, 17.Phleboscrosis 18.Broncholithiasis, 19.Pyaemia, 20.Gastrorrhagia .

2. 1.Haemangioma , 2.Haemarthrosis, 3.Vasotomia , 4.Vasoconstrictio , 5.Myoma 6.Myoblastoma , 7.Endomysium , 8.Cytopema , 9.Lymphocytus , 10.Chondroblastoma, 11.Epicranium 12.Myasthenia , 13.Neurolisis 14.Adenotomia 15.Hyperaemia , 16.Aesthesiologia , 17.Hypaesthesia 18.Dermatosis 19.Pyorrhoea , 20.Pyuria .

3. 1.Haematologia, 2.Haematonephrosis , 3.Cholaemia , 4.Haematuria , 5.Myoblastus 6.Hydrarthrosis, 7.Chondrogenesis, 8.Epipharynx, 9.Lymphadenoma 10.Hidradenitis, 11. Anhidrosis, 12.Dermographia, 13.Mesoderma, 14.Dermatitis, 15.Sphygmographia , 16.Pneumolysis 17.Broncholithus , 18.Chylothorax , 19.Pyothorax , 20.Dyscrinia .

4. 1.Haematoma , 2.Urohaematoma , 3.Azotaemia , 4.Muocardium , 5.Lymphorrhoea 6.Perivasculitis , 7.Neurosis , 8.Lymphangiitis , 9.Phlebectasia, 10.Ovocytus , 11.Periderma 12.Erythroblastus , 13.Lithotomia , 14.Urolithiasis, 15.Chylocele , 16.Secretio , 17.Oncogenesis 18.Incretio , 19.Pyometra, 20.Cholelithiasis .

5. 1.Haemolysis , 2.Empyema , 3.Ureteritis , 4.Ectopia , 5.Thymocytus, 6.Myometrium, 7.Lympho(cyto)penia , 8.Herniorrhaphia , 9.Anaemia , 10.Neuritis, 11.Lymphangiadenographia, 12.Angiectasia , 13.Anaesthesia , 14.Uretrolysis , 15.Oneumomalacia , 16.Lithiasis , 17.Dysfunctio 18.Chyluria , 19.Pyodermia, 20.Odontorrhagia .

6. 1.Synostosis , 2.Myelopathia , 3.Aplasia , 4.Hyperplasia , 6.Dysplasia , 7.Metaplasia, 8.Myelodysplasia , 9.Mesoduodenum , 10.Myelosis, 11.Osteomyelitis, 12.Mastoptosis, 13.Hydrocephalus , 14.Otoneurologia, 15.Otitis, 16.Ophthalmologia,

17.Cholekinesis , 18.Hypopitarismus , 19.Ductus bilifer , 20.Vesica biliaris .seu. Vesica fellea.

7. 1.Gynaecologia, 2.Paediatria, 3.Logopedia, 4.Chondrocytus, 5.Haemocyti, 6.Geronotologia, 7.Hydrophlia, 8.Sphygmogramma, 9.Hydrophobia, 10.Geriatria, 11.Apnoë,12.Hypopnoë,13.Pneumocephalia,14.Tenorrhapia,15Aërohaemotherapia 16.Pneumographia, 17.Respiratio, 18.Inspiratio, 19.Pneumarthrosis, 20.Atrophia.

8. 1.Dystrophia, 2.Hypertrophia, 3.Hypotrophia, 4.Vagotropus, 5.Anoxia, 6.Hypoxia, 7.Haemophilia, 8.Aërophagia, 9.Aërotherapia, 10.Ophthalmorheographia, 11.Anergia, 12.Synergia, 13.Asynergia, 14.Hypergia, 15.Chirurgia, 16.Chondrodysplasia, 17.Tendosis, 18.Atrichia, 19.Onychorhexis, 20.Dacryoadenitis.

9. Quyidagi ma'nolarni ifodalovchi atamalarni yasang:

1.Ko'z yoshi bezidagi tosh, 2.Ko'z yoshi, 3.Kuchning ko'payishi, 4.Kuchning kamayishi, 5.Xotirasiz, 6.So'lak suyuqligining oqishi, 7.Najasning to'xtashi, 8.Sutning to'xtashi, 9.Tuxumdon usti, 10.Qondagi o'sma, 11.Organ tuzilishining buzilishiga oid kasallik, 12.Tuxumdonning yiring bilan yallig'lanishi, 13.Quloq nayidagi yiring, 14.Tuxumdonda yiring, 15.Tana tuzilishi haqidagi fan, 16.Ko'z gavharining yumshashi, 17.Qovoqning yallig'lanishi, 18.Qorachiq o'smasi, 19. Sut bezini yallig'lanishi, 20.Qovoqni siljishi, 21.Hamma narsadan qo'rqish, 22.Ko'p narsadan qo'rqish, 23.Yangi narsadan qo'rqish,24.Qorong'ilikdan (scoto-qorong'i) qo'rqish, 25.Pastlikdan (cremno –pastlik) qo'qish.

10. Iboralarni tarkibini ajrating va ma'nolarini tushintiring:

1.Atelodontia(ateles-to'liqsiz,tugallanmagan), 2.Atelocheilia, 3.Ulorrhagia, 4.Uranoplegia, 5.Uranorrhaphia, 6.Meloplastica, 7.Meloschisis, 8.Odontolithus, 9.Odontogenesis, 10.Dysontogenensis, 11.Parodontitis, 12.Endodontitis, 13.Gnathitis, 14.Prognathia, 15.Progenia.

Nota bene!

Ignoti nulla curatio morbi – Aniqlamagan kasallikni davolash mumkin emas.

Hygiëna amica valetudinis est – Tozalik sog'liqning garovidir (dugonasidir).

8-DARS.

11-§.Turli fizik xossalari ,xususiyati, sifat, aloqasi va boshqa belgilarni ifodalovchi yakka AE lar

Yunon AE	Ma'nosi	Yunon AE	Ma'nosi
auto (autos)	o'z, xususiy	pan, panto (pantos)	to'la, bari
allo (allos)	boshqa	brachy (brachys)	qisqa
hetaro (hetaros)	har xil	brady (bradys)	sekin
homeo-, homo- (homoios, homos)	bir xil	tachy, tacho (tahys, tachos)	tez
iso (isos)	teng	chromo, chromato, chromia	rang, bo'yoq
aniso (anisos, an+isos)	noteng, teng emas	leuco (leucos)	oq
neo (neos)	yangi, yosh (chaqaloq)	erythro (erythros)	qizil
meso (mesos)	o'rta	cyano (kyanos)	ko'k
tele-, teleo-, telo (telos; teleos)	olis, masofada	melano (melas, melanos)	qora, to'q
pseudo (pseudos)	soxta, yolg'on	glyco, gluco (glycys)	shakar, shirin qand
ortho (orthos)	to'g'ri	pachy (pachus)	zich
xero (xerox)	quruq	lepto (leptos)	nozik, nafis
cryo (kruyos)	muzdek, o'ta sovuq	dolicho (dolichos)	uzun
thermo-, thermia (therme, thermos)	issiq, yuqori harorat	bary-, baro-	og'ir
pyr, pyro, pyreto (pyretos)	o't, olov	bathy, batho (bathys, bathos)	chuqur
macro (makros)	yirik	platy (platys)	yassi
micro (micros)	kichik	hemi (греч.), semi (лат.)	yarim, bir tomonlama
megalo, megalia (megas, megalu)	kattalashgan	chloro (chloros)	yashil
oligo (oligos)	yetishmas, kam	xantho (xanthos)	sariq
poly (polys)	ko'p, ortiq	polio (polios)	kulrang
necro (nekros)	o'lik		

Nota bene! **Auto-, allo-, xeno-** termin element(TE) lari –**plastica** (qayta tiklash) va – **transplantatio** (ko‘chirib o‘tkazish) so‘zlari bilan kelgan birikmalarda quyidagi ma’nalarga ega : **auto-** organizmning o‘zidagi organ yoki to‘qimalaridan foydalanish, **allo-** boshqa odamning organ yoki to‘qimalaridan foydalanish, **xeno-** hayvon organlari yoki to‘qimalaridan foydalanish.

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Iboralarni tarkibini qismlarga ajrating va ularning ma’nosini tushuntiring:

A. Autointoxicatio, autohaemoterapia, bradycardia, tachypnoë, pancytopenia, macrohaematuria, polyuria, oliguria, oligophrenia, schisophrenia, acromegalia, hypovitaminosis, hyperthermia, hypertelorismus, aërophagia, cyanoderma, erythrocytosis, erythropenia, erythema, xeroderma, xerophthalmia, bathypnoë

B. Megalocephalia, micropcephalia, xerostomia, melanoma, dolichocephalia, allergia, anisacria, anisocoria (gr. **cora-** 1.nishon, 2.ishora, alomat, belgi), atelodontia, pseudotumor, neonatus, panophthalmitis, monophobia, polydactylia, oligodactylia, leucaemia, leucosis, melanoma, xanthopsia, biopsia, orthopaedia, orthopnoë, hypoglycaemia, poliomyelitis, necrodermia, xerophilus, hephisphaerium, thermoplegia, hyperthermia.

C. Hemisphaerium, cryothalamotomia, cryoretinopexia, hemiparesis, thermophilia, diathermia, tachypnoë, brachycephalia, bradysystolia, tachysystolia, hypoxia, acrocyanosis, neoplasma, oxyhaemometria, polyangitis, polymastia, pancarditis, necrotomia, autopsia, lactogenesis, polioencephalomyelitis, adentia, rhinorrhagia

2. Iboralrni tarjima qiling:

Yurak yetishmasligi, oq qon tanachalari, terini ko‘karishi, qonda shakar miqdori ko‘payishi, o‘pka to‘qimalarini o‘lishi (gangren), nafas olishning sekinlashuvi, yurak harakatining sekinlashuvi, hayvon to‘qimalarini ko‘chirib o‘tkazish, soxta torayish, to‘g‘ri nafas olish, issiqlikdan falaj bo‘lish, terini torayishi, to‘g‘ri davolash usuli, terini sarg‘ayishi, hamma arteriyalarni yallig‘lanishi, bir tomonlama falaj, jigarni kattalashishi, labni guruqlashi, pastki jag‘ni kichrayishi, yuqori jag‘ni kichrayishi,

3. Iboralarni lotin tilida yozing va ma’nolarini tushuntiring:

A. Criofobiya, telopatiya, teleskop, electrofobiya, simpatiya, apatiya, tomofobiya, antipatiya, astrofobiya, simmetriya, gipostaz, gemoliz, gidroliz, faotsit, anestezeolog, stetoskop, periskop, telefon, kinematografiya, kardiodistrofiya,

nevrasteniya, gipogenitalizm, enoftalm, ekzoftalm, oqteomielit, fonendoskop, fetoskop.

B. Angidroz, epikard, perikard, dizuriya, ishemiya, ishuriya, logasteniya, gerontofobiya, logoreya, sfigmometriya, gidronefroz, gastrorragiya, algomenoreya (gr, men- oy), dismenoreya, adinamiya, timoma, spirometriya, miatoniya, miatrofiya, disfagiya, fotofobiya, klaustrofobiya (lat, claustrum-yopiq joy), monofobiya.

Nota bene!

Salus populi- suprema lex - Xalq farovonligi – oily qonundir.

Ubi bacteriae , ibi morbus – Qayerda bakteriya bo'lsa , o'sha joyda kasallik bor.

Klinika bo'limini takrorlash uchun mashqlar:

1. So'z yasovchi elementlarni ajratish va iboralarni ma'nolarini ko'rsatish:

A. Haemostasis, haemotherapia, haematuria, haematoma, haemorhagia, haemolysis, haematologus, haematologia, haemarthrosis, haemangioma, haemophilia, haemophobia .

B. Blepharorrhagia, blepharoptosis, dinamometriya, olyuria, bradyknesia, tachypnoë, dyspepsia, chylothorax, pneumothorax, pneumorrhagia, pneumorrhaphia, galactotherapia, narcomania, anamnesis morbis, anamnesis vitae, aphonia, tenorrhaphia, topographia, megalomania.

C. Meloplastica, gnatoplastica, papillitis, cheilognathouranoschisis, uranoplastica, micrognathia, gnatopathia, cheilitis, gingivitis, odontoma, glossoptosis, caries acuta profunda, caries simplex, hyperaesthesia dentium, hyperaemia pulpa, pulpitis chronic, stomatitis .

2. Berilgan ma'nolarni o'qing va iboralar tuzing:

Qisqa sharsimon bosh, pay qo'shilishi, chanoqni o'lchash, ko'z olmasi bilan qovoqni qo'shilishi, o'pkani olib tashlash, o'pkadan qon ketish, o'pka shishi, xotirani yo'qotish, xalqum va tilni falaji, qonni hosil bo'lishi, suyakni yumshashi, kuchsizlik, shaklsizlik, orqa miyaning sariq moddasining yallig'lanishi, bachadonni tushishi, ichki organni tushishi, oshqozon osti bezini tushishi, quloqni zamburug'li kasalligi, ichki organdan qon ketish, bachadon bo'yinchasining sil kasalligi,

bo'g'imda suv paydo bo'lishi, jigarni ko'chirish, suyakni qayta tiklash(plastica), tizzadagi og'riq, suvni yaxshi ko'rish,suvni parchalanishi, pulsni o'lchash, miyada suv to'planishi, rasmdan qo'rqish, yopiq joydan qo'rqish (yopiq joy-**claustrum**), balandlikdan qo'rqish.

3. Terminni to'ldiring:

-qovoqni yallig'lanishi -...itis ;	-toza havo bilan davolash- aëro... ;
-yurak xaltasini yallig'lanishi- peri... ;	-qonni to'xtashi - haemo.... ;
--chanoqni o'lchash - pelvi...ia ;	- payni tikish – tendo... ;
-organ harakatini pasayishi - hyp... ;	-bronxlarni kengayishi – bronch.. ;
-nervdagi og'riq – neur...ia ;	-bronxni torayishi – broncho... ;
-xotirani pasayishi -... phrenia ;	-bo'g'imdagi og'riq -... algia
-arteriyani kengayishi – arteri... ;	-barmoqlarni birikishi – syn... ;
-ishtahani buzilishi -... orexia	-nutqni to'g'rilash - ... paedia ;
-qovoqni tushishi- ... ptosos ;	-oqqonlik -... aemia ;
-bronxni maxsus asbob bilan tekshirish – broncho... ;	

4. TE ni ajratib iboralarning ma'nolarini tushuntiring:

1. Splenomegalia.
Cardiomegalia
nephromegalia
hepatomegalia.	2. Osteomalacia.
encephalomalacia
myelomalacia
arthromalacia .
3. Thermotherapia
thermoreceptor
thermoplegia
hyperthermia .	4. Spondylopathia
spondylotomia
spondylectomia
spondylodynia.

5. Quyidagi so'zlarni grekcha-lotınca ma'nolarini bering:

1. Mushak, bosh, nerv, orqa miya, og'iz, suyak, limfa tuguni, to'qima, to'g'ri ichak, umurtqa, ko'z, sut bezi, bachadon, ko'krak, yo'g'on ichak, tog'ay, buyrak jomi, quloq, burun, qovoq, soch, qorin, tirnoq, qin, tuxumdon, kindik, oyoq, tovon, barmoq, siydik pufagi, o't pufagi, yurak, ko'r ichak, bo'g'im.
2. Jag' , pastki jag' , yuqorigi jag' , iyak, tanglay,milk, tish, so'lak bezi,

12-§. Takrorlash uchun klinika bo'limidan test savollari

1. To'ldiring. Kasalliklar haqidagi fan.**loqia**
a.pathia b.patho c.algia d.plegia
2. To'ldiring. Zamburug'li kasallanish. **myc.....**
a.-oma b.-it is c.-osis d.-iosis
3. To'ldiring. Burun bo'shlig'ini yallig'lanishi. **rhin.....**
a.-oma b.-itis c.-osis d.-iasis
4. To'ldiring. Nutq deffektlarini to'g'rilash. **loqo...**
a.plegia b.paedia c.plasia d.poesis
5. To'ldiring. Buyrakka qon quyilishi.**nephrosis**
a.homeo b.haemato c.histo d.hetero
6. To'ldiring. Terini zamburug'li kasallanishi. **dermato....osis**
a.myo b.myelo c.myco d.masto
7. To'ldiring. Bosh miya **kulrang** moddasini yallig'lanishi.
....encephalitis
a.poly b.pan c.paedio d.polio
8. To'ldiring. **Venalarni** shamollashi natijasida tromblarni paydo bo'lishi.
thrombo.....itis
a.phlebo b.philo c.phobo d.blepharo
9. To'ldiring. **Rangli** ko'rishni buzilishi. ...**dysopsia**
a.chromato b.cheilia c.chloro d.chylo
10. To'ldiring. **O't** pufagini olib tashlash.**cystectomy**
a.chroma b.chole c.chloro d.chylo
11. Ma'nosini bering. **hemiopsia**
a. ko'rishni buzilishi b. rangni ko'rish
c. ko'rmaslik d. chala ko'rish

12. Ma'nosini bering. **Ko'p barmoqlilik.**
a.monodactylia b.polydactylia
c.syndactylia d.adactylia
13. Ma'nosini bering. **Sut kelishini to'xtashi.**
a.coprostasis b.hydrostasis
c.cholestasis d.galactostasis
14. Ma'nosini bering. **Bachadonda yiringni to'planishi.**
a.pyaemia b.pyuria
c.pyothorax d.pyometra
15. Ma'nosini bering. **Qonda yog' bo'lishi.**
a.uraemia b.lipaemia
c.cholaemia d.toxaemia
16. Ma'nosini toping. **Venalarni kengayishi.**
a.phlebostenosis b.phleboscclerosis
c.phlebectomy d.phlebectasia
17. Ma'nosini toping. **Ichak funksiyasini buzilishi.**
a.dysopsia b.dysuria
c.dysentery d.dysplasia
18. Tarjima qiling. **Yutolmaslik.**
a.apnoe b.aplasia c.atrophia d.aphagia
19. **Yiringni oqishi** – so'zini tarjimasini bering.
a.pyaemia b.pyorrhoea c.pyodermia d.pyothorax
20. Tarjima qiling. **Ko'z qovoqlarini (ko'z olmasi bilan) bitib ketishi.**
a.syndactylia b.symbblepharia c.synergia d.synostosis
21. «**Yallig'lanish**» ma'nosidagi termini toping.
a.pneumonia b.lithiasis c.neuralgia d.spondylosis

22. « **Olib tashlash**» ma'nosini beradigan terminni toping.
a.metroptosis b.nephrectomia c.splenectasia d.stenocardia
23. « **Havo, gaz**» ma'nosini beradigan terminni toping.
a.pneumolysis b.pneumorhexis c.pneumocephalia d.pneumotomia
24. « **Moyillik**» ma'nosini beradigan terminni toping.
a.haemophilia b.cardioplegia c.dysplasia d.hydrophobia.
- 25.« **Sezuvchanlikni oshishi**» ma'nosidagi so'zni toping.
a.chirurgia b.allergia c.synergia d.asynergia
26. «**Sezuvchanlikni yo'qolishi**» ma'nosidagi atamani toping.
a.asthesia b.hypaesthesia c.hyperaesthesia d.anaesthesia
- 27.« **Hujayralar soninig kamayishi**» ma'nosidagi atamani toping.
a.cytolysis b.cytopenia c.cytosis d.cytoplasia
- 28.Ma'nosini bering. **Bir barmoqlilik.**
a.dactyloscopia b.monodactylia c.polydactylia d.syndactylia
29. Ma'nosini bering . **Butun tana falaji.**
a.panplegia b.hemiplegia c.monoplegia d.monophobia
30. Tarjima qiling. **Qon ketishi.**
a.splenorrhaphia b.pyorrhoea c.haemorrhagia d.hypergia
31. Tarjima qiling.**Suyaklarni suyak to'qimasi yordamida birikishi.**
a.syndesmologia b.synchondrosis c.syndesmosis d.synostosis
32. Tarjima qiling.**Qarilik kasalliklarini davolash haqidagi ta'limot.**
a.geriater b.geriatria c.gerontologia d.gerontologus
33. Tarjima qiling.**Siydikda qon bo'lishi.**
a.haematuria b.uraemia c.urohaematoma d.cholaemia
34. Ma'nosini bering. **Yurakning tashqi qavati.**
a.endocardium b.pericardium c.epicardium d.myocardium

35. Ma'nosini bering. **Bachadonning shilliq qavati.**
 a.parametrium b.perimetrium c.endometrium d.endometritis
36. Ma'nosini bering. **Ko'p oziqlanish.**
 a.hypotrophia b.hypertrophia c.atrophia d.dystrophia
37. Ma'nosini bering. **Terining sarg'ayishi.**
 a.leucodermia b.erythrodermia c.xantodermia d.cyanosis
38. Tarjima qiling. **Shakarning siydikda bo'lishi.**
 a.lipuria b.haematuria c.glykuriya d.dysuria
39. To'ldirib yozing.**Siydik pufagi** va buyrak jomini yallig'lanishi.
 ...cystitis
 a.polio b.poly c.pyelo d.pyo
40. To'ldirib yozing.Suyak **iligining** yallig'lanishi. Osteo.....itis
 a.myos b.masto c.metro d .myelo
41. To'ldirib yozing.**O'z** qonini o'ziga quyish uslubi bilan davolash.
haemotherapia
 a.allo b.hetero c.homo d.auto
42. To'ldirib yozing.Bronxlarda **tosh hosil bo'lishi.** broncho.....
 a.lithis b.lithotomia c.lithectomia d.lithiasis
43. To'ldirib yozing.Buyrakni **tikish.** Nephro
 a.rhoea b.rhaphia c.rhagia d.rhexis
44. Rangini aniqlang. **Melano-**
 a. oq b. qizil c. sariq d. qora
45. To'ldib yozing. Og'izni **qurishi.**stomia
 a.melano b.cyano c.glyko d.xero
- 46.To'ldib yozing. Ko'zning **hamma** qavatlarining shamollashi.

.....ophthalmitis

a.poly b.polio c.pan d.pathia

47. To'ldib yozing. Havoni **yutish**. aëro.....

a.phobia b.phibia c.phagia d.plegia

48. To'ldib yozing. **Orqa miyaning** kasallanishi.pathia

a.myo b.masto c.metro d.myelo

49. To'ldiring. Oq qon tanachalarining **ko'payishi**. leucocyt.....

a.macro b.poly c.hyper d.osis

50. To'ldiring. Qizil qon tanachalarini **kamayishi**. erythrocyto

a.oligo b.pexia c.penia d.ptosis

51. To'ldiring. **Ko'p** bo'g'imlarni shamollashi. ...arthritis

a.oligo b.mono c.pan d.poly

52. To'ldiring. Buyrakda **yiringni** paydo bo'lishi. ...nephrosis

a.pan b.pyo c.poly d.polio

53. To'ldiring. Siydik chiqish funksiyasining **buzilishi**. ...uria

a.an b.syn c.epi d.dys

54.To'ldiring. Mushakning **kuchsizlanishi**. My...

a.stheno b.spiro c.stetho d.asthenia

55. To'ldiring. **Ter** bezlarining shamollashi. ...adenitis

a.hidro b.hydro c.hyper d.hypo

56. To'ldiring. Birgalikda **ishlash**. Syn...

a.crinia b.kinesia c.asthenia d.ergia

57.To'ldiring. Quloqdan **oqishi**. Oto...

a.rhexis b.rhaphia c.rhagia d.rhoea

58. To'ldiring. Toshni **kesish**. Litho...

a.tonia b.tomia c.ectomia d.iasis

59. Juftini toping. **hysterodynia**

a. to'qimani yallig'lanishi b. bachadonni kasallanishi
c. bachadonni kesish d.bachadondagi og'riq

60. Juftini toping. **pyelitis**

a. yiringli yallig'lanish b. buyrakni yallig'lanishi
c. ko'p yallig'lanish d. buyrak jomini yallig'lanishi

61. Juftini toping. **Sutli parhez.**

a.hydrotherapia b.helioterapia
c.phychotherapia d.galactotherapia

62. Juftini toping. **Sekin nafas olish.**

a.hypotonia b.hypotrophia
c.hypopnoe d.hypertonia

63. Juftini toping. **O'smalar va ularni davolash bo'yicha mutaxasis.**

a.geriater b.gerontologus c. oncologus d.gynaecologus

64. Juftini toping. **odontorhagia**

a. ichakdan qon ketishi b. oshqozondan qon ketishi
c. quloqdan qon ketishi d.tishdan qon ketishi

65. Juftini toping. **Stomatitis**

a. tanani yallig'lanishi b. tishni yallig'lanishi
c. og'iz bo'shlig'ini yallig'lanishi d.umurtqalarni yallig'lanishi

66. Ma'nosini toping. **Hepatopexia**

a. jigarni pastga qarab siljishi b. jigarni tikib qo'yish
c. jigarni kasallanishi d. jigarni anastomozi

67. "Bo'g'imlarni **surunkali kasallanishi**" – jumlasini hosil qiling.
arthr...

- a.-oma b.-pathia c.-itis d.-osis
68. “Buyrak tosh **kasalligi**” - jumlasini hosil qiling. Nephrolith....
- a.-itis b.-osis c.-pathia d.-iasis
69. “Nerv tolasidan hosil bo‘lgan **shish**” - jumlasini hosil qiling. Neuro.....
- a.-itis b.-osis c.-pathia d.-oma
- 70.“**Tanglayni yorish (kesish)**” ma’nosidagi atamani ko’rsating.
- a. uranotomia b. melotomia c. gonotomia d. ulotomia
71. To‘ldiring. Suyaklar haqidagi **ta’limot**. Osteo...
- a.-longia b.-algia c.-odynia d.-logus
72. To‘ldiring.**Oshqozon osti bezining** og‘rishi. ... odynia.
- a.gaster b.pancreatis c.pancreat d.pancreas
73. To‘ldiring. **Tish** og‘rishi. ... algia.
- a.stomat b.odont c.dens d.dent
74. To‘ldiring.**Umurtqa** rentgenografiyasi.graphia
- a. vertebra b. rhachi c. columnae vertebralis d. spondylo
75. To‘ldiring.**Ko‘krak qafasini** o‘lchash.metria
- a. stetho b. thoraco c. pectus d. thorax
76. Tarjima qiling.Jigardan **kelib chiqqan kasallik**. Hepato.....
- a.-osis b.-itis c.-iasis d.-genus
77. Tarjima qiling. **Boshni o‘lchash**.
- a.encephalometria b.cephalometria
- c.cephaloscopia d.encephaloscopia
78. Tarjima qiling.**Og‘iz bo‘shlig‘ini asbob bilan tekshirish**.
- a.odontotherapia b.stomatotherapia
- c.stomatoscopia d.odontoscopia

79. Tarjima qiling. **Tishlarni davolash.**

a.odontotherapia b.stomatotherapia

c.stomatoscopia d.odontoscopia

80. Tarjima qiling. **Ko'krak qafasida og'riqning pay do bo'lishi.**

a. algostethos b. stethalgia c. stethometria d. stetopathia

81. Tarjima qiling. **Tovonni yetishmasligi.**

a.pedometria b.podoscopia c.podographia d.apodia

82. Terminelementni toping. **Yozish jarayoni.**

a.-iasis b.-therapia c.-gramma d.-graphia

83. Terminelementni toping. **"Kasallik".**

a. -itis b. -oma c. noso- d. -algia

84. Terminelementni toping. **"Kasallanish".**

a.chiropsocopia b.osteoarthropathia c.periosteum d.brachialgia

85. Terminelementni toping. **"Kelib chiqqan".**

a.osteogenus b.odontalgia c.pododynia d.chiropsasmus

86. Quyidagi ma'noni beradigan old qo'shimchali atamani toping.

"Funksiyaning buzilishi"

a.nephrosis b.apodia c.dysenteria d.endocranium

87. Quyidagi ma'noni beradigan old qo'shimchali atamani toping.

"Ichki qavat"

a.epicranium b.parasternalis c.synchondrosis d.endocardium

88. Quyidagi ma'noni beradigan old qo'shimchali atamani toping.

"Tashqi qavat".

a. hemiparesis b. parametritis c. acheiria d. perimetritis

89. Quyidagi ma'noni beradigan old qo'shimchali atamani toping.

"Normadan yuqori".

a. peritonealis b. hyperaemia c. hypoplasia d. naemia

90. Quyidagi ma'noni beradigan old qo'shimchali atamani toping.

"Birikish".

a. syndesmosis b. hydraemia c. secretio d. hyperfuntio

91. Terminni tarjimasini toping. **"endometritis"**

a. bachadon shilliq pardasini yallig'lanishi b. buyrak jomini shamollashi
c. siydik pufagini kasallanishi d. buyrak jomi bilan siydik pufagini shamollashi

92. Tarjimasini toping. **Lymphacytosis**

a. limfa hujayralarining kamayishi b. limfositlarni kasallanishi
c. limfositlarni qonda ko'payishi d. limfa hujayralari

93. Tarjimasini toping. **Osteoma**

a. suyakni o'smasi b. suyak to'qimasidan tuzilgan o'sma
c. suyakni yallig'lanishi d. suyakni kasallanishi

94. Tarjima qiling. **Hepatogenus**

a. jigarning kasallanishi b. jigarni kelib chiqishi
c. jigarni og'rishi d. jigardan kelib chiqqan kasallik

95. Antonimlar berilgan qatorni ko'rsating.

a. sclerosis - malacia b. algia – odynia
c. therapia – iatria d. micro – oligo

96. Tarjima qiling. **Lymphacytoma**

a. limfa tugunlarini shishishi b. limfalarni shishishi
c. limfa hujayralaridan tuzilgan shish d. limfositlarini kasallanishi

97. **"Siydik nayining qisqarishi"** atamasini tarjima qiling.

a. ureterostenosis b. urethrospasmus c. ureterosasmus d. urethrostenosis

98. Juftini aniqlang. **corpus, oris, n**

a. angion b. Somato c. stomato d. splanchno

99. Juftini aniqlang. **niger, gra, grum**
 a.leuco b.melano c.polio d.xantho
100. Sinonimini tanlang. **"Thorax"**.
 a.stethos b.cephale c.rhinos d.stomato
101. Qarama-qarshi ma'nosini ko'rsating. **"Leucos"**.
 a.erythros b.melan c.polio d.xantho
102. Sinonimini tanlang. **"Iater"**.
 a.myo b.algia c.medicus d.pathia
103. Terminni ko'rsating. **O't pufagini shamollashi.**
 a.dacryocystitis b.pyelocystitis
 c.cystopathia d.cholecystitis
104. Terminni ko'rsating. **Xirurgik operatsiya qilib bezni olib tashlash.**
 a.appendectomy b.adenotomia c.laparotomia d.adenoectomy
105. Kerakli old qo'shimchani qo'ying. Yurakning **ichki qavatini** shamollashi.
 ...carditis
 a.endo b.epi c.sub d.para
106. Kerakli old ko'shimchani qo'ying. Qonda shakarni **ko'payishi.**
 ...glykaemia
 a.hypo b.hyper c.syn d.para
107. So'zdagi yetishmagan qismni qo'ying. Qonda leyko'tsitlar sonining **ko'payishi.** leucocyt...
 a.pathia b.poly c.osis d.odynia
108. **"Tarkibni kamayishi"** ma'nosidagi so'zni toping.
 a.erythrocytosis b.leucopenia c.hydraemia d.hyperthermia
109. **"Tarkibni ko'payishi"** ma'nosidagi so'zni toping.
 a.hypotonia b.acheira c.thrombocytosis d.synchondrosis

110. Qanday ma'noni beradi? **"ptosis"**?
 a. davolash b. kengayish c. pastga tushish d. torayish
111. So'zni yetishmagan qismini to'ldiring. O'z **qonini** o'ziga quyish.
 auto therapia
 a.-angi b.-haemo c.-aemia d.-erythro
112. Qaysi grek old qo'shimchasi **"qo'shilish,bitish"** ma'nosini bildiradi?
 a. endo b. sim c. syn d. para
113. Tarjima qiling. **"ophthalmomicria"**
 a. kichik bosh b. katta bosh c. kichik ko'z d. katta ko'z
114. To'ldiring.Toloqning **katta bo'lishi.** spleno...
 a.pathia b.macros c.megalia d.malacia
- 115.Terining rangini aniqlang. **melanodermia**
 a. qizil b. kul rang c. qora d. oq
116. Apenditsitning **simptomlari.**appendicitis
 a.symptomata b.symptoma c.symptomatibus d.symptomatum
117. Tarjima qiling. Ichaklarning **o'tkir** yallig'lanishini davolash.
 Curatioenteritidis
 a.acutus b.acuta c.acutum d.acutae
118. Tarjima qiling. **Oshqozonning** yiringli yallig'lanishi.purulenta
 a.gastritis b.gastritidis c.gastritide d.gastritides
119. Tarjima qiling.**Quloqning** chuqur ichki qismini **yallig'lanishi.**
 ...interna profunda
 a.us otos b.otitis c.otitidis d.otitide
120. Tarjima qiling. Inflammatio vesicae urinariae seu ...
 a.cystitis b.cystis c.cystitidis d.cystitide
121. Tarjima qiling. Inflammatio pulmonum seu ..

a.pneumonia b.pneumoniae c.pneumoniarum d.pneumonis

122. Halqumni o'tkir yallig'lanishi. ... acuta

a.pharyngitis b.laryngitis c.pleuritis d.stomatitis

125. To'ldiring. Glaucoma -morbus..., glaucoma non est neoplasma.

a.oculus b.oculi c.oculorum d.oculis

126. Qaysi terminelement " **ulangan joydan, chandiqdan organning bo'shishi (ozod qilish)**" ma'nosini bildiradi?

a. lysis b. ectomia c. sclerosis d. stasis

127. Termini yetishmagan qismini to'ldiring. Tifga o'xshash kasallik.

..... typhus

a. endo b. peri c. epi d. para

128. Termini ma'nosini ko'rsating. **haematopericardium**

a. qon haqidagi ta'limot b. perikardda havo bo'lishi

c. yurak oldi bo'lmachasida qonni to'planishi d. plevral bo'shliqda qon bo'lishi

129. Termini to'ldiring. Tog'ay to'qimalari bilan suyaklarni **birikishi**.

..... chondrosis

a. syn b. sym c. meta d. dys

130. Termini to'ldiring. Suyaklarni suyak to'qimalari bilan birikishi.

Syn osis

a. chondr b. desm c. hist d. ost

131. Termini to'ldiring. **Ruhiyatga ta'sir ko'rsatib** davolash. ...therapia

a. iatria b. iater c. patho d. psycho

132. Termini to'ldiring. Bronxlarni zamburug'li **zararlanishi**.

Bronchomyc.....

a. -pathia b. -ismus c. -iasis d. -osis

133. Termini toping. "**Buzilish**"

a. tomia b. ectomia c. lysis d. stenosis

134. Terminni javobini toping. **Batcha bo'g'imlarni yallig'lanishi.**

a. polyarthritis b. hemiarthritis c. macroarthritis d. panarthritis

135. Terminga yetishmagan qismni to'ldiring. Bachadon **old kletchatkasining** yallig'lanishi. metritis

a. para b. peri c. endo d. epi

136. Terminga yetishmagan qismini to'ldiring. Bachadon **tashqi qavatini** yallig'lanishi. ... metritis

a. epi b. para c. peri d. endo

137. Terminga yetishmagan qismini to'ldiring. Bachadon **shilliq qavatini** yallig'lanishi. metritis

a. syn b. intra c. sub d. endo

138. Terminni tarjimasini toping. **Adenoides**

a. bezlar b. limfa bezlari c. limfa tugunlari d. bezlarni yallig'lanishi.

139. Terminni tarjimasini toping. **Apathia**

a. befarqlik b. yomon ko'rish yoqtirmaslik

c. oldindan bilish d. kasallikni bo'lmasligi

140. Terminni tarjima qiling. **A'zolarni ko'karishi.**

a. podocyanosis b. cheirocyanosis

c. cyanoderma d. cyanosis

141. Terminni tarjima qiling. **Buyrak tosh kasalligi.**

a. nephrolithus b. nephrolithasis

c. renolithiasis d. nephropathia

142. Terminga yetishmagan qismni to'ldiring. Mahalliy **ko'p** qonlilik.

....aemia

a. pan b. poly c. hyper d. macro

143. Terminni tarjima qiling. **Suyaklarni oziqlanishini buzilishi.**

- a. dystrophia ossis b. osteodystrophia
c. osteoatrophia d. osteohypotrophi

144. Terminni tarjima qiling. **Limfa tugunlarini ko'p yallig'lanishi.**

- a. polyadenitis b. panadenopathia
c. polyangitis d. macroangiitis

145. Terminni tarjima qiling. **Physologia.**

- a. tabiat haqidagi fan b. organizimni ko'p kuch sarflashi haqidagi ta'limot
c. jismoniy faktorlar haqidagi fan d. organizim funksiyalari haqidagi fan

146. Qaysi qatorda faqat yunoncha so'zlar berilgan?

- a. xeroderma, glucosuria, hemiparesis, melanoma, mastoptosis
b. necrobiosis, femininum, sinus, cranium, tumor
c. asphygmia, parotitis, oculus, aqua, vena
d. hyperthermia, patella, symphonia, septum, acidosis

147. Qaysi atamada xatoga yo'l qo'yilganligini aniqlang.

- a. cardiosclerosis - yurakning kengayishi b. extensio - yozish
c. ectoblastus - tashqi murtakli yaproq d. hypertonia - qon bosimini ko'tarilishi

148. "Tananing **yarim** falaji (sholli) - ... plegia" atamani yozing.

- a. mono b. di c. hemi d. pan

149. Qaysi atamada noto'g'ri tarjima berilganini aniqlang.

- a. aphonia – ohangdoshlik b. phlebotomia - venani kesish
c. colopexia - chambar ichakni biriktirish d. urostasis – siydikning to'xtashi

150. Terminni tarjima qiling. **Tovush funksiyasini buzilishi.**

- a. dyslogia b. aphonia c. dysphonia d. hypophonia

151. Terminni tarjima qiling. **Monoplegia.**

- a. bir tomonlama falajlik b. bitta organ falajligi
c. bitta a'zo falajligi d. quyosh urishi

152. Boshqa hayvonlardan organ yoki to'qimalarni ko'chirib o'tkazishda qaysi terminelement ishlatiladi.
- a. xeno b. auto c. allo d. homeo
153. "Ahvoli (holati) loqaydlilik, beparvolik" atamasi bu
- a. apathia b. antipathia c. sympathia d. homeopathia
154. Tarjima qiling. To'g'ri ichakni o'rab turuvchi hujayralarning yallig'lanishi. ...proctitis
- a. para b. peri c. epi d. ecto
155. "Kam harakatchan" termini bu ...
- a. oligokinesia b. hyperkinesias c. akinesia d. bradykinesia
156. "Mo'l, juda ko'p, serob, boy" ma'noga ega bo'lgan suffiksni ko'rsating.
- a. – os b. – e c. – ol d. - ul
157. Qaysi suffiks biron-bir organning yallig'lanishi ni ko'rsatadi?
- a. – it is b. – osis c. – oma d. - gen
158. "osis" - qanday ma'noga ega?
- a. surunkali kasallik b. ko'plik, ko'payish
- c. yallig'lanmagan kasallik d. yuqorida berilganlarning hammasi
159. «Tarqalish, ko'payish» - ma'nosiga ega bo'lgan atamani ko'rsating.
- a. leucocytosis b. megaloblastus c. nephrosis d. polychromia
160. "Ichida, ichki" ma'noga ega bo'lgan yunoncha old qo'chimchani ko'rsating.
- a. endo b. eu c. syn d. en
161. Qaysi yunoncha old qo'shimcha anatomiya terminologiyasida ishlatilmaydi?
- a. hypo b. hyper c. dys d. endo
162. "tension – to'g'rilash" old qo'shimchasini to'ldiring.
- a. ex b. inter c. sub d. in
163. " ... spiratio – nafas olish" old qo'shimchasini to'ldiring.

a. in b. infra c. inter d. supra

164. “Tashqi (ustki) qobig’ (pardasi), to‘qima, kapsula” birikmasidagi organning nomi bilan qaysi old qo‘shimcha anglatadi?

a. peri b. para c. meso d. dys

165. “organning yoni yoki atrofidagi xujayrasiga” birikmasidagi ichki organning nomini qaysi old qo‘shimcha ko‘rsatadi?

a. para b. peri c. con d. dia

166. Termining sinonimini aniqlang. "**Sthenia**".

a. dynamo b. algia c. allo d. oligo

167. Antonimini aniglang. "**homo**".

a. aniso b. allo c. iso d. hetero

168. Pusht (embrion)ning qaysi qatlamlari **ichki** hisoblanadi?

a. entoderma b. epidermis c. mesoderma d. ectoderma

169. Yurak devorining **ustki (tashqi)** qatlamini ko‘rsating.

a. epicardium b. pericardium c. myocardium d. endocardium

170. Termining lotincha muqobilini toping. "**Myel**"

a. medulla ossium b. columna vertebralis

c. vesica fellea d. pelvis renalis

171. Termining antonimini aniqlang. "**Ectasia**".

a. stenosis b. penia c. glyc d. sthenia

173. “Yashil rangli o‘sma” atamasi - bu

a. chloroma b. xantoma c. melanoma d. leucoma

174. Qaysi atama “**moddalar almashinuvi**”ni bildiradi?

a. metabolismus b. antagonismus c. diagnosis d. paramnesia

175. “**Taloqning kengayishi**” atamasini ko‘rsating.

a. splenectasia b. gastrectasia c. cystectasia d. stethectasia

176. **“Terining quruqligi”** atamasini ko’rsating.
a. pyodermia b. leucodermia c. sclerodermia d. xerodermia
177. **“Birgalikdagi ijod, ishlash”** atamasini ko’rsating.
a. hypergia b. energia c. asynergia d. synergia
178. **“Yozish, rentgenologik tekshirish”** ma’nosiga ega bo’lgan atamani toping.
a. arthrographia b. cardiogramma c. analgesia d. glossopathia
179. Qaysi terminelement organda **havo** borligini bildiradi?
a. pneumo b. spiro c. aër d. pneoe
180. Atamaning antonimini toping. **“bio”**.
a. necro b. oxy c. toxico d. auto
181. Atamaning antonimini toping. **“pharmaco”**
a. toxic b. glyc c. xero d. sphygmo
182. Atamani tarjima qiling. **“oliguria”**.
a. siydikning kam ajralishi b. siyishning buzulishi
c. siydikning juda ko’p ajralishi d. qonda siydikning bo’lishi
183. **“Suyaklarni buzilishi, shakllanishi”** terminini ko’rsating.
a. osteodysplasia b. osteodystrophia c. osteogenesis d. osteomyelitis
184. **“Nafas olishning tezlashuvi”** atamasini to’g’ri tarjimasini toping.
a. tachypnoë b. hypopnoë c. hyperpnoë d. bradypnoë
185. **“Qo’l-oyoq kasalligi”** atamasini to’g’ri tarjimasini toping.
a. acropathia b. acrophobia c. acrotismus d. acrodynia
186. **“Suyak ko’migining shishi (o’smasi)”** atamasini to’g’ri tarjimasini toping.
a. myeloma b. myoma c. myelocela d. myodynia
187. **“Buyrakdagi og’riq”** atamasini tarjima qiling.
a. nephralgia b. hepatalgia c. nephropathia d. nephrosis

188. “Kindikni yorish (kesish)” atamasini tarjima qiling.

a. omphalotomia b. typhlotomia c. orchitomia d. orchiectomy

189. “Halqumdan qon ketishi” atamasini tarjima qiling.

a. pharyngorrhagia b. pharyngorrhoea c. haemorrhoea d. laryngorrhagia

190. “Nervni tikish” atamasini tarjima qiling.

a. neurorrhaphia b. neuropexia c. neurolysis d. nephrorrhaphia

Termin elementlar

1.-**algia** - og'riq

2.-**odyna** - og'riq

3.-**agra** - og'riq

4.-**aemia** - qon

5.-**pathia** - kasallik

6.-**ectasia** - organ kengayishi

8.-**tomia** - yorish,kesish

7.-**ectomy** - organ yoki to'qimani olib tashlash

9.-**graphia** - qayd qilish (protses)

10.-**gramma** - yozib olish (natijani)

11.-**iatria** - kasalliklarni davolash va oldini olish to'g'risidagi fan

12.-**iater** - mutaxassis (davolash)

13.-**logia** - fan,ilm

14.-**logus** - mutaxassis

15.-**lysis** - buzilish,chandiqdan xolos qilish

16.-**opsia** - tekshirish, ko'rish

17.-**penia** - yetishmaslik

18.-**philia** - havas,ishtiyoq,moyillik

19.-**phobia** - qo'rqish

20.-**plastica** - organ funksiyalarini tiklash uchun olib qo'yish

21.-**plegia** - falaj,zarb

22.-**pexia** - zichlash,mustahkamlash

23.-**ptosis** - organning tushishi

24.-**rrhagia** - qon ketish

25.-**rrhaphia** - tikish

26.-**scopia** - maxsus asbob orqali ichki organ devorini tekshirish

- 27.-**sclerosis** - to'qimani zichlab qo'yish,bujmayish
28.-**stenosis** - fiziologik teshik yoki naysimon organi torayishi
29.-**therapia** - davolash usuli
30.-**tonia** - qon tomirlari va to'qimalarda bosim
31.-**throphia** - organ,to'qimaning oziqlanishi
32.-**uria** - siydik tarkibi

1 -QISM

1.**aden(o)**-bez

adenoma-bez epiteliyasida rivojlanadigan xavfsiz o'sma (shish)

adenocarcinoma – bezli rak, bez elementlari bo'lgan xavfli o'sma

adenopathia - limfa bezlarining kasalligi

adenotomia –yutqining burun qismidagi kattalashgan to'qimani olib tashlash

2.**aetia**-sabab

aetiologia-kasalliklarning sabablari va kelib chiqishi to'g'risidagi ta'limot

3.**osteo(n)**-suyak

osteologia-anatomiyaning suyak sistemasini o'rganadigan bo'limi

osteomyelitis – suyak ko'migining yallig'lanishi

osteonecrosis –suyak qismining o'lishi

osteoplastica – suyaklarni qayta tiklash

osteosclerosis –ortiqcha suyak to'qimasi hosil bo'lishi natijasida suyaklarning qattiqlashishi

4.-**logia** -fan

caryologia- hujayra yadrosini o'rganadigan fan.

curortologia- tabiiy davo omillari va uning kasal a'zolarga ta'sirini o'rganadigan fan.

deontologia- tibbiy xodimlarning axloq qoidalarini o'rganadigan fan.

embryologia- a'zolarining individual rivojlanishini o'rganadigan fan.

epidemiologia – yuqumli kasalliklarning paydo bo'lishi , rivojlanishi va oldini olishni o'rganadigan fan.

hygiena- tashqi muhit va ishlab- chiqarish faoliyatidagi xilma-xil omillarning odam sog'lig'i va umriga ta'sirini o'rganadigan fan.

histologia – jonli a'zo to'qimalari rivojlanishini o'rganadigan fan.

immunologia- odam a'zolarining biron-bir kasallikka qarshi turishini o'rganadigan fan.

iridologia- ko'z rangdor pardasini o'rganadigan fan.

logopaedia – bolalar nutqidagi nuqsonlar va ularning oldini olishni o'rganadigan fan.

neurologia- asab sistemasini rivojlanishi, tuzilishi, faoliyati, kasalliklari va ularni

davolashni o'rganadigan fan.

neuropathologia- asab kasalliklarining kelib chiqish sabablari, davolash va oldini olish usullarini o'rganadigan fan.

nosologia - kasalliklar haqidagi fan.

parasitologia-tekinox'o'r qurtlarni har taraflama o'rganadigan fan.

psychologia- ruhiy kasalliklar, ularni davolash, oldini olish usullarini o'rganadigan fan.

reanimatologia – odam a'zolari funktsiyasining so'nishi va qayta tiklanishini o'rganadigan fan.

sexopathologia – jinsiy buzilishlarni ilmiy asosda aniqlash, davolash va oldini olishni o'rganadigan fan.

serlogia – immun zardoblar bilan davolashga bog'liq fan.

syndesmologia- suyaklar o'rtasidagi birikma(bo'g'imlar, boylamlar, paylar) ni o'rganadigan fan.

surdologia- kar bo'lib qolish va uning oqibatini o'rganadigan fan.

thanatologia – o'lim sabablarini o'rganadigan fan.

5.-logus -mutaxassis

dermatologus-teri kasalliklarini o'rganuvchi mutaxassis

haematologus -qon kasalliklarini o'rganuvchi mutaxassis.

otorhinolaryngologus- quloq, burun va tomoq kasalliklarini o'rganuvchi mutaxassis.

sexopathologus – jinsiy buzilishlarni ilmiy asosda o'rganuvchi mutaxassis.

6.-algia -og'riq

myalgia-mushaklarning og'rishi

aortalgia -aorta qon tomiri sohasidagi og'riq

cephalgia-boshdagi og'riq

brachialgia- qo'lning yuqori qismi (yelka) dan nevrotik yoki vazomotor sababga ko'ra kelib chiqqan og'riq.

7.-odynia -og'riq

esophagodynia-qizilo'ngachdagi og'riq

8.-agra -og'riq

podagra-organizmda NKlar,purin almashinuvining buzilishi bilan bog'langan kasallik

9.patho(s) -kasallik

pathoanatomia – (patologik anatomiya) asosiy meditsina fanlaridan biri; patologik protseslar va kasalliklarni morfologik tekshiruvlar yordamida o'rganadi.

pathophysilogia – (patologik fiziologiya) patologik protseslarning kelib chiqishi ,

rivojlanishi va oqibati qonuniyatlari to'g'risidagi fan.

pathologia-kasalliklar,organizmning kasallik holati to'g'risidagi fan.

10.-**pathia** -kasallik

osteopathia-suyak kasalliklarining umumiy nomi.

arthropathia – markaziy nerv sistemasi har xil bo'limlari shikastlanganida paydo bo'ladigan ikkilamchi distrofik bo'g'im kasalligi.

11.**cardia**-yurak

cardiolysis – yopishqoq perikardit kasalligi oqibatida yurakning bitib qolgan qismlarini operatsiya qilib ajratish.

cardiologia-yurak kasalliklari to'g'risidagi fan.

12.-**graphia** -qayd qilish

cardiographia-yurak qisqarishini qayt qilish usuli.

cardiocentesis- yurakka sanchish (igna bilan) , yurakni punktsiya qilish.

13.**arthro(n)**-bo'g'im

arthralgia- bo'g'imdagi o'g'riq .

arthritis- bo'g'imlarning yallig'lanish kasalliklari.

14.**chondro(s)**-tog'ay

chondroma-tog'ay to'qimadagi xavfsiz o'sma

chondrogenesis – tog'ayning rivojlanishi

15.**desmo(s)**-birikish

syndesmologia-anatomiyaning suyaklararo birlashishni o'rganuvchi bo'limi

desmurgia –bog'lamlar va har xil jarohlarda va kasalliklarda ularni to'g'ri ishlatish va boylash to'g'risidagi ta'limot

16.**cystis**-pufak

cystitis –qovuqni yallig'lanishi

cystogramma –siydik pufagini rentgen tushirilgan tasviri

cystographia – siydik pufagini rentgenga tushirish

cystolithiasis – qovuqda toshlar borligi yoki paydo bo'lishi

cystoplegia –qovuq falaji

cystoscopy – siydik chiqarish kanali orqali qovuqqa kiritiladigan tsistoskop yordamida qovuqning ichki yuzasini tekshirish usuli

17.**chole**-o't

cholecystitis- o't pufagining yallig'lanishi

cholecystectasia –o't pufagini kengayishi

cholelithiasis –o't toshi kasaligi

cholestasis –o't suyuqligining dimlanib qolishi

2 –Qism

1.**angio(n)**-tomir

angiologia-tomirlar haqidagi fan
angiopathia-tomirlar kasallanishi
angiographia-tomirlar rentgenografiyasi

2. **phlebo**-vena

phleborrhexis-venalar yorilishi
phlebographia-venalarning rentgenografiyasi (surati)
phleborrhagia-venadan qon ketish
phlebotomia- qonni chiqarish uchun venani kesish

3. **-ectasia** -kengayish

phleboectasia-vena tomirlarining kengayishi.
coloectasia- yo'g'on ichakning kengayishi.

4. **-stenosis** -teshik yoki kanal torayishi

angiostenosis-tomirlar torayishi
esophagostenosis-qizilo'ngach torayishi

5. **derma**-teri

dermatologia-teri kasalliklari va ularni davolash usullarini o'ganadigan fan
dermatologus –teri kasalliklarini davolaydigan mutaxassis, vrach
dermatomycosis – terining zamburug'li kasalligi
dermatosis – terining har xil zararlanishining umumiy nomi

6. **gero(n)**-qari

geriatria –keksalarda uchraydigan kasalliklar hamda ularni davolash haqidagi fan
gerontologia-tirik organizmlar , shu jumladan odam qarishi qonuniyatlarini
o'rganadigan biologiya va meditsinaning bir bo'limi

7. **anthropo(s)**-odam

anthropologia-odamning kelib chiqishi va evolyutsiyasini o'rganuvchi bo'limi
anthropophobia – odamlar bilan munosabatda bo'lishdan qo'rqish, vahimaga
tushish.

8. **paedion**-bola

paediater – bolalar kasalliklarini davolaydigan vrach

9. **paedio**-tarbiyalayman va o'qitaman

10. **-paedia** -to'g'rilash

logopaedia-nutqdagi nuqsonlarni to'g'rilash

11. **-iatro(s)** -shifokor

12. **-iater** -mutaxassis

psychiater-ruhiy kasalliklarni davolovchi mutaxassis

13. **-iatria** -davolash haqidagi ta'limot

psychiatria-ruhiy kasalliklarni davolash haqidagi fan

heriatria – yoshi o'tgan va keksalarda uchraydigan kasalliklar hamda ularni

davolash haqidagi fan .

phthisiatria – meditsinaning o'pka sili , uni davolash va profilaktika qilish metodlarini o'rganadigan bo'limi.

paediatria – bolalar kasalliklari , ularni davolash va oldini olish to'g'risidagi fan.

14.-therapia -davolash (meditsinaning odamning ichki kasalliklarini va ularni davolash usullarini o'rganadigan bo'limi)

hydrotherapia-suv bilan davolash.

15.ortho(s)-tug'ma nuqsonlarni to'g'rilash

orthopaedia-tug'ma va orttirilgan mayibliklarni o'rganuvchi meditsina bo'limi

16.physis-tabiat,o'sish, tarmoq

physiologia-organizmdagi jarayonlarni o'rganadigan fan.

physiotherapia – 1) odam organizmiga tashqi muhitning fizikaviy omillarini davolash va profilaktika maqsadida ta'sir ettirish; 2) meditsina sohasi.

3 –Qism

1.cytu(s)-hujayra

cytodiagnostica – hujayra elementlarini mikroskopik tekshirish yo'li bilan kasalliklarni aniqlash usuli .

cytologia-hujayralarning tuzulishi , rivojlanishi va funksiyasini o'rganadigan fan.

cytolysis – gidrolik fermentlar ta'sirida hujayra strukturasi komponentlarining to'liq yoki qisman erishidan hujayraning yemirilishi.

2.erythro(s)-qizil

erythema – qon oqib kelishi tufayli terini ayrim qismlarining qizarishi.

erythrocytus-qizil qon tanachalari.

erythropoësis- qizil qon tanachalarining hosil bo'lishi.

3.leuco(s)-oq

leuconychia-tirnoqlarda oq dog'lar paydo bo'lishi bilan ta'riflanadigan kasallik.

leucopenia – periferik qonda leykotsitlar sonining kamayishi.

leucotomia- miya ichida joylashgan patologik protses o'chogviga yo'l ochish maqsadida yoki bosh miyaning o'tkazuv yo'llarini kesish uchun bosh miyaning oq to'qimasini (moddasini) operatsiya yo'li bilan kesib ochish.

leucocytogenesis- leykotsitlarni hosil bo'lishi.

leucocytus-oq qon tanachalari.

4.glyco-shirin,qand.

glycaemia-qonda glyukoza (shakar) bo'lishi

glycogenolysis- glikogenning parchalanishi va glyukozaga aylanishi.

glycosuria- siydik bilan glyukozaning ajralib chiqishi , bu qandli diabetning asosiy elementlaridan biri.

glyconeogenesis- karbon suvlarining protein (oqsil)lar va yog'lardan hosil bo'lishi.

5. **haema**-qon

haemoglobinum- odam, umurtqalilar va umurtqasiz hayvonlar ko'pchiligining qonidagi temir tutuvchi pigment , u o'pkalardan(yoki boshqa nafas a'zolaridan) kislorodni to'qimalarga , to'qimalardan karbonat angidridni o'pkalarga tashib yurish vazifasini o'taydi.

haemoglobinuria- qon tomir ichi gemolizi tufayli siydikda gemoglobin paydo bo'lishi.

haemogramma- qon tarkibining miqdor va sifat tekshiruvlari natijasi.

haemoglobinometrum- qondagi gemoglobin miqdorini aniqlaydigan asbob.

haemopneumothorax- plevra bo'shlig'iga qon va havo yig'ilishi.

haematospermia- shaxvatda qon bo'lishi.

haematoma-qonga to'lgan chegaralangan bo'shliq

6.-**aemia**-qon tarkibi

anaemia-kamqonlik

toxaemia-qonda zaharli modda bo'lishi

7.**phago**(s)-hazm qilish

phagosomato – fagotsitoz oqimida tsitoplazmada hosil bo'ladigan pufakchalar.

phagotherapia- ayrim yuqumli kasalliklarda davo va profilaktika maqsadlarida bakteriofaglarni ishlatish.

phagocytus-organizmda zarrachalarni hazm qilish qobiliyatiga ega bo'lgan hujayralar

8.**hydr**-suv

hydrarthrosis-bo'g'in bo'shlig'ida suv yig'ilishi atrof to'qimalar yallig'lanishini ko'rsatadi.

hydraemia-qonda suv miqdorining ortib ketishi, qonning suyulishi (kamqonlikda , yurak va buyrak kasalliklarida bo'ladi).

hydrops- istisqo, tana bo'shliqlariga sariq suvning yig'ilishi.

hydrosalpinx- bachadon nayining qoriga tegishli uchi yopishib bekilishi oqibatida shu nayda suvli suyuqlik dimlanib qolishi.

hydrophthalmis- ko'z ichki bosimi ortishi, ko'z soqqasining cho'zilishi va ko'z nurining pasayishi bilan ta'riflanadigan tug'ma kasallik .

9.**lipo**(s)-moy,yog'

lipasae –lipazalar, yog'larni glitserin va yog' kislotalarga parchalagan fermentlar guruhi.

lipaemia – tom ma'noda qonda moy bo'lishi demakdir, lekin odatda lipemiya so'zi bilan qonda ko'p miqdorda moy bo'lishi ifodalanadi.

lipodystrophia – yog' almashinuvining buzilishi.

lipoida – lipidlar, organik eritmalarda eriydigan , ammo suvda erimaydigan

yog'simon organik moddalar.

lipoma-yo'q to'qimadan rivojlanadigan xavfsiz o'sma.

lipomatosis – yog' oksidlanishi protsessi susayishi bilan kechadigan umumiy modda almashinuvi buzilishi oqibatida hujayralar va to'qimalarda yog'ning ko'p miqdorda o'tirib qolishi.

10.-penia -yetishmaslik

leucopenia- periferik qonda leykositlar sonining kamayishi.

11.-lysis -buzilish,yetishmaslik

haemolysis – eritrotsitlarning yemirilish jarayoni ; bunda eritrotsit tarkibidagi gemoglobin plazmaga o'tib ketadi.

12.-poësis - hosil bo'lish ,paydo bo'lish,

haemopoësis-qon yaratilishi- qon shaklli elementlari (qizil va oq qon tanachalari) ning hosil bo'lishi

13.-stasis -to'xtash

haemostasis- 1.qon oqishining to'xtashi (ivish); 2. gavdaning ayrim qismlarida qon tomirlarda qon yurishining to'xtab qolishi.

4-Qism

1.-gramma - tasvir (yozib qo'yish)

electrocardiogramma-elektr toki yordamida yurakni tushirilgan tasviri.

2.-graphia -qayd qilish

phlebographia-venalarni rentgen bilan tekshirish

3.-scopia - maxsus asbob bilan tekshirish

bioscopia-tirik organism qismlarini ko'zdan kechirish

4.myo(s)-mushak

myoblasti –mioblastlar, ko'ndalang- targ'il mushak tolasi hosil bo'ladigan mushak murtagining bir yadroli yoysimon hujayralari.

myoglobinum –mioglobin, ishlab turgan mushaklarda bir oz miqdor kislorod jamg'arilishini ta'minlab beradigan globulyar oqsil, mushak gemoglobini.

myositis –miozit, sklet mushaklarining yallig'lanishi

myocardium-yurak mushagi, yurak qavatining mushak devoir.

myologia-mushaklar to'g'risidagi fan,anatomiyaning harakat apparatining aktiv tuzilmalari bo'lgan sklet mushaklarini o'rganadigan bo'limi.

myorrhexis – mioreksis, mushak uzilishi.

myospasmus- miospazm, mushaklarning tortishib qisqarishi, mushaklar changagi.

5.histo(s)-to'qima

histocyt –gistotsitlar, umurtqalilarning yumshoq birlashtiruvchi to'qimasi mahalliy hujayralarining asosiy xillaridan biri.

histolysis- gistoliz, organizm to'qimalarining proteolitik fermentlar vositasi bilan parchalanishi, erib shimilishi.

histologia – jonli organizmlar to'qimalarining rivojlanishi, tuzilishi va faoliyati haqidagi ta'limot (fan).

histona – gistonlar, hujayra mag'izlarining tarkibiy qismi, ishqoriy xususiyatga ega oqsillar.

6.-sclerosis -qattiqlashish

enterosclerosis- ichaklarni qattiqlashishi.

osteosclerosis- ortiqcha suyak to'qimasi hosil bo'lishi natijasida suyaklarning qattiqlashishi.

7.nephro(s)-buyrak

nephrosis- nefroz, buyrak naychalari epiteliysining distrofiyasi va o'lishi bilan o'tadigan buyrak kasalligi.

nephrolithiasis- nefrolitiaz, buyrak tosh kasalligi, ko'pincha buyrak jomida va kamdan-kam buyrakning o'zida (buyrak naylarida) konkrementlar (qum yoki toshlar) paydo bo'lishi bilan o'tadigan kasallik.

nephropathia-buyraklarning xilma –xil kasalliklarini belgilash uchun qo'llaniladigan termin.

nephroptosis –nefroptoz, buyrakning past joylashishi, harakatchan buyrak, sayyor buyrak.

nephrosclerosis- nefroskleroz, biriktiruvchi to'qima o'sib ketishi natijasida buyraklarning qattiqlashishi va bujmayishi.

nephrotomia – nefrotomiya, buyrakni buyrak jomigacha kesish.

nephrocirrhosis- nefrotsirroz, buyraklarning bujmayishi, bujmaygan buyrak.

8.pyelo(s)-buyrak jomi

pyelitis-buyrak jomchasini yallig'lanishi.

pyelotomia- buyrak jomchasini operativ yo'l bilan ochish.

pyeloectasia- buyrak jomchasini kengayishi.

9.-uria -siydik

lithuria-siydikda qumning ajralishi.

uraemia – buyraklardan ajralib chiqadigan moddalarning qonda ushlanib qolishidan iborat bo'lgan patologik holat.

10.litho(s)-tosh

lithiasis-tosh kasalligi, asosan buyraklarda, qovuqda va o't pufagida tosh hosil bo'lishi.

lithotomia- (toshni olib tashlash) – o't pufagi, qovuq, buyrak, va boshqa a'zolarida paydo bo'lgan tosh (lar) ni operatsiya yo'li bilan olib tashlash.

lithotripsia- (toshni maydalash) -maxsus asbob (litotriptor) yordamida siydik

yo'llaridagi , qovuqdagi toshni maydalab olib tashlash.

11.-stoma -og'iz

stomatitis- og'iz bo'shlig'i shilliq qavatining yallig'lanishi va uning distrofik o'zgarishlari.

stomatologus-og'iz bo'shlig'i kasalliklarini davolovchi shifokor .

stomatorrhagia- milklarning qonashi.

12.-stomia -su'niy teshik qo'yish

choledochostomia-o't yo'lida su'niy teshik ochish.

enterostomia- jarrohlik yo'li bilan ingichka ichakdan teshik ochish.

13.crino-ajratish

endocrinologia-ichki sekretiya bezlarini o'rganuvchi fan.

14.-ptosis -pastlashish,siljish

gastroptosis-me'daning pastga tushishi

splenoptosis-taloqning pastga tushishi

15.entero(n)-ichak

enteralgia – ichak sanchig'i , qattiq og'rishi.

enteritis-ingichka ichaklarning yallig'lanishi

enteranastomosis (ichak anastomози) – ingichka ichakning ikkita qovuzlogi o'rtasida hirurgik usulda yo'l hosil qilish

enterobiasis-oksiriaz –ocritsa gijjalari keltirib chiqaradigan , ko'p uchraydigan gijja kasalliklaridan biri.

enterohaemorrhagia- ichakdan qon oqishi.

enterokinasa-ingichka ichak shirasidagi ferment. Enterokinaza ta'sirida tripsinogen tripsinga aylanadi.

enterolithus-hazm bo'lmaydigan qattiq moddalar va ularda o'tirib qolgan tuzlardan hosil bo'ladigan ichak toshi.

16.colo(n)-yo'g'on ichak

colitis-yo'g'on ichak shilliq pardasining yallig'lanishi .

colopexia- yo'g'on ichakning biror bo'limini sun'iy ravishda qorin devorining tegishli joyiga biriktirib qo'yish.

colostomia - yo'g'on ichakning biror qismidan operatsiya yo'li bilan yo'l ochib qo'yish.

17.-pexia -qoplash,mustahkamlash

hepatopexia-jigarni qoplash.

18.-tomia -kesish,yorish

myotomia-mushaklarni operativ yo'l bilan kesish

osteotomia-suyakni kesish, suyaklar va bo'g'imlardagi har xil patologik protseslar natijasida oyoq-qo'lda vujudga kelgan nuqsonni yo'qotish uchun qilinadigan

operatsiya.

19.-**ectomia** -olib tashlash

keratectomia- ko'z shox pardasini olib tashlash.

neurectomia-nervni olib tashlash(kesish).

splenoectomia- taloqni olib tashlash.

20.**mono(s)**-bitta

monarthriti- ko'pincha so'zak yoki sil tufayli faqat bitta bo'g'imning yallig'lanishi.

monographia-bir mavzuda bir savolni ko'rib chiqish.

monoplegia- bitta oyoq-qo'l yoki faqat bitta mushak guruhining falajlanishi.

monorchismus- bir moyakning tug'ma yo'qligi.

monophobia- yolg'izlikdan qo'rqish.

monocyti- oq qon tanachalari (leykotsitlar) xillaridan biri; leykoplazmasi nisbatan keng jiyakli va yadrosi markazida yoki chetroqda joylashgan eng katta oq qon tanachasi.

21.**polo(s)**-ko'p

polymorphus-ko'p obrazli.

polyarthriti-bo'g'imlarning birdaniga yoki ketma-ket yallig'lanishi.

polymenorrhoea- kunlari(6 kundan 12 kungacha) cho'zilib ketgan hayz.

polymorphus-ko'p obrazli.

polyneuritis-ko'plab nerv tolalarining yallig'lanishi .

polynuclearis-ko'p yadroga tegishli

22.**pas,pan**-barcha

panhidrosis- badanning haddan tashqari terlashi.

pandemia- epidemiya- bir mamlakat territoriyasida , ba'zan esa jahonning ko'p mamlakatlarida yuqumli kasallik tarqalishi bilan ta'riflanadi.

panmyelophthisis-(“ko'mik zaifligi” , applastik kamqonlik) – qon sistemasining ko'mikni qayta tiklab bo'lmaydigan nuqsoni va ko'mik g'ovaklarida yog' to'qimasi paydo bo'lishi, qon yaratilishining keskin susayishi bilan o'tadigan kasalligi.

panplegia-falaj,tananing xarakatsizligi

23.**ophthalmo(s)**-ko'z

ophthalmoblennorrhoea- ko'z kon'yuktivasining yiringli yallig'lanishi;so'lakli kon'yuktivit.

ophthalmomalacia- ko'zning juda kam uchraydigan kasalligi; ko'z ichki bosimi anchagina pasayib ketib , bu- og'riq va ko'zning ta'sirlanishi bilan o'tadi.

ophthalmoscopia-ko'zning ichini tekshirish

24.**rhino**-burun

rhinitis-burunni yallig'lanishi
rhinalgia-burundagi o'g'riq

25.us(oto)-quloq

otitis-quloq yallig'lanishi.

otoblennorrhoea – o'rta quloq yallig'langanida quloqdan shilliq-yiringli yoki yiringli suyuqlik oqib chiqishi.

otologia- meditsinaning quloq anatomiyasi, patologiyasi, fizologiyasi va kasalliklarini davolashga bag'ishlangan bo'limi.

otorhinolaryngologia- quloq, burun va tomoq(yutqin, hiqildoq, traxeya) va ularga yondosh sohalar kasalliklari to'g'risidagi fan.

otorrhagia – bitta yoki ikkala quloqdan qon oqishi.

otosclerosis – o'rta quloqni ichki quloq bilan biriktirib turadigan oval darcha sohasida suyak to'qimasi o'sib ketishi bilan xarakterlanadigan quloq kasalligi.

26.-opsia - tekshirish

biopsia - diagnostika maqsadida ko'zdan kechirish mikroskopda tekshirish uchun tirik to'qima yoki organni kesib ochish

5 –Qism

1.-trophia -oziqlanish

myotrophia-mushakni oziqlanishi.

hypertrophia-oziqlanishning ko'payishi.

2.auto(s)-o'zi, o'ziniki

autohaemotherapia-odamni o'z qoni bilan davolash

autointoxicatio-o'z organizmida ishlab chiqadigan zaharli moddalardan zaharlanish

autoplastica- bemorning o'z to'qima yoki organini boshqa joyga ulash , o'tkazish.

autoreproductio- organism yoki bo'laklarining takror ishlab chiqarish qobiliyatiga egaligi, shuningdek viruslarning ma'lum muddatga dastlabkiga o'xshash tuzilmalar sintez qila olishi.

autoscopia- til ildizini pastga va oldinga bosib , xiqildoqni ko'z gusiz tekshirish .

autosoma- jinsiy xromosadan boshqa xromosolarning umumiy nomi .

autotransfusio – (aytoinfuziya)- oyoqlarni ko'tarish , o'rab bog'lash yoki qorin aortasini bosish yordami bilan qonni yurak tomonga yuborish.

3.-allo(s)-boshqa

allopathia- rasmiy tibbiyotda qo'laniladigan umumiy qabul qilingan davolash usullari.

alloplastica-odamning organ va to'qimalarini tiklashda nobiologik materiallar (metallar, paraffin, mum, organik shisha, plastik massalar, sintetik tolalar va

boshqalar)dan foydalanadigan plastik xirurgik usul.

4.-ergia -sezuvchanli

allergia-sezuvchanlikni oshishi

5.-hetero(s)-har xil

heterophobia-har xil narsadan qo'rqish.

heteroplastica- hayvonlar to'qimalarini yoki a'zolarini odamga ko'chirib o'tqazish.

6.-genesis -paydo bo'lish

heterogenesis-kelib chiqishi har xil, turli-tuman.

7.homeo(s)-bir xil

homeopathia-gomopatiya (bir xil kasallanish) .

homeostasis – organism o'z ichki muhiti tarkibini doimo bir xil saqlab turish xususiyati.

homoplastica – bir individuumdan (ya'ni o'ziga mustaqil har bir tirik organism) o'sha turdagi boshqa individuumda to'qimalarni yoki a'zolari to'sqinsiz o'tkazish: odamdan-odamga, maymundan – maymunga, itdan-itga va hokazo.

8.-tonia -bosim ortishi

hypertonia-arterial qon bosimini ortishi

hypertrichosis – sochlarning haddan tashqari ko'p o'sishi.

hypertrophia- to'qima , a'zo yoki uning bir qismi hajmining kattalashuvi.

hyperchloraemia- qondagi xloridlar miqdorining ortib ketishi.

hyperchloruria- siydikda xloridlar miqdorining ko'p bo'lishi.

hypercholesterinaemia- qonda xolestirin miqdorini ko'payishi.

9.-thermia -isitish

hypotermia-organizmni sovitish(issiq qonli).

thermoregulation – (issiqlikni boshqarish) tana haroratini doimiy darajada tutib turadigan odam organizmidagi fiziologik jarayonlar yig'indisi.

10.-morphia -ko'rinish

amorphis-formasiz (shaklsiz).

morphogenesis –organism organlari, sistemalari va tana qismlarining ham individual (ontogenez), ham tarixiy yoki evolyutsion taraqqiyotda (filogenez) shakllanishi va rivojlanishi.

morphologia – organizmlarning onto- va filogenetik taraqqiyotida shakli va tuzilishi to'g'risidagi ta'limot.

11.dromo(s)

syndromum-patologik holatni xarakterlaydigan va umumiy patogenez bilan birlashgan belgilar guruhi

12.dynami(s)-kuch

adynamia-kuchsizlanish.

dynamometria –har xil mushak guruhlari kuchini o'lchaydigan usul.

6 –Qism

1.oxy(s)-nordon

oxygenium-kislarod

oxyphilia- hujayra tuzilmalarining nordon bo'yoqlar bilan bo'yalish xususiyati.

2.spondylo(s)-umurtqa

spondylitis-umurtqa yallig'lanishi

spondylodinia-umurtqa og'rig'i

spondylosis- odam umurtqasi o'rtasidagi bo'gimlarning xronik degenerative kasalligi.

spondylarthrititis- (Shtryumpel – Bexterev- mari kasalligi)- odamning umurtqa pog'onasi bo'gimlarining uzoq davom etadigan sistemli kasalligi : ko'pincha umurtqa pog'onasining harakatsizlanishiga (suyaklanishiga) olib keladi.

spondylarthrosis- odam umurtqa pog'onasidagi mayda bo'g'imlarning xronik degenerativ kasalligi: ko'pincha umurtqa pog'onasining bel yoki bo'yin qismida paydo bo'ladi va spondilyoz bilan birga vujudga keladi.

3.myelo(s)-orqa miya

myelitis-orqa miyani yallig'lanishi

osteomyelitis-miya suyagini yallig'lanishi

myelinatio- rivojlanish va tiklanish jarayonida nerv tolasining o'q silindri atrofida myelin hosil bo'lish protsessi.

myelographia- umurtqa pog'onasi kanaliga uning o'tkazuvchanligini aniqlash , bitish (obturatsiya)ga olib keladigan protsessni topish va kanalning balandligi, uzunligi va xususiyatini bilish contrast moddalar yuborish.

myeloma- (myeloma ,mielomatoz va boshqalar), asosan skelet suyaklarining sistemli shikastlanishi, retikuloplazmatik hujayralarining o'sma tipida ko'payishi va suyaklarda destruktiv o'z o'zidan sinishga moyillik o'zgarishlari bilan karakterlanadi.

myelomalacia- orqamiyaning tromboz , emboliya yallig'lanish yoki bosilib qolish natijasida yumshashi.

myelomeningitis- orqa miya va pardalarining yallig'lanishi.

myelocytus- sitoplazmasida o'ziga xos donachalari bor ko'mik hujayrasi; ko'mik kasalliklarida, mielogen leykemiyada va b. da periferik qonda paydo bo'ladi.

myelocephalon- rombsimon miyaning orqa qismi , uzunchoq qismi.

4.polio(s)-kulrang

polymyelitis-markaziy nerv sistemasining viruslar keltirib chiqaradigan o'tkir

kasalligi.

polioencephalitis- bosh miya kul rang moddasining yallig'lanishi.

5.malacia-yumshash

osteomalacia- mineral moddalar almashinuvining buzilishi ; asosan suyak to'qimasining shikastlanishi bilan o'tib , suyaklar yumshab va qiyshayib qoladi.
myomalacia-mushaklarning yumshashi

6.cephalo-bosh

cephalalgia-bosh og'rig'i.

cephalohaematoma-chaqaloq boshining "qon o'smasi", kalla suyaklarining tashqi yuzasi bilan suyak usti pardasi qon quyulishidan hosil bo'ladi.

7.encephalo(n)-bosh miya

encephalopathia-bosh miyaning yallig'lanishiga aloqador bo'lmagan shikastlanishini ifodalaydigan jamlovchi termin.

encephalographia- oldinda kontrast modda yuborib , bosh miyani rengen nurlari bilan tekshirish metodi.

encephalon- organizmning barcha funksiyalarini boshqarib turadigan regulyator: oldingi miya , o'rta miya, ortqi miya , uzunchoq miyadan tashkil topgan.

encephalocle- miya churrasi ;kallaning muqsonli joyidan miya moddasining tug'ma yoki bo'rtib chiqishi .

8.megalo(s)-katta

hepatomegalia-jigarning haddan tashqari kattalashishi.

macroscopicus - "asbobsiz" ko'rish

megaloblasti- yetilmagan yadrosi bor qizil qon hujayralari.

megacolon- odam yo'g'on ichagining qisman yoki boricha kattalashuvi.

megalosplenialoqning haddan ortiq katta bo'lishi ; ko'pincha qon kasalliklarida paydo bo'ladi.

megalocephalia- miyaning bir me'yorda tekis (proportsional) bosh istisqosiz kattalashuvi.

megalocytus- bir tekis toq bo'yalgan anomal eritrotsit (mas; xavfli kamqonlikda uchraydi)

9.meso(s)-o'rta

mesaxon- akson joylashadigan shvani hujayralarining qarama-qarshi qirralari yaqinlashishi natijasida hosil bo'ladigan ikki qavatli parda.

mesaortitis – aorta devorining (o'rta va tashqi qavatlarining) yallig'lanishi.

mesarteriitis – arteriya devoir o'rta qavatining yallig'lanishi.

mesenterium – (mezenteriy,ichak tutqich) qorindagi har bir a'zo oyoqchasini qoplab qorin devoriga biriktirib turadigan qorin pardasining burmasi.

mesenchyma – pusht biriktiruvchi to'qima.

mesoadenitis (mezenterint)- bolalik va yoshlik davrida uchraydigan ichak tutqichlar limfatik bezlarining yallig'lanishi.

mesovarium –tuxumdon tutqichi; bachadon serbar boylamining orqa yadrosi qismi.

mesogastrium – qorinning o'rta qismi , me'da tutqichi.

mesoderma (mesoblastys)- pusht o'rta yaprog'i yoki blast.

mesocolon –yo'g'on ichak tutqichi.

mesosalpinx- bachadon nayi tutqichi, bachadon serbar boylamining qismi.

mesencephalon – bosh miyaning Varoli ko'prigi va oraliq miya o'rtasida joylashgan qismi.

10.**micro(s)**-kichik

microscopium- ko'z bilan bevosita tekshirib bo'lmaydigan mayda narsalarni ko'rish uchun ishlatiladigan optik asbob.

microcythaemia-qonda mayda qon tanachalari bo'lishi .

microelementa- o'simlik va hayvonlar organizmida juda kam miqdorda bo'ladigan kimyoviy elementlar.

microchirurgia(micrurgia) - (hujayralarning mikroskop xirurgiyasi)- tsitologik tekshiruvlarda metodik usullar majmuasi. Shu usullar bilan hujayrada har xil operatsiyalar o'tkaziladi: dorilar yuboriladi,hujayraning tarkibiy qismlarini kesib olib tashlanadi yoki boshqa joyga o'tkaziladi, hujayra kesiladi, igna sanchiladi.

11.**oligo(s)**-kichikroq

oligaemia-qon miqdorining kamayishi

oligophrenia- sababiga ko'ra har xil tug'ma esi pastlik va rivojlanmay qolishidan iborat kasalliklar guruhi

oliguria – buyraklar ajratadigan siydik miqdorini kamayishi.

12.**phobia**-qo'rqish

cancrophobia-xavfli o'sma(rak) kasalligiga yo'liqib qolish vahimasi(qo'rqish).

cremnophobia – pastlikdan qo'rqish.

megalophobia – normaga nisbatan kattalashib ketishdan qo'rqish .

obezophobia – semizlikdan qo'rqish.

plegophobia – shol bo'lishdan qo'rqish.

7- Qism

1.**myce(s)**-zamburug'

mycosis-odam va hayvonlarning zamburug'li kasalliklari

dermatomycosis-terining zamburug'li kasalligi

2.**mneme(mnesia)**-xotira

mnemastenia-xotira kuchsizlanishi.

amnesia-xotiraning yo'q bo'lishi.

3.**tropos**-yo'nalish

4.**topo(s)**-joy

topalgia-joy og'rig'i.

topophobia- joydan qo'rqish

5.**rrhagia**-qon oqishi

haemorrhagia-qon tomir devori buzilishi natijasida undan qon oqishi, gavda bo'shliqlariga va to'qimaga qon quyilishi.

6.**rrhaphia**-tikish

gastrrraphia-me'dani tikish

angiorrhaphia-qon tomirni tikish

enterorrhaphia-ichakni tikish

11.**gyne**-ayol

gynaecologia-ayollar jinsiy kasalliklarini o'rganadigan fan .

gynaecomastia- erkaklar ko'rak bezlarining kattalashishi.

12.**pyr**-issiq

amidopyrinum-amidopirin

pyrogenesis-tana haroratining ko'tarilishi

13.**chroma**-rang

achromatopisia-rangni ko'rmaslik.

chromatodysopia-rangni ko'rishni buzilishi

chromatinum- DNK va gistonlar tarkibiga kiradigan murakkab oqsil;yadro hujayralarining asosiy bo'yoqlar bilan yaxshi bo'yaladigan moddasi.

chromatophori- sitoplazmasida ko'p miqdorda pigment donachalari bor hujayralar.

chromoproteida- murakkab oqsillar; oqsilning rangli prostetik grupp bilan birikmasi.

chromosomata- hujayra yadrosining ipsimon, o'z-o'zidan paydo bo'ladigan murakkab taxassuslashgan , irsiyat faktorlari(genlar)ni chiziq tarkibida tutgan struktur elementlar.

8-Qism

1.**steno(s)**-stenia- kuch

asthenia-umumiy holsizlik; astenik sindrom- jismoniy va aqliy ishga qobiliyatning uzoq vaqt yo'qolishi yoki tez charchash va toliqish bilan ifodalanadigan kuchsizlik.

myasthenia-mushaklar kuchsizlanishi va patologik toliqishi bilan xarakterlanadigan kasallik.

angiasthenia-tomirlar kuchsizlanishi

2.**plastica**-asl holga keltirish uchun o'tkazilgan plastik operatsiya

blepharoplastica-qovoqlar va qismlarini tiklash maqsadida o'tkaziladigan plastik operatsiya

3. **plegia**-falaj

irioptegia- ko'z rangdor pardasi falaji.

cardioptegia- yurak falaji, yurak zarbasi.

4. **chylo**(s)-sut shirasi

chyluria-buyrakning kengaygan limfa tomirlaridan chiqadigan sut shirasining siydikda bo'lishi.

chylus- sut shirasi; qorin bo'shlig'ining limfa tomirlari bo'ylab ichaklardan ko'krak yo'liga oqadigan sutsimon oq (tarkibida yog'lar borligidan) suyuqlik.

5. **odonto**-tish

odontalgia- tishlardagi og'riq.

odontoblasti- tish dentini hosil qiladigan biriktiruvchi to'qima hujayralari.

tumores odontogeni- odatda jag'larda uchrab, tish hosil bo'lish protsessi bilan bog'langan o'smalar guruhi.

odontologia- tish kasalliklari va ularni davolash haqidagi ta'limot; stomatologia bo'limi.

odontoma- har xil (yumshoq va qattiq) tish to'qimalari yig'indisidan iborat o'sma (tishda o'sma)

odontorrhagia-tishni oldirgandan so'ng ko'p qonashi

odontitis-tishning yallig'lanishi

6. **onco**(s)-o'sma

oncologia-o'smalar haqidagi meditsina bo'limi

8. **pneumo**(n)-o'pka

pneumolithus-o'pkadagi tosh bo'lib qotib qolgan tuzilma.

pneumonia-o'pkaning yallig'lanishi

pneumoectomia-o'pkani batamom olib tashlash operatsiyasi.

pneumosclerosis-o'pkalarda chandiq biriktiruvchi to'qima o'sib ketishi, ular funksiyasini buzilishiga olib keladi.

pneumotherapia- zaryadsizlantirilgan yoki elektr zaryadi bilan boyitilgan havoni nafasga olish yordamida (pnevmatik kamerada) o'pka kasalligini davolash.

pneumotomia-o'pkani qirqish. O'pkadagi yiringli bo'shliqni ochish uchun qo'llaniladigan operatsiya.

pneumothorax-plevranning vistseral va parietal varaqlari o'rtasida havo yig'ilishi bilan xarakterlanadigan patologik holat.

P.artificialis- sun'iy pnevmotoraks- davo maqsadida plevra bo'shlig'iga havo yuborish.

oedema pulmonum- pnevmoedema – o'pkalarning kerkishi.

9. **pyo(n)**-yiring

pyodermia – yiring hosil qiluvchi kokklar ta'sirida terining yiringli shikastlanishi.

pyometra- bachadon ichida yiring to'planishi.

pyopericardum-yurak xaltasida yiring to'planishi.

pyophtalmia-ko'z sohasining yiringli yallig'lanishi .

pyosalpinx- bachadon nayi(Fallopiy nayi) da yiring to'planishi , yiringli xaltaga aylangan bachadon nayi.

10. **kinesi(s)**-harakat

kinesitherapia- aktiv va passiv harakatlar bilan davolash; davolash gimnastikasi.

kinaesthesia- tananing bironta qismi holatini yoki harakat yo'nalishini sezish.(mushak sezishi).

11. **thrombo(s)**-quyuqlanish

thrombinum (thrombosinum)- qonning ivishiga olib keladigan ferment.

thrombosis - tomirlarda tromblar hosil bo'lish protsessi, bu qon oqishini sekinlashtiradi yoki to'xtatadi.

thrombophlebitis - venalarning tromblar tiqilib qolishidan vujudga keladigan yallig'lanish.

thrombocytosis-qonda trombositlar(qon plastinkalari) sonining ko'payishi.

12. **toxico(s)**-zaxarlanish

toxaemia- organizmning toksinlardan zaharlanishi (qonning zaharlanishi)

toxicologia-zaharlar , ularning organizmga ta'siri, zaharlanishga qarshi kurash va ularni davolash to'g'risidagi ta'limot.

toxinum-zahar, ayrim hayvonlar va o'simliklar hosil qiladigan bakteriyalardan ajralib chiqadigan zaharli moddalar.

toxoplasmosis- zoonozlar guruhidagi protozoy etiologiyali kasallik.

9 –Qism

1. **mania**-biror narsaga istak paydo bo'lishi

megatomania-buyuklik maniyasi (ruhiy bemorlarda uchraydi).

2. **pepsis**-ovqatni hazm qilish

pepsinum-me'da shirasining asosiy proteolitik fermenti; proteinazlar guruhiga kiradi. Oksidlarni polipentidlargacha parchalaydi.

3. **sepsis**-chirish

sepsisaemia-organizm qonining (yiringlashi)infeksiyon jarayon sababli paydo bo'lgan infeksiyon kasallik(chirish, yiringlash)

4. **splanchno(n)**-ichki a'zolar

splanchnologia- anatomiyaning ichki organlarning tuzilishini o'rganadigan bo'limi.

splanchnomegalia- ichki organlarning kattalashishi.

splanchnoptosis- ichki organlarni o'z joyidan siljishi.

5.lympha-limfa

lymphadentis-limfa tugunlarning o'tkir yoki surunkali yallig'lanishi.

lymphadenoma- linfasimon va bez tarkibiy qismlaridan tuzilgan xavfsiz o'sma.

lymphangioma- limfatik tomirlardanhosil bo'lgan yangi tuzilma; limfatik tomirlar rivojlanishining illati.

lymphangitis- limfatik tomirlarning yallig'lanishi.

lymphangiectasia- limfatik tomirlarning kengayishi

lymphagranulomatosis- limfatik tugunlarning o'smasimon o'sishlari bilan kechadigan kasallik.

lymphapenia- periferik qonda limfotsitlar sonining kamayishi.

lymphasarcoma-limfo retikulyar to'qimadan rivojlanadigan xavfli o'sma.

lymphostasis-limfa oqimining to'xtab qolish.

lymphocytosis-periferik qonda limfositlar sonining ko'payishi; surunkali yuqumli kasalliklarda kuzatiladi.

6.phone-tovush

phonocardiographia- yurak ishidan vujudga keladigan tovush hodisalarini qayd qilish va ularni izohlashdan iborat yurak – tomirlar sistemasini tekshirish metodlaridan biri.

phonendoscopium- tovushlarni kuchaytiradigan,eshitib ko'rish uchun ishlatiladigan asbob .

photophobia- yorug'likdan qo'rqish, yorug'likka qaray olmaslik.

7.phyton-o'simlik

phytnotherapia-dorivor o'simliklar bilan davolash.

III-QISM

Dorishunoslik iboralari.

Retsept

1-Dars

1-§.Dorivor vositalarning nomlanishi

Dorivor vositalarning nomeklaturasi bu hozirgi davrda qo'llanilayotgan barcha dorivor vositalar nomining yig'indisidir.

Dorivor vosita – bu mamlakatning shunday vakolatga ega bo'lgan idorasining odam yoki hayvonlarni kasalliklarini davolash, oldini olish yoki aniqlash maqsadida belgilanadigan tartibda ishlatish uchun ruxsat etilgan farmakologik vositadir.

Dorivor vositalar sifatida qo'llaniladigan organik kimyoviy moddalar ikkita nomga ega: ilmiy/sistematik(tizimli)/va trivial/shartli(odatdagi)/.

“**Trivial**” so'zi lotincha – “**trivialis**” odatdagi, oddiy so'zidan kelib chiqqan. Ilmiy nom dorivor moddalarning kimyoviy tarkibini ifodalaydi. Lekin ilmiy nomlar uzun, o'qilishi qiyin bo'lganligi sababli ularni tibbiyotda ishlatish noqulaylik tug'diradi. Shuning uchun dorivor vositalarning ilmiy emas balki trivial nomlari qo'llaniladi.

Misol uchun:

Ilmiy nomlanishi	Trivial nomlanishi
1.Fenil 2,3-dimetil, 4. Metilamina pirazon-5-N-metasulfanat natriy	Analgin
Trans-9,13-dimet-71,1,5-trimetsiklogeksin-5-6-nonatetrasin-7,9,11,13	Retinol/Vitamin A

Dorivor preparatlarning trivial nomlarini nomeklatur komissiyasi beradi. Bunday nomlar quyidagi talablarga to'g'ri kelishga intiladi: qisqalik, talaffuz osonligi, berilgan nomlarning boshqalardan fonetik farqlanishi bilan trivial nomlar to'g'ri belgilarni ifodalaydi:kimyoviy tarkibini,farmokologik guruhga mansubligini,davolash ta'sirini va hokazolarni.

Trivial nomlar quyidagi usullar bilan farqlanadi: bitta asosga ega bo'lgan hamda ikkita va undan ortiq asosga ega nomlar.

a)Bitta asosga ega bo'lgan nomlarni **-in** yoki **-ol** suffikslarini qo'shish bilan hosil qilish mumkin. Misol uchun:

Streptomycinum/asos/**Streptomyc**, **-in** suffiks/

Mentholum/asos**Mentha**-/yalpiz/**-ol** suffiks/

b) Perefeksli- suffiksli usulda asosga perefiks/old qo'shimcha/ va suffiks qo'yiladi. Misol uchun.

Antifebrinum, **Antistruminum**,

anti- (qarshi)-old qo'shimcha,**-in** suffiks

febris, **is**, **f** –isitma ko'tarilishi

struma, **ae**, **f** –bo'qoq

II. Ikkita va undan ortiq asosga ega bo'lgan nomlar quyidagi usullar bilan hosil bo'lishi mumkin.

a) Qo'shish: bu usulda asoslar interfiks/ birlashtiruvchi unli/ yordamida yoki unsiz birlashadi.

Misol uchun:

Haematogenum –gematogen

Haemat+o+gen paydo bo'lishi ,rivojlanish /

Apilacum-apilak

/apis – ari –lac-sut/

b) “Abrevatsiya” – qisqartirish so'zi lotincha “**brevis**” kalta so'zidan olingan. Bu usul bilan so'zlardan ajratib olingan ma'noli bo'laklarning qo'shilishidan qisqartirilgan murakkab so'zlar hosil bo'ladi. Bunday so'zlar abbreviatura deb ataladi:

Misol uchun:

Analphenum-tugmachasimon dorining nomi

Analginum dan – **anal** qismi, va

Phenacetinum dan – **phen** olingan.

v) Abbrevatsion suffiksli usulda abbreviaturaga suffiks qo'shiladi

Neriolonum/ /**Nerium oleander** – Sambitgul/.

Dorivor vositalarning nomlanishida abbreviatura keng qo'llaniladi.

2-§. I. Ma'noli so'z yasovchi qismlar va ularning ma'nolari

Ma'no beruvchi qism	Ta'rif-tavsif ma'nosi	Misollar
Aeth-	etil	Aethasolum, Aethacridium
Benz-	benzol guruni	Benzonaphtholum Benzelpencillinum
Glyc-, gluc-	shirin	Glucosum, Glocolon, Glycerinum
Hydr-	suv, vodorod	Hydrocortisonum, Hydroperitum
-Iod-	yod	Diiodthyrazinum
Mers-	simob	Mercoral, Mercurphyllinum
Meth-	metil guruhi	Methylsulfazinum
Naphtha-	qora moy/neft/	Naphthalanum Naphthizonum
Oxy-	nordon, kislorod	Oxytetracyclinum, Oxacillinum
Phen-	fenil guruhi	Phenalginum, Phenabarbitalum,
Sulfa- Thio-	oltingugurt sulfat bu tarkibida oltingugurt	Norsulfasorum, Sulfapyridazinum

	atomi kiradigan birikma	Thiopentalum-natrium,tiaminum
-Zid-, -zin-, -zol-, -zon-	azot guruhi	Aminazinum, Norsulfazolum

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. O'qing va ma'lum chastotali bo'laklarni ajrating.

Hexamethylentetraminum, Phenolphtaleinum, Moffeinum – natrii benzoas , Methyl salicylas, Aethylmorphini hydrochloridum , Methylsulfazinum, Benzonaphtholum, Glycophage, Glyciranum, Mercloran, Mercaphamidum, Mercazolinum, Benzacillia, Benzestrolum,

2. Lotincha yozing:

Sulfadimezin, etilmorfin, etilmizol, benzobail, benzamil, glyutamizol, glikoran, gidroksidramin, gidrargirum, merkupurin, merkusal, metilprednizalon, tiodirin, metiluratsilum, naftanman, oksfedrin, oksolin, fentanil, fenilbutazol, sulfatiazol, sulfazin, tribuson, trimidasol,

3-§. II. Davolashda foyda beradigan preparat /dori nomlari/ ning ma'noli so'z yasovchi qo'shimchalari

Bo'laklar ma'nosi	Davolashda foyda beradigan preparat ma'nosi	Misollar
1.aller- (g) -anth-, - phyll-	allergiyaga qarshi	Allergol, Strophanthus Platyphyllum
2.-vas-, -angi-	tomirning kengayishi	Divascol, Angitol
3.-somm-, -barb -dorm-	uxlatuvchi	Barbamyllum, Corbamalum Somnafin, Dormital,
4.-bil-, -chol- (col)	o'tga taalluqli	Bilergenum, Cholamin, Etacol, Choleving
5.-cor-, card	yurakka oid	Vasocor, Cardiovalenum,
6.-dol-, -alg-, -aesthes-	og'riq bosuvchi	Anaesthesinum, Promedolum, Analginum
7.-flog-, - phlog -	yallig'lanishga qarshi	Floginal, Phlogex
8.-haemat-, - aemia	qonga oid	
9.lax-	surgi	Acetolax, Laxasept
10.-press-, -tens-	gipertoniya qon bosimini tushiruvchi	Depressan, Protensin
11.-pyr-	isitma pasaytiruvchi	Amidopyrinum
12.-sed-	tinchlantiruvchi	Sedeval
13.-stress-, - tranqu-	tinchlantiradigan	Anastress, Tranquil
14.-ur-	siydik haydovchi	Diuremetan, Saurin

15.-verm-, -helm (int)-	gijjaga qarshi	Univerm,Helmintin
16.-vom(it)-	qusishga qarshi	Vomital, Emetiral
17. –test-,vir-	erkak jinsiy organlaridan tayyorlangan	Agovirin, Testosteronum
18. –myco-	zamburug'larga qarshi	Mycoseptinum
19. – sept-	zararsizlantiruvchi	Enteroseptolum
20.-thyr-	qalqonsimon bez faoliyatiga ta'sir etuvchi	Thyrotropinum

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. O'qing va ma'lum chastotali bo'lak (ma'noli so'z yasovchi)larini ajrating.

Promedolum , Flogodin, Amydopyrin, Tenormal, Anacardiol, Sedrol, Prodorm, Cardiotoxin, Pertranquile, Vasodilan, Tranquisan, Novalgin, Allergysin, Sedanyl, Morphocyclinum, Butaflogin, Cyslodorm, Nepressol, Anaestress, Allercur, Isotensin, Dipidolor.

2. Lotincha yozing.

Anestezin, barbamil, piranal, amidapirin, teofilin, platfilin, strofantin, angiotrafin, divaskol, stenkord, barbital, algolizin, depredol, dolatin, xolevid, morfotsiklin, lanokordal, apressin, angiotrofin, tensional, tensatrin, tetrakor, algokalmin, dipiron

4-§. III.Dori nomlarini yasalishida qo'llaniladigan ma'noli so'z yasovchi qismlar

Bo'laklar	Ta'rif-tavsif/ma'nosi qism/	Misollar
1.-andr- -stan- -ster- -test-, -vir-	androgenlar erkak jinsiy garmonlarning preparatlari	Androtin, Testobolin, Testaform, Sterandril, Oraviron, Proviron-Depot
2.–apis-	ari(zahari)	Apisarthronum
3.–cain-	mahalliy og'riqni qoldiruvchi, yo'qotuvchi	Novacainum
4. -cid(lot. occidere-o'ldirmoq)	mikrobgaga qarshi	Streptocidum
5. -cillin-	antibiotik penicilinlar	Penicillinum
6. -cyclin-,	tetratsiklin hosilalari	Tetracyclinum
7. -mycin-	mikrobgaga qarshi	Erythromycinum
8. -cort-	buyrak usti bezi po'stlog'i garmonlari	Corticomycetinum
9. –oestr-	ayollar jinsiy gormonlarining preparatlari	Oestradiolum
10.-viper-	ilon zaharidan tayyorlanadi	Viprosalum
11.-vit-	vitaminlar	Undevit_

Chastotali bo'laklar dorivor preparat nomida ko'p qo'llaniladigan so'z bo'laklari. Har bir chastotali bo'lak o'zining alohida ma'nosiga ega hamda preparatlar to'g'risida u yoki bu ma'lumotni beradi.

Chastotali bo'laklarni va ularning ahamiyatini bilish juda ko'p miqdordagi dori nomlarini tushinib olishga hamda dorivor preparatlarning nomini to'g'ri, xatosiz yozishga yordam beradi.

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. O'qing va ma'lum ma'noli so'z yashovchi qo'shimchalarni ajrating:

Biltrastum, Synoestrolum, Methycillinum–natrium, Oxytetracyclinum,
Testosteronum, Triiostrostum, Primotest, Androlum, Adicillin, Oestroben, Stanolon,
Pantocidum, Trichomonacidum, Apilacum, Biomycinum.

2. Lotincha yozuvda ifoda eting/yozing/

Androtardil, aplakol, kartikotropin, estrogenin, testoviron, vipratoks, ampitsillin,
trigidrat, atsignost, adenovit, biligrafın, sestotsid, daunomitsin, dekortin, dixisterol,
eritromitsin, fosfat, fugatsillin, marevid, mastered, metitsillin-natrit, navokain,
nilatsid, estramen, pantokain.

3. Quyidagi o'simliklar nomidan alkaloidlar/asosiy o'simliklarda uchraydigan azotli organik moddalar gruppasi/ni hosil qiling:

Lobeli/ia/ -lobelia
Papaver-ko'knori
Strychn/os/ -kuchala daraxti
Theobrom/a/ -shokaladli daraxt
Ephedr/a/ -xitoycha guttapercha daraxti
Sphaerophys/a/ -sferofiza
Veatr/um/ -morolquloq/bot/

4. Ma'nosiga qarab alkaloidlar/glyukozidlar/va o'simliklar guruhiga ajrating:

Coffea, ae, f; Hyoscyamus, i, m; Ruta, ae, f; Atropinum, i, n; Papaverinum, i, n;
Salsola, ae, f; Ephedrinum, i, n; Strychninum, i, n; Papaver, eris, n; Lobelia, ae, f;
Rutinum, i, n; Ephedra, ae, f; Coffeinum, i, n; Hyoscyaminum, i, n; Lobelinum, i, n;
Strychros; Atropa, ae, f; Salsolinum, i, n.

5. O'zbekcha yoki ruscha yozing:

Acedinum, Phasphacolum, Polyglykinum, Quateronum, Norsulfazolum, Analginum,
Mentholum, Phthivazidum, Naphthizinum, Aethazolum, Penicillinum,
Erythromycinum

5-§.DORI NOMLARINI DORI SHAKLLARI BILAN QO‘LLANILISHI

1. Agar dori (preparat) nomi dori shakli bilan kelsa, birinchi dori shakli bosh kelishik birlikda, so‘ngra dori nomi qaratqich kelishigi birlikda bosh harf bilan yoziladi.

Streptotsid mazi – **Unguentum Streptocidi**

Novakain mazi – **Unguentum Novacaini**

Vazelin moyi – **Oleum Vazelini**

2. Kombinirovanni(murakkab) dori nomlari qo‘shirnoqqa olinib, bosh kelishik birlikda ifodalanadi:

«Urosal» tabletkasi – **Tabulettae «Urosalum».**

«Kalendula» mazi – **Unguentum «Calendula».**

3. Agar dori shaklini aniqlovchisi (moyli, spirtli...) bo‘lsa dori nomidan so‘ng kelib, dori shakli bilan moslashadi:

Sinestrolning moyli eritmasi – **Solutio Synoestrolis oleosa.**

Tetratsiklinning qobiqqa o‘ralgan tabletkalari – **Tabulettae Tetracyclini obductae**

4. Agar dorivor o‘simliklarning qismini bildiruvchi (barg, gul, ildiz....) aniqlovchi kelsa, dorivor o‘simlik nomidan oldin qaratqich kelishigi birlik yoki ko‘plikda tarjima qilinadi:

Valeriana ildizining damlasi – **Infusum radices Valerianae**

Chayono‘tning barglari – **Foliorum Utricae.**

6-§. DORI SHAKLLARI HAQIDA QISQACHA MA‘LUMOT

Dori moddalarini chiqarish va yozish

Dori shakllarini mumkin qadar o‘qishga qulayligidir. Dori shakllarining qattiq, suyuq, yumshoq bo‘lishi uning tayyorlanishga bog‘liq.

Tabuletta, ae f-tabletka(tugmachasimon dori shakli)

Ichish, sirtidan ishlatish yoki in‘eksiya qilish (tegishli erituvchida eritilgandan so‘ng) uchun mo‘ljallangan, dorivor moddalarni presslab olingan, dozalangan qattiq dori turi

Tabulettae Analgini

Tinctura, ae, f –nastoyka

Ichishga yoki sirtidan ishlatishga mo‘ljallangan, dorivor o‘simlik mahsulotining qizdirilmagan va spirtli, spirt-suvli, spirt-efirli tiniq ajratmasidan iborat bo‘lgan suyuq dori turi

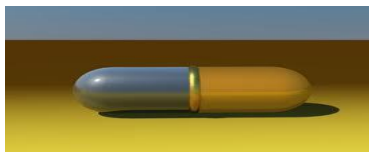

Tinctura Convalariae

Capsula, ae, f – kapsula (qoplamali dori)

Ichish uchun mo'ljallangan ichiga dorivor vosita solingan g'ilof(jelatin, kraxmal yoki boshqa polimerlardan tayyorlangan) dan iborat bo'lgan dozalangan dori turi

Pilula, ae, f-hab dori

Ichishga mo'ljallangan, tarkibida dorivor vosita va yordamchi moddalar bo'lgan bir xil plastik massadan tayyorlangan sharcha holidagi dozalangan qattiq dori turi .

Pilula Nitroglycerini

Pasta, ae, f – pasta(xamirsimon modda)

Tarkibida 20-25% dan ortiq kukun holidagi moddalar bo'lgan suyuq surtma

Pasta Jodoformii

Sirupus, i, m –sharbat

Ichish uchun mo'ljallangan , qandning suvdagi konsentrlangan eritmasidagi dorivor moddalarning eritmasidan iborat suyuq dori turi.

Sirupus Althaeae

Sirupus Rhei

Infusum, i, n – damlama va decoctum,i,n-qaynatma

Ichish yoki sirtidan ishlatishga mo'ljallangan dorivor o'simlik mahsulotining suvli ajratmasi yoki shu maqsad uchun maxsus tayyorlangan konstantrant eritmasidan iborat bo'lgan suyuq dori turlari

Damlama va qaynatma bir-biridan tayyorlash usuli (olov ustida yoki suv hammomida qizdirish va keyinchalik damlash vaqti) bo'yicha farq qiladi.

Damlama-dorivor o'simlikning yumshoq qismidan tayyorlanadi. Qaynatma- dorivor o'simlikning dag'al qismidan tayyorlanadi.

Infusum radices Valerianae **Infusum foliorum Digitalis**

Extractum, i, n – ekstrakt

Ichishga yoki sirtidan ishlatishga mo'ljallangan, dorivor o'simlik mahsulotining konsentrlangan ajratmasidan iborat bo'lgan quyuq dori turi.

Extractum Crataegi fluidum

Extractum foliorum Digitalis

Emulsum, i, n – emulsiya

Ichish, sirtidan ishlatish yoki in'eksiya qilish uchun mo'ljallangan, o'zaro aralashmaydigan suyuqliklardan iborat despers sistemadan tashkil topgan suyuq dori turi .

Emulsum Synthomycini

Unguentum, i, n – quyuq surtma

Sirtidan ishlatishga mo'ljallangan yopishqoq kondensatsiyali yumshoq dori turi

Unguentum Xeroformii **Unguentum Streptocidi**

Linimentum, i, n -suyuq surtma

Sirtidan qo'llaniladigan, tana temperaturasida eriydigan quyuq suyuqlik yoki dirildoqsimon massadan iborat dori turi

Linimentum Synthomycini

Aërosolum, i, n – aerazol

Gaz yoki gazlar aralashmasidan iborat dispers muhitdan qattiq modda zarrachasi yoki suyuqlikdan iborat dispers fazadan tashkil topgan, maxsus qolip yordamida olinadigan dispers sistemali dori turi.

Aërosolum Camitoni

Pulvis,eris, m - kukun, poroshok

Ichish, sirtidan ishlatish yoki in'eksiya qilish (tegishli erituvchida eritilgandan so'ng) uchun mo'ljallangan kukun holdagi qattiq turi. Kukunlar yirik(pulveres grossi),mayda (pulveres subtiles) va juda mayda (pulveres subtilissimi)turga bo'linadi. Kukunlar oddiy murakkab bo'lishi mumkin . Bir dori

moddasidan tashkil topgan kukun oddiy (pulvis simplex) , ikki va undan ortiq dori moddasidan tashkil topgan kukun murakkab (pulvis compositus) dori deyiladi.

Pulvis Ampicillini
Pulvis Amidopyrini

Solutio, onis, f – eritma

In'eksiya qilish, ichish yoki sirdan ishlatish uchun mo'ljallangan bitta yoki bir nechta dorivor moddalarni eritish yo'li bilan olingan bir xil tiniq suyuq dori turi. Eritma suvli (solutiones aquosae) ,spirtli (solutiones spirituosae) yoki moyli (solutiones oleosae) bo'lishi mumkin.

Solutio Synoestrolis oleosa
Solutio Jodi spiritiosa

Species, ei, f –yig'ma

Ichish yoki sirdan ishlatishga mo'ljallangan damlamalar va qaynatmalar tayyorlash uchun qo'llaniladigan maydalangan yoki butun bir necha tur dorivor o'simlik mahsulotining va ba'zan dorivor vositalar qo'shilgan aralashmasi.

Species antiasthmaticae
Species pectoralis

Dorivor o'simliklarning qismini bildiruvchi so'zlar

herba,ae, f - o't

folium,i,n- barg

flos,floris,m- gul

fructus,us,m- meva

radix,icis,f- ildiz

rhizoma,atis,n- ildizpoya

semen,inis,n- urug'

gemma,ae,f-kurtak

Mustaqil ishlash uchun mashlar

1. Dorivor moddalar va preparatlar nomini o'qing. Sizga tanish bo'lgan ma'no beruvchi qo'shimchalarni ajrating va tarjima qiling.

Valocordinum, Cocarboxylasum, Morphinum, Testoenatum, Mycosolon, Bicillinum, Rifothyroinum, Mammophysinum, Oetronum, Erythromycinum, Valosedan, Polyoestradiolum, Pharyngosept, Adrimycinum, Mycoseptin, Chinocidum, Kanamycinum, Methicillinum, Norsulfazolum, Sulfzinum, Pyocidum, Adrenalinum, Gonodotropinum, Somatotropinum, Novocainum, Haemodesum, Enterodesum, Panangin, Quadevitum, Novurit, Urodanum, Rifamycinum, Synoestrolum, Gentamycinum, Synthomycinum, Barbamylum, Leucogenum, Laevomycesinum, Glycerinum, Glucosum, Asthmatinum, Anaesthesinum, Hydrocortisonum.

2. O'zbek tiliga tarjima qiling.

Folium Belladonnae, folia Helianthi, oleum Amygdalarum, oleum Anisi, tinctura Erysini, aërosolum "Cametonum", extractum Strychni, extractum Convallariae, granula Amydarini, suppositoria oleum Cacao, decoctum foliorum Salviae

3. Lotin tiliga tarjima qiling.

Arpabodiyon moyi, kanakunjit moyi, ravoch sharbati, mavrak barglarining damlamasi, gazako't ekstrakti, chayono't barglarining damlamasi, do'lana nastoykasi, shaftoli moyining emulsiyasi, tetrotsiklin mazi, daktinomitsin eritmasi, follikulinning moyli eritmasi, yodning spirtli eritmasi, "Flakarbin" granulalari, "Undevit" drajesi, streptotsidning suyuq surtmasi, marvaridgul o'ti.

7-§. LEKSIK MINIMUM

1. Aloë, Aloës, f – sabur, alloy	2. Althaea, ae, f – gulhayri
3. Belladonna, ae, f – belladonna	4. Chamomilla, ae, f – moychechak
5. charta, ae, f – qog'oz	6. Convallaria, ae, f – marvaridgul
7. gutta, ae, f – tomchi	8. Mentha, ae, f – yalpiz
9. tinctura, ae, f – spirtli eritma	10. Valeriana, ae, f – valeriyana
11. spirituosus, a, um – spirtli	12. destilatus, a, um – tozalangan
13. fluidus, a, um – suyuq	14. oleosus, a, um – moyli
11. comphoratus, a, um – kamforaga oid	

O'qing va sizga tanish bo'lgan so'zlarni lotincha yozilishini esda saqlang.

1. ampulla, ae, f – ichiga dori quyib og'zi payvandlangan naycha
2. capsula, ae, f – kapsula, qobiq
3. massa, ae, f – miqdor
4. mixtura, ae, f – aralashma
5. pasta, ae, f – xamirsimon modda (pasta)
6. pilula, ae, f – hab dori (pilyula)

7. tabuletta, ae, f – tugmachasimon modda (tabletk)
8. dragee – qattiq dori shakli (draje, fr)
9. extractum, i, n – so‘rim (ekstrakt / o‘simliklardan suv va suv spirt yordamida tayyorlangan kontsentrlangan dori turi/)
10. linimentum, i, n –suyuq surtma(liniment)
11. aërusolum, i, n –aerozol
12. suppositorium, i, n –shamcha

Nota bene!

Optimum medicamentum quies est – Tinchlik eng yaxshi davodir.

Medica mente, non medicamentis – Dori bilan emas, aql bilan davola.

2-DARS

8-§. FE'L (VERBUM)

To‘rt turlanish . Noaniq forma. Buyruq va shart mayli

Predmetning ish- harakatini ifodalovchi so‘z turkumiga fe‘l deb ataladi. Lotin tilida fe‘l o‘zbek tilidagidek shaxs, son va mayl bilan tuslanadi. Lotin tilida fe‘llar to‘rtta turlanishga ega.

Noaniq formada ularning barchasi –**re** qo‘shimchasi bilan tugaydi. 1-,2-,4- turdagi turlanishga kiruvchi fe‘llarning noaniq shaklidan –**re** va 3-turdagi turlanishga kiruvchi fe‘llardan esa –**ere** qo‘shimchalarini olib tashlab fe‘llarning negizi hosil qilinadi

I-turlanishli fe‘lning asosi –**a**

II turlanishli fe‘lning asosi–**e**

III turlanishli fe‘lning asosi – undosh bilan

IV turlanishli fe‘lning asosi –**i** bilan tugaydi.

Turlanish	Noaniq forma	Asos	Buyruq mayli
I	Dare – bermoq	Da.	Da-ber
II	Miscere- aralashtirmoq	Misce	Misce –aralashtir
III	Sol vere- eritmoq	Solv	Solve-erit
IV	Audire- eshitmoq	Audi	Audi – eshit

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki buyruq maylini hosil qilish uchun barcha 4 tala turlanishdagi fe‘llarning noaniq forma yasovchi qo‘shimchasini olib tashlash kerak.

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Fe‘llarni turlanishi va asosini aniqlang

legere –o‘qimoq ,sterilisare –qaynatib tozalamoq , recipere – olmoq,diluere – qo‘shmoq, valere – sog‘ bo‘lmoq, munire – himoya qilmoq, coquere – qaynotmoq , laborare – ishlamoq ,obducere – parda bilan qoplamoq.

2. Buyruq maylini hosil qiling:

conspergere – sepmoq, signare – belgilamoq, studere – o‘qimoq, extrahere – chiqarmoq, colare – suzmoq, sezmoq, solvere – eritmoq, miscere – aralash-tirmoq, addere – qo‘shmoq, finire – tugatmoq, vertere – ag‘darmoq.

3. Lotin tilidagi qayisi fe‘llar quyidagi so‘zlar bilan talaffuz qilinishini ajrating:

Sterilizatsiya, ekstrakt, filtr, finol, preparat, laboratoriya, auditoriya, lektsiya, formatsiya, filtratsiya.

9-§.SHART MAYLINING RETSEPTDA QO‘LLANILISHI

Retseptda lotin tilida ko‘p ma‘no beruvchi faqat bitta shart maylining ish harakatiga undash, buyurish ma‘nolari ishlatiladi. Retseptda qo‘llaniladigan buyruq maylining na‘munalari:

Da – ber	Misce – aralash-tir	Signa – belgila
Recipe – ol	Adde – qo‘sh	Repete – takrorla
Verte – ag‘dar	Sterilisa – qaynatib tozala	Consperge – sep

Shart maylining shakli ikki xil tarjima qilinadi:

1. Fe‘l bilan **bo‘lsin** so‘zi birgalikda

2. Fe‘lning noaniq formasi

Aralash-tirilgan bo‘lsin

Aralash-tirilsin.

Berilgan bo‘lsin!

Berilsin.

Faqat 3 shaxs birlik yoki ko‘plikda ishlatilib birlikda fe‘l negiziga **-tur**, ko‘plikda **-ntur** qo‘shimchalari qo‘shiladi.

Fio, fieri fe‘li – birlikda – **t**, ko‘plikda **-nt** qo‘shimchalariga ega bo‘ladi.

Retseptda qo‘llaniladigan shart maylining na‘munalari

1. **Detur** – Berilsin. Berilgan bo‘lsin.
2. **Misceatur** – Aralash-tirilsin. Aralash-tirilgan bo‘lsin.
3. **Signetur** – Belgilansin. Belgilangan bo‘lsin.
4. **Repetatur** – Takrorlansin. Takrorlangan bo‘lsin .
5. **Sterilisetur** – Qaynatib tozalansin. Qaynatib tozalangan bo‘lsin
6. **Dentur tales doses** – Shunday doza berilsin. Shunday doza berilgan bo‘lsin

Retseptda **fio,eri** fe‘li bilan qo‘llaniladigan shakllar:

Misce, fiat pulvis – Kukun hosil bo‘lgan aralash-tir.

Misce, fiat unguentum – Maz hosil bo‘lgan aralash-tir.

Misce, fiat linimentum – Liniment hosil bo‘lgan aralash-tir .

Misce, fiat pasta – Pasta hosil bo‘lgan aralash-tir.

Misce, fiat emulsum – Emulsiya hosil bo‘lgan aralash-tir.

Misce, fiat suppositorium – Shamcha hosil bo‘lgan aralash-tir .

Misce, fiat suppositorium vaginale – Qinli shamcha hosil bo'lgan
aralastir .

Misce, fiand pilulae –Aralastirib, hab dori tayyorlansin.

Misce, fiand species –Aralastirib, yig'ma hosil qilinsin .

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Otni kerakli sonda ishlatib to'ldirilsin .

a/ misce, fiat ...

 misce, fiand ...

 / suppositoria, rectalia, pulvis, pasta, globules, emulsum, spesies,
 linimentum, suspensio/

b/ detur ... denture ...

 /solutio, tabulettae, tales doses, unguentum, dragee/

c/ sterilisetur ... sterilisentur...

 / vitra, vitrum, solutiones, medicamentum

2. Tarjima qiling:

1. Vazelin moydan 5 ml qo'sh
2. 20,0 Kseraforma surtmasidan ol
3. Marvaritgul nastoykasidan 10 ml vavalerian nastoykasidan
 15 ml aralastirilsin
4. Qalampir yalpiz moyidan 3 ml qo'sh
5. 25,0 Sintomitsin suyuq surtma dorisidan ber.
6. Adrenalin eritmasidan 10 ml ber
7. Vazelinli moydan 20 ml qaynatib tozala
8. Dibazol va papaverindan berilgan bo'lsin
9. 6 miqdordagi shamchaberilgan bo'lsin
10. Evkalipt moyidan berilgan bo'lsin
11. Amidapirin eritmasidan berilgan bo'lsin
12. Valerianaildizi damlamasidan ber
13. Novakain eritmasidan qaynatib tozala
14. Surtma dori tayyorlangan bo'lsin
15. Ekstrakt berilsin
16. Qinli shamcha berilsin

LEKSIK MINIMUM

1. addo, ere 3-qo'shmoq
2. audio, ire 4-eshitmoq
3. curo, are 1-davolamoq
4. do, are 1-bermoq
5. finio, ire 4-tugamoq
6. misceo, ere 2-aralastirmoq
7. recipio, ere 3-olmoq
8. signo, are 1 – belgilamoq
9. steriliso, are 1 –qaynatib tozalamoq (sterilizatsiya qilmoq)
10. verto, ere 3-aylantirmoq, ag'darmoq

11. *salveo*, ere 2-sog'lom bo'lmoq, salom bermoq (salomlashyvdada ishlatiladigan fe'l)

12. *valeo*, ere 2 - sog'lom bo'lmoq (xayrlashuvda ishlatiladigan fe'l)

10-§. Dorivor o'simliklarning nomi

<i>Eucalyptus</i> , i, f	-evkalipt	<i>Menthe</i> , ae, f	- yalpiz
<i>Salvia</i> , ae, f	mavrak	<i>Crataegus</i> , i, f	- do'lana
<i>Frangula</i> , ae, f	- itjumrit	<i>Rheum</i> , i, n	- ravocho
	<i>Urtica</i> , ae, f	-	chayono't

Dorilarning nomlari

<i>Adrenalinum</i> , i, n	-adrenalin	<i>Amidopyrinum</i> , i, n	- amidopirin
<i>Dibazolum</i> , i, n	-dibazol	<i>Ichthyolum</i> , i, n	- ixtiol
<i>Norsulfazolum</i> , i, n	-norsulfazol	<i>Novacainum</i> , i, n	- novakain
<i>Papaverinum</i> , i, n	-papaverin	<i>Sulfadimezinum</i> , i, n	-sulfadimezin
<i>Synthomycinum</i> , i, n	-sintomitsin	<i>Xeroformium</i> , i, n	- kserform
<i>Oleum (i, n) Ricini (us, i, m)</i>	-kanakunjit moyi		
<i>Solutio Ammonii (um, i, n) caustici (us, a, um)</i>	-novshadil (ammoniy gidroksid) spirti		

Nota bene!

Radices litterarum amarae sunt, fructus dulces – Fanning ildizlari achchiq, mevalari esa shirindir.

Summum bonum medicinae sanitas – Salomatlik tibbiyotning oily maqsadidir.

3-DARS

RETSEPT

11-§. I. RETSEPT HAQIDA TUSHUNCHA

Retsept bu shifokorning dori tayyorlash, tayyorlangan dorini qabul qilish usullari ko'rsatmasi va davolash uchun bemorga berish kerakligi to'g'risidagi dorixonaga xat orqali murojjaat qilishi. "Retsept" so'zi/lot. **Receptum, i, n/** lotin tilidagi **reciperi**-olmoq fe'lidan yasalgan.

Retsept aniq va tushunarli siyoh rangda yoki ruchkada barcha ko'rsatilgan qoidaga asosan yoziladi. Retsept varaqasini to'g'rilashga yo'l qo'yilmaydi.

II. RETSEPT TUZILISHI

Har bir retsept 9 qismga bo'linadi:

1. **Inscriptio** – davolash muassasasini manzili va telefon raqami
2. **Datum** – retsept yozilgan kun, oy, yil
3. **Nomer aegroti** – bemorning ismi va sharifi
4. **Aestas aegroti** –bemorning yoshi
5. **Nomen medici** – shifokorning ismi va sharifi
6. **Designatio materiarum** – dorining nomi va miqdori

7. **Subscriptio** – dorixona xodimiga dori tayyorlash to'g'risida ko'rsatma
8. **Signatura** – belgilansin.
Har doim lotin tilidagi **Signa /Signetur/** belgilansin, belgilangan bo'lsin fe'li bilan bog'lanib, undan so'ng rus tilida yoki o'zbek tilida bemorga dorini qabul qilish usuli haqida ko'rsatma beriladi.
9. **Nomen et sigillum medici personale**-shifokorning imzosi va shaxsiy muhri

Retsept na'munasi

Inscriptio	Sog'liqni Saqlash Vazirligi	Davolash muassasasining nomi va muhri	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>																				
Datum	Retsept (Kattaga, bolaga – keraksizi o'chirilsin) << __ >> _____ 20__ -yil ■ (retseptning sanasi)																						
Nomen aegroti—>	Bemorning F.I.O _____																						
Aetas aegroti—>	Yoshi _____																						
Nomen medici—>	Shifokorning F.I.O _____																						
{invocation}_____—>	So'm	Tiyin	Rp: <i>Erithromycini 0.25</i>																				
{designation}_____—>			<i>D.t.d. N 20 in tab.</i> <i>S.kuniga 3 maratta 1 ta tabletkadan ichilsin.</i>																				
{matarium}																							
Subscriptio_____—>																							
Signatura_____—>																							
Nomen et sigillum personale medici—>	So'm	Tiyin	Rp: Shifokorning shaxsiy imzosi va muhri																				
Retseptning amal qilish muddati 10 kun, 2 oy (keraksizi o'chirilsin)																							

Retsept varaqasining orqa tomoni

Shifokorga eslatma

-davolash -profilaktika muassasasining shartli belgisi bosmoxona usulida bosiladi yoki to'rtburchak muhr qo'yiladi ;

- retsept lotin tilida tushunarli qilib , aniq harflar bilan siyohda yoki sharikli ruchkada yoziladi, retseptni tuzatish man etiladi ;

- bir retsept varaqasida tarkibida zaharli yoki nasha moddasi bo'lgan bitta dori yoki ikkita oddiy va kuchli ta'sir etuvchi dori bo'lishi mumkin ;

- faqat qabul qilingan qistqartma otlarning shartli belgisi yozilishi kerak ;

- qattiq va sochiluvchan moddalar – grammlarda (0,1 ; 0,001 ; 1,0) , suyuqliklar - millilitrlarda , grammlarda va tomchilarda yozilishi kerak ;

- dorini qabul qilish usuli bemor tushunadigan tilda yozilishi kerak, ” ichki”, ”ma'lum” kabi umumiy ko'rsatmalar bilan cheklanish mumkin emas ;

- retsept shifokorning imzosi, shaxsiy muhri bilan tasdiqlanishi lozim.

Dorini shaxsiy tayyorlash №	Dorixonanaing to'rtburchak muhri	
Qabul qilindi. Tayyorlandi	Tekshirildi	Berildi

12-§. III. RETSEPTNI YOZISH QOIDASI

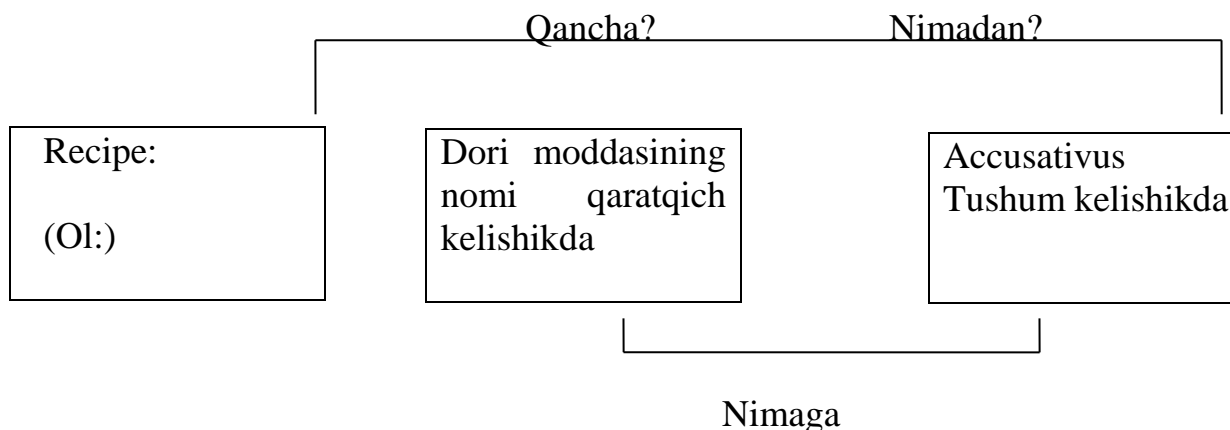
Retseptni yozishdan oldin quyidagi qoidalarni bilish kerak:

1. Bitta retsept varaqasida faqat bitta dorining nomi yoziladi va ayrim holatlarda ikki dori turini yozish mumkin.
2. Dorini tezlik bilan tayyorlash yoki berish kerak bo'lsa retsept varaqasining yuqori qismiga:

Cito-Tez! Tezlik bilan

Statim – Darhol so'zlari yoziladi.

Retseptning 9 qismidan 6-7-si, 8-qismining birinchi so'zi lotin tilida yoziladi. Retseptning 6-asosiy qismi shartli belgi **Rp:** **/Recipe –ol/-recipere** – olmoq fe'lining buyruq mayli 3-shahs birlik sonidagi formasi bilan boshlanadi. So'ngra bosh harf bilan dori nomi (qaratgich kelishigida) yoziladi, keyin miqdor ko'rsatiladi

Retseptni quyidagi qoidalar yordamida yozish kerak.

1. Har bir dori moddasining nomi yangi satrdan yoziladi
2. Har bir qator bosh harf bilan boshlanadi.
3. Dori moddani yoki o‘simlikning nomi ham bosh harfda yoziladi.
4. Har bir modda nomi qaratgich kelishigida yoziladi
5. Qattiq va sochiluvchan moddalar miqdori grammlarda, suyuqliklar millilitrlarda arab raqamlari bilan /5,0; 0,5; 0,05/, tomchilar esa rim raqamlari bilan so‘zdan so‘ng “tomchi” chiqish kelishigida turadi.
 - 1,0 – gramm
 - 0,1 – detsigramm
 - 0,01 – santigramm
 - 0,001 – milligramm
 - 0,0001 - detsimilligramm
 - 0,00001 – santimilligramm
 - 0,000001 – mikrogramm
 - guttam I – bir tomchi
 - guttas II – ikki tomchi

Dori moddalarning biologik ta’sir birligi qisqacha **BT** shaklida, soni esa arab raqamlari bilan birliklar, mingliklar, millionlarda belgilanadi
6. Agar ikki dori moddasining miqdori teng bo‘lsa, belgi **ana** teng miqdori ko‘rsatiladi.
7. Agar dori moddasi / tabletka, shamcha/ standart holatda yoziladi. Bu vaqtda birinchi o‘rinda dori shaklining nomi **Accusativus pluralis** / tushun kelishigi ko‘plik/da so‘ngra preparat nomi **Nominativus** yoki **Ablativus cum** predlogi bilan va doza miqdori / numero 6;10 va boshqalar/ ko‘rsatiladi.

Recipe: Tabulettas “Besaolum” numero 6.

Recipe: Suppositoria cum Glycerino numero 12.

Bu yerda doza ham ko‘rsatilishi mumkin.

Recipe: Lamellas ophthalmicas cum Neomycino sylvate numero 30

Recipe: Tabulettas Bromcamphorae 0,15 numero 10

Designatio materialiarum ni ikki holatda yozish mumkin.

- a) Barcha dori shakllarini ifoda etayotganda ularni sonini keng ma'noda yozish.
- b) Aniqlovchini nomlanishi murakkab tartibga ega uning tarkiblari faqat qisqartma holatda ifoda etiladi.

Retseptning yettinchi qismida shifokor dorishunosga dori moddalariga qanday ishlov berish /aralastirib, tozalab/ ,dori moddasiga qanday shakl berish/kukun, maz, hab dori/, qanday miqdorda / tabletka, pilyula, ampula/da va so'ngra dorilarni qanday narsaga o'rab yoki solib/qog'ozga, qora rangli shishachada/ berishligi haqida kerakli ko'rsatmalar beradi.

Sakkizinchi qismi shartli qisqartirilgan **S** harfi bilan boshlanadi (**Signa** – belgila, ya'ni bu **Signare** belgilamoq fe'lining buyruq maylining 3 shaxs birlik sonidir, yoki shart maylining **Singnetur** – belgilansin). Bu qism rus tilida yoki ona tilida bemorga shifokor dori miqdori, vaqti, dorini qanday usulda qabul qilish yo'llarini ko'rsatib beradi.

Signa: 15 tomchidan kuniga ikki marta ovqatdan yarim soat oldin.

Signa: 1 tabletkadan kuniga 3 mahal

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Retseptni o'qing va tarjima qiling

1. Recipe: Tincturae Convallariae 15 ml
Signa: 15 tomchidan kuniga 2-3 marta
2. Recipe: Tabuletas Monomycini 0,05 numero 20
Signa: 1tabletkadan kuniga 3-4 marta 15 min ovqatdan oldin
3. Recipe: Codeini 0,05
Sirupi Althaeae 10,0
Aquae destilatae 50ml
Signa: sirtqi, tashqi
4. Recipe: Sirupi Aloës cum Ferro 100,0
Da .Signa: 1 choy qoshiqdan kuniga ¼ stakanda 3 marta
5. Recipe: Solutionis Jodi spirituosae 2 ml
Tanini 3,0
Glycerini 10 ml
Misce. Da.
Signa: milkga suyukash uchun
(Solutio, onis, f – eritma)
6. Recipe: Dragee Diazolini 0,05
Da tales doses numero 20
Signa : Kuniga 3 marta 1 ta donachadan ovqatdan keyin .

7. Recipe: Olei Ricini 30,0
Xeroformii 1,5
Misce. Da.
Signa: surtmali bog'lamlar uchun.

2. Lotin tiliga tarjima qiling :

1. Ol: Marvaridgul nastoykasidan
Valeriana ekstraktidan teng miqdorda 1ml.
Belladona nastoykasidan 5 ml.
Aralashtir. Ber.
- 2.Ol: Yalpiz suvidan 200 ml
Ber
Belgila: osh qoshiqda kuniga 5-10 marta qabul qilinsin.
- 3.Ol: Tozalangan yoddan 0,03
Kaliy yoddan 0,3
Glitserindan 30
Qalampir yalpiz moyidan 30 tomchi
Aralashtir. Ber.
Belgila: hiqildoqni moylash uchun
- 4.Ol: Do'lana nastoykasidan
Ravoch nastoykasidan teng miqdorda 10 ml.
Mentoldan 0,2
Aralashtir. Ber.
Belgila: bir osh qoshiqdan kuniga 3 marta
- 5.Ol: Moychechak gullaridan 100,0
Ber.
Belgila: Qaynoq suvni damlab qo'yib kunda og'zini 3 marta chayqash uchun
- 6.Ol: Dikain eritmasidan
Adrenalin gidroklorid eritmasidan 0,1 foizli 3 tomchi
Aralashtir. Ber.
Belgila: ko'zda anesteziya yuzasi uchun ko'zga 2-3 tomchidan tomizilsin
- 7.Ol: "Anuzol" shamchalaridan 10 dona
Ber. Belgila: tunda 1 shamchadan
8. Ol: Monomitsindan 0,25
Tabletkada 50 sondagi shunday dozada ber.
Belgila: Kunda 2 mahal 1 tabletkadan.

- 9.Ol: Barbital- natriydan 0,5
Kakao moyi keragicha, shamcha hosil qilish uchun.
Shunday dozalarda 12 dona berilsin.
Belgilansin: kechqurin 1 shamchadan.
10. Ol:Eufillindan 0,1
Dimedroldan 0,0125
Shakardan 0,2
Kukun hosil bo'lguncha aralashtir .
Shunday dozalarda 12 dona kapsulalarda ber.
Belgila: Kuniga 3 mahal 1 kapsuladan.
- 11.Ol: Do'lananing suyuq ekstraktidan 25 ml
Berilgan bo'lsin.
Belgilangan bo'lsin: Ovqatdan oldin kuniga 3 mahal 20 tomchidan.
12. Ol: Dibazol eritmasidan 5ml
Ampulada 5 sondagi shunday dozada ber.
Belgila: kuniga mushak orasiga 4ml dan yuborilsin.
13. Ol: Ixtiolning glitserinli eritmasidan 50 ml
Berilsin.
Belgilansin:
- 14.Ol: 0,5% - 55,0 Novakain bilan 1% li Sintomitsin linimentidan
Berilsin.
Belgilansin: yuzaga surtish uchun.
15. Ol: 15 sonda "Novomigrofen" tabletkalaridan
Ber.
Belgila: bosh og'rigiga 1 ta tabletkadan.

13-§. LEKSIK MINIMUM

- 1.Emplastrum, i , n – yaraga yopishtirib qo'yiladigan malhamli mato
- 2.Globulus, i, n – sharcha
- 3.Granulum, i, n – granula
- 4.Iniectio, onis, f – igna orqali teri ostiga qo'yish
5. Lamella, ae, f – ko'z pardasi/pilakcha /
- 6.Membranula, ae, f – ko'zga qo'yiladigan plyonka dori
- 7.Mucilago, inis, f – shilliq modda
- 8.Oleum, i, n – moy
- 9.Succus, i, m – sharbat shirasi
- 10.Suspensio, onis, f - suspensiya / qattiq, dori shakli/

Dorilarning nomlari

Aether, eris, m -efir
Barbitalum –natrium, i n - barbital –natriy
Cacao (turlanmaydi) -kakao
Cordigitum, i, n -kordigit
Dimedrolum, i , n -dimedrol
Diprophyllinum, i, n -diprofillin
Euphyllinum, i, n -eufillin
Furacillinum, i,n -furatsillin
Mentholum, i,n -mentol
Nitroglycerinum, i,n -nitroglitserin
Phencaetinum, i,n - fenatsetin
Saccharum, i, n -shakar
Tetracyclinum, i,n -tetratsiklin
Validolum, i,n - validol

Nota bene!

Mala herba cito crescit – Begona o't tez o'sadi.

Ars longa vita brevis – Hayot qisqa , san'at esa abadiydir.

4 – DARS

KIMYOVIY MODDALAR

14-§ . Kimyoviy elementlar

Barcha lotincha kimyoviy moddalarning nomi ikkinchi turlanish sredniy roddagi otlar bo'lib, Nominativus singularis da **–um**, Genetivus singularis da **–i** qo'shimchasiga ega bo'ladi.

Aurum, i, n – oltin

Ferrum, i, n –temir

Kalium, i, n –kaliy

Oxygenium , i, n –kislород

Hydrogenium, i, n – vodorod

Faqat **sulfur, uris, n** –oltingugurt(III-turlanish) va **phosphorus, i, m** –fosfor (II-turlanish) bu qoidadan mustasno.

Chet mamlakatlaridan chiqarilgan ayrim moddalar lotin tilida boshqacha nomlanadi

Na-sodium-natriy

Ng-mercurium –simob

K-potassium – kaliy

15-§ . Kislotalar

Lotin tilida kislotalar nomi **acidum, i, n** – (kislota) oti va **–icum** sifat qo'shimchasidan yasaladi

Acidum boricum – borat kislota

Acidum salicylicum –salitsilat kislota

Ayrim hollarda –moddalar ikkita kislota hosil qilishi mumkin. Bu vaqtda tarkibida kislorod miqdori ko'p bo'lgan kislotalarni – **icum** qo'shimchali sifat yordamida hosil qilinadi.

Acidum nitricum – (HNO₃) azot kislota

Acidum sulfuricum – (H₂SO₄) oltingugurt kislotasi

Agar modda tarkibida kislorod miqdori kam bo'lgan kislotalar –**osum** (o'zbek tilida-li) qo'shimchasi yordamida tarjima qilinadi.

Acidum nitrosum- (HNO₃) azotli kislota

Acidum sulfurosum – (H₂SO₃) oltingugurtli kislota

Tarkibida kislota moddasi bo'lmagan kislotalar nomi **acidum** oti, **hydro** old qo'shimchali sifat bilan va so'ngra – **icum** suffiksi qo'shilishi yordamida hosil qilinadi

Acidum hydrochloricum –vodorod xlorid kislota

Acidum hydrosulfuricum – vodorod oltingugurt kislota

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Kislotalar nomini yozing.

Glyutamin, askarbinat, karbol, nikotin, fosfor, fosfodli, oltingugurtli, oq margumush, vodorod bromid, vodorod yodid chaqmoqtoshli.

2.Quyidagi so'zlar asosida lotincha kislotalar nomini yozing

Borum, i, n –bor

Lac,lactis, n – sut

Acetum, i, n –sirka

Citrus, i, m – limon

Formica, ae, f – chumoli

Nicotinum, i, n –nikotin

3. Tarjima qiling

1.Barat kislotali surtma dori . 2.Glyutamin kislotali tabletkalar . 3.Oltingugurt kislotasini ajratmasi. 4.Toza oltingugurt kislotalasi . 5.Tirnoqgul bilan nikotin kislotalasini tabletkasi. 6.Benzoy va salitsilat kislota antiseptik moddalar / **remedium, i, n** –modda /. 7. Tuzli kislotalani aralashtirib qora idishda bering

4. O'qing, tarjima qiling :

1. Recipe: Acidi salicylici

Acidi benzoici ana 0,6

Talci ana 50.0

Misce. Da.Signa:

2. Recipe: Acidi hydrochlorici diluti 4,0

Pepsini2,0

Aquae destilatae ad 200,0

Misce. Da. Signa

3. Recipe: Acidi salicylici

Acidi lactici ana 6,0
Acidi acetici concentrati 3,0
Collodii ad 20,0
Misce. Da. Signa:

4. Recipe: Tabulettas acidi lipoici 0,025 numero 50
Da.
Signa: Kuniga 3 marta 1 ta tabletkadan qabul qilinsin.
5. Recipe: Acidi folici 0,0008
Acidi ascorbinici 0,1
Dentur tales doses numero 30 in tabulettis
Signetur: kuniga 3 marta 1 tabletkadan .
6. Recipe: Sulfuris depurati
Magnesii oxydi
Sacchari ana 10,0
Misce, fiat pulvis
Detur. Signetur: $\frac{1}{2}$ choy qoshiqdan qabul qilinsin.
7. Recipe: Magnesii peroxydi 0,25
Da tales doses numero 12
Signa : kuniga 3 mahal 1 kukundan.
8. Recipe : Sulfuris praecipitati 1,2
Glycerini 5,0
Aquae destillatae 90 ml
Misce. Da.
Signa : bosh terisiga surtish uchun.

5 .Retseptni tarjima qiling.

- 1.Ol: Salitsilat kislotaldan 2,0
Glitserindan 15,0
Qo'rg'shin suvidan 180 ml
Aralashtir. Ber.
Belgila: kuniga 2 marta bosh terisiga surtisin.
2. Ol: Skipidardan
Lanolindan teng miqdorda 1,0 dan
Xloroformdan 5,0
Vazelindan 3,0
Aralashtir. Ber.
Belgila: Surtma.

3. Ol: Dimedroldan 0,02
Borat kislotadan 0,2
Distillangan suvdan 20ml
Aralashtirilsin. Berilsin.
Belgilansin: Kuniga 3marta 1 tomchidan ko'zga tomizilsin.

4. Ol: Atsetilsalitsilat kislotasidan
Fenatsetindan teng miqdorda 0,18
Kofeindan 0,03
Kakaodan 0,020
Shunday dozalarda 10 dona tabletkalarda berilsin.
Belgilansin: Bosh og'rig'i uchun 1 tabletkadan.

5. Ol: Rux oksididan
Bug'doy kraxmalidan teng miqdorda 12,0
Vazelindan 60,0 gacha
Pasta hosil bo'lguncha aralastir
Ber. Belgila: Teriga surtish uchun.

16-§. O'qing va bir necha muhim kimyoviy elementlarni esda saqlang .

Aluminium, i, n – alyuminiy
Argentum, i, n – kumush
Arsenicum, i, n – margumush
Aurum, i, n – oltin
Bromum, i, n – brom
Barium, i, n – bariy
Bismutum, i, n – vismut
Carboneum, i, n – uglerod
Calcium, i, n – kalsiy
Chlorum, i, n – xlor
Cuprum, i, n – mis
Fluorum, i, n (lat) – seu phtorum, i, n (grek) – flor
Ferrum, i, n – temir
Hydrogenium, i, n – vodorod
Hydrargyrum, i, n – simob
Jodum, i, n – yod
Kalium, i, n – kaliy
Lithium, i, n – litiy
Magnesium, i, n, seu – magnium, i, n – magniy
Manganum, i, n – marganets
Natrium, i, n – natriy
Nitrogenium, i, n – azot
Oxygenium, i, n – kislrod
Plumbum, i, n – qo'rg'oshin

Phosphorus, i, m – fosfor
 Sulfur, uris, n – oltingugurt
 Silicium, i, n – kremli
 Zincum, i, n – rux

17-§. LEKSIK MINIMUM

adsorbatus, a, um – shimadigan
 compositus, a, um – murakkab
 concisus, a, um – kesilgan, maydalangan
 concentratus, a, um – quyuqlashtiruvchi
 exsiccatus, a, um – quritilgan
 depuratus, a, um – tozalangan (oltigugurt)
 dilutus, a, um – aralashtirilgan
 obductus, a, um – parda bilan qoplangan
 praecipitatus, a, um – cho'ktirilgan
 pulveratus, a, um – poroshokka / kukunga/ aylantirilgan
 purificatus, a, um – tozalangan (zardob)
 rectificatus, a, um - tozalangan (spirt)
 tritus, a, um – maydalangan
 ustus, a, um – kuydirilgan

18-§. Kislotalarning nomlanishi

I

Acidum aceticum	sirka kislotalari
----- acetylsalicycum	asetilsalitsilat kislotalari
----- ascorbinicum	askorbin kislotalari (vitamin S)
----- benzoicum	benzoat kislotalari
----- boricum	borat kislotalari
----- carbolicum	karbolat kislotalari
----- carbonicum	ko'mir kislotalari
----- citricum	limon kislotalari
----- dehydrocholicum	degidroxolat kislotalari
----- etacrynicum	etakrin kislotalari
----- ferro-ascorbinicum	temir askorbinat kislotalari
----- folicum	folat kislotalari
----- glutaminicum	glyutamin kislotalari
----- lacticum	sut kislotalari
----- lipoicum	yog' (lipoy) kislotalari
----- nicotinicum	nikotin kislotalari
----- nitricum	nitrat kislotalari
----- phosphoricum	fosfat kislotalari
----- salicylicum	salitsilat kislotalari
----- sulfuricum	sulfat kislotalari

II

Acidum arsenicosum	margumush (arsenit) li kislota
----- nitrosum	azot (nitrit) li kislota
-----sulfurosum	oltingugurt (sulfit) li kislota

III

Acidum hydrochloricum	vodorod xlorid kislota
----- hydrocyanicum	vodorod sinil kislota
----- hydrosulfuricum	vodorod oltingugurt kislota

19-§. Dorilarning nomlari

Amylum (i) Tritici	bug'doy kraxmali
Coffeinum , i, n	kofein
Hydrocortisonum, i, n	gidrokortizon
Oleum Persicorum,	shaftoli moyi
Olei Persicorum	(Persicum , i, n moslahmagan aniqlovchi)
Oxacillinum, i, n	oksatsillin
Sulfacylum, i, n	sulfatsil
Talcum, i, n	talk

Nota bene!

Est modus in rebus – Hamma narsa me' yori bilan.

Ut quisque est doctissimus , ita est modestissimus- Kim aqlli bo'lsa , u kamtarin hamdir.

5-DARS KIMYOVIY MODDALAR 20-§. Tuzlar.

Tuzlar nomi ikkita otdan tuzilgan: kation – qaratgich kelishigida birinchi o'rinda va anion –bosh kelishigidagi sifat bilan ifodalanadi.

Zinci sulfas –ruh sulfati

Tuzlarning ruscha va o'zbekcha nomlarini hosil qilishda quyidagi suffikslardan –**at** tarkibida kislorod ko'p bo'lgan kislorodli tuzlar, **-it** tarkibidagi kislorodi kam bo'lgan kislorodli turlar, **-id** kislorodsiz kislota tuzlarini hosil qilishda foydalaniladi.

O'zbekcha **-at** lotincha **-as** (Gen. sing-**atis**)

Natriy sulfat –

Nom. Sing. **Natrii sulfas**

Gen. sing **Natrii sulfatis** – Na_2SO_4

O'zbekcha **-it** lotincha **-is**(Gen sing-**itis**)

Natriy sulfit –

Nom. sing **Natrii sulfis**

Gen. sing **Natrii sulfitis**

O'zbekcha **-id** lotincha **-idum** (Gen sing **-idi**)

Natriy sulfid -

Nom. sing. **Natrii sulfidum**

Gen. sing. **Natrii sulfidi**

Asos tuzlarning nomi - **sub** old qo'shimchasi yordamida hosil qilinadi.

Asosli vismut gallat -

Nom. sing. **Bismuthi subgallas.**

Gen. sing. **Bismuthi subgallatis.**

Kislordsiz kislotalarning organik asoslar bilan hosil qilgan tuzlarning nomi -**hydro** old qo'shimchasi va -**idum , i**, suffiksi yordamida hosil qilinadi.

Papaverin gidroklorid-

Nom. sing. **Papaverini hydrochloridum**

Gen. sing. **Papaverini hydrochloridi**

Natriy va kaliy tuzlarining nomi moddalar nomlariga **natrium** yoki **kaliun** so'zlarini chiziqcha yordamida qo'shib hosil qilinadi.

Sulfatsil - natriy - **Sulfacylum** - **natrium**

21-§. Tuz nomlariga misollar

I. Magnesii sulfas - magniy sulfat

Cupri citras - mis sitrat

Codeini phosphas - kodein fosfat

Natrii hydrocorbanas - natriy gidrokarbonat

Plataphyllini hydrotartras - platafillin gidrotartrat

Bismuthi subnitras - asosiy vismut nitrat

II. Natrii nitris - natriy nitrit

Kalii arsenis - kaliy arsenit

III. Hydrargyri cyanidum - simob sianid

Thiamini chloridum - tiamin xlorid

Cocaini hydrochloridum - kokain gidroklorid

Scopolamini hydrobromidum - skopolamin gidrobromid

22-§. Oksidlar, gidrooksidlar

Oksidlarning nomi ikkita otdan tashkil topadi, birinchi o'rinda turadigan moddaning nomi qaratgich kelishigida, ikkinchi o'rinda turadigan oksidlarning guruh nomi bosh kelishikda bo'ladi .

Hydragenii peroxydum –vodorod peroksidi

Zinci oxydum –ruh oksidi

Calcii hydroxydum - kaltsiy gidroksidi

Nota bene !

oksid - **oxydum, i, n**
peroksid - **peroxydum, i, n**
gidroksid - **hydroxydum, i, n**

Chala oksidlar guruhi nomi ikkita otdan tashkil topib, birinchisi modda nomi, ikkinchisi unga moslashgan chala oksid guruhining nomi **oxydulatus, a, um** sifati ham bosh kelishik birlikda bo'ladi.

Ferrum oxydulatum- temirning chala oksidi

Nitrogenium oxydulatum –azotning chala oksidi

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Quyidagi kimyoviy birikmalarni rod va kelishikda qo'yib lotincha nomini yozing .

Kodein fosfat, natriy benzoat, strixnin, nitrat nitrit, simob salitsilat, kaliy sulfat, efidrin gidroksid, natriy yodid, simob/II/ yodid, ruh sulfat, ammoniy bromid, kaliy yodid .

2. Quyidagi birikmalarni lotincha nomlarini hosil qiling .

Kalsiy oksidi, natriy peroksidi, qo'rg'oshin chala oksidi, borat gidroksidi, simob oksidi, magniy peroksid, azotni chala oksidi, kaltsiy peroksidi.

3. Quyidagi tuz va efirlarni nomlarini lotin tilida ifoda eting .

Simob salitsilat/metal, fenil, natriy/, etilmorfin gidroksid/ adrenalın, platifillin, oksitetratsiklin/; oleandomitsin fosfati/ kodein, kalsiy, natriy/, strixnin nitrat/ kumush, natriy/ ruh sulfat/ atropin, borat, streptomitsin/.

4. Tarjima qiling .

Asosiy nitrat vismut bilan billodon ekstrakti, mis nitrat surtmasi metionin tabletkasi qobiq pardada, kodein fosfat tabletkada, natriy nitrat eritmasi ampulada, glitserofosfat granul, natriy gidrotsitrat ineksiya uchun, metrotestran proplonat moyli eritmasi.

5. O'zbek tiliga tarjima qiling.

1.Magnii oxydum. 2.Hydrargyri oxydum flavum. 3.Zinci oxydum. 4.Unguentum Hydrargyri oxydi flavi. 5. Magnium peroxydum. 6. Linimentum Zinci oxydi.

6. Quyidagi tuzlarni o'zbek tiliga tarjima qiling va Gen . sing. ga qo'ying.

Kalii iodidum, Hydrargyri dichloridum, Ammonii chloridum, Calcii glutaminas, Calcii corbanas, Natrii nitris, Cupri sulfas, Codeini phosphas, Natrii arsenas.

7. Retseptlarni o'zbek tiliga tarjima qiling:

1. Recipe: Magnesii sulfatis 15,0
Da.
Signa: Yarim osh qoshiq suvda eritilsin va 1 stakan suv bilan ichilsin.
2. Recipe : Zinci sulfatis
Plumbi acetatis ana 0,5
Aquae destillatae 200ml
Misce.Da.
Signa : purkab yuvish uchun.
3. Recipe: Natrii bromidi 5,0
Coffeini – natrii benzoatis 2,0
Extracti Crataegi fluidi 5 ml
Tincturae Valerinae 6 ml
Aquae destillatae 200 ml
Misce. Da.
Signa: Kuniga 3 marta 1 choy qoshiqdan ichilsin.
4. Recipe :Natrii hydrocarbonatis
Natrii tetraboratis
Natrii chloridi ana 6,0
Misce, fiat pulvis.
Detur. Signetur:
5. Recipe:Codeini phosphatis 0,2
Barbital – natrii 2,0
Infusi radice Valeriana ex 12,0 : 100ml
Infusi foliorum Menthae ex 4,0 : 100 ml
Misce. Da.
Signa : Kuniga 3 marta 1 osh qoshiqdan ichilsin.
6. Recipe: Solutionis Natrii salicylatis 10% 5 ml
Da tales doses numero 5 in ampullis.
Signa : Kuniga 3marta 5 ml dan ko'k tomirga yuborilsin.
- 7.Recipe: Hydrargyri oxydi fluidi 0,6
Ichthyoli 0,8
Unguenti Zinci 20,0
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa : Surtma.

8. Retseptlarni lotin tiliga tarjima qiling :

- 1.Ol: Kumush nitratidan 0,25
Vinilindan 1,0
Vazelindan 30,0
Surtma hosil bo'lguncha aralashtir.
Ber.
Belgila:
- 2.Ol: Mentoldan 0,1
Fenilsanitsilatdan 0,3
Vazelinli moydan 10 mlgacha
Aralashtir. Ber.
Belgila:
- 3.Ol: Kodein fosfatidan 0,05
Asetilsalitsilatli kislotadan 0,5
Askarbinatli kislotadan 0,1
Rutindan
Demidroidan teng miqdordan 0,02
Kaltsiy laktatdan 0,1
Kukun hosil bo'lganicha aralashtir.
Shunday 20 miqdorli dozada ber.
Belgila :
- 4.Ol: Morfin gidroxloriddidan 0,015
Apamorfingidroxloriddidan 0,05
Xlorid kislota aralashmasidan 1 ml
Distillangan/tozalangan/suvdan 200 ml gacha
Aralashtirilgan, berilgan, belgilangan bo'lsin:
5. Ol: Kseroformdan 1,0
Rux oksididan 7,0
Vazelindan 15,0
Surtma hosil bo'lguncha aralashtir.
Ber.
Belgila:Surtma.
- 6.Ol: Magniy oksid tabletkalaridan 0,6 25 (son) ta
Ber.
Belgila: Kuniga 2marta 2 ta tabletkadan qabul qilinsin.
7. Ol: Kaliy yodiddan 0,05
Distillangan suvdan 15ml
Aralashtir. Ber.

- Belgila: 1 kunda 3 – 5 tomchi ichilsin.
8. Ol :Asosli vismut nitrat 0,20
 Belladonna ekstraktidan 0,015
 Shunday dozalarda 12 (son) tabletkalarda ber.
 Belgila : Kuniga 3 marta 1 tabletkadan qabul qilinsin.

23-§. LEKSIK MINIMUM

1. Ex tempore – keragida, kerak paytda ,keragicha
2. In ampullis – ampulalarda
3. In capsulis – kapsulalarda
 In capsulis amylaceis – oxakli kapsulalarda
 In capsulis gelatinosis –yelimli kapsulalarda
 In charta paraffinata – parafinli qog‘ozda
 In lagena – shisha idishda
 In scetula – qutida
4. In oblatiis – oblatkada (g‘ilofchalarda)
5. In spritis – spritda
6. In tabulettis – tabletkalarda
 In tabulettis obductis – qobiq bilan o‘ralgan tabletkalarda
7. In vitro –shishachada
 In vitro nigro – qora shishachada
8. In vivo – kerak, tirik organizmga
 Lege artis – tabiy holatda
9. Per inhalationem -ingalyatsiya orqali
- 10.Per os – og‘iz orqali
- 11.Per rectum – to‘g‘ri ichak orqali
- 12.Per se – toza holida
- 13.Pro auctore – avtor uchun /men uchun /
- 14.Pro die – dorining sutkalik dozasi
- 15.Pro dosi – bir marta qabul qilish
- 16.Pro infantibus – bola uchun
- 17.Pro inhalatione– ingalyatsiya /dorilarni yuqori nafas yo‘llariga gaz yoki bug‘ holatiga kiritish/ uchun
- 18.Pro iniectionibus – in’eksiya /ukol/ uchun
- 19.Pro narcosi –narkoz uchun
- 20.Pro roentgeno –rentgen uchun

24-§. Dorilarning nomlanishi

- Aethylmorphinum, i, n -etilmorfin
 Barbamylum, i,n - barbamil
 Benzylpenicillinum, i, n -benzilpenitsillin
 Camphora, ae, f -kamfora
 Chloroformium, i, n - xloroform

Codeinum, i, n - kodein
 Coffeinum (i) – natrii benzoas (atis) –kofein – benzoat natriy
 Ephedrinum, i, n - efedrin
 Glucosum, i,n - glyukoza
 Lincomycinum, i,n - linkomitsin
 Methylii salicylas (atis) - metilsalitsilat
 Morphinum, i,n - morfin
 Oleandomycinum, i,n - oleandomitsin
 Oleum Helianthi - kungaboqar moyi
 Oleum Olivarum - zaytun moyi
 Phenobarbitalum, i,n - fenobarbital
 Phoxymethylpenicillinum, i, n – fenoksimetilpenitsillin
 Phenylii salicylas (atis) - fenilsalitsilat
 Strychninum, i, n - strixnin
 Synoestrolum, i, n - sinestrrol
 Theophyllinum, i, n -teofillin
 Thiaminum, i, n - tiamin
 Vinylinum, i, n - vinilin

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. O'qing va o'zbek tiliga tarjima qiling:

1. Recipe: Morphini hydrochloridi 0,01
 Sacchari 0,1
 Misce, fiat pulvis
 Dentur tales doses numero 6
 Signetur:

2. Recipe: Tabulettas "Pentalginum" numero 6
 Da . Signa:

3. Recipe: Mentholi 0,1
 Natrii hydrocarbonici
 Natrii tetraborici
 Natrii chlorici ana 5,0
 Misce, ut fiat pulvis
 Detur. Signetur:

4. Recipe: Olei Ricini 20,0
 Xlroformii 1,2
 Vinilini 1,0
 Misce. Da. Signa:

5. Recipe: Thiamini chloridi
 Riboflavini ana 0,003

Acidi nicotinici 0,02
Da tales doses numero 50 in dragee
Signa:

6.Recipe: Strychnini nitratis 0,03
Extracti et pulveris radice Glycyrrhizae 1,5
Misce ut fiant pilulae numero 30
Da .Signa:

7.Recipe: Liquoris Ammonii anisati 1ml
Da. Signa:

8.Recipe: Herbae Adonidis vernalis 8,0
Foliorum Menthae piperitae 2,0
Misce, fiant species
Dentur tales doses numero 6
Signa:

9.Recipe: Solutionis Ichthyoli glycerinosae 10 % 30 ml
Da. Signa:

10.Recipe: Infusi corticis Althaeae ex 10,0-200 ml
Da. Signa:

11.Recipe: Decocti corticis Frangulae ex 20,0 – 200 ml
Natrii sulfatis 20,0
Misce.
Da, Signa:

12.Recipe: Synthomycini 5,0
Olei Ricini 20 ml
Acidi ascorbinici 0,1
Acidi salicylici 0,125
Aqua destillatae ad 100 ml
Misce, fiat emulsum
Da. Signa :

13.Recipe: Suspensionis Aluminium hydroxydi 4 % 200 ml
Da. Signa:

14.Recipe: Mucilaginis Amyli tritici 100 ml
Da. Signa:

15.Recipe: Sulfuris praecipitati
Acidi salicylici

Ichthyoli ana 50,0
Misce, fiat unguentum
Da. Signa:

16.Recipe: Chloroformii 20,0
Olei hyoscyani 40 ml
Misce , fiat linimentum
Da. Signa:

17.Recipe: Sulfuris praecipitati 15,0
Zinci oxydi
Amyli Tritici ana 10,0
Naphthalani 20,0
Misce, fiat pasta
Da. Signa:

18.Recipe: Anaesthesini 0,01
Olei Cacao 2,0
Misce,fiat suppositorium rectale
Dentur tales doses numero 6
Signetur:

2. Kukun shaklini yozing:

1. 12 kukunli 0,015 fosfat-kodein va 0,3 shakarli
2. 6 kukunli papaverin gidroxlordan, fenobarbitaldan teng miqdorda 0,02, tenisaltdan 0,3
3. Mumlangan qog'ozda 20 kukunli tetroy komforidan 0,2

3. Ikki ko'rinishda yozing:

1. "Anapirin" tabletkasidan 10 dona
Tarkib: Analgindan
Amidapirindan teng miqdorda 0,25
Kofein natriy benzoatdan 0,1
2. "Besalol" tabletkasidan 6 dona
Tarkib: Fenilsalitsilatdan 0,3
Beladonna ekstraktidan 0,15
3. Toloknyanka bargidan, barcha mevasidan teng miqdorda 40,0 qizil miya ildizidan 20,0
4. Astmaga qarshi yig'madan 100,0
Tarkibida: Mingdevona bargidan 10,0
Belladonna bargidan 10,0

Bangidevona bargidan 70,0

Natriy nitratdan 10,0

Nota bene!

Amicus certus in re incerta ceritur - Sodiq do'st og'ir kunda bilinar.

Medice, cur ate ipsum – Shifokor , muolajani o'zingdan boshla.

6-DARS

25-§. RETSEPPTURADA QISQARTMA SO'ZLAR

Shifokor retsept yozishda umumiy qabul qilingan qisqartmalardan foydalanadi. Dori shakllari, o'simlik qismlarning nomi va retseptdagi bir xil shaklga ega bo'lgan nomlar qisqartiriladi. Bunday qisqartmalar qoidaga binoan bitta yoki ikkita – uchta so'zlarning bosh harflaridan hosil qilinadi, agar so'z birinchi bo'g'inda bir necha undosh harflar bo'lsa, ular qisqartmada saqlanadi.

Misol uchun: **extr**-extractum, **ung**-unguentum.

Dori moddasi va o'simlik turini qisqartirish mumkin emas.

RETSEPPTURADA QO'LLANUVCHI KERAKLI QISQARTMA SHAKLLARI.

Qisqartma	To'liq nomi	Tarjimasi
1	2	3
aa	ana	teng, bab-baravar
ac,acid	acidum	kislota
add	adde	qo'shing
ad. us. Ext	ad usum externum	tashqi qavat uchun ishlatish
ad.us.int	ad usum internum	ichki organ uchun ishlatish
aq	aqua	Suv
aq.dest	aqua destillata	tozalangan suv
bol	bolus	gil, tuproq
comp, cps,cpt	compositus,a, um	murakkab
concentr	concentratus	konsentirlangan
conc	concisus	kesilgan,qirqilgan
consp	consperge	har tomonga seping
cort	cortex	po'stloq
D.	Da.Detur. Dentur	Ber. Berilsin. Berilgan bo'lsin
dec, dct	decoctum	qaynatma
dep	depuratus, a, um	tozalangan
dil	dilutus, am, u	suyultirilgan
D.t.d	Da/ Dentur/tales doses	Shunday miqdorda ber/berilsin/
empl	emplastrum	yaraga yopishtirib qo'yilgan

		malham mato
emuls	emulsum	emulsiya
extr	extractum	ekstrakt
f	fiat, fiant	hosil bo'lsin, hosil bo'lguncha
fl	flos	gul
fluid	fluidus, a, um	suyuq
fol	folium	barg
fr	fructus	meva
gel	gelatinosus, a, um	chaynalgan
gran	granulum	granula
ggt, gtt	guttam, guttas	tomchi, tomchilar
h, hb	herba	o't(yer ustki qismi)
in. ampull	in ampullis	ampulalarda
in caps	in capsulis	kapsulalarda
inf	infusum	damlama
in obl	in oblati	g'ilof, qobiq
in tab	in tabulettis	tabletkalarda
in.virt nigr	in vitro nigro	qora shishichada
linim	linimentum	suyuq surtma
liq	liquor	suyuqlik
m. pil	massa pilularum	habdori massasi
M.	Misce. Misceatur	Aralashtir. Aralashtirgan bo'lsin
mucil	mucilago	shilliq modda
N	numero	son, miqdor
obd	obductus, a, um	po'st (parda) bilan qoplangan
ol	oleum	moy
past	pasta	xamirsimon modda(pasta)
praec, pct ,ppt	praecipitatus, a, um	cho'ktirilgan
pro iniect	pro iniectioibus	in'eksia qilish uchun
pulv	pulvis	kukun
q.s	quantum satis	keraklicha
r, rad	radix	ildiz
Rp	Recipe	Ol (oling)
rectif	rectificatus, a, um	tozalangan
rhiz	rhizoma	ildizpoya
S.	Signa. Signetur	Belgila. Belgilansin
sem	semen	urug'
simpl	simplex	oddiy
sir	sirupus	sharbat
sol	solution	eritma
spec	species	yig'ma
spir	spiritus	Spirt
Steril	Sterilisa. Sterilisetur.	Qaynatib tozala. Qaynatib

		tozalangan bo'lsin.
stigm	stigma	g'izcha, tumshuqcha
supp	suppositorium	shamcha
supp.vagin	suppositorium vaginale	qinli shamcha
susp	suspension	suspenziya(tugmachasimon)
tab	tabuletta	tugmachasimon dori
t-ra, tinct	tinctura	nastoyka
ung	unguentum	surtma dori (maz)
V	Verte	ag'dar
vitru	vitrum	kichkina shisha idish

Mustaqil ishlash uchun mashqlar

1. Lotin tiliga tarjima qiling va qisqartirib yozing:

- 20 sondagi dozada ber(bering).
- Marvaridgul nastoykasidan va Valeriana nastoykasidan teng miqdorda 20 ml
- Maz hosil bo'lguncha aralashtir.
- Ichkariga ishlatish uchun Iod eritmasi.
- Mumlangan qog'ozda ber.
- Valeriana ildizi bilan ildizpoyasi.
- Ampulada 4 sondagi dozada berilgan bo'lsin.
- Suspentsiya uchun Ampitsillin poroshogi.
- Chayono't barglarining damlamasi.
- Eman po'stlog'ining qaynatmasi.

2. O'zbek tiliga tarjima qiling, qisqartmasiz o'qing:

- 1.Rp: Spir aethylici 95% 20ml
Aq pro iniect 100ml
M.D.S :venaga 10ml yuborilsin/
- 2.Rp: Inf Anisi 15,0-200ml
D.S: 1osh qoshiqdan kuniga 3mahal ovqatgacha.
- 3.Rp: Ol Iecoris Aselli 20,0
Lelatosae 10,0
Aq dest ad 200ml
D.S: 2marta.
- 4.Rp: Cocarboxylasi 0,05
D.t.d.N 30 in amp.
S:
- 5.Rp:Oleondomycini phosphatis 0,05
D.t.d.N 30 in tab.

S:kuniga 4-6 marta 1 tabletkadan.

6.Rp: Pulv fol Digitalis 0,03
Chinini hydrochloridi 0,03
Bromcamphorae 0,25
M.f. pluv.
D.t.d.N 12 in caps gel
S:Kuniga 3 mahal 1 kapsuladan.

7.Rp:Bicillini-fortis 600000 BT
D.t.d.N 6 in lag
S:Haftada 1 marta 600000 BT da

8.Rp: Extr Strichnici 0,3
Calcii glyserophosphatis 6,0
M.f.pi.q.s.ut.f.pil . N 30
D.S:kuniga 2 mahal 1 pilyuladan.

9.Rp: Teobromini-natrii cum salicylate 0,5
Phenobarbitali 0,02
M.f.pulv.
D.t.d.N 6 in ch.paraff
S:1 kukundan kuniga 3 marta.

10.Rp: Codeini phosphatis 0,2
Aq. Menthae piper. ad 10 ml
M. f. sol.
D.in vitr. nigr.
S: Kuniga 3 marta 15 tomchidan ichilsin.

11. Rp: Pulv. fol. Digitalis 0,5
Chinini hydrochloridi 0,05
Bromcamphorae 0,15
M.f. pulv.
D.t. d. N 12 in caps. gel
S: Kuniga 3 marta 1 ta kapsuladan ichilsun.

12. Rp: Natrii tetraboratis
Natrii hydrocarbonatis aa 30,0
Natrii chloridi 10,0
Ol. Menthae gtts III
M. f. pulv.
D.S :1stakan qaynagan suvga 1 choy qoshiq solinsin (chayqash uchun)

13.Rp: Sol. Magnii sulfatis 15% 100 ml

Tinct. Valerianae
Tinct. Convalariae aa 10ml
M. D.

S:Kuniga 3 marta 1 osh qoshiqdan ichilsin.

14. Rp: Anaesthesini 0,5
Papaverini hydrochloridi 0,05
Extr. Belladonnae 0,015

D.t.d. N 10 in tab.

S: Kuniga 2-3 marta 1 tabletkadan qabul qilinsin.

15. Rp: Sol Androstendioli dipropionatis oleos. pro inject. 5% - 1ml

D.t.d. N 10 in amp.

S. Kuniga 1 mahal mushak orasiga 1ml dan.

3. Qisqartma so'zlar bilan tarjima qiling va qisqartmasiz o'qing:

1.Ol: Askarbinat kislota eritmasidan 5% 1ml

Shunday miqdorda 20 ampulada ber.

Belgila: Muskulga 1 ml da.

2. Ol: Rovocho ildizi poroshogidan teng miqdorda magniy oksididan 0,03

Belgila: 1-kukundan kuniga 2-3 mahal .

3.Ol: Angishvinogul bargi nastoykasidan 0,5 180 ml

Oddiy sharbatdan 20 ml

Aralashtir. Ber

Belgila: Kuniga 1-osh qoshiqdan 3 -4 mahal .

4.Ol: Qaytarilgan temirdan

Askarbinat kislotasidan 0,1

Kukun hosil bo'lgunicha aralashtir

Shunday miqdorda 20 temirli kapsulalardan ber

Belgila. Kuniga 1-kapsuladan 3 mahal .

5. Ol: Tozalangan oltingugurtdan 0,3

Shaftoli moyidan 0,05

Aralashtirilsin. Tozalansin .

Berilsin.

Belgilansin . In'eksiya uchun.

6. Ol: Strixnin nitratidan 0,05

50 miqdorda plyulalar hosil bo'lsin .

Ber.

Belgila: kuniga 2 mahal 1 pilyuladan.

7.Ol: Eufillindan 0,1
Dimedroldan 0,00125
Shakardan 0,2
Kukun hosil bo'lguncha aralashtir .
12 miqdordagi kapsulada ber.
Belgila: kuniga 3 mahal 1 kapsuladan .

8. Ol: Itjumrit po'stlog'idan
Chayono't barglaridan teng miqdorda 15,0
Qalampir yalpizi barglaridan
Valerina ildizi bilan ildizpoyasidan teng miqdorda 5,0
Yig'ma (species) hosil bo'lguncha aralashtir .
Ber.
Belgila: kechqurun va ertalab 1/2 stakanda ichilsin.

26-§. Dorivor o'simliklarning nomlari

Adonis (idis) vernalis (is) -bahorgi adonis (safsargul)
Aloë, ës ,f -aloy (sabur)
Althaea, ae, f -gulxayri
Digitalis, is, f - angishvonagul
Hypericum, i, n - dalachoy, qizilpoycha, sariqchoy
Millifolium, ii, n - mingbarg, bo'ymadaron

27-§. Dori nomlari

Aethazolum, i, n -etazol
Aminazinum, i, n -aminazin
Anaesthesinum, i, n -anestezin
Bromisovalum, i, n -bromizobal
Chinozolum, i, n -xinozol
Desoxycorticosteronum, i, n -dezoksikortikosteron
Dichlothiazidum, i,n -dixlotiazid
Erythromycinum, i, n -eritromitsin
Liquor Ammonii anisatus,
Liquoris Ammonii anisati -novshadil arpabodiyon tomchilari
Methyloestradiolum, i, n -metilestradiol
Nystatinum, i, n -nistatin
Phenazepamum, i, n -fenazepam
Phthoracizinum, i, n -ftoratsizin
Theobrominum, i, n -teobromin

Nota bene!

Non omne, quod nitet, aurim est - Yaltiragan narsalar oltin bo'lavermaydi.

Vivere est cogitar – Yashamoq – fikr yuritmoqdir.

7 –DARS

28-§. Takrorlash uchun mashqlar.

1. O'qing va retseptni tarjima qiling. Ma'lum chastotali bo'laklarni ajrating va ularni ma'nolarini tushuntiring:

1. Recipe: Aetazoli 0,25
Lanoleni 0,475
Misce, fiat unguentum
Da.
Signa: / ko'zga surtish uchun ishlatiladigan surtma dori /
2. Recipe: Solutionis Coffeini- natrii benzotis 0,1 % - 200 ml
Natrii salicylatis 5,0
Amidopyrini 2,0
Misce. Da.
Signa: 1 osh qoshiqdan kuniga 3 marta
3. Recipe: Methyloestradioli 0,005
Dentur tales doses numero 20 in tabulettis
Signetur: 1 tabletkada kuniga uch mahal til ostiga tashlab

2. Retseptlarni tarjima qiling, chastotali bo'laklarni ma'nolarini ko'rsating:

1. Ol . Ftalazoldan.
Etazoldan teng miqdorda 0,25
Aralashtir, qaysiki paroshok hosil bo'lsin.
20 miqdorli dozada ber.
Belgila: har 4 soatda 1 kukundan ichilsin
2. Ol. Metilin kukunidan 0,5
Glyukoza eritmasidan 25 % 50 ml
3-ampuladagi dozali miqdorda ber.
Belgila: vena ichiga zaharlangan ko'k kislotadan yuboriladi
3. Ol: Benzol naftalindan 0,3
10 miqdordagi doza berilsin
Belgilansin. Kunda 1 kukundan 2-3 marta ichilishi uchun
4. Ol : Ravoch sharbatidan 300 ml
Berilsin.
Belgilansin.kuniga 3 mahal 1 choy qoshiqdan ichilsin.
5. Ol: Teobromindan
Amidopirindan teng miqdorda 0,25
Fenobarbitaldan 0,03
12 miqdordagi tabletkada berilsin.

Belgilansin: Kuniga 3 mahal 1 tabletkadan ichilsin.

6. Ol: Eritromitsin mazidan 18,0

Berilsin.

Belgilansin: Teri qismiga surtish uchun.

3. O'qing va retseptlarni tarjima qiling, ma'lum ma'noli so'z yasovchi qo'shimchalarni tushuntiring va ajrating:

1. Recipe: Choloriformii

Olei Helianthi ana 20 ml

Misce, fiat linimentum

Detur.

Signetur: og'riqdan oldin surtish uchun

2. Recipe: Suppositoria cum Euphyllino numero 10

Da.

Signa: 1 shamchadan kuniga 3 marta

3. Recipe: Anaesthesini 0,3

Phenobarbitali 0,005

Dentur tales doses numero 2 in tabulettis

Signetur: 1-tabletkadan kuniga 3 marta

4. Recipe: Tabulettas "Analginum" 0,5 numero 10

Da.

Signa: 1-2 tabletkadan kuniga 2-3 marta

5. Recipe: Suppositoria "Anaethesolum" numero 20

Da.

Signa: 1 shamchadan kechasi to'g'ri ichakka

4. Retseptni tarjima qiling, ma'noli so'z yasovchi qo'shimchalarni ma'nolarini ko'rsating :

1. Ol. Amidapirindan.

Analgindan teng miqdorda 0,25

Aralashtir kukun hosil bo'lsin .

12 miqdordagi dozada berilsin.

Belgilansin: kukundan kuniga 3 mahal

2. Ol: Antipirin tabletkasidan 10 miqdorda 0,25

Ber.

Belgila: 1-tabletkadan kuniga 2-3 marta

3. Ol: Suyuq gemotogendan 250,0

Ber.

Belgila: 1 osh qoshiqda kuniga 3 marta

4. Ol: Dipazoldan

Platofil gidroartratdan 0,03

Tebromindan 0,25

12 miqdordagi dozali tabletkada ber.

Belgila: 1 tabletkadan kuniga 2-3 marta

5. Ol: Tromedoldan 0,1

Kuchala/chilibuxi/nastoykasidan

Strofant nastoykasidan teng miqdorda 5,0

Valeriana nastoykasidan 10,0

Aralashtir. Ber.

Belgila. 15 tomchidan kuniga 3 marta

5.Retseptlarni o'qing va tarjima qiling. Tanish chastotali bo'laklarni ma'nolarniga ajrating va tushuntiring:

1.Recipe: Oxacillini –natrii 0,25

Da tales doses numero 40 in capsulis gelatinosis

Signa: bir kunda 4 marta 2 kapsuladan

2.Recipe: Emulsi Synthomycini 10% 50,0

Da. Signa: teri qismlarini quritish uchun

3.Recipe: Tabulettas "Methandrostenolonum" 0,005 numero 5

Da. Signa: 1 tabletkadan kuniga 1-2 mahal

4.Recipe: Methytestos teroni 0,005

Da in tabulettis numero 70

Signa: Shifokor ko'rsatmasi bo'yicha

5.Recipe: Tabulettas "Pentovit" obductas numero 30

Da. Signa: 1-tabletkadan kuniga 3 mahal

6.Recipe: Solutionis Testosteroni propionatis oleosae 1% 1 ml

Dentur tales doses numero 6 in ampullis

Signetur: 1 mldan kunaro muskul orasiga yuborish kerak

7.Recipe: Suspensionis Cortisoni acetatis 2,5 10 ml

Dentur tales doses numero 6 in ampullis

Signetur: 1-mldan 1-kunda 1 marta muskullarga yuborish kerak

6. Retseptni tarjima qiling, chastotali bo'laklarni ma'nosini ko'rsating :

- 1.Ol: Sinestrolning moyli eritmasidan 21 ml
Shunday miqdorda 30 ampulada berilsin
Belgilansin. Har kuni muskulga 2 ml dan
- 2.Ol: Olenadamitsin fosfatidan 0,1
Shunday miqdorda 6 ta berilsin
Belgilansin: ichki venaga yuborish uchun
- 3.Ol: Oq Streptatsiddan.
Norsulfazoldan teng miqdorda 1,5
Benzilpentsilin natriydan 25000 BT
Efidrin gidroxlorigidan 0,05
Mayda kukun bo'lganicha aralashtir.
Ber.Belgila.
- 4.Ol: Tetratsiklindan 1000000 BT
Riboflavindan 0,002
Tiamin bromiddan 0,006
Askarbinli kislotadan 0,05
Shunday miqdorda 20 tabletka berilsin.
Belgilansin: 1-tabletkadan kuniga 3 mahal
- 5.Ol: Streptatsiddan.
Norsulfazoldan .
Sulfadimizildan teng miqdorda 5,0.
Efidrin gidroxlorigidan 1,0
Kamforadan 3,0
Vazelindan 100,0 gacha
Maz hosil bo'lganicha aralashtir
Belgila.
- 6.Ol: Dikain eritmasidan 6,5 % -5ml
Adrenalin gidroxlorigidan eritmasidan 0,1 % 3 tomchi
Aralashtir. Ber.Belgila:

7. Retseptni tarjima qiling va qisqartirib yozing.

- 1.Ol: Askarbinli kislotadan 0,1.
Nikotinli kislotadan 0,025
Glyukozadan 0,3
Kukun hosil bo'lguncha aralashtir
10 miqdordagi dozada berilsin.
Belgilansin.

- 2.Ol: Belladonnaaning ekstraktidan 0,015
Benzolnaftoldan
Fenilsalitsilatdan teng miqdorda 0,2
Shunday miqdorda 12 tabletka berilsin
Belgilansin: kunda 2 marta 1 tabletkadan
- 3.Ol: “Vitamin” achitqisidan 20 miqdorda
Ber.Belgila: 3 mahal 1 achitqidan
- 4.Ol: 2 usulda yozing
“anapirin” dan 6 tabletkada
Tarkibi: Analgindan
Amidopirindan teng miqdorda 0,25
Kofein – natriy benzoatidan 0,1
- 5.Ol: Strixin nitratidan 0,03
Qizil miya ildizi kukuni va ekstraktidan 1,5
Aralashtir 30 miqdordagi hab dori hosil bo‘lgunicha
Ber.Belgila: Kunda 3 mahal 1 habdoridan
- 6.Ol: Aloe ekstraktidan 3,0 qaysiki 30 miqdorda hab dori hosil bo‘lsin
Berilsin.
Belgilansin: Kuniga 3 mahal 1 hab doridan
- 7.Ol: Qizil miya ildizidan
Gulxayri ildizidan teng miqdorda 10,0
Arpobodiyon /anisa/mevasidan 5,0
Evkalipt bargidan 2,5
Yig‘ma hosil bo‘lganicha aralashtir.
Ber.
Belgila: losh qoshiqda yig‘mali idishda qaynatib 1 osh qoshiqda 1 martadan iste‘mol qilish uchun
- 8.Ol: Kamforaning moyli eritmasidan 10 % li tashqariga ishlatish uchun 10 ml
Ber.
Belgila: Surtish uchun.
- 9.Ol: Borot kislotasidan 0,1
Oq moydan
Kraxmaldan teng miqdorda 1,0
Talkadan 5,0
Maydalangan kukun hosil bo‘lgunicha aralashtir.
Ber. Belgila: sepish uchun
- 10.Ol: Ikki usulda yozing:
Ich suradigan /surgi/ yig‘masidan 100,0

- Tarkibi: Frangula /Kurishina/ po'stlog'idan 25,0
 Ioster mevasidan 2,50
 Arpabodiyon/anisa/mevasidan 10,0
 Senni bargidan 25,0
- 11.Ol: Novakaindan 25,0
 Natriy xlorid/osh tuzi/ izotonik eritmasidan 100 ml
 Adrenalin gidroxlorid eritmasidan 10 tomchidan 1:1000
 Aralashtirilsin. Tozalansin.Berilsin.
 Belgilansin: qon bosimini ko'tarish uchun
- 12.Ol: 50 ml prekisvodorod eritmasidan
 Ber. Belgila: chayqash uchun.
- 13.Ol: oddiy usulda yozing
 Kalsiy xlorid eritmasidan 200 ml/
 (Calcii chloridum 10,0
 Aqua destillata ad 200 ml)
- 14.Ol: Valerian ildizi damlamasidan 15,0 : 200 ml
 Yalpiz nastoykasidan 3 ml
 Arslon kuyruq /pustirnika/nastoykasidan 10 ml
 Aralashtir. Ber.
 Belgila: 1 osh qoshiqda kuniga 3 marta
- 15.Ol: Bahorgi arpabodiyonning yer ustki qismi damlamasidan 6,0-180 ml
 Kodein fosfatidan 0,18
 Natriy bromiddan 6,0
 Aralashtir. Ber.
 Belgila : 1 osh qoshiqda kuniga 3 marta
- 16.Ol: Kofein natriy benzoatdan 0,4
 Natriy bromiddan 0,5
 Oddiy sharbatdan 20 ml
 Tozalangan suvdan 200 mlgacha aralashtirilsin
 Berilsin. Belgilansin: 1 osh qoshiqdan kuniga 3 marta
- 17.Ol: Ftelazoldan 15,0
 Shaftoli moyi emulsiyasidan 200 ml gacha
 Aralashtirilsin.Berilsin.
 Belgilansin: 1 osh qoshiqda kuniga 3 marta
- 18.Ol: Oq moydan 5,0.
 Kraxmal shilliqidan 10 ml
 Aralashtir. Ber.

- Belgila: 1 marta klizma uchun
- 19.Ol: Zig'ir urug'ining shilliq eritmasidan 200 ml
Ber.
Belgila: 1 osh qoshiqda kuniga 4 marta
- 20.Ol: Tozalangan oltingugurtdan
Salitsialat kislotasidan.
Ixtioldan teng miqdorda 50,0
Vazelindan 50,0 gacha
Aralashtir maz hosil bo'lsin .
Ber.
Belgila: Maz/surtma dori/
- 21.Ol: 20,0+200 ml itjumrut/krushini/ po'stlog'i qaynatmasidan.
Natriy sulfat 20,0
Aralashtir. Ber.
Belgila: 1-osh qoshiqda kuniga 2 mahal
- 22.Ol: Tarkibida: cho'ktirilgan oltingugurtdan 1,5
Ixtioldan 1,0
Vazelindan 30,0 bo'lgan surtma dorini yozing
- 23.Ol: Metilsalitsilatdan 24 ml
Ekvaliptli moydan 1,2 ml
Tozalangan terpentin moyidan 3,2 ml
Kamfordan 5,0
Chochqa yog'idan
Vazelindan teng miqdorda 33,3
Aralashtir suyuq surtma hosil bo'lsin
Ber. Belgila:Zaharlangan yuzaga surtish uchun
- 24.Ol: Tarkibida: kseroformadan 1,2
Vinilindan 1,0
Kanakunjut moyidan 20 ml bo'lgan suyuq surtma dorini yozing
- 25.Ol: Beladonna ekstraktidan 0,015
Shamcha hosil bo'lgunicha kakao moyidan keraklixa aralashtirilsin .
10 miqdordagi shunday doza berilsin
Belgilansin: 1 shamchadan kuniga 2 mahal to'g'ri ichakga yuborilsin
- 26.Ol: Cho'chqa malhamidan 6 ml
Ber.
Belgila: Kechasi orqaga surtish uchun

27.Ol:Ruh oksididan.

Bug'doy kraxmalidan teng miqdorda 10,0

Qora moy/ dog'/dan 5,0

Naftalendan 20,0

Pasta hosil bo'lgunicha aralashtir

Ber.

Belgila: ertalab va kechqurun surtish uchun

28.Ol:Yelimshak/jelatin/dan sharik hosil bo'lgunicha kerakli miqdorda aralashtirilsin

12 miqdordagi doza berilsin.

Belgilansin:

29.Ol: Bahorgi arpabodiyon yer ustki qismidan 8,0.

Qalampir yalpiz bargidan 2,0

Aralashtir, yig'ma hosil bo'lsin.

6 miqdordagi dozada ber.

Belgila: 1 piyola qaynagan suv 1 paketni damlash va 1 osh qoshiqda kuniga 3 mahaldan ichish uchun

30.Ol: Valeriana ildizpoyasi va ildizidan 50,0

Ber. Belgila: 1 piyola qaynagan suvda damlab 1 osh qoshiqda ichish uchun

31.Ol: Tozalangan skipidardan.

Xloroformadan teng miqdorda 25 ml

Suyuq surtma hosil bo'lguncha aralashtirilsin.

Berilsin.

Belgilansin : Surtish uchun

32.Ol: Qirilgan kamfordan 0,1

Shakardan 0,3.

Kukun hosil bo'lguncha aralashtir:

10 miqdordagi dozada mumlangan qog'ozda ber.

Belgila: 1 kukundan kuniga 3-4 mahaldan istimol qilish uchun

33.Ol: Narkozda ishlatiladigan efirdan 38,0

Xinin gidroxlordan 0,3

Tozalangan etil spirtidan shaftoli moyidan 60,0 gacha

Aralashtirilsin. Berilsin.

Belgilansin: klizma qilish uchun

34.Ol: Nitroglitserin eritmasidan 4 ml.

Ber.

Belgila. 1 bo'lak qandga 2 tomchi

- 35.Ol: Diprozindan 0,025
20 miqdorli dozada yopiq tabletkada ber.
Belgila: kuniga 1-tabletkadan 2-3 marta
- 36.Ol: Oq cho'ktirilgan simob moyidan 5% 30,0.
Ber.
Belgila: Surtish uchun
- 37.Ol. Kamfora moyidan 20%
1 ml miqdorli dozada ampulada ber.
Belgila: teri ostiga yuborish uchun
38. Ol: Qaynatilgan temirdan 1,0.
20 miqdordagi kapsulada jelatinadan ber
Belgila: kunda ovqatdan so'ng 1 kapsuladan 3 mahal.
39. Ol: Rux oksididan
Salitsilat kislotadan
Talkadan teng miqdorda 50,0
Aralashtir kukun kukun hosil bo'lsin
Ber.
Belgila: surtish uchun
- 40.Ol: 5 % 10 ml. Tozalangan natriy
Gidrokarbonat eritmasidan
Qaynatib tozalansin.
Berilsin .
Belgilansin: Venaga yuborish uchun
41. Ol: Simobning sariq oksididan 0,1
Ko'z uchun 10,0 eng yaxshi vazelindan
Maz hosil bo'lganicha aralashtir.
Ber.
Belgila: Ko'zga surtish uchun .
- 42.Ol: Natriy benzilpentsilindan 1000000 BT
Natriy xlorid /osh tuzi/ izotonik eritmasidan 5 ml
Aralashtir. Ber.
Belgila: kunda har ikkila ko'zga 2 tomchidan 5-6 marta tomizish uchun
- 43.Ol: Konsentrlangan vodorod peroksid eritmasidan 5 ml
Tozalangan suvdan 15 ml
Aralashtir. Ber.
Belgila: Milkga surtish uchun

- 44.Ol: Marvaridgulning quruq ekstraktidan 20 ml
Ber.
Belgila: ovqatdan oldin kuniga 2-3 marta 30-40 tomchidan ichish uchun
- 45.Ol: Moychechak guli nastoykasidan 200,0
Ber.
Belgila: Chayqash uchun
- 46.Ol: Bahorgi arpabodiyonning yer ustki qismi o'tlaridan 2,0
Valeriana ildizpoyasi bilan ildizidan 1,5
Yig'ma hosil bo'lgunicha aralashtir.
Ber.
Belgila: 1-osh qoshiqda kuniga 3 mahal
- 47.Ol: Ichga ishlatish uchun eng toza vazelin moyidan 200,0
Yalpiz moyidan 2 tomchi
Aralashtir. Ber.
Belgila: 1 osh qoshiqda kuniga 2 mahal
48. Ol: Novakaindan 0,25
Natriy xlorid eritmasidan 0,85 % -100,0
Tozalangan bo'lsin.
Aseptik/tashqaridan ifloslanmaslik/sharoitda qo'sh
Adrenalin gidroxlorid eritmasidan 0,61 % li
10 tomchidan aralashtir.
Ber.Belgila:
- 49.Ol: Aloy shirasidan 100 ml
Qora idishda ber.
Belgila: 1 choy qoshiqda kuniga ovqatdan 30 m oldin 3 marta ichish uchun.
50. Ol: Narkoz uchun efirdan 30,0
Xinin gidroxloriddan 0,5
Etil spirtidan 90% li 3 ml
Shaftoli moyidan 50,0 gacha
Aralashtir. Ber.
Belgila: 1 marta klizma uchun.

Nota bene!

Barba non facit philosophum- Hamma soqol qo'yanlar donishmand bo'lavermaydi

Si dormis, expergiscere; si stas, ingredere; si ingredaris, curre; si curris, advola – Agar uxlayotgan bo'lsang - o'rningdan tur, agar turgan bo'lsang – yur, agar yurayotgan bo'lsang – yugur, agar yugurayotgan bo'lsang – uchgin.

29-§.Takrorlash uchun retseptura bo'limidan test savollari

1. Kesik mazmunini bering. **-cid**
 - a. mikroblarga qarshi b. zamburug'larga qarshi
 - c. antiseptik d. og'riqsizlantiruvchi
2. Kesik mazmunini bering. **-pyr**
 - a. uhlatuvchi b. zamburug'larga qarshi
 - c. og'riq qoldiruvchi d. isitmani tushiruvchi
3. Kesik mazmunini bering. **-phyll**
 - a. zamburug'larga qarshi b. barg
 - c. qon bosimini tushiruvchi d. qon tomirini kengaytiruvchi
4. Kesik ma'nosini bering. **-cain**
 - a. maxalliy og'riq qoldiruvchi b. uhlatuvchi
 - c. mikroblarga qarshi d. isitmani tushiruvchi
5. Kesik ma'nosini aniqlang. **-barb**
 - a. androgen b. og'riq qoldiruvchi
 - c. qon bosimini tushiruvchi d. uxlatuvchi
6. Kesik mazmunini bering. **-vas, -angio**
 - a. uxlatuvchi b. qon bosimini tushiruvchi
 - c. zamburug'larga qarshi d. qon tomirini kengaytiruvchi
7. Kesik ma'nosini aniqlang. **-sed**
 - a. tinchlantiruvchi b. o't suruvchi
 - c. ayollar garmoni d. erkaklar garmoni
8. Kesik ma'nosini aniqlang. **-chole**
 - a. garmonal. b. isitmani tushiruvchi
 - c. o't suruvchi d. ayollarni jinsiy garmoni
9. Kesik ma'nosini aniqlang. **-cillin**

- a. pennisillin antibiotiki b. o't suruvchi
 c. garmonal d. ayollar garmoni
10. Kesik ma'nosini aniqlang. - **thyr**
 a. mahalliy og'riq qoldiruvchi b. uxlatuvchi
 c. mikroblarga qarshi d. qalqonsimon bezga ta'sir qiladi
11. Kesik ma'nosini bering. -**oestr**
 a. ayollar garmoni b. garmonal
 c. erkaklar garmoni d. antiseptik
12. Kesik ma'nosini ajrating. -**test, -vir**
 a. antibiotiklar b. erkaklar garmoni
 c. ayollar garmoni d. isitmani tushiruvchi
13. Kesik ma'nosini ajrating. -**myco**
 a. sulfanilamide b. yurakka oid
 c. zamburng'larga qarshi d. penicillin antibiotikasi
14. Kesik ma'nosini ajrating. -**cor, -card**
 a. uxlatuvchi b. penicillin antibiotikasi
 c. sulfanilamide d. yurakka oid
15. Atamaning ma'nosini ko'rsating. -**aesthes**
 a. sezish b. o't suruvchi
 c. antibiotiklar d. spazmolitik
16. Atamaning ma'nosini ko'rsating. -**sept-**
 a. spazmolitik b. qon tomirini kengaytiruvchi
 c. mikroblarga qarshi d. zararsizlantiruvchi
17. Atamaning ma'nosini ko'rsating. -**cort**
 a. gipotenziv b. kortikosteroidlar
 c. androgen steroidlar d. uhlatuvchi

18. Kesik ma'nosini bering. **-zol,-zin,-zid,-az**
- a. antiseptik b. azot tarkibi
- c. qon tomirini kengaytiruvchi d. zamburug'larga qarshi
19. Kesik ma'nosini aniqlang. **-Odynia**
- a. og'riq b. og'riq qoldiruvchi
- c. qon bosimini tushiruvchi d. androgen
20. Fe'lni tuslanishini aniqlang. **misceo, -ere**
- a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
21. Fe'lni tuslanishini ajrating. **do, -dare**
- a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
22. Fe'lni tuslanishini ajrating. **finio, -ire**
- a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
23. Tarjima qiling: **«Aralashtir to'plam hosil bo'lsin».**
- a. misce, fiant species b. misce, ut fiant species
- c. misce, fiant specie d. misce ,ut fiant speciei
24. Juvtini aniqlang : **«Aralashma hosil bo'lsin»**
- a. misce b. misceatur c. miscere d. miscetur
25. Gapni to'ldiring: «Shunday dozalar **berilsin**». ... tales doses
- a. dentur b. da c. dare d. datur
26. Gapni to'ldiring: «Aralashtir, **liniment** hosil bo'lguncha». Misce,fiat
- a. liniment b. liniment c. linimentum d. linimento
27. Gapni to'ldiring: «Aralashtir **pilulyalar** hosil bo'lguncha». Misce, ut
- a. fiant pilulae b. fiant pilula c. fiat pilulae d. fiat pilula
28. Gapni to'ldiring: «Aralashtir, **poroshok** hosil bo'lguncha». Misce, fiat
- a. pulverum b. pulveres c. pulveris d. pulvis

29. Gapni to'ldiring: «Aralashtir, qin shamchasi hosil bo'lguncha».

Misce, fiat suppositorium vaginal...

a. - e b. -i c. -is d. - um

30. Tarjima qiling. **Eng mayda poroshok (kukun).**

a. pulvis subtilissimus b. pulvis subtilissimum

c. pulvis subtilior d. pulvis subtiliores

31. Qo'shimchasini yozing. Rp: Tabulett... Sulfadimedizini 0,5 numero 12

a.- am b.-arum c.- as d.-um

32. Tarjima qiling. Rp: Extracti Crataegi fluidi

a. ol: itjumrutning quruq ekstraktini. b. ol: do'lananing quruq ekstraktini

c. ol: itjumrutning suyuq ekstraktini d. ol: do'lananing suyuq ekstraktini

33. To'ldirib yozing. Ol: **Valeriana** ildizlari bilan ildizpoyalari:

Rp: Rhizomatis cum radicibus

a. Valeriana b. Valerianas c. Valerianae d. Valerianibus

34. Qo'shimchasini yozing. Rp: Suppositoria "Anuzol..." numero 6.

a. - um b. i c. -ae d. -a

35. Tarjima qiling: **«Tozalangan oltingugurt».**

a. depuratum b. rectificatum c. dilutum d. dilum

36. Tarjima qiling. **Ol: Itjumrut po'stlog'ini.**

a. Rp: Folioimm Millefolii b. Rp: Corticis Urticae

c. Rp: Folioimm Frangulae d. Rp: Corticis Frangulae

37. Ikki terminli bo'lmagan so'zni ko'rsating.

a. etilmorfm b. xloralgidrat c. fenilsalisilat d. metilsalisilat

38. Retsepda qaysi so'z 1-chi o'rinda turadi? Ol: Natriy xloridni izotonik eritmasidan

a. solutionis b. natrii c. isotonicae d. chloridi

39. Retsepta qaysi soʻz 2- chi oʻrinda turadi? Ol: Natriy xloridni izotonik eritmasidan
- a. Solutionis b. Natrii c. isotonicae d. Chloridi
40. Resepda qaysi soʻz 3- oʻrinda turadi? Ol: Natriy xloridni izotonik eritmasidan
- a. chloridi b. isotonici c. solutionis d. natrii
41. Resepda qaysi soʻz 4- chi oʻrinda turadi? Ol: Natriy xloridni izotonik eritmasidan.
- a. solutionis b. chloridi c. isotonicae d. natrii
42. Toʻldiring. Tetracyclinum cum Nystatin...
- a. -um b. -o c. -is d. -as
43. Toʻldiring. Recipe: Suppositori... «Anusolum» . Da tales doses numero
- a. -i b. -a c. -as d. -um
44. Toʻldiring. Rp: Tabulett... Anapirinum numero 6
- a. -is b. -a c. -ae d. -as
45. Qoʻshimchasini yozing. Sulfadimezinum in tabulet... .
- a. -as b. -is c. -a d. -um
46. Toʻldirib yozing. Tetracyclinum cum Nystatin
- a. -i b. -o c. -um d. -is
47. "Chayono't" soʻzini toping.
- a. Urtica b. Belladonna c. Covallaria d. Linum
48. "Itjumrut" soʻzini toping.
- a. Frangula b. Digitalis c. Hypericum d. Urtica
49. "Moychechak" soʻzini toping.
- a. Urtica. b. Crataegus c. Hypericum d. Chamomilla
50. "Kungaboqar yogʻi" jumlasini toping.

a.Oleum Helianthi. b.Oleum Haelianti. c.Oleum Helianti. d.Oleum Gelianthi.

51. Ma'nosini toping - "**kanakunjut moyi**".

a. Oleum Rhicini b.Oleum Ricini c.Oleum Rhecini d.Oleum Riceni

52. Juftini toping. **Herba Thermopsidis**

a.termopsis o'ti. b.angishvona gul o'ti. c.bahorgi Adonis o'ti. d.sariq choy o'ti

53. Qo'shimchasini yozing. Rp: Solutionis Synoestroli oleos

a. -a b.-ae c.-um d. -i

54. To'ldiring. Ol: 5% jod eritmasidan **5 tomchi**

a.guttas V b.guttae V c.guttam 5 d.gutta 5

55. To'ldiring: «Ol: mavrak **barglarini**». Rp: ... Salviae

a.folium b.folia c.folii d.foliorum

56. To'ldiring: «In'eksiyalar uchun suv». Aqua pro

a.injectiones b.injectinis c.injectionibus d.injectionum

57. Juftini toping: «**Novshadil - anis tomchilari**».

a.liquor Ammonii anisati b.sulfur depuratum

c.solutio ammonii caustici d.spiritus rectificatus

58. Juftini toping: «**Novshadil spirti**».

a.solutio Ammonii caustici b.sulfur depuratum

c.spiritus rectificatus d.liquor ammonii anisati

59. To'ldiring: «**Tozalangan spirt**».

a.rectificatus b.causticus c.depuratus d.dilutus

60. Kerakli qo'shimchani yozing. Rp: Solutionis Jodi spirituous...

a. -i b. -a c. -um d. -ae

61. Kerakli qo'shimchani qo'ying. Rp: Tabulett... Tetracyclini obduct... .

a.- am b.-ae c.-as d.- a

62. To'ldiring: «Aralashtir, shamchalar hosil bo'lguncha». Miscel,
- a.fiant suppositorium b.fiat suppositoria
c.fiat suppositorium d.fiant suppositoria
63. Juftini toping: « mayda poroshok (kukun)».
- a.pulvis subtilis b.pulvis simplex
c.pulvis subtili d.pulvis subtile
64. To'ldiring. Rp: Pulveris Glycyrrhizae composit...
- a. - us b.-a c. -um d. - i
65. To'ldiring: «Ber qora shisha idishda». Da in vitr... nigr...
- a.- um b.-a c.-o d.- us
66. To'ldiring. Recipe: Spiritus aetylic...
- a.- a b.- us c.-um d.-i
67. To'ldiring. Recipe: Specierum diuretic....
- a.-um b.-ae c.-arum d.-us
68. "Id" suffuksiga ma'nosini toping (tuzlarda).
- a.-idum b.-osum c.-icum d.-as
69. Retseptalar (kislotalarda) o'zb - at suffukslariga mos keladiganini toping.
- a.- icum b.-osum c.- idum d.-as
70. - it suffuksiga to'g'ri keladiganini toping.
- a.- osum b.- idum c.-icum d.-as
71. To'ldiring. Acidum hydrobrom ...
- a.- icum b.-osum c.- idum d.-as
72. To'ldiring. Acidum hydrochlor...
- a.- icum d.-osum c.- idum d.-as
73. Juftini toping: «Limon kislotasi».

- a. acidum citricum b. acidum aceticum
c. acidum nitricum d. acidum carbonicum

74. Asosiy tuzlardagi anionlarning old qo'shimchasini toping.

- a. -yl b. -sub c. hydro d. -meth

75. Tuzni toping.

- a. plumbi acetat b. zinci oxydum
c. magnesi peroxidydum d. acidum lipoicum

76. Oksidni toping.

- a. alumini peroxidydum b. kalii iodiudum
c. acidum lacticum d. argenti nitras

77. Tuzni toping.

- a. calcii sulfas b. hydrargyri oxydum
c. alumini hydroxydum d. acidum nitrosum

78. Tuzlardagi anionlarning old qo'shimchasini toping.

- a. sub - b. -yl c. hydro - d. meth-

79. Oksidni toping.

- a. hydrogenii oxydum b. kalii jodidum
c. cupri citras d. codeini phosphas

80. Ma'nosini toping: «Oltinugurt kislotasi».

- a. acidum sulfuricum b. acidum nitricum
c. acidum citricum d. acidum aceticum

81. Tarjima qiling: «Bir marta qo'llaniladigan doza». pro ...

- a. dosi b. dosis c. doses d. dies

82. Moslashtiring: «Vitaminli to'plam». species ...

- a. vitaminosae b. vitaminosa c. vitaminosum d. avitaminosus

83. Qattiq dori shaklini toping.

- a. pulvis,eris,m b. tincture c. pasta d. suppositorium
84. To'ldiring: «Surtish uchun kukunlar». Pulver... ad usum externum
a.-es b. -um c. -ibus d. -s
85. Tarjima qiling: «Do'lana **mevalari** va gullari». et flores Crataegi
a.fructu b. fructuum c. fructibus d. fructus
- 86.To'ldiring. **Ichkariga qo'llash uchun** eritma. Solutio ad
a.usum internum b. usu intemo c. usus internus d. usuum internum
87. To'ldiring: «Strixning **eng yuqorigi** 1 marta ichiladigan dozasi dan 15 tomchidan». pro dosi Strychnini guttas XY
a.optimus b. optima c. optimo d. opticus
88. To'ldiring: Oddiy va **murakkab** poroshok . Pulvis simplex et pulvis ...
a.compositus b. composite c. compositum d. composito
89. To'ldiring: «Ko'krak eliksiri - balg'am ko'chiruvchi vosita».
Elixir ... est remedium ex pectorans
a. pectoral b. pectoralis c. thoracica d. thoracicum
90. To'ldiring. Solutio vitamini B -12 in ampullis ...(mushaklar aro in'eksiyalar uchun).
a. pro injectionibus intramuscularis b. ad injectionibus intramuscularibus
c. pro injectione intramusculari d. ad injectiones intra
91. To'ldiring: «**Eriydigan** sulfasil». Sulfacylum ...
a.solubile b. siccum c. siccum d. solibulis
92. To'ldiring: «Solodka **ekstrakti** bilan ko'krak elersiri».
Elixir pectorale seu elixir cum ... Glycyrrhizae
a.extracto b.extractum c.extractis d.extracta
93. To'ldiring. Oq loy shakliga ega bo'lgan dori. Bolus alba remedium ... est.
a.constituens b. corrigens c. basis d. remedium

94. "Adonis vernalis" oilasiga mansub bo'lgan preparat shaklini toping.

- a. Aether medicinalis b. Adonidur
c. Adonidis vernalis d. tincturae Adonidis vernalis

95. Moslashtiring. Remedia ... (oddiy va murakkab) et composita.

- a. simplicia b. simplex c. simplicis d. simplici

96. To'ldiring. Tabulett. ... Furacilini

- a. -is b. -a c. -ae d. -arum

97. Kerakli harflarni qo'ying. Co... einum

- a. f b. ff c. ph d. th

98. Tarjima qiling: «Kukunlar odiy, murakkab, yirik va mayday bo'ladi».

Pulveres grossi et subtiles ... et compositi sunt.

- a. simplices b. simplicis c. simplex d. simplici

99. To'ldiring. Tibbiyot sovuni - oq kukun. Sapo medicinalis ... pulvis est.

- a. albus b. leucos c. alba d. album

100. To'ldiring: «Emulsiyalar **yog'li** va urug'li bo'ladi». Emulsa ... et seminalia sunt.

- a. oleosa b. oleosus c. oleosum d. oleosonum

101. Mayda kukunni teng ikkiga bo'l. Divide pulvis...inpartes aequales.

- a. subtilis b. sutile c. subtili d. subtilia

102. Kapsulalar elastik, yumshoq yoki qattiq bo'lishi mumkin.

Capsulae, seu elasticae, seu molles seu.../qattiq / sunt durae

- a. dura b. durum c. durus d. duri

103. Juftini aniqlang. Hb. Millefolli

- a. bo'yodron o'ti b. angishvona gul o'ti
c. Bahorgi Adonis Vernalis bargi d. termopsis o'ti

104. Mos keladiganini toping. Hb. Hyperici

- a. sariqchoy o'ti b. angishvona gul o'ti
c. bahorgi Adonis Vemalis bargi d. termopsis o'ti

105. Mos keladiganini toping. Hb. Digitalis

- a. angishvona gulining o'ti b. sariqchoy o'ti
c. bahorgi Adonis Vernalis bargi d. termopsis o'ti

106. Mos keladiganini toping. Hb. Adonidis vernalis

- a. angishvona gulining o'ti b. bahorgi Adonis Vernalisning o'ti
c. sariqchoy o'simligining yer ustidagi qismi d. termopsis o'ti

107. Qo'shimchasini yozing. Rp: Unguenti Xeroformi...5%-10,0

- a.-as b. -arum c. -i d. -um

108. Qo'shimchasini yozing. Rp: Solutionis Synoestroli oleos

- a. -a b. -ae c. -um d. -i

109. O'zbekcha zo'zlarni lotinchaga o'giring.

Rp. Tabulettas / **yo'talga qarshi** / numero 12

- a. contra tussim b. contra mortem c. per os d. post mortem

110. Qo'shimchasini yozing. Rp: Tabulett... Digoxini 0,0001.

Da tales doses numero 12

- a. -ae b. -am c. -i d. -um

111. Tarjima qiling: «**Tozalangan** oltingugurt». Sulfur

- a. depuratum b. restificatum c. dilutum d. dilum

112. Almashtiring. Rp.: Aetheris / **narkoz uchun**/ 100 ml, да / **qora shisha idishda** /

- a. pro narcosi; in vitro nigro b. in vitro nigro; pro narcosi
c. pos nortem in vitro nigro d. contra tussim, ad decubitum

113. Qo'shimchasini yozing. Rp: Tabulett... "Theophyllin..." numero 10

Detur. Signetur:

a. - as,-um b. -a,-as c. -ia,-ium d. - as,-a

114. To'ldiring. **Охас...linum**

a.-e b. -i c. -y d. -ae

115. Tarjima qiling: «Tirik organizmda».

a. in vivo b. in vitro nigro c. in vitro d. in vitrum

116. To'g'ri javobni toping.

a. in tabulettis obductis b. in tabullettis obductas

c. in tabulettas obductas d. in tabletis obductis

117. To'ldiring: «Ichqariga qo'llash uchun». ad us... intern...

a.- u b. -um c. - o d. -is

118. To'ldiring: "**Angishvonagul bargi**". ... folium

a. Digitalis b. Leonuri c. Quercus d. Crataegi

119. To'ldiring: «**Sariqchoy o'ti**». herba

a. Hyperici b. Salviae c. Chamomillae d. Rhei

120. Mos keladiganini toping. **Тиосульфат**

a. thiosulfat b. thiosulfas c. thiosulphas d. thiosulphat

121. Mos keladiganini toping: «**Sulfamonometoksin**».

a.sulfamonomethoxinum b. sulfamonomethoxin

c. sulphamonometoxin d. sulphamonomethoxinum

122. Mos keladiganini toping: «**Ixtiyol**».

a. Ichthyolum b. Ihthyolum c. Ichtiolum d. Ichtyolum

123. Qo'shimchasini to'ldiring: «Gulhayri ildizining damlamasi».

Infus Radic Althae ...

a. - i, -is, -ae b. -o, -is, -a c. - i, -i, -ae d. -is, -i, -o

124. Qo'shimchasini yozing: «5 tomchidan novshadil spirtidan».

Solution ... Ammon caustic... gutt.. V

a. - i, -ibus, -ii, -as b. - um, -i, -i, -am c. -es, -um, -i, -as d.- is, -ii, -i, -as

125. Mos keladiganini toping: «Ethinilestradiol».

- a. Aethynyloestradiolum b. Aethynilestradiolum
c. Aethynyloestradiolum d. Aethinyloestradiolum

126. Qo'shimchasini qo'ying: «Astmaga qarshi to'plam». Spec.... antiasthmatic....

- a. - erum, is b. -ei, -i c. -erum, -arum d.-es, -is

127. So'zlarni to'g'ri joylashtiring.

- a. da in vitro nigro b. in vitro nigro da
c. da in nigro vitro d. in, nigro, da, vitro

128. So'zlarni to'g'ri joylashtiring: numero 20, obductas, Pentoxyli, tabulattas, 0.2

- a. Tabulettas Pentoxyli obductas 0.2 numero 20.
b. Pentoxyli tabulettas obductas numero, 02
c. Tabulettas obductas Pentoxyli numero 20 , 02.
d. Tabulettas Pentoxyli obductas 0.2 numero 20

129. Qo'shimchasini yozing. Tabulett.... Oleandomycin... phosphat....
obduct... numer....

- a. - as, -i, -is, -as, -o b. - is, -i, -i, -us, -o
c. -am, -is, -i, -am, -I d. -as, -i, -e, -e, -o

130. So'zlarni to'g'ri joylashtiring. ad, Natrii, solutionis, chloridi, 100 ml,
isotonicae

- a. Solutionis Natrii chloridi isotonicae ad 100ml
b. Natrii chloridi isotonicae solutionis ad 100 ml
c. Solutionis isotonicae Natrii chloradi ad 100 ml
d. Isotonicae solutionis Natrii chloradi ad 100 ml

131. So'zlarni to'g'ri joylashtiring. in, dosis, numero 20, tales, da, capsulis

- a. da tales doses numero 20 in capsulis b. da in capsules tales doses numero 20

- c. da numero 20 in capsules tales doses **d.** in capsules tales doses da numero 20
- 132.** Qo'shimchalarini yozing. Recipe Solution... Hydrogen.. peroxyd.... concentrat
- a. -is, -ii, -i, -ae **b.** -um, -i, -i, -ae
- c. -es, -i, -i, -ae **d.** -is, -i, -i, -a ei -is, -i, -i, -a
- 133.** Qo'shimchalarini yozing. Recipe Tabulett... "Microiod..." cum Phenobarbital... obduct... numer... 40
- a. -is, -i, -is, -as, -a **b.** -am, -i, -o, -am, -o
- c. -arum, -um, -o, -as, -a **d.** -as, -um, -o, -as, -o
- 134.** Kislotani nomini qo'ying. Recipe : Tabulettas acidi obductas
- a. phosphatis **b.** glutaminici c. Hydrocartisoni **d.** Hydrogenii
- 135.** Anionni nomini qo'ying. Solutionis Platyphyllini ...
- a. hydrotartratis **b.** Natrii c. borici **d.** oxydi
- 136.** To'g'ri javobni toping. Recipe : Olei ...
- a. Ricini **b.** Belladonnae c. Vinylini **d.** iodidi
- 137.** Ma'no jihatdan boshqa so'zlarga to'g'ri kelmaydigan so'zni toping.
- a. Iodum **b.** barium c. Aluminium **d.** Novocanium
- 138.** Ma'no jihatdan boshqa so'zlarga to'gvri kelmaydigan so'zni toping,
- a. Cuprum **b.** Aetharolum c. Euphyllinum **d.** Mentholum
- 139.** Umumiy ma'no beradigan so'zni toping.
- a. Belladonna **b.** Herba c. Rheum **d.** Urtica
- 140.** Umumiy ma'no beradigan so'zni toping.
- a. Tabuletta **b.** Tefracyclinum c. Dimedrolum **d.** Penicillinum
- 141.** So'zda nechta qism bo'lagi bor? **Phenoxymethylpenicillinum**
- a. 4 **b.** 5 c. 6 **d.** 2
- 142.** To'ldiring. Str...chninum a. -i **b.** -e c. -y **d.** -ae
- 143.** To'ldiring: «Shaftoli moyi». Oleum ...

a. Hyperici b. Persicori c. Chamomillae d. Persicorum

144. Odatda qisqarmaydi:

a. dori shaklini nomlanishi b. farmasevtga bo'lgan turli topshiriqlar
c. o'simliklar qismini bildiruvchi so'zlar d. galen preparatlarining nomlari

145. "moy" so'zi qanday qisqartiriladi? Recipe: **Olei** Menthae guttas III

a. o. b. olei. c. ole. d. ol.

146. "Qaynatma" so'zini qanday qisqartirish mumkin?

a. dec. b. deco. c. decact. d. de.

147. "1 Tomchi" so'zi qanday qisqartiriladi?

a. gtt I. b. gt. 1 c. g. 1 d. gut 1

148. "Ildiz" so'zini qisqartiring. Rp: Pulveris radiceis Rhei.

a. r. b. ra. c. radi. d. radic.

149." Moychechak gullari" iborasi retseptda qanday yoziladi

a. Rp: Flores Chamomillae b. Rp: Floris Chamomillae

c. Rp: Fl Chamomillae d. Rp: Flor Chamomillae

150." Borat kislotasi" iborasini qisqartma shaklini toping

a. acidum boricum b. ac. boricum c. ad boricum d. acidum bor

Lotincha - o'zbekcha lug'at

Aa

acidum,i,n - kislota
Achillea,ae,f – bo'ymadaron
Acorus(i) calamus(i) – oddiy igir
Acyclidinum, i, n - atsiklidin
addo,ere,3 – qo'shmoq
adeps, ipis,m – yog'
Adonis,idis,m –Adonis(gulizardak, safsargul)
Adonis(idis) vernalis(is) – bahorgi Adonis (arpabodiyon)
Adonis(idis) turkestanicus(i) – turkiston adonisi
Aethacridinum,i,n - etakridin
Aethamidum,i,n – etamid
Aethimizolum,i,n –etimizol
Aethinyloestradiolum ,i,n – etinilestradiyol
aether, eris, m – efir
aethereus, a, um – efir (moyi) li
aethylicus, a, um – etil (spirti) li
aethylum, i, n – etil
Alcaloidum, i, n – alkaloid
Alhagum , i , n – yantoq
Allium(i)sativum(i) -sarimsoq piyoz
Allocholum , i,n – alloxol
Alnus, i ,f– qandag'och , olxa
Aloë,ës, f – alloy
Althaea, ae,f – gulxayri
Amidopyrinum ,i , n - amidopirin
Aminalonum ,i ,n -aminalon
Aminazinum ,i , n –aminazin
Ammoniates , a , um – ammiakli
ampulla,ae,f – ampula
Amycazolum ,i, n – amikazol
Amygdala , ae, f – bodom
amylaceus , a , um –kraxmalli(teg)

amylum , i ,n – kraxmal
ana –teng, teng miqdorda
Anaesthesinum , i ,n –anestezin
Anaestheticus,a,um – og'riqsizlantiruvchi
Anabasis Ahpylla- maymunjon
Anethum, i, n- shivit
Anisum , i, n – arpabodiyon , oddiy anis
antiasthmaticus , a ,um –astmaga qarshi
antidiarrhoicus , a , um – ich ketishiga qarshi
antidotum , i ,n –zaharga qarshi dori
antigangraenosus ,a ,um - gangrenaga qarshi
antihemorrhoidalis , e -bavosilga qarshi
antipestosus ,a ,um – o'latga qarshi
antipyreticus,a ,um –issiqni pasaytiruvchi
antirabicus,a,um-quturishga qarshi
antisepticus, a , um –antiseptik
antitetanicus,a,um-qoqsholga qarshi
Apomorphinum ,i,n –apomorfin
Aprenalum, i, n –aprenal
Apressinum, i, n – apressin
Aprophenum, i, n - apofen
Arctium , i, n -qariqiz
Arachis,idis,f - yeryong'oq
Aralia, ae,f – araliya
argentum, i ,n- kumush
Armeniaca, ae, f - o'rik
aromaticus, a, um – xushbo'y
Arsenicum, i, n – margumush
Aurum, i, n – oltin
audio, ire,4-eshitmoq

Bb

bacca,ae,f-danaksiz (rezavor) meva

bacillus, i, n - tayoqcha

bacterium, i, n – bakteriya

Balsamum, i, n –bal'zam

Balsamum(i) Schostakovsky -

Shostakovskiy bal'zami

barium, i, n –bariy

Basilicum, i, n –rayhon

Belladonna, ae, f -belladonna

benzoicus, a, um -benzoyli

Berberis (idis) vulgaris-oddiy zirak

Beta, ae, f –lavlagi

Betula, ae, f -qayin

Beta (ae) vulgaris (is) -qandlavlagi

Bidens, ntis, f -qoraqiz (ittikanak)

Bidens (ntis) tripartite (ae) – uch

bo'lakli qoraqiz

Bismithum, i, n -vismut

Bistorta, ae, f -ilonsimon toron

Brassica(ae)oleracea (ae) – karam

Brassica(ae, f)rapa (ae) –sholg'om

Bromisovalum, i, n - bromizoval

bromum, i, n - brom

bulbus, i, m - piyoz boshi, piyoz

Bunium, i, n -zira

Bursa (ae) pastoris - jag'– jag'

Cc

Cacao (turlanmaydi) – kakao

Calamus, i, m-igir(qiyoqsimon

o'simlik)

Calcium, i, n –kaltsiy

Calendula, ae, f -tirnoqgul

Camphora, ae, f - kamfora

camphorateus, a, um - kamforali

carbo, onis, m - ko'mir

carbonicus, a, um -ko'mir -i (-si)

capsula, ae-sirdan o'rovch parda

Centaurum, i, n - tillabosh

cera, ae, f - mum

Cerasus (i, f) avium (i) - gilos

Cerasus (i, f) vulgaris (is) - olcha

ceratus, a, um - mumlangan

Chamomilla, ae, f -moychechak

charta (ae) Sinapis -xantal qog'ozi,

gorchichnik

Chininum, i, n - xinin

Chloraminum, i, n -xloromin

Chloroformium, i, n - xloroform

chlorum, i, n - xlor

cholericus, a, um -vaboga oid

chloridum, i, n-xlorid

cito - tez, tezda, tezlik bilan

Citrus (i, f) vulgaris (is) - tarvuz

Citrus, i, f -limon (daraxti)

Citrus (i)unshiu-mandarin(daraxti)

Codeinum, i, n - kodein

coeruleus, a, um -ko'k, zangori

Coffea, ae, f -kofe

Coffeinum, i, n - kofein

Collargolum, i, n – kollargol

concentrates, a, um-kontsentrlangan

conjungo, ere, 3- bog'lanmoq

Convallaria, ae, f - marvaridgul

coquo, ere, 1-pishirmoq

Corazolum, i, n – korazol

Cordiaminum, i, n - kordiamin

Cordigitum, i, n - kordigit

Cortisonum, i, n - kortizon

Crataegus, i, f - do'lana

crystallus, i, f -kristal

Cucurbita, ae, f -qovoq

Cucurbitaceae –qovoqdoshlar

cuprum, i, n – mis
cura, are, 1-davolamoq
Cydonia, ae, f - behi

Dd

Datura (ae) stramonum (i) -oddiy
bangidevona

Daucus, i, m – sabzi

Delphinium, i, n - isfarak

Depressinum, i, n - depressin

depuratus, a, um-tozalangan(suvda)

Desoxycorticosteronum, i, n -
dezoksikortikosteron

destillatus, a, um -distillangan

descendo, ere, 3- tushurmoq

Diazolinum, i, n -diazolin

Dicainum, i, n -dikain

dico, ere, 3- gapirmoq

Digitalis, is, f - angishvonagul

dignosco, ere, 3- aniqlamoq

Digitalis (is) grandiflora (ae) -yirik
gulli angishvonagul

Digitalis (is) purpurea (ae) -qizil
angishvongul

Dimedrolum, i, n -dimedrol

Diospyros(osis, f) kaki - xurmo

Diprophenum, i, n -diprofen

Diuretinum, i, n - diuretin

Dracons, ntis, n – ajdargiyoh

dirigo, ere, 3-yo'naltirmoq

do, are, 1- bermoq

doceo, ere, 2- o'rgatmoq

Ee

edo, ere, 3-yemoq, ovqatlanmoq

Echinopanax, acis, n -exinopanaks

Echinopanax (acis) elatum (i) -
baland exinopanaks

Eleutherococcus, i, n -eleuterokokk

Elixir, iris, n -eliksir

emplastrum, i, n – malham

emulsum, i, n-emulsiya

Ephedra, ae, f -efedra, qizilcha

Erysimum, i, n - jeltushnik

Erythromycinum, i, n – eritromitsin

Eucalyptus, i, f - evkalipt

Eucomma, ae, f – evkommiya, xitoy
guttapercha daraxti

Euphyllinum, i, n - eufillin

Equisetum, i, n –qirqbo'g'in

expectorans, ntis-balg'am
ko'chiruvchi

ex tempore-keragida, kerak paytida

Ff

Fabaceae - dukkadoshlar

Farfara, ae, foqqaldirmoq, tuyatavon

fel, felis, n -o't, safro

ferrum, i, n –temir

Ficus (i, f) coriaca (ae) – anjir

fido, ere, 3-ishonmoq

Filix, icis, f -paportnik, qirqquloq
filtratus, a, um -fil'trlangan

Fistacia, ae, f - pista

flavus, a, um -sariq

flos, floris, m -gul

fluidus, a, um – suyuq

fluorum, i, n –ftor

Foeniculum, i, n – shivit (ukrop)

folium, i, n -barg

Fragaria, ae, f –qulupnay, yertut

Frangula, ae, f -itjumrit

fructus, us, m -meva

Fungus, us, m-qo'ziqorin, zamburug'

Furacilinum, i, n -furatsilin

Gg

gargarisma,atis,n - chayqash
gelatina, ae, f -jelatin
geltinosus, a, um - jelatenli
gemma, ae, f- kurtak
Genseng,ngis,f-jenshen,odamgiyoh
Geum, i, n – shirchoy
gigno,ere,3-tug‘moq,vujudga keltirmoq
Glucosum, i, m -glyukoza
glycerinosus, a, um -glitserinli
Glycerinum, i, n –glitserin
Glycosidum, i, n –glikozid
Glycyrrhiza,ae, f-qizilmiya,
shirinmiya
Gossypium, i, n – paxta
Granatum, i, n - anor
granulum, i, n – granula
Guttae Botkini -Botkin tomchisi

Hh

habeo,ere,2-ega bo‘lmoq
Haematogenum, i, n -gemotogen
haemostaticus,a,um-qon to‘xtatuvchi
Haemostimulinum,i,n-gemostimulin
Helianthus, i, m -kungaboqar
Helichrysum, i, n - bo‘znoh
herba, ae, f -o‘t, yer ustki qismi
Hexamethylentetraminum, i, n –
geksametilentetramin
Hexamidinum, i, n – geksamidin
Hippophaë, es, f - chakonda
hydrobromidum, i, n – gidrobromid
hydrocarbonas,atis,m-gidroborbonat
hydrochloridum, i, n – gidroxlorid
hydroxydum, i, n – gidroksid
Hydrargyrum, i, n - simob

Hydrogenium, i, n - vodorod
Hydroxydum, i, n - gidroksid
Hyoscyamus, i, m - mihgdevona
Hypericum, i, n-dalachoy, sariqchoy
hypnoticus, a, um - uxlatadigan, uyqu
keltiradigan

Ii

Ichthyolum, i, n -ixtiol
in – da, ichida
infans,ntis,m - bola
infectio.onis,f –infeksiya
infusum,i,n-damlama
inhalatio,onis,f –ingalatsiya
injectio,onis,f – inektsiya
intracutaneus,a,um –teri orasiga
intramuscularis,e- mushak orasiga
intravenosus,a,um- ko‘k tomir
ichiga,vena ichiga
Inula,ae,f –andiz
Iodoformium,i,n - yodoform
Iodum,i,n- yod
Ipecacuanha,ae,f- ipekakuana
Iris, is, f - gulsapsar
isotonicus,a,um –izotonik

Jj

japonicus,a,um –yapon –i(-si)
Juglans,ndis,f –yeryong‘oq
Juniperius,i,f –archa

Kk

Kalanchoë, es,f–kalanxoy
Kalium,i,n-kaliy
Ll
laboro,are,1- mehnat qilmoq
lac,lactis,n- sut
lacteus,a,um-sutli
Laevomycesinum,i,n –levomitsetin

Lagochilus, i, m - bozulbong, logoxilus
lana, ae, f - jun
Lanolinum, i, n - lanolin
laxans, ntis - ich suradigan, surgi
Ledum, i, n - ledum (bagulnik)
Leonurus, i, m - arslonquyruq
letalis, e - o'ldiradigan
Leuzea, ae, f - levziya
Liliaceae - lolaguldoshlar
linimentum, i, n - liniment (suyuq surtma)
Linum, i, n - zig'ir
Liquiritia, ae, f - qizilmiya, shirinmiya
liquor, oris, m - suyuqlik, eritma
Liquor (oris) Ammonii anisatus (i) - novshadil arpabodiyon tomchilari
Liquor (oris) Burovi - Burov suyuqligi
Lithium, i, n - litiy
luteus, a, um - sariq
Lycopersicorum, i, n - pomidor

Mm

Magnesium, i, n - magniy
Magnium, i, n - magniy
Magnolia, ae, f - magnoliya
Malvaceae - gulxayridoshlar
Malus, i, n - olma
Manganum, i, n - marganets
Mays, ydis, f - makkajo'xori
medicamentum, i, n - dori, dori-darmon
medicatus, a, um - tibbiyot -i (-si)
medicus, i, m - vrach, shifokor
medico, are, l - davolamoq
Melo savitus - qovun
Melissa, ae, f - limono't
Melilotus, i, m - sariq beda
Mentha, ae, f - yalpiz
Mentholum, i, n - mentol

Menyanthes, idis, f - uchbarg, uchyaproq
Metallum, i, n - metal
Methacinum, i, n - metatsin
Methandrostenolum, i, n - metandrostenolon
Methindionum, i, n - metindion
Methioninum, i, n - metionin
methodus, i, n - usul
Methylandrostendiolum, i, n - metilandrosteniol
Methylenum (i) coeruleum (i) - metilen ko'ki
Methylum, i, n - metal
Methyltestosteronum, i, n - metiltestosteron
Millefolium, i, n - bo'yomodaron
Morphinum, i, n - morfin
Morus nigra - shotut
Myrtillus, i, m - chernika

Nn

Naphthalantus, a, um - naftalantli
Naphthalanum, i, n - naftalan
Naphthyzinum, i, n - naftizin
Narcissus, i, m - nargis
Natrium, i, n - natriy
Nigella, ae, f - sedana
nitras, atis, m - nitrat
nitras, itis, m - nitrit
Nitrogenium, i, n - azot
Nitroglycerinum, i, n - nitroglitserin
Norsulfazolum, i, n - norsulfazol
No-spa, ae, f - noshpa
Novocainum, i, n - novokain
Noxyron, i, n - noksiron
numerus, i, m - son
Nuphar, aris, n - nilufar
Nux, Nucis, f - yong'oq

Nux (ucis) vomica (ae) –kuchala

Oo

odduco,ere,3- o‘rab olmoq

obductus, a, um -parda (po‘st) bilan qoplangan

Octoestrolum, i,n - oktestrol

odor, oris, m - hid

officina, ae,f -dorixona

officinalis, e-dorivor,dorixona-i(si)

oleosus, a, um -moyli

oleum, i, n -moy

Oleum (i) jecoris Aselli-baliq yog‘i

Oleum (i)Ricini- kanakunjit moyi

Oleum(i)Terebinthinae-terpentin moyi, ckipidar

Oleum (i)Terebinthinae

rectificatum(i)-tozalangan terpentin moyi

Oliva, ae, f - zaytun

ophthalmicus, a, um - ko‘z -i (si)

optimus, a, um - eng yaxshi

Origanum, i,n-tog‘rayhon, kiyiko‘t

Oryza, ae, f - guruch

oxydulatus, a,um - chala oksid

oxydum, i,n - oksid

Oxygenium, i, n - kislorod

Pp

Pachycarpinum, i, n - paxikarpin

Pancreatinum, i,n - pankreatin

Pantocrinum, i, n - pantokrin

Papaver, eris, n - ko‘knori

Papaveraceae - ko‘knoridoshlar

Papaverinum, i, n - papaverin

parafinum, i,n –paraffin

paro,are,1- tayyorlamoq

Passiflora, ae, f - passiflora

pasta,ae,f -pasta(xamirsimon modda)

Pasta (ae) Lassari -Lassar pastasi

Peganum (i) harmala(ae)-oddiy isiriq

Pentalginum, i,n - pentalgin

Pepsinum, i,n - pepsin

Perhydrolum, i, n -pergidrol

per os - og‘iz orqali

Peroxydum, i, n -peroksid

per rectum - to‘g‘ri ichak orqali

per se -toza holda

Persicum, i, n - shaftoli

pharmaceuta, ae, f – farmatsevt

Phaseolus, i, m - loviya

Phenacetinum, i,n -fenatsetin

Phenaminum, i, n -fenamin

Phenobarbitalum,i,n -fenobarbital

Phenolphthaleinum, i, n - fenolftalein

Phenolum, i, n - fenol

Phenoxymethylpenicillinum, i, n - fenoksimetilpenitsillin

phosphorus, i, m - fosfor

Phthalazolum, i, n -ftalazol

Phthivazidum, i, n - ftivazid

Phytinum, i,n - fitin

Pilocarpinum, i, n -pilocarpin

pilula, ae, f -hab dori

Pinaceae - qarag‘aydoshlar

Pinus, i, f - qarag‘ay

Piper , eris, n -qalampir

piperitus, a, um - qalampir –i (-si)

planta, ae, f -o‘simlik

Plantaglucidum,i,n –plantoglyusid

Plantago,inis,f- zuptrum

Plantago(inis) major(is)-katta

zuptrum

Plantago (inis) psillium (i) - burga

zuptrum

Platyphyllum,i,n-platifillin
Plumbum,i,n- qo'rg'oshin
Podophyllum,i,n-podofillum
Polemonium,i,n - polemonium
Polygala,ae,f- istod
Polygonaceae- torondoshlar
Polygonum (i)hydropiper(eris)-
achchiq toron,suv qalampir
Populus , i , m – terak
Primula, ae , f – navro'zgul
Prednisolonum,i,n –prednizolon
pro- uchun, o'rniga
pro adultis - kattalar uchun
pro die- dorining bir sutkalik dozasi
pro dosi - dorining bir marta qabul
qilish dozasi
pro infantibus- bolalar uchun
pro inhalationibus-ingalasiya uchun
pro injectionibus-ineksiyalar uchun
Promedolum,i,n- promedol
pro narcosi –narkoz uchun
Proserinum,i,n- prozerin
Protargolum,i,n-protargol
pulvis,eris, m-kukun
Punica (ae , f) granata (ae) - anor
purificatus,a,um-tozalangan (vaktsina,
zardob, anatoksinlar)
Pyrophosum,i,n-pirofos
Pyrus (i ,f) communis (is) -nok

Qq

quantum satis - keragicha
Quercus,us, f- eman,dub

Rr

radix,icis,f- ildiz,tomir
Raphanus, i,m – turp (rediska)
recipio,ere,3 -olmoq

receptum,i,n-retsept
rectificatus, a, um – tozalangan (etil
spirti, skipidar)
remedium,i,n-vrachlik vositasi
repeto,ere,3- takrorlamoq
Reserpinum,i,n- rezerpin
Resorsinum,i,n-rezorsin
resina,ae,f-rezina
Rhamnus,i,f-itjumrut
Rheum,i,n-ravoch
rhisoma,atis,n- ildizpoya
rhisoma(atis) cum radicibus -
ildizpoya ildizlar bilan
Riboflavinum,i,n-riboflavin
Ricinum,i,n-kanakunjut
Rosa,ae,f- na'matak
Rosaceae-ra'nodoshlar
Rubus(i) idaeus(i)-malina
(xo'jag'at)
Rumex,icis, f –shovul, otquloq

Ss

Saccharum,i,n-shakar,qand
Salvia,ae, f- mavrak
sal, salis, n, m – tuz
salisylas, atis, m(grek) – salitsilat
salicylicus, a, um – salitsilatga oid
Sanguisorba,ae,f – sangvizorba
sano,are,1- davolamoq
Sapo,onis,m- sovun
scatula,ae,f- quticha
Schizandra,ae,f- limonnik
Scopolia,ae,f- skopoliya
Scopolaminum,i,n- skopolamin
semen,inis,n- urug'
Serpyllum,i,n- tog'jambil
Sesamum,i,n -kunjut
Sinapis,is,f- xantal

Solutio(onis)Ammonii caustici-

novshadil spirti

Sophora,ae,f- tuxumak**species(erum) aromaticae (arum)-**

xushbo'y yig'ma(choy)

species(erum) antiasthmaticae**(arum)-**astmaga qarshi yig'ma(choy)**species(erum) cholagagae (arum)-** o't

haydovchi yig'ma (choy)

species(erum) diureticae (arum)-

siydik haydovchi yig'ma (choy)

species(erum) laxantes (ium) –ich

suradigan yig'ma (choy)

species(erum) pectoralis(ium) -

ko'krak yig'masi(choy)

species(erum)sedativae (arum)-**tinchlantiruvchi yig'ma (choy)****species(erum) stomachicae (arum) –**

me'da(oshqozon) yig'masi(choy)

Spinacia, ae,f –ismaloq**steriliso,are,1-**sterillamoq**Streptocidum,i,n-** streptotsid**Streptomycinum,i,n-**streptomitsin**Strophanthinum,i,n-** strofantin**Strophanthus,i,n-** strofant**Strychninum,i,n-** strixnin**Strychnos, i,m -**kuchala (daraxti)**subcorbonas,atis,m-** karbonat asosi**subnitras,atis, m-**nitrat asosi**Sulfadimethoxinum,i,n-**

sulfadimetoksin

Sulfadimezinum,i,n -sulfadimezin**Sulfamonomethoxinum, i, n -**

sulfamonometoksin

Sulfapyridazinum,i,n-sulfapiridazin**sulfur, uris, n -**oltingugurt**Synoestrolum, i, n -**sinestrol**Synthmycinum, i, n -**sintomitsin**Tt****tabuletta,ae,f-** tabletka

(tugmachasimon dori)

tabuletta(ae,f) contra tussim -

yo'talga qarshi tabletka(lar)

Tannalbinum, i, n -tannalbin**Tanninum, i, n—**tanin**Taraxacum, i, n -**qoqi**tero, ere, 3-** yo'qotmoq**tela, ae, f -** doka**Terebinthina, ae, f -** terpentin**Tesosteronum, i, n -** testosteron**Tetracyclinum, i, n -** tetratsiklin**Thea, ae, f -**choy**Thecodinum,i,n -** tekodin**Theobrominum, i, n -** teobromin**Theophyllum, i, n -** teofillin**Thermopsis, idis,f-** termopsis**Thermopsis (idis) lanceolata(ae) -**

nishtarsimon termopsis

Thymus, i, m -tog' jambili**Tilia, ae, f -** jo'ka**tinctura, ae, f -** nastoyka**Tormentilla, ae, f -** g'ozpanja**toxicus, a, um -**zaharli**Trifolium, i, n -**beda**Triftazinum, i, n -** triftazin**Triticum, i, n -** bug'doy**Tulipa (ae, f) bulba (ae) -** lola**Uu****unguentum, i, n -** surtma**unguentum (i) Wischnevsky -**

Vishnevskiy surtmasi

Urosulfanum, i, n -urasulfan**Urotropinum, i, n -**urotropin**Urtica, ae, f -** gazanda, chayono't

ustus, a, um - olovda kuydirilgan

Uva, ae, f -uzum

Uva (ae) ursi - archagul

Vv

vaccinum, i, n - vaktsina

Valeriana, ae, f - valeriana

Validolum, i, n - validol

Valocordinum, i, n -valokordin

Vaselinum, i, n -vazelin

venenum, i, n -zahar

Veratrum, i, n – maraquloq

vernalis , e - bahorgi

verto, ere, 3- aylantirmoq

Vicasolum, i, n - vikasol

Viola, ae, f - binafsha

Vinylinum, i, n - vinilin

Viride (is) nitens (ntis)-brilliant
yashili

Vitaminum, i, n - vitamin

vitrum, i, n - kichkina shisha idish

Vitis, is, f – uzum

vivo, ere, 3-yashamoq

vulgaris, e -oddiy

Xx

Xeroformium, i, n -kseroform

Zz

Zea (ae) mays(idis) -makkajo'xori

Zincum, i, n -rux

Zizyphus, i, m -chilonjiyda

O'zbekcha - lotincha so'zlar

Aa

Adonis (safsargul)- **Adonis, idis, m**
azot- **nitrogenium, i, n**
alloxol- **allocholum, i, n**
alloy (sabur)- **Aloë, es, f**
analgin- **Analginum, i, n**
angishvonagul - **Digitalis, is, f**
antitseptik- **antisepticus, a, um**
anestizin- **anaesthesinum, i, n**
anor- **granatum, i, n**
amidopirin- **Amidopyrinum, i, n**
amikazol- **Amycazolum, i, n**
aminazin- **Aminazinum, i, n**
aminalon - **Aminalonum, i, n**
ammiakli- **ammoniatum, a, um**
ammoniy- **ammonium, i, n**
ampulla – **ampulla, ae, f**
apomorfin- **Apomorphinum, i, n**
aprenal- **Aprenalum, i, n**
apressin- **Apressinum, i, n**
aprofin– **Aprophinum, i, n**
arpabodiyon, oddiy anis- **Anisum, i, n**
arpabodiyonli- **anisatus, a, um**
arslonquyruq- **Leonurus, i, m**
archa – **Juniperus, i, f**
astmaga qarshi- **antiasthmaticus, a, um**
astmaga qarshi yig'ma (choy)-
species(erum) antiasthmaticae
(arum)
achchiq toron, suvqalampir-
Polygonum(i) hydropiper (eris)
achchiq shuvoq, ermon- **Artemisia**
(ae) absinthium (i)
aerozol - **Aërosolum, i, n**

Bb

bakteriya- **bacterium, i, n**
baliq yog'i- **Oleum (i)iecoris Aselli**

balzam – **balsamum, i, n**
bangidevona – **Datura, ae, f**
barg – **folium, i, n**
bariy – **Barium, i, n**
bahorgi- **vernalis, e**
bahorgi Adonis- **Adonis (idis)**
vernalis (is)
belladonna - **Belladonna, ae, f**
bellastezin - **Bellasthesinum, i, n**
benzoyli – **benzoicus, a, um**
binafsha (gunafsha)- **Viola, ae, f**
bodom- **Amygdala, ae, f**
bolalar uchun- **pro infantibus**
Botkin tomchisi - **Guttae Botkini**
Brilliyant yashili- **Viride(is) nitens**
(ntis)
brom- **Bromum, i, n**
bromizoval – **Bromisovalum, i, n**
burga zupturum – **Pantago(inis)**
psillium (i)
Burov suyuqligi- **Liquor (oris)**
Burovi
bug'doy- **Triticum, i, n**
bo'rigul – **Venica, ae, f**
bo'znoch – **Helichrysum, i, n**
bo'yomodaron- **Millefolium, i, n**
bo'g'maga qarshi- **antidiphthericus,**
a, um

Dd

dalachoy, qizilpoycha, sariqchoy-
Hypericum, i, n
dastarbosh – **Tanacetum, i, n**
darhol, zudlik bilan- **statim**
davolamoq- **curo, are, 1**
dezoksikortikosteron-
Desoxycorticosteronum, i, n
depressin- **Depressinum, i, n**
dermatol- **Dermatolum, i, n**

diazolin- **Diazolinum, i, n**
dibazol- **Dibazolum, i, n**
dikain- **Dicainum, i, n**
dimedrol- **Dimedrolum, i, n**
diprofen- **Diprophenum, i, n**
diuretin- **Diuretinum, i, n**
dori,(darmon)-**medicamentum, i, n**
dorivor,dorixona-i (-si)-**officinalis, e**
dorixona - **officina, ae, f**
dukkakdoshlar- **Fabaceae**
do'lana- **Crataegus, i, f**

Ee

evkalipt - **Eucalyptus, i, f**
evkommiya xitoy gutttapercha daraxti
- **Eucommia, ae, f**
eleuterokokk-**Eleutherococcus, i, m**
eman , dub - **Quercus , us, f**
eritromitsin -**Erythromycinum, i, n**
erkak paparotnik -**Filix mas; Filicis
maris**
etazol - **Aethazolum, i, n**
etamin - **Aethamidum , i, n**
etimizol - **Aethimizolum , i, n**
etinilestradiol-
Aethinyloestradiolum, i, n
etil - i - si - **aethylicus, a, um**
eufillin - **Euphyllinum, i, n**
efedra , qizilcha -**Ephedra, ae, f**
efir - **Aether , eris, m**
efirli - **aethericus, a, um**
exinopanaks -**Echinopariax, acis, n**

Ff

farmakopiya -**pharmacopoea, ae , f**
fenamin - **Phenaminum, i, n**
fenatsetin - **Phenacetinum , i, n**
fenobarbital - **Phenobarbitalum, i, n**
Fenoksimetilpenitsillin-

Phenoxymethylpenicillinum, i, n
fenol - **Phenolum, i, n**
fenolftalein-**Phenolphthaleinum, i, n**
fitin - **Phytinum, i, n**
fosfor - **Phosphorus, i, m**
ftalazl - **Phthalazolum, i, n**
ftor - **Fluorum, i, n**
furatsillin - **Furacilinum, i, n**
fenilsalitsilat-**Phenylii salicylas (atis)**
fosfat-**phosphas, atis, m**
fosforli-**phosphoricus, a, um**
furazilidon-**Furazolidonum, i, n**

Gg

gazako't- **Gentiana , ae, f**
gazanda- **Urtica, ae, f**
gangrenaga qarshi-**antigangraenosus , a,
um**
geksametilentetramen-
Hexamethylentetraminum, i, n
geksamidin - **Hexamidinum, i, n**
gematogen - **Haematogenum , i, n**
gemostimulin- **Haemostimulinum, i, n**
gidroksid- **hydroxydum , i, n**
glikozid- **glycosidum, i, n**
glitserin- **Glycerinum, i, n**
glitserinli-**glycerinosus , a, um**
glukoza- **Glucosum, i, n**
glyukanat- **glucanas, atis, m**
gulxayri- **Althaea, ae, f**
gunafsha (binafsha) – **Viola , ae, f**
guruch - **Oryza, ae, f**
grek yong'og'i-**Juglans (dis, f)regia(ae)**

Hh

habdori - **pilula, ae, f**
hayot - **vita, ae, f**
hid - **odor, oris, m**

holat, ahvol - **status, us, m**

hujayra - **cella, ae, f**

Ii

izotonik-**isotonicus,a,um**

ildizpoya ildizlar bilan-**rhizoma(atis)
cum radicibus**

ilonsimon toron- **Bistorta ,ae,f**

ingalyatsiyalar uchun – **pro**

injectoinibus

itjumrut- **Frangula ,ae, f**

ich ketishga qarshi-**antidiarrhoicus, a,
um**

ich suradigan yig'ma (choy) –**species
(erum) laxantes (ium)**

ittikanak – **Bidens, ntis, f**

Jj

jag'-jag' - **Bursa(ae) pastoris**

jelatin-**gelatina,ae,f**

jelatinli-**gelatinosus,a,um**

Jeltushnik-**Erysimum,i,n**

jo'ka- **Tilia,ae,f**

Kk

kakao-**Cacao** (turlanmaydi)

kalanxoy – **Kalanchoë,ës,f**

kaliy- **Kalium, i,n**

kaltsiy- **Calcium, i,n**

kamfora-**camphora,ae,f**

kamforli-**camphoratus,a,um**

kanakunjut- **Ricinus, i,n**

kanakunjut moyi-**Oleum (i) Ricini**

kapsula shaklida ber- **da in capsulis**

karam –**Brassica(ae,f) oleracea(ae)**

kattalar uchun-**pro adultis**

katta zupturum- **Plantago(inis) major
(is)**

kashnich – **Coriandrum, i, n**

keragida,kerak paytida-**ex tempore**

keragicha-**quantum satis**

kislород- **Oxygenium, i, n**

kodein- **Codeinum, i,n**

korazol- **Corazolum, i,n**

kordigit- **Cordigitum, i,n**

kollorgol- **Collorgolum, i,n**

konservatsiya qilingan-**conservatus,a um**

konservalangan-**concentratus,a,um**

kortizon- **Cortisonum , i,n**

kofe- **Coffea , ae, f**

kofein- **Coffeinum , i,n**

kraxmal-**amylum , i,n**

kseoform-**Xeroformium , i,n**

kumush- **Argentum , i,n**

kuchala(daraxt)- **Strychnos , i,f**

ko'z-i (-si)-**ophthalmicus ,a,um**

ko'k,zangori-**coeruleus ,a,um**

ko'k yo'talga oid-**pertussicus, a, um**

ko'k nori -**Papaver, eris,n**

ko'krak yig'masi-**species (erum)**

pectorales (ium)

Ll

lanolin- **Lanolinum , i,n**

Lassar pastasi- **Pasta(ae) Lassari**

levomitsetin-**Laevomycesinum, i,n**

ledum (bagulnik)- **Ledum , i,n**

limon (daraxt)-**Citrus(i,f) limonum(i)**

litiy- **Lithium, i,n**

Mm

mavrak- **Salvia ,ae,f**

magniy-**Magnesium, i,n;magnium , i,n**

magnoliya- **Magnolia , ae, f**

makkajo'xori- **Mays , ydis , f**

mandarin(daraxt)-**Citrus (i) unshiu**

maralquloq- **Veratrum , i,n**

marvaridgul- **Convallaria ,ae,f**
 margimush- **Arsenicum , i, n**
 mentol- **Mentholum , i, n**
 metall-**metallum, i, n**
 metandrostenolon-**Methandrostenolum , i, n**
 metatsin- **Methacinum , i, n**
 metal - **Methylinum , i, n**
 metilandrosteniol-
Methylandrosteniolum, i, n
 metilen ko'ki - **Methylenum(i) coeruleum (i)**
 metaltestosteron -
Methyltestosteronum, i , n

Nn

narkoz - **narcosis, is , f**
 narkotik - **narcoticus, a , um**
 nastoyka - **tinctura, ae , f**
 natriy - **Natrium,i,n**
 naftalan - **Naphthalanum,i,n**
 naftanli - **Naphthalanatus,a,um**
 naftizin - **Naphthyzinum,i,n**
 na'matak - **Rosa,ae,f**
 naftalan surtmasi-**unguentum(i)**
Naphthalani
 nitroglitserin- **Nitroglycerinum,i,n**
 novokain - **Novocainum,i,n**
 novshadil arpabodiyon tomchlari -
Liquor (oris) Ammonii anisatus(i)
 novshadil spirit - **Solutio (onis) Ammonii caustici**
 noksiron - **Noxyron,i,n**
 norsulfazol - **Norsulfazolum, i, n**
 no- shpo - **No -spa,ae,f**
 nufar - **Nuphar,ari**

Oo

oddiy igir-**Acorus(i) calamus (i) m**
 oddiy isiriq-**Peganum(i) harmala(ae)**

oksid - **oxydum, i, n**
 oktestrol - **Octoestrolum,i,n**
 olabuta- **Chenopodium, i, n**
 olovda kuydirilgan - **ustus,a,um**
 olcha – **Cerasus , i, f**
 oltin - **Aurum,i,n**
 oltingugurt – **sulfur,uris,n**
 oltingugutrli - **sulfuratus,a,um**
 oqqaldirmoq - **Farfara,ae,f**
 og'riqni qoldiruvchi - **analgeticus,a,um**
 og'iqsizlantiruvchi -**anaestheticus,a,um**

Pp

pankreatin - **Pancreatinum,i,n**
 pantokrin - **Pantocrinum,i,n**
 paratsetamol - **Paracetamolum,i,n**
 papaverin - **Papaverinum,i,n**
 paparotnik,qirqquloq-**Filix,icis,f** parda
 (po'st) bilan qoplangan -
obductus,a,um
 parafin -**paraffinum,i,n**
 paraffin bian qoplangan -
paraffinatus,a,um
 pasta - **pasta,ae, f**
 paxikarpin - **Pachycarpinum,i,n**
 paxta - **Gossipium,i,n**
 pentalgin - **Pentalginum,i,n**
 pentamin - **Pentaminum,i,n**
 pepsin - **Pepsinum,i,n**
 pergidrol - **Perhydrolum,i,n**
 periploka - **Periploca,ae, f**
 peoksid - **peroxydum,i,n**
 piyoz boshi, piyoz - **bulbus,i, m**
 pilokarpin - **Pilocarpinum,i,n**
 pirofos - **Pyrophosum,i,n**
 plantaglyutsid -**Plataglucidum,i,n**
 podofillum - **Podophillum,i,n**
 polemonium - **Polemonium,i,n**

prednizolon - **Prednisolonum,i,n**
prozerin - **Proserinum,i,n**
promedol - **Promedolum,i,n**
protargol - **Protargolum,i,n**

Qq

qayin - **Betula, ae,f**
qaynatma – **decoctum,i,n**
qalampir i si - **Piper, eris, n**
qalampir garmdori - **Capsicum,i,n**
qalampir - **piperitus, a, um**
qandag'och – **Alnus, i, f**
qarag'ay - **Pinus, i, f**
qarag'aydoshlar - **Pinaceae**
qizil angishvonagul - **Digitalis(is)**
purpurea (ae)
qizilcha - **Ephedra, ae, f**
qizilmiya, shirinmiya- **Glycyrrhiza, ae, f; Liquiritia, ae, f**
qirqbo'g'im - **Equisetum,i,n**
qirqquloq – **Filix, icis, f**
qon to'xtatuvchi-**haemostaticus,a,um**
qoraqiz - **Bidens, ntis, f**
qoqi - **Taraxacum,i,n**
qog'ozda ber - **da in charta**
qovoq – **Cururbita, ae, f**
qutichada ber - **da in scatula**
quritishga qarshi- **antirabicus,a,um**
qo'rg'oshin - **Plumbum, i,n**

Rr

ravoch - **Rheum,i,n**
ra'noguldoshlar - **Rosaceae**
rezerpin - **Reserpinum,i,n**
resortsin -- **Resorcinum,i,n**
retsept - **receptum,i,n**
riboflavin - **Riboflavinum,i,n**
rux - **Zincum,i,n**

Ss

sallagul (dorivor) – **Paeonia(ae, f)**
officinalis (is)
sano - **Senna,ae,f**
sangvizorba – **Sanguisorba, ae, f**
sarimsoq piyoz-**Allium(i) sativus(i)**
siydik haydovchi - **diureticus,a,um**
siydik haydovchi yig'ma choy -
species (erum) diureticae(arum)
silga qarshi-**antituberculosicus, a,um**
simob - **Hydrargyrum,i,n**
sintomitsin - **Synthomycinum,i,n**
sinestrol - **Synoestrolum,i,n**
skopolamin - **Scopolaminum,i,n**
skopoliya - **scopolia,ae,f**
sovun - **sapo,onis,m**
sovunli - **saponatus,a,um**
sovuq yerda saqla - **serva in**
locafrigido
spitr - **spirtus,us, m**
spirtga tegishli - **spirtuosus,a,um**
sterilizatsiya qilmoq-**steriliso,are, I**
sterilizatsiya qilingan-**sterilis,e;**
sterilisatus,a,um
sterkuliya - **Sterculia, ae, f**
streptomitsin -**Streptomycinum,i,n**
streptotsid - **Streptocidum,i,n**
strixnin - **Strychninum, i,n**
strofant - **Strophanthus, i,n**
strofantin - **Strophanthinum,i,n**
sulfadimezin -**Sulfadimezinum,i,n**
sulfidimetokmin-
Sulfadimethoxinum,i,n
sulfamonometoksin -
Sulfamonomethoxinum,i,n
sulfapiridazin -**Sulfapyridazinum,i,n**
surtma - **unguentum,i,n**
sut - **lac, lactis, n**

sutli - **lacteus,a,um**
suyuq-**fluidus,a,um; liquidus,a,um**

Tt

tabletk - **tabuletta,ae,f**
tabletk shaklida ber - **da in tabulettis**
tannin - **Tanninum,i,n**
tannalbin - **Tannalbinum,i,n**
tez ,tezda, tezlik bilan - **cito**
tekodin - **Thecodinum,i,n**
temizal - **Themisalum,i,n**
temir - **Terrum,i,n**
teobromin - **Theobrominum,i,n**
terfillin - **Teophillinum,i,n**
termopsis - **Thermopsis,idis, f**
terpentin - **Terebinthina,ae, f**
terpentin moyi, skipidar -
Oleum(i)Terebinthinae
testosterone -**Testosteronum,i,n**
tetratsiklin - **Tetracyclinum,i,n**
tibbiyot-**medicatus,a,um ;**
medicinalis,e
tillabosh - **Centaurium,i,n**
tinchlantiradigan -**sedavitus,a,um**
tinchlantiruvchi yig'ma (choy) -
speicies (erum) sedativae (arum)
tirnoqgul -**Calendula, ae, f**
tozalangan-**depuratus, a,um**
(oltingugurt);**purificatus, a,um**
(zardob); **rectificatus, a, um**
tozalangan
terpentin moyi(skipidar) - **Oleum**
Terebinthinae rectilicatum (i)
toza, sof -**purissimus,a,um**
tog' jambil -**Thymus,i, m**
triftazin - **Triftazinum,i,n**
tuz - **sal, salis, n**
turkiston - Adonisi - **Adonis (idis)**

turkestanicus(i)

tuxumak - **Sophora, ae, f**

Uu

ukrop , fenxel - **Foeniculum,i,n**
uzum - **Uva, ae, f**
urodan - **Urodanum,i,n**
urosulfan - **Urosulfanum,i,n**
urotropin - **Urotropinum,i,n**
urug' - **semenis, n**
uch bo'lakli qora qiz - **Bidens**
(ntis)tripastita (ae)

Vv

vaboga oid-**cholericus,a,um**
vazelin- **Vaselinum ,i,n**
vaktsina- **vaccinum ,i,n**
valeriana - **Valeriana, ae,f**
valokardin- **Valocordinum , i,n**
vikasol - **Vicasolum, i,n**
Vilkinson surtmasi -**unguentum**
(i)Wilkinsoni
vinilin - **Vinylinum, i, n**
vismut - **Bismuthum , i, n**
vitamin - **vitaminum, i, n**
Vishnevskiy surtmasi -**unguentum (i)**
Vischnevsky
vodorod- **Hydrogenium ,i,n**
vrach,shifokor - **medicus,i,n**
vrachlik vositasi - **remedium,i,n**

Xx

xinin - **Chininum,i,n**
xloramin - **Chloraminum,i,n**
xloroform - **Chloroformium ,i,n**
xushbo'y - **aromaticus,a,um**
xushbo'y yig'ma (choy) -**species**
(erum) aromaticae (arum)

Yy

yapon i si - **japonicus,a,um**

yashil - **viridis, e**

yeryong'oq- **Juglans,ndis,f,**

Arachis,idis,f

yong'oq— **Nux, Nucis,f**

yirik gulli angishvonagul –

Digitalis(is) grandi flora(ae)

yod-lodum, **i,n**

yodoforum-lodoforium , **i,n**

yo'talga qarshi tabletkalar-**tabulettae**

contra tussim

yozmoq- **scribo,ere,3**

Zz

zaytun- **Oliva,ae,f**

zahar- **venenum,i,n**

zirk- **Berberis,idis,f**

zirkdoshlar- **Berberidaceae**

zig'ir- **Linum, i,n**

zig'irdoshlar- **Linaceae**

zupturum- **Plantago,inis,f**

O'o'

o'latga qarsi-**antipestosus,a,um**

o'ldiradigan - **letalis, e**

o'rik - **Armeniaca,ae, f**

o'simlik - **planta, ae, f**

o't (bot) –**herba,ae,f**

o'tsimon - **herbaceus,a , um**

o't haydovchi - **cholagogus,a,um**

o't haydovchi yig'ma choy - **species**

(**erum) cholagogae (arum)**

o'zimga qo'llash uchun- **pro se**

G'g'

g'ozpanja - **Tormentilla , ae, f**

Sh sh

shakar, qand - **Saccharum,i,n**

sharbat- **sirupus,i,m**

shaftoli - **Persicum,i,n**

shish , o'sma - **tumor,oris, m**

Shostakovskiy balzami -**Balsamum (i)**

Schostakosky

shumurt – **Padus, i, f**

shoxcha (bot)- **spites,itis,m**

Ch ch

chakanda - **Hippophaë,es, f**

chala oksid - **oxydulatus,a,um**

chayono't – **Urtica , ae, f**

chernika - **Myrtillus,i,m**

choy - **Thea,ae, f**

cho'chqa yog'i-**adeps(ipis) suillus(i)**

cho'chqaga oid - **suillus,a,um**

M u n d a r i j a

Soʻz boshi.....	3
-----------------	---

K I R I S H

LOTIN TILINING QISQACHA TARIXI	4
--------------------------------------	---

I-QISM

Anatomik-gistologik atamalar yasash.....	7
--	---

1-§. Lotin tili alfaviti	7
2-§. Unlilarning oʻqilishi	9
3-§. Diftonglar	10
4-§. Undoshlarning oʻqilishi	10
5-§. Harf birikmalari	12
6-§ . Digraflar (grekcha harf birikmalari)	12
7-§. Leksik minimum	14

2 – DARS

8-§.Choʻziq va qisqa boʻgʻinlar .Urgʻu	14
9-§. Soʻzlarni boʻgʻinlarga boʻlish qoidalari	14
10-§. Urgʻu	15
11-§. Leksik minimum	17

3-DARS

12-§. OT (nomen substantivum)	20
13-§. Moslashmagan aniqlovchi	23
14-§. Leksik minimum	24

4- DARS

15-§. SIFAT (VERBUM)	25
16-§. Moslashgan aniqlovchi	26
17-§. Leksik minimum	28

5 –DARS

18-§. Sifat darajalari.	31
19-§. Ortirma daraja.	32
20-§ . Leksik minimum	33

6 – DARS	
21-§. I.Noto'g'ri darajali sifatlar	34
22-§. II.Yetishmagan darajali sifatlar	35
23-§. Leksik minimum	37
7 – DARS	
Anatomik so'zlarning morfologik va sintaktik tuzilishi.	37
24-§. Murakkab anatomik iboralarning tarjimasi	37
25-§. Murakkab anatomik iboralarni tarjima qilish	39
26-§. Leksik minimum	40
8 – DARS	
27-§. Predlog (Praepositio)	41
28 -§. I-II turlanishda otlarning suffikslari	42
29-§. I-II turlanishdagi sifatlarni qo'shimchalari	42
30-§. Leksik minimum	45
9 – DARS	
31-§. Muhim lotincha – grekcha old qo'shimchalarning ma'nolari	46
32-§. Leksik minimum	48
10 – DARS	
33-§. III-turlanish otlari haqida umumiy ma'lumot	50
34-§. Mujskoy roddagi III turlanishdagi otlar	51
35-§. Leksik minimum	53
11 – DARS	
36-§. III –turlanishdagi jenskiy roddagi otlar	55
37-§. Leksik minimum	57
12 –DARS	
38-§. III-turlanishdagi sredniy roddagi otlar	58
39-§ . Leksik minimum	60
13 - DARS.	
40-§. I. III- turlanish otlarining xususiyatlari	60
41-§. II. II-gruppa sifatlarining xususiyatlari	61
42-§ . Leksik minimum	64
43-§. Ba'zi sinonimlarning ishlatilishi.	65

5-DARS.	
8-§. Organ va to'qimalarning patologik o'zgarishlarini, terpevtik hamda xirurgik usullarini ifodalovchi grekcha TE lar	134
6-DARS.	
9-§. To'qimalar, organlar, suyuqliklar, sekretlar, jins hamda yoshni ifodalovchi grekcha, lotincha, o'zbekcha dubletlari	136
7-DARS.	
10-§. Funktsional va patologik holat hamda jarayonlarni ifodalovchi yakka atama elementlar	140
8-DARS.	
11-§. Turli fizik xossalari , xususiyati, sifat, aloqasi va boshqa belgilarni ifodalovchi yakka AE lar	143
12-§. Takrorlash uchun klinika bo'limidan test savollari.....	147
Termin elementlar (lug'at)	164

III-QISM

Dorishunoslik iboralari . Retsept	184
1-Dars	
1-§. Dorivor vositalarning nomlanishi	184
2-§. I. Ma'noli so'z yasovchi qismlar va ularning ma'nolari	185
3-§. II. Davolashda foyda beradigan preparat /dori nomlari/ ning ma'noli so'z yasovchi qo'shimchalari	186
4-§. III. Dori nomlarini yasalishida qo'llaniladigan ma'noli so'z yasovchi qismlar	187
5-§ Dori nomlarini dori shakllari bilan qo'llanilishi	189
6-§. Dori shakllari haqida qisqacha ma'lumot	189
7-§ Leksik minimum	193
2-DARS	
8-§. FE'L (VERBUM)	194
To'rt turlanish . Noaniq forma. Buyruq va shart mayli	194
9-§. Shart maylining retsepda qo'llanilishi	195
10-§. Dorivor o'simliklarning nomi	197
3-DARS	
11-§. I. Retsept haqida tushuncha	197
. II. Retsept tuzilishi	197

14 - DARS.	
44-§. IV-V-turlanishdagi otlar	66
45-§. Leksik minimum	68

15 – DARS

46-§. SONLAR (NUMERALIA...)	69
47-§. Sanoq sonlarning yasalishi.	70
48-§. Sanoq sonlarning turlanishi	71
49-§. TARTIB SONLAR NUMERALIA ORDINALIA	72
50-§. Sanoq va tartib sonlarning jadvali	73

16-DARS.

51-§.O‘tilgan mavzularni takrorlash va mustaqil ishlash uchun mashqlar	76
52-§.Leksik minimum	78
53-§. Takrorlash uchun anatomiya bo‘limidan test savollari	79
54-§. O‘qish uchun qo‘shimcha matnlar	96
HIPPOCRATIS JUS JURANDUM (Gippokrat qasamyodi).	96
«Gaudeamus igitur»	97
Lotincha – o‘zbekcha lug‘at	98
O‘zbekcha - lotincha lug‘at.....	111

II-QISM

Klinik iboralar__.....	122
------------------------	-----

1-DARS.

1-§. Klinik iboralarning tuzulishi	122
2-§. Klinik iboralarning bir qancha qoidalarini rasmiylashtirish	123
3-§ Klinik iboralarda eng ko‘p qo‘llaniladigan suffikslar	124
4-§. Eng ko‘p qo‘llaniladigan grekcha old qo‘shimchalar	126

2-DARS.

5-§.Organ va tana qismlarining grekcha, lotincha, o‘zbekcha dubletlari...128	
--	--

3-DARS.

6-§.Fan, usul, tekshirish, davolash, kasallik ma’nolarini anglatuvchi grekcha so‘zlar(suffikslar)	130
---	-----

4-DARS.

7-§. Organ va to‘qimalarning grekcha, lotincha, o‘zbekcha dubletlari .	132
--	-----

12-§. III.Retseptni yozish qoidasi	200
13-§. Leksik minimum	204
4 – DARS	
14-§ . Kimyoviy elementlar	205
15-§ . Kislotalar	205
16-§. Bir necha muhim kimyoviy elementlarni	208
17-§. Leksik minimum	209
18-§. Kislotalarning nomlanishi	209
19-§. Dorilarning nomlari	210
5-DARS	
20-§. Tuzlar	210
21-§. Tuz nomlariga misollar	211
22-§. Oksidlar, gidrooksidlar	211
23-§. Leksik minimum	215
24-§. Dorilarning nomlanishi	215
6-DARS	
25-§. Retsepturada qisqartma soʻzlar	219
26-§.Dorivor oʻsimliklarning nomlari	224
27-§. Dori nomlari	224
7 –DARS	
28-§. Takrorlash uchun mashqlar	225
29-§.Takrorlash uchun retseptura boʻlimidan test savollari	235
Lotincha - oʻzbekcha lugʻat	250
Oʻzbekcha - lotincha soʻzlar	259